

පහන් කණුව බම් දේශනා

18 - වෙළුම

හටුතුරුගේගේ ආචාර්යවරයා විසින්

පහන් කණුව ධරී දේශනා

දහඅටවන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඤාණානන්ද හික්මු

ප්‍රකාශනය
කටුකුරුන්දේ ඤාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2019

ධම් දනයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2019 මැයි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනමය. මෙම දහම් පොත ධම් දනයක් ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්ගේ ඤාණනැඳු සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධම් ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-955-3962-99-7

විමසීම්

කටුකුරුන්ගේ ඤාණනැඳු සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්ම දානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. ඩබ්ලිව්. ඒ. ඊසාන් උචින්ද මහතා – 25, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාන, රත්නපුර.
8. මහාචාර්ය කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
පේරාදෙණි විශ්ව විද්‍යාලය, පේරාදෙණිය.
9. වෛද්‍ය පී. චීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුඩියෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. නේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැත්ත.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.තො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිවටඹුව.
14. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
15. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.

www.seeingthroughthenet.net

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ චග්ග, ධම්ම පදය

හැම පවිත්
කුසල් වේතටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
86. 'සබ්බසො භාමරපසමිං' (පහන් කණුව 25)	1
87. 'ගාමෙ වා යදි වා රංකඳුකඳු' (පහන් කණුව 36)	27
88. 'අනවධිත විතතස්ස' (පහන් කණුව 37)	53
89. 'පාමොස්ස ඛනුලො භිකඛු' (පහන් කණුව 91)	81
90. 'අපපමාදුරතා හොටි' (පහන් කණුව 105)	107

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමිරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ චිත්ත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පුණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සනාතන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආම්ස රසය මෙන් නොව, නිරාම්ස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථී රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්තිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධර්ම දේශනා' පොත් පෙළ එළිදකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සඟපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා 'සහරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සලකුණක්' හෝ ලැබෙනොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සළකමු.

'ආනුපුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්' ධර්මදේශකයින්ට අනුදාන වදළහ. දන කථාව, සීල කථාව, සගග කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මෘදුවූ, පුබුදුවූ, පහන්වූ

සිතට වතුරාසීඝ්ණය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධර්ම කරුණු සැදුරිනස කිරීම (සඤ්ඤාසෙති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුත්තෙජෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපහංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධර්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධාත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුඵගන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෞකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මඟ හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදුහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකසමිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදී
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා භික්ෂු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා සඳහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මදන වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ ‘පහන් කණුව’ දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටත් අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

‘කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය’ පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශික ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාර්ථය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාසීභාරයන්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය, www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත.

මෙම ධර්ම දාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
දුරකථන අංක: 0777127454
ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)
ගිණුම් අංක: 007060000241
සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX
ශාඛා අංකය: 070
ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වත්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් තුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ තුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අම්ල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නත් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රහු මුදුණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවූයේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අම්ල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුදුණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුදුණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ විසළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිනවතුත් සමග බෙදා-හදා ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ප්‍රාදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රහු මුදුණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක්

ලොකු කුඩා දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

පොත්ගල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

18 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන වි. වි. ප්‍රේමවර්ධන සහ දයා ප්‍රේමවර්ධන මහත්ම මහත්මීන්ට එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිවාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවායි පතමු.

– අනුශාසක
(2562) - 2019 මැයි

පුණ්‍යානුමෝදනාව

අපගේ මව්පියන් වන වැලිගම විසු, ඒ. ජී. ඩී. අප්පුහාමි මහතා සහ ඒ. ජී. හින්මැණිකා මහත්මියන්, ගාල්ලේ විසු වි. ඩී. ඒ. ප්‍රේමවර්ධන මහතා සහ ජේ. ඩී. එස්. ගුණසේකර මහත්මියන් ආදරයෙන් සිහිපත් කරමු. මෙම ධර්මදානමය කුසලයෙන් ඔවුන්ට අමා මහ නිවන් සුව අත්වේවා! යි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

වි. වි. ප්‍රේමවර්ධන
දයා ප්‍රේමවර්ධන

86 වන දේශනය

86 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 25)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

සබ්බසො නාමරූපස්මිං
යස්ස නතරී මමායුතං
අසතාව න සොචති
සවෙ භික්ඛුති වුවචති’ති

– ධම්මපද, භික්ඛු වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

මමය, මාගේය කියන වචන දෙක තරම් ප්‍රියමනාප වචන දෙකක් කෙනෙකුට ලෝකයේ තවත් නැහැ. මේ වචන දෙක අපි දවසට කී සැරයක් පාවිච්චි කරනවද? පාවිච්චි කරන්න වෙනවද අපට. ඇත්ත වශයෙන් කියනවානම් මම ය, මාගේය කියන වචන දෙක පාවිච්චි නොකර ජීවිතයක් පවත්වගන්නත් අමාරුයි. මේ තත්ත්වය මෙහෙම වුණාට මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා මේ මම ය, මාගේය කියන වචන දෙක ඇතුළේ බරපතල අවිද්‍යාවකුත් තණහාවකුත් ගැබ්වෙලා තියෙනවා කියලා. මෙන්න මේ අවිද්‍යාවත්, තණහාවත් නිසාම මේ ලෝක සත්ත්වයා දීඝි කාලයක් සංසාරයේ දුක් විඳිමින් සැරිසරන බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාලා. එතකොට මම ය, මාගේය කියන වචන දෙක අපි පාවිච්චි කළා වුණාට මොකද ඒක ඇතුළෙ තිබෙන මේ අවිද්‍යාව යම්කිසි විදියකින් අපට ඉවත් කරගන්න පුළුවන් වුණොත් තණහාව දුරු කරගන්න පුළුවන් වුණොත් මේ භයානක සංසාර දුක්ඛයෙන් මිඳෙන්න පුළුවන් බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාලා. ඒකට මාර්ගයත් උන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා.

අන්න ඒ විදියට ඒ මම ය, මාගේය කියන හැඟීම ඉවත් කිරීමට උපකාර වන ධර්ම කොට්ඨාශයක් අඩංගු ගාථා ධර්මයක් තමයි අපි අද මාතෘකා වශයෙන් තබාගත්තේ. මේ ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාලේ පංචග්ගදයක නමින් හැඳින්වුණු ඒ සැවැත් නුවර වාසය කළ එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකුටයි. ඒ බ්‍රාහ්මණයා මිථ්‍යාදෘෂ්ටික තැනැත්තෙක් වුණාට ඒ බ්‍රාහ්මණයාට ඒ පංචග්ගදයක කියන නම ලැබුණේ සමාජයේ ගොවිතැන් කරලා ඒ අවස්ථා පහකදීම දන් දීමේ පුරුද්දක් මේ

බ්‍රාහ්මණයාට තිබුණ නිසයි. ගොයම පැහැනහම කෙතේ තියෙද්දීම කෙත් අග් බතක් කියලා දනයක් දෙනවා. තමන් ගරු කටයුතු හැටියට සලකන බ්‍රාහ්මණාදීන්ට හෝ දුගී මගී යාවකාදීන්ට හෝ වෙනත් පුදුවනි, කෙත් අග් බතක් දෙනවා. ඊළඟට කමතට ගෙනාවාට පස්සෙ කමත් අග් බතක් කියලා එකක් දෙනවා. කමතෙදී වී බවට පත් කළාට පස්සෙ වී අග් බතක් කියලා තව තුන් වෙනුව තවත් දනයක් දෙනවා. ඊළඟට බත සැලියේ පැසෙන අවස්ථාවේදී සැලී අග් බතක් කියලා ඒ අවස්ථාවේදීත් අග්‍ර කොටස දන් දෙනවා. අන්තිමට තමන්ගේ තලියට භාජනයට - ආහාර අනුභව කරන භාජනයට පැමිණියහම එයින් කොටසක්, අග්‍ර කොටස දන් දෙනවා. අන්ත ඒ විදියේ වටිණා ගුණයක් ඇති බ්‍රාහ්මණයෙක්.

එක දවසක්ද බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනී ගියා උන්වහන්සේගේ මහා කරුණා සමාපත්තියෙන් නැගිටලා ලෝකය දිහා බලනකොට මේ බ්‍රාහ්මණයාටත් ඒ බැමිණියාටත් අනාගාමී ඵලයට පැමිණීමට තරම් පුණ්‍ය ශක්තිය, උපනිශ්‍රය සම්පත්තිය තියෙන බව. දැකලා බුදුපියාණන් වහන්සේ එද මේ බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙදරට පිණ්ඩපාතයේ වැඩියා. ඒ අවස්ථාවේ මේ බමුණා ඒ ගෙයි දෙරකඩ ළඟම බිත්තියට මුහුණ ලා ආහාර අනුභව කරනවා. ඒ බැමිණිය බමුණාට ආහාර බෙදනවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇවිල්ලා හිටගෙන ඉන්නවා බ්‍රාහ්මණයාට පෙනුණේ නෑ, බැමිණිය දුටුවා. දැකලා කල්පනා කළා 'මේ බ්‍රාහ්මණයා මේ විදියේ ගුණධර්මයක් රකින කෙනෙක්. මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයන් ඇවිල්ලා ඉන්නවා දැක්ක හැටියේ මේ ආහාර ටික හවත් ගෞතමයින්ට දුන්නොත් මට ආයින් උයන්න වෙනවා' කියලා මේ බැමිණිය මොකද කළේ, අර බ්‍රාහ්මණයාගේ පිටිපස්සට ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේ නොපෙනෙන ආකාරයට හිටියා. බලාපොරොත්තු වුණා එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ටික වෙලාවක් බලා ඉඳලා වඩිය කියලා. හොරැහින් වගේ බැලුවා. ඒත් බුදුපියාණන් වහන්සේ තාම ඉන්නවා. ඊළඟට මොකද කළේ හයියෙන් කියන්නත් බෑ යමක් බ්‍රාහ්මණයාට ඇහෙව් කියලා බයේ. එක්කරා වචනයක් තිබෙනවා ඒ කාලේ පාවිච්චි කළ 'අපිව' කියන, එහෙම නැත්නම් 'අපිවචක හනෙන' කියලා කියන්නේ වෙන තැනකට වඩින්න කියන අදහසයි. මෙතනින් ලැබෙන්නේ නෑ කියන එක. එහෙම නැත්නම්, අපට දෙන්න දෙයක් නෑ කියලා කියන ක්‍රමයක්. ඉතින් ඒ විදියට ඒ වචනය කියන්නවත් පිළිවෙලක් නැති විදියට හැගුණා. මොකද කළේ ඊළඟට ටිකක් පස්සෙන් පස්සට ගිහිල්ලා හෙමිට ඒ අපිවච කියන වචනය කිව්වා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වූ ප්‍රතිචාරය මොකක්ද, බුදුපියාණන් වහන්සේ හිස වැනුවා, 'මම මෙතැනින් වඩින්නේ නෑ' කියලා. මේක දැකලා අර බැමිණියට හිනා පහළ වුණා. ටිකක් හයිසෙන් හිනා ගියා. ඒ එක්කම බුදුපියාණන් වහන්සේත් බුදු රැස් විහිදෙව්වා. බිත්තියට වැටුණා, බ්‍රාහ්මණයා ඒකත් දුටුවා. අර බැමිණිය හිනා වෙනවත්, ඒ සඤ්ඤාවත් දැනිලා හැරිලා බලනකොට දැක්කා මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින් සිටිනවා. දැකලා ඊළඟට මේ භාර්යාවට දෙස් කියලා 'මේ රාජ පුත්‍රයෙක් ඇවිල්ලා දෙරකඩ හිඳිඳි ඇයි මට නොකිව්වේ?' කියලා දෙස් කියලා ආහාර අනුභව කරමින් සිටි භාජනයත් අරගෙන ඉස්සරහට ඇවිල්ලා ප්‍රකාශ කරනවා 'හවත් ගෞතමය, මගේ සිරිතක් තියෙනවා පස් තැනකදීම ආහාර දෙනවා. ඒ වගේම ආහාර ගන්න වෙලාවට කෙනෙක් පැමිණියත් නොදී අනුභව කරන්නේ නෑ. දැන් මේ ආහාරයේ මැදින් වෙන් කරලා එක කොටසක් මං අනුභව කරලයි තියෙන්නේ. ඉතිරි කොටස මං දෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා' කියලා.

එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා ගාථාවකින් මේ මුණිවරයෝ ආහාරයක මුල් කොටසෙන් හෝ මැද කොටසෙන් හෝ ඉතිරි කොටසෙන් හෝ කොයි කොටසෙන් හෝ යමක් දෙනවානම් ඒක පිළිගන්නවාය, ඒ පිළිබඳව අමුතු නින්දවක් ප්‍රශංසාවක් කරන්නෙන් නැතෙයි කියලා.

යදගගතො මජ්ඣතො සෙසතො වා
පිණ්ඩං ලහෙථ පරදත්තුපජීවී
නාලං පුතීං නො පි නිපච්චවාදී
සංවාපි ධීරා මුණිං වෙදයනති

කියලා එක්තරා ගාථාවක් - මුණිවරයින් හැඳින්වෙන එක්තරා ගාථාවක් ප්‍රකාශ කළා. අග්‍ර කොටසින්, මුල් කොටසින්, මැදින් හෝ ඉතිරි කොටසින් හෝ යමක් පිණ්ඩාහාරය මේ පරදත්තුපජීවී කියලා කියන්නේ - අනුන්ගෙන් යැපෙන්නාවූ ජීවිතයක් ගෙවන මුණිවරයා, වෙනසක් නොකොට ඒවා ඒ තුන් කොටසින්ම ලබාගන්නවා, ඒ පිළිබඳව නින්දවක් ප්‍රශංසාවක් ආදියක් කරන්නෙන් නැත. ඒකයි එබඳු අයට මුණිවරයා කියලා කිව්ව අදහස. ඒ ගාථාව ඇහුවහම බ්‍රාහ්මණයා බොහොම සතුටු වුණා. රාජ පුත්‍රයෙක් වෙලත් කෙනෙක් ඉතිරි කරපු ආහාරය වළඳන්න සූදනම් කියලා. ඊළඟට තව දුරටත් ඇසුවා 'ශ්‍රමණ ගෞතමය ඔබේ මේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ශ්‍රාවකයින්ට ඔබ භික්ෂුවයි කියලා හඳුන්වනවා. මොකද මේ භික්ෂුව කියන්නේ?' කියලා භික්ෂු කියන වචනයේ තේරුම ඇහුවා.

ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කල්පනා කළා 'මේ බ්‍රාහ්මණයාත් බැමිණියත් කාශ්‍යප බුද්ධ කාලයේදී නාමරූප ධර්මයන් පිළිබඳව - ධර්මයේ එක්තරා වැදගත් ධර්ම කොට්ඨාශයක් පිළිබඳව අහලා තිබෙන අය. ඒක නිසා මම මේ පළමුවෙනි වරට දේශනා කරන නමුත් මේ නාමරූප ධර්මයන් පිළිබඳව මේ අයට සිහිපත් වෙන ආකාරයට ධර්මයක් දේශනා කරන්න ඕනේ' කියලා තමයි අර අපි මාතෘකා වශයෙන් තැබූ ඒ ගාථා ධර්මය දේශනා කළේ.

සබ්බසො නාමරූපසමීං
යසස් නතථී මමායුතං
අසතාව න සොවති
සවෙ භික්ඛු'ති වුවවති

යම් කෙනෙකුට නාමරූප ධර්මයන් පිළිබඳව, එහෙම නැත්නම් නාමරූපය තුළ කිසිදු ආකාරයකින් මමායනයක්, මමය කියලා ගැනීමක්, මගේය කියලා ගැනීමක් නැත්නම්, එබඳු ඒ කිසිවක් නැතිවීම ගැන ශෝක වීමකුත් නැත්නම් අන්න එබඳු තැනැත්තාටයි භික්ෂුව කියන්නේ, කියලා බොහොම කෙටි අදහසක් එතන සරල වශයෙන් පෙනෙන්නේ. නමුත් මහා ගැඹුරු කියමනක් එතන තිබෙන්නේ.

එතකොට මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ ගාථාවේ මූලික අර්ථය අපි තේරුම් අරගෙනයි මේ ගැන විශේෂයෙන් විග්‍රහ කරන්නට වෙන්නේ. මෙතන බොහෝ දෙනාට නොතේරෙන පදයක් වෙන්න පුළුවන් මේ නාමරූපය කියන එක. ඇත්ත වශයෙන්ම මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය අනුව අපි, මමය මාගේය කියන මේ ශරීර කුඩුවට එහෙම නැත්නම් අපි මේ සිතත්, කයත් කියලා ව්‍යවහාර කරන මේ දෙකට ධර්මානුකූලව දැක්වෙන පදයක් තමයි නාමරූප කියන එක. නාමය කියලා කියනකොට ඉබේම හිතෙන්නේ නමක් කියලයි. නමුත් මෙතන යම්කිසි ගැඹුරක් තිබෙනවා මේ නාමධර්ම හැටියට. සරල වශයෙන් අපි කල්පනා කරලා බැලුවොත් නාම කියන කොටසට අයිති ධර්ම කියලා දැක්වෙන්නේ වේදනාව, සඤ්ඤාව, චේතනාව, ස්පර්ශය, මනසිකාර කියන ධර්ම පහයි. වේදනාව කියන්නේ විඳීම. ඒ විඳීම අනුව ඇතිවෙන සඤ්ඤාව කියලා කියන හැඳින්වීමයි සඤ්ඤා කියන්නේ. ඒ

හැඳින්වී අනුව යම්කිසි චේතනාවල් බලාපොරොත්තු ඇතිවෙනවා. ඒක චේතනා නමින් හැඳින්වෙනවා. ඊළඟට ස්පර්ශය කියලා කියන්නේ හැපීම, ගැටීම කියන අදහසයි. මනසිකාරය, මෙනෙහි කිරීම. ඔන්න ඔය ධර්ම පහ නාමධර්ම හැටියට සැලකුවොත්.

ඊළඟට රූප හැටියට සලකන්නේ, අපි මේ ඇසට පෙනෙන රූප කියලා ගන්න ඒ සාමාන්‍ය ඕලාරික අදහසම නොවෙයි. රූප හැටියට අපි ඇහැට හෝ ශරීරයට ගැටෙන යමක් ද්‍රව්‍ය හැටියට සලකනවානම් ඒ හැම එකකම අඩංගු මූල ද්‍රව්‍යය, එහෙම නැත්නම් ඒවා සකස් වෙලා තිබෙන්නේ පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ඒ මහ පොළොවත්, ජලයත්, ගින්නත්, වායුවත් පිළිබඳ ඒ මූලික ධාතු හතරයි. ඒ ධාතු හතර ආශ්‍රය කරගත්තු බව මතක් කරලා දෙනවා මේ රූප කියලා කියන කොටසින්. ඇත්ත වශයෙන් කියනවානම් යමක් නම් කිරීමට උපකාර වන කාරණා පහක් තමයි අර නාමධර්ම හැටියට දැක්වුවේ. වේදනාවත්, යමක් පිළිබඳව ඇතිකරවන විදීම, ආශ්‍රයෙන් ගන්න සඤ්ඤාවත්, ඒ අනුව ඇතිකරන චේතනාවත්, ඒ අනුව තමන්ට යොමු වන යම්කිසි ගැටෙන තැනක්, ඒ අනුව මෙනෙහි කිරීමත් පවත්වනවා. ඔය ධර්ම ටිකයි අපි මේ එදිනෙද ජීවිතයේ මම ය, මාගේය කියලා ගන්නේ. ඒ වගේම මේ රූප ධර්ම - එතැන රූප වල යටින් තිබෙන්නේ අර කියාපු ධාතු හතරයි. මෙන්න මේ මූලික කාරණා ටික බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ මේ දෙකේ අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධයක් මතුකර දීමටයි. මේ නාමය, රූපය පිහිට කරගෙන පවතිනවා. රූපය, නාමය පිහිට කරගෙන පවතිනවා. සමහර අවස්ථාවල් වල ඔය ධර්මයේ දක්වනවා උපමාවක්. හරියට මේ ජීවිත ගමන, නාමරූප දෙකේ ජීවිත ගමන උපමාවකින් දක්වලා තිබෙන්නේ ඇස් පෙනෙන කොරෙක් හරි සොකරයෙක් හරි, අන්ධවූ ඇවිදින්න පුලුවන් කෙනෙකුගේ පිට උඩ නැගලා ගමනක් යන්නා වගේ.

ඇවිදින්න පුලුවන් කෙනා අන්ධයි. ඇවිදින්න බැරි කොරාට ඇස් පේනවා. මේ දෙන්නා එකිනෙකාට උපකාර වෙමින් යන ගමනක් වගේ. මේ කිව්වේ මේ රූප ධර්ම අන්ධ වගේ හරියට. මේ හිත ඉවත් වුණ හැටියේ - කෙනෙක් මිය ගියාම හෝ ක්ලාන්ත වුණාම සිහි මූර්ඡා වුණාම දඬු කඳක් වගේ ඔහේ තියෙනවා. ඒක නිශ්ක්‍රියයි. මේ වේදනා ආදී ඒ ධර්ම තේරුම්ගන්න වෙන්නේ අර කියාපු පඨවි ආදී ඒ ධාතූන් ආශ්‍රයෙන්. මොකද පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියලා ධාතු හැටියට අපි කිව්වට මොකද පඨවි කියන ධාතුව අපි අඳුනගන්නේ තද බව අනුව. යමක් තද

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

හෝ බුරුල්ද කියලා එහෙම බලන ස්වභාවයක් තිබෙනවා, ඒක ආශ්‍රයෙන් අන්ත ඒක පට්ඨි කියලා හඳුනාගන්නවා අන්ධයා ගිහිල්ලා හැපෙන්නා වගේ.

මොකක හරි හැපුනට පස්සෙ ඊළඟට නාම ධර්මය කියනවා මේක මෙහෙමයි කියලා. ඊළඟට ඒ වගෙම තමයි ආපෝ ධාතුව කියලා කියන්නේ වැගිරෙන, ගලන ස්වභාවය ඇති දෙයට. ඊළඟට දෑවෙන, රත්වෙන, උණුසුම් වෙන ස්වභාවයට ගින්න කියලා කියනවා. හමන ස්වභාවයට, වලනය වන ස්වභාවයට වායෝ කියලා කියනවා. මේ හැම දෙයක්ම හඳුනාගන්නේ අර නාමධර්ම ආශ්‍රයෙන්. ඒකයි මේ කිව්වෙ මේ කොරාත්, මේ අන්ධයාත් දෙන්නා එකතු වෙලා යන ගමනක් වගේ. මේ දෙන්නා එතකොට එකිනෙකාට උපකාර වෙනවානම් මෙතන තිබෙන්නෙත් එක්තරා අතියම් ස්වභාවයක්. මේ එකක්වත් අපට මම ය, මාගේය කියලා දැඩිව ගන්න බෑ. දෙන්නම අසරණයි වෙන වෙනම ගත්තහම. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තිබෙන්නේ. ඉතින් මේක මේ වචන වලින් උපමා වලින් මෙහෙම කිව්වට මොකද කෙනෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු දෙයක්. තම තමන් ඵදිනෙද ජීවිතයේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු දෙයක්. ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගත යුතු ධර්මයක්. ඒක ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීමෙන් තමයි අර මම ය, මාගේය කියන වචන දෙක ඵදිනෙද ව්‍යවහාරයේදී පාවිච්චිවූයේ වී නමුත් තමන්ගෙ චිත්ත සන්තානයට ඒවා බලපාන්න නැත්තෙ. අර අවබෝධය උඩයි. ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීම උඩයි. අන්ත ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ධර්ම මාර්ගය මොකක්ද ඵදිනෙද ජීවිතයේ මෙන්න මේ කියාපු නාමරූප ධර්මයන් අවබෝධ කරගතයුතුව තිබෙනවා තම තමන්ගේ ඒ ලැබෙන ප්‍රත්‍යක්ෂය ආශ්‍රයෙන්.

උපමාවක් වශයෙන් දැක්වුවොත් අර නාමධර්ම ටික, වේදනාව අපට උපමා කරන්න පුළුවන් අපේ මේ සුළැඟිල්ලට. සුළු වුණත් මේ වේදනාවෙන් තමයි ඔක්කොම වැඩ පටන් ගන්නෙ. ඊළඟට සඤ්ඤාව මුදු ඇඟිල්ලට උපමා කරන්න පුළුවන්. චේතනාව මැදුඟිල්ලට උපමා කරන්න පුළුවන්. මේ හැපීම කියන, ගැටීම කියන අදහස දෙන ස්පර්ශය දබරුඟිල්ලට උපමා කරන්න පුළුවන්. මනසිකාර කියලා කියන මෙනෙහි කිරීම මාපටුඟිල්ලට උපමා කරන්න පුළුවන්. එහෙම ගත්තොත් ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මෙන්න මේ නාමරූප ධර්මයන් තේරුම්ගැනීමට උපකාර වෙන ප්‍රධානම කාරණය මොකක්ද, මනසිකාරය. මෙනෙහි කිරීම. ඒක අපි මාපටුඟිල්ලට උපමා කළේ

නිකන් නොවෙයි. මහපටුගිල්ල අපි දන්නවා අනිත් ඇගිලි හතරටම වඩා වෙන් ව පවතින්නේ. එයින් ඇත් වෙලා පවතින්නේ, නමුත් මේ මාපටුගිල්ල අනිත් ඇගිලි හතරම අඳුනාගන්නවා. අනිත් ඇගිලින් එක්කම වැඩ කටයුතු කරනවා. වෙන්ව ඉඳගෙන සාක්කි දෙන්නත් පුළුවන් තත්ත්වයක්. උපමාවක් වශයෙන් කියනවානම් සමහර මිනීමැරුම් නඩු ආදියේදී සාක්කි දෙන්න කෙනෙක් නැතිවෙනකොට ඒ අපරාධකරුවන්ගෙන්ම කෙනෙකුට, සමාව දීලා සාක්කි දීමට යොදාගන්නවා. ඒ තැනැත්තා සාක්කි දීලා ඉවර වෙනකොට එයත් අනුවෙලා ඉවරයි. නමුත් කොහොම හරි නඩුව ඔප්පු වෙනවා. අන්න ඒ වගේ මේ නාමරූප ධර්මයන් පිට දේකින් තේරුම්ගන්න බෑ. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මධ්‍යම මාර්ගයක් හැටියට මහා ආශ්චර්යවත් විදියට මේ මනසිකාරය, මෙනෙහි කිරීම මෙතනින් වෙන් කරලා පෙන්වුවේ ප්‍රධාන දේ හැටියට. මෙන්න මේ මනසිකාරය තුළිනුයි, විදඹිනා මනසිකාරය තුළිනුයි මේ නාමධම් එදිනෙදා ජීවිතයේ තේරුම්ගන්න පුළුවන් වන්නේ.

මේ මනසිකාරය කියන එක සාමාන්‍ය ලෝකයේ යෙදෙන්නේ අයෝනිසෝ විදියටයි. වැරදි විදියටයි මෙනෙහි කිරීම යෙදෙන්නේ, කෙලෙස් වැඩෙන ආකාරයටයි. සංසාර ගමන දික් වෙන ආකාරයටයි, අවිද්‍යාව මතු වෙන ආකාරයටයි සාමාන්‍ය ලෝකයා මෙනෙහි කරන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ මේක යෝනිසෝමනසිකාර වශයෙන් නිසියාකාරව මෙනෙහි කරන්නයි. යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන්නේ මේ සංසාර පටලැවිල්ල යම් ආකාරයකින් ඇතිවෙනවානම් අන්න ඒ ඇතිවෙන තැනට යොමු කරලා, ඒකේ මූලස්ථානයට යොමු කරලා මෙනෙහි කරන්නයි කියන එක. ඒවා ඇතිවෙන්නේ කොතනින්ද, මේ හිතෙන්මයි. බාහිර දේවල්වලින් නෙමෙයි. අපි දන්නවා සර්පයෙක් දුක් කළාම ඒ සර්පයා පස්සෙ දුවන්නේ නෑනේ අපි. ඒ විෂ වැදුණු තැන විෂ පැතිරෙන්න කලින් ඒකට පිළියම් කරනවා. අන්න ඒ වගේ අපේ එදිනෙදා ජීවිතයේදී අපේ මේ ශරීරයට ගැටෙන දෙයක් හෝ හිතට ගැටෙන දෙයක් හෝ අහු වුණාම ඒවා පිළිබඳව අර බාහිර ලෝකයේ - දැන් ඔය භෞතික විද්‍යා ආදියෙන් කරන්නේ අර අයෝනිසෝ - වැරදි විදියට ඒවායේ කෙළවර සොයාගෙන යනවා. කවදවත් ඒ විදියට සංසාරයෙන් මිදෙන්න බෑ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වන්නේ යෝනිසෝ. ඒවා ඇතිවුණ තැනටම හිත යොමු කරලා ආපස්සට හරවලා බලලා, ආවර්ජනා කරලා, ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරලා, නුවණින් සලකලා බලලා

ඒවායේ ධර්ම ස්වභාවය වටහාගන්න මිනෙ. යම් තැනක ධර්ම ස්වභාවය වටහා ගන්නානම් එතැන ඇතිවෙන්නෙ උපේක්‍ෂාවයි. ඒ උපේක්‍ෂාව මුල් කරගෙන යමක යථාතත්වයේ අවබෝධය ලබාගන්න පුලුවන්. අන්න එතනයි ඒකෙ රහස තියෙන්නෙ. මේ මනසිකාරය එහෙම නැත්නම් යෝනිසෝමනසිකාර වශයෙන් අර මහපටැගිල්ල ක්‍රියාත්මක කිරිල්ල වගේ තමයි. ඊළඟට ඒ මනසිකාරය යොදලා වේදනාවල් ඒ ඒ ආකාරයට එන යන ආකාරයට හඳුනාගන්නවා. එක වේදනාවක්වත් මමය කියලා ගන්න බෑ. ඒක එදිනෙද ජීවිතයේ කෙනෙකුට හිතාගන්න පුලුවන් කොයි තරම් සැප වේදනාවක් හෝ දුක් වේදනාවක් හෝ ආවත් ඒක දිනා බලන් ඉන්නකොට පේනවා ඒක ඇතිවෙලා නැතිවෙලා යනවා. ඒ විදියටම සැකැස්සුවත් එහෙමයි. වේතනාවත් එහෙමයි. ස්පර්ශයත් එහෙමයි. අන්තිමට බලනකොට මෙනෙහි කිරීමත්. අන්තිමටයි ඒක අහුවෙන්නෙ. ඒක ඉතාම ගැඹුරු කාරණයක්. සියුම් කාරණයක්. මේ සියුම් කාරණය වැටහීමට ඇත්ත වශයෙන්ම භාවනාවෙදි කෙනෙක් උපදෙස් දෙන්නෙ මේ මෙනෙහි කිරීම ඉතාමත්ම පිරිසිදු අන්දමින් ශීඝ්‍ර අන්දමින් කළයුතුව තිබෙන බවයි.

අපේ එදිනෙද ජීවිතයේදී අපට මේ මෙනෙහි කිරීම යොදන්න සිදු වෙන තැන් හයක් තිබෙනවා. දෙරවල්, දෙරටු හයක් තිබෙනවා. ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන. මන කියලා කියන්නේ මනස, හිත. මේවාට එන අරමුණු තිබෙනවා. රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම. පොට්ඨබ්බ කියලා කියනවා ස්පර්ශ කළයුතු දේවල් හැටියට සලකන දේවල්. ඊළඟට මනසට එන දේවල් හඳුන්වන්නෙ ‘ධර්ම’ කියලා. ඒවාට අපි අරමුණු කියලා කියනවා. ඇසට අරමුණ රූපය, කනට අරමුණ ශබ්දය. ඔය විදියට බලනකොට හිතට අරමුණ හිතිවිල්ලයි. ඒක ඉතාම සියුම් දෙයක්. සිතට හිතිවිල්ලක් එනවා. නිතරම පේනවා මොකක්හරි මෙතන සියුම් දෙයක් තියෙන බව. හිතට ආවෙ හිතිවිල්ලක්, හිතක්. ඉතින් මේ කාරණය තමන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්නනම් කළයුත්තේ ඒ ඉදිරිපත් වන හැමදේකදීම - එදිනෙද ජීවිතයේ - නිවන් බලාපොරොත්තු වෙනවානම් එක විදියකට - සංසාරයේ ඉන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් වෙන විදියකට - අර අවිද්‍යා විදියට මෙනෙහි කර කර ඉන්න පුලුවන්. නිවන් බලාපොරොත්තු වෙන කෙනා, යෝගාවචරයා කරන්නෙ මොකක්ද, ඉතාම කෙටියෙන් යම්කිසි දෙයක් දැක්කහම ඒක ඔස්සේ, ඒකෙ වර්ණ සටහන් ආදිය ඔස්සේ ඒකෙන් ලබාගතහැකි ආස්වාදය ඔස්සේ හිත දුවන්න ඉඩ නොදී ඒ

වෙනුවට රූපයක්, රූපයක් කියලා මෙනෙහි කරනවා. ඒ මෙනෙහි කිරීමට උපකාර වන දේ තමයි සති සම්පජ්ඣ්ඤාය, සිහි නුවණ.

එදිනෙද ජීවිතයේ ඔය සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ දක්වන්නේ සතියයි, සම්පජ්ඣ්ඤායයි. සිහි නුවණ. සිහියයි දැනුවත් බවයි. සිහිය එක්කම යන දැනුවත් බව. මේක මේකයි කියලා ධර්ම ස්වභාවය වටහාගන්නවා. ඉතාම ශීඝ්‍රව සැකෙවින් වටහාගන්නවා, සංකේෂ්පයෙන්. ඉතින් ඒ විදියට රූපයක්, රූපයක්. කොයි තරම් විග්‍රහ කළත්, කොයි තරම් මේක වටේ හිත දිවෙව්වත් මෙතන තිබෙන්නේ රූපයක් පමණයි. සාමාන්‍ය වර්ණ සටහනක් පමණයි. ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවානම් මේ ඇස් තිරයේ වැටෙන රූපයක් වගේ. තිරයක වැටෙන රූපයක් වගේ තමයි මේ ඇසට පෙනෙන රූපය. ඒක ඉතින් ඔය වෛද්‍ය විද්‍යා ආදියේ නොයෙකුත් විදියට හිතනකොට මේ ඇහැට වැටෙන රූපය, ඒකත් උඩු යටිකුරු විදියටයි ඡායාව වැටෙන්නේ. කොයි ආකාරයෙන් නමුත් මේ ඇස් තිරයට වැටෙන රූපයක්.

ඊළඟට කනේ. මේ කන කියන එක ගැන හිතුවහම කවුරුත් දන්නවා කන් බෙරය කියලා එකක් තිබෙනවා. අපි බෙර සද්ද වලට කන් දෙනවා. නමුත් කන් බෙරෙන් එන සද්දයට අපි බොහොම කලාතුරකින් කන් දෙන්නේ. මේ අවටින් එන බෙර සද්ද ගැන බොහොම ප්‍රිය මනාප හැටියට සලකලා අපි ඒවාට කන් දෙනවා. නමුත් වටිනාම - එහෙම නැත්නම් ඇත්ත වශයෙන්ම අපි මෙනෙහි කිරීම යොමු කළයුතු බෙරයක් තිබෙනවා මේ කනේ. මෙන්න මේ කන් බෙරයට කන් දෙනවානම් එතනදී අපට ගන්න තිබෙන්නේ එතන ශබ්දයක් විතරයි. යම්කිසි චලන රාශියක්, වායෝ ධාතුවත් උපකාර කරගෙන ඇතිවෙන චලන රාශියක්. මේක ඉතින් මිහිරි වෙන්න පුලුවන්, අමිහිරි වෙන්න පුලුවන්. මිහිරි හෝ අමිහිරි හෝ වේවා ඒක ශබ්දයක් පමණයි. ඉතින් අර විදගීනා යෝගියා ඒක ශබ්දයක් ශබ්දයක් කියලා කෙටියෙන් මෙනෙහි කරලා එතනින් හිත නවත්වගන්නවා. හිත ඇතට දිව්වොත් තමයි ඔන්න පටලැවිල්ල. සංසාර පටලැවිල්ල. එතකොට අර යන්තම් ආපු ඡායා මාත්‍රය හොඳට විත්‍රනය වෙලා ඒක අරමුණක්, අල්ලගතයුතු තණ්හාවෙන් උපාදන වශයෙන් දැඩිව අල්ලාගතයුතු දෙයක් හැටියට වැටහෙන්න පටන්ගන්නවා. මේ ඔක්කොම හිතෙන් මවන්නේ. පුදුම වැටේ මේක. 'මනොපුබ්බංගමා ධම්මා - මනො සෙට්ඨා මනොමයා' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලේ ඒකයි. හැමදෙයකටම මනස පෙරටු වෙනවා. මනසයි ශ්‍රේෂ්ඨ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මනසින්මයි මේවා මැවෙන්නේ. මෙන්ම මේ මනසින්ම මේවා මැවෙන බව සාමාන්‍ය ලෝකයා සලකන්නේ නෑ. රූප ධර්ම ඇත්තටම ලෝකයේ වෙනම තිබෙන දේවල් හැටියට සලකන්නේ.

නමුත් මේක අපි අර කොරයි, අන්ධයයි ගැන කිව්වා වගේ මේ රූප ධර්ම අපි වටහා ගන්නෙත් හිතෙත්. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ මුල් තැන දෙන්නේ මනසටයි. මොකද මේ මනස ආශ්‍රය කරගෙන, මේවා හටගන්න තැනට හිත යොමු කළ අවස්ථාවේදී තමයි අපට මේ අවිද්‍යා සනාත්ධකාරයෙන් මිදිලා තණ්හාව කියලා කියන ඒ භයානක බැම්මෙන්, ඒ බන්ධනයෙන් මිදිලා සංසාර විමුක්තිය ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. එතකොට මේ විදියට මේ මනසිකාරය පටන් ගත්තු යෝගාවචරයාට ශීඝ්‍රව ඉක්මනින්, ඉක්මනින් මෙනෙහි කරනකොට මෙනත වැටහෙන්නේ මොකක්ද? මේ හැමදේම බිඳිලා යන ස්වභාවය ඇති දේවල්. ඇතිව නැතිවන ස්වභාවය ඇති දේවල්. උදයබ්බය කියලා කියන්නේ ඒකයි. ඇතිවෙනවා නැති වෙනවා. ඉර නගිනවා, බහිනවා වගේ. මේ හැම දෙයක්ම ශබ්දයක් වුණත්, රූපයක් වුණත් කොයි එකත් ඇතිවෙනවා නැති වෙනවා කියන ස්වභාවයක්. මේක ශීඝ්‍රව මෙනෙහි කරනකොට වඩාත් ප්‍රකටව වැටහෙනවා මේවා බිඳි බිඳී යන දේවල් කියලා.

බිඳි බිඳී යන දේවල් තුළ ආයෙ අල්ලන්න දෙයක් නෑ. අරමුණු හැටියට ගන්න තරම් දෙයක් නෑ. එහෙම වැටහෙනකොට ඊළඟට මොකද යෝගාවචරයා කරන්නේ, අර මෙනෙහි කිරීම තවත් සියුම් කරනවා. අපි එදිනෙද ජීවිතයේ හමුවන දේවල් හඳුන්වන්න, මම ය, මාගේය කියන වචන නිතර පාවිච්චි කරනවා. මේ දේවල්, අපිට අතට අල්ලන්න පුළුවන් දේවලුන් තිබෙනවා. හිතට අල්ලන්න පුළුවන් දේවලුන් තියෙනවා. ඉතින් හිතෙන් අල්ලගත්තු දේවල් තමයි සමහරවිට අර අතින් අල්ල ගත්තු දේවල් වලටත් වැඩිය අපට බරපතල අන්දමට අතහරින්න අමාරු වෙන්නේ. ඇත්ත වශයෙන් කියනවානම් මේ හැම එකක්ම අල්ලන්නේ හිතෙන්. එතකොට හිතෙන් අල්ලාගන්න උපකාර වන දේවල්වලට අපි මේ දේවල් යන නාමය යොදනවා. ඒකයි අරමුණු කියලා කියන්නේ. ශීඝ්‍රව මෙනෙහි කරන විදහිනා යෝගාවචරයාට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙනවා අන්තිමට මෙනත මේ බිඳි, බිඳී යනවානම්, දෙයක් විදියටවත් සලකන්න බැරි තත්ත්වයක් තිබෙන්නේ. ඊළඟට මෙනෙහි කරනවා මෙනත තියෙන්නේ පෙනීමක් විතරයි. රූපයක් කියලවත් ගන්නෑ.

පෙනීමක් හරි, දැකීමක් හරි පමණයි. අර ඇස් තිරයේ වැටෙන පෙනීමක්. දර්ශනයක්, ඒ විදියට.

ඊළඟට ඒ වගේම ශබ්දයක් කියනවා වෙනුවට ඇසීමක් කියලා. පෙනීමක්, පෙනීමක්. ඇසීමක්. ඇසීමක්. මෙතන ශබ්දයකුත් නෑ. ඇසීමක්. අර කන් බෙරයට වදින ශබ්දයක් පමණයි මෙතන. ඊළඟට ඒ වගේම තමයි දැනීමක්. කයට දිවට නහයට වගේ එන දේවල් දැනීමක් හැටියට සලකනවා ඉතාම කෙටියෙන්. ඊළඟට හිතට එන දේවල්. ඒකත් හිතීමක් විතරයි. හිතයි, හිතීවිල්ලයි කියලා දෙකක් ගන්නත් දෙයක් නෑ එතන. සිතීමක් විතරයි. ඔය විදියට මෙතන ක්‍රියා මාත්‍ර පමණක්. අන්තිමට මේක ක්‍රියා මාත්‍ර බවට පරිවර්තනය වෙනවා. හරියට ගඟක් ගලන්නා වගේ. මේ ඔක්කොම ඇතිව නැතිවන හිත්. ඒ විදියට ඒ අවස්ථාව වෙනකොට මේ තැනැත්තාගේ අවිද්‍යා මට්ටම බොහෝ දුරට ඉවත්වෙලා. ඒ විදියට තණ්හා උපාදාන වශයෙන් දැඩිව ගන්න පුළුවන් ස්වභාවය, ඒ හිතේ තිබෙන එක - සංසාරයේ ඒ අරගෙන ආපු ඒවා බොහෝ දුරට හිඳිලා. මෙන්න මේ විදියට දියුණු කරගෙන යන පුද්ගලයාට තමයි ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර විදේශිතා ඥාන පිළිවෙලින් හිත දියුණු වෙලා සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී ආදී වශයෙන් මාර්ග එල පවා ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න පුළුවන් වන්නේ.

එදිනෙද ජීවිතයේ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ නොකරගත් කෙනෙකුට පවා ධර්මානුකූලව මේක සහේතුක දෙයක්, හේතු සහිත දෙයක් කියලා හිතාගන්න පුළුවන් මේ විදියට කල්පනා කරලා බැලුවම. එතකොට මෙන්න මෙතන නාමරූප ධර්මයන් තේරුම්ගැනීම - කෙනෙක් කල්පනා කරන්න පුළුවන් මේක කොහොමද අර මිථ්‍යාදෘෂ්ටික බ්‍රාහ්මණයාත් බැමිණියත් අර දනයක් දීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නයේදී මේක වටහාගත්තේ. මෙතන මේ කියන ගැඹුර අපට සර්වප්‍රකාරයෙන්ම විස්තර කරන්න බැරි වුණත් ටිකක් සලකගන්න පුළුවන් ඒකේ සහේතුක බව. එක හේතුවක් අර කාශ්‍යප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ ඉඳලාම ඒ දෙන්නා කුසල් ධර්ම පුරලා එකට ඉඳලා ආපු කට්ටිය. දැන් මේ අවස්ථාවේදී අර බැමිණියගේ හිත යම්කිසි වංචල වීමක් වුණා. නැවත ආහාර උයන්න වෙන නිසා අර බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනින් පිටමත් කරන්න ඕනකම තිබුණා. නමුත් මේ දෙන්නා මේ විදියට - තමන්ගේ ඒ අස්වැන්නෙන් පස් තැනකදී දන් දීමේ පුරුද්ද ඇතිකරගෙන ආවානම් ඒ දන් දීමත් අග්‍ර දාන, එයින් මුල් කොටසයි - සාමාන්‍යයෙන් මුල් කොටස තමන්ට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නියාගන්න එකයි ලෝකයාගේ ස්වභාවය. දීර්ඝ කාලයක් මේ අය තමන්ගේ කියාගත්තු දෙයින් අග්‍ර කොටස අනුන්ට දීමට පුරුදු වෙලා හිටියා අවස්ථා පහකදී. මේක ලොකු සාංසාරික ශක්තියක්.

ඒ අවස්ථාවේ ඇතිවුණ සිත මුල්කරගෙන වෙන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ධර්මය දේශනා කරන්නට ඇත්තෙ. ඇත්ත වශයෙන් මේ පින්වතුන්ටත් හිතාගන්න ඕනෙ මේකෙන් අපට ඵදිනෙද ජීවිතයේ අපි කරන පින්කම් පිළිබඳව ගැඹුරින් හිතාබලන්නට හොඳ අවස්ථාවක් ලැබුණු බව. දැන් මේ දන්දීම, පිණිඬපාතය බෙදීම් ආදිය මේ කවුරුත් - මේ පින්වතුන් දන්නවා, කරනවා. ඵදිනෙද ජීවිතයේත් අඩුවැඩි වශයෙන් පරිත්‍යාග කරනවා. නමුත් ඒ පරිත්‍යාග කරන අවස්ථාවල බොහෝවිට කරන්නෙ මොකක්ද ඒ පරිත්‍යාගයෙන් ලැබෙන ආනිසංසය ගැන හිතන්නෙ 'මේ දෙනවා වගේ සිය දහස් ගුණයක් අපට ලැබෙණවා. එහෙම නැත්නම් දිව්‍ය ලෝක සම්පත්තිය ලබන්න පුළුවන්' කියලා ඒවායේ ආනිශංස ගැන හිතන්නෙ ඉතාම නොගැඹුරු පැත්තකින්. ලිහිල් පැත්තකින්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු දනානිශංස වශයෙන් ප්‍රකාශ කරනකොට නියම විදියට ගැඹුරුම අර්ථයෙන් දනානිශංසය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ 'චිත්තාලංකාර චිත්ත පරිකාරයං දනං දෙනි' කියලා. සිත අලංකාර කරගැනීමටත්, සිතට පිරිකර - සිතේ වැඩිමට අවශ්‍ය කාරණා වලට තමයි පිරිකර කියලා කියන්නෙ. සිතට පිරිකර සපයාගැනීමටයි දන් දෙන්න ඕනෙ.

දනානිශංස එහෙම නැත්නම් දන් දීමේ පරමාර්ථ ගැඹුරින්ම දක්වන්නෙ ඒ ආකාරයටයි. සිත අලංකාර වන්නේ සමාධියෙන්. ධර්මයේ තෝරලා තියෙන්නේ සමථයෙන් සිත තැත්පත් වෙනකොට ඒ තැත්පත් බව සමාධිමත් වීමෙන්, සිත අලංකාර වෙනවා. හරියට දැන් වාර්නිෂ් ගාන්න කලින් ලෑල්ලක් ඉස්සෙල්ලා හොඳට යතු ගාලා මට්ටම් කරලා යතු ගාන්න ඕනෙ. එහෙම නැත්නම් ඒ වාර්නිෂ් එකෙන් වැඩක් නෑ. අන්න ඒ වගේ තැත්පත් සමාධිමත් වීමෙන් සිත අලංකාර වෙනවා. මෙතන කරන්න තියෙන්නෙ දන් දෙන අවස්ථාවේ බලන්න ඕනෙ, ඇත්ත වශයෙන්ම ආපසු හැරිලා බලන්න ඕනෙ තමන්ගෙ හිත දිහා. ඒ දනය දීපු වස්තුව ගැන ආයෙ හිත යෙදුවොත් සමහරවිට ඒක පිළිබඳ ආසාව ඇතොත් ආසාවේ ටිකක් භාගයක් හරි ඇතොත් ෂා! ෂා! කියලා සමහරවිට කණගාටු වෙනවා. අපොයි මේක වෙන විදියකට යෙදුවානම් මීට වඩා ප්‍රයෝජනය තිබුණා කියලා. අන්න එතකොට හිත වැටෙනවා.

එහෙමත් නැත්නම් තවත් ඒ වැඩිපු ස්වාමීන්වහන්සේ දිහා හෝ තවත් නොයෙකුත් දේවල් ගැන හිත යොමු කරනවා. තවත් ඒ බාහිරට හිත යැවෙනවා. ඒ වෙනුවට කරන්න තියෙන්නෙ හිත දිහා බලන්න ඕනෙ.

ඒ දෙන අවස්ථාවෙ සිදු වුණෙ මොකක්ද? මම ය, මාගේය කියලා හිතාගෙන හිටි දෙයක්. සමහරවිට කොහෙත්ම දෙන්න බැරි හැටියට හිතාගෙන හිටපු දෙයක්. එදිනෙදා කීප දවසක් බඩහින්තෙ ඉඳලා යැපෙන්න තිබුණ ආහාරය වෙන්න පුලුවන්. එහෙම නැත්නම් ඉතාම අමාරුවෙන් සොයාගත්තු වස්තුව වෙන්න පුලුවන්. අර සාමාන්‍යයෙන් දෙන්න බැරි දෙයක් දෙනකොට, එහෙම නැත්නම් මසුරෙකු පිළිබඳව හඳුන්වනකොට ලෝකයා කියන ව්‍යවහාරයක් තමයි යමක් අතහැරීමේදී ඇගෙන් ඇටයක් කැඩුණා වගේ කියලා කියනවා. ඇගෙන් ඇටයක් කැඩෙනවා කියන එක පොඩි පහේ දෙයක් නෙමෙයි. ඒ විදියට සලකන අයත් ඉන්නවා. අන්න අර මසුරු සිතට පේන්නෙ එහෙමයි. නමුත් අර දන පරිත්‍යාග චේතනාවෙන් පිරුණු කෙනාට ඒක ඉතාම පහසුවෙන් කරන්න පුලුවන් දෙයක්. එතනදී සිදුවෙන්නෙ මොකක්ද, අර මම ය, මාගේය කියලා ගත්තු හැඟීම ඉතාම පහසුවෙන් අතහරින්න පුලුවන් වෙනවා. ඤාණිකව අතහරින්න පුලුවන්. ඒ ශක්තිය, එතකොට මේ පංචග්ගදයක බ්‍රාහ්මණයින් දෙදෙනාට සංසාරයේ එන්න ඇති, ඒ පුරුද්ද.

බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ ඒ පුරුද්ද තුළින් අර නාමරූප පදයත් එකතු කිරීමයි. ඒක අහපු පුරුද්දත් තියෙන නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ දිහා නෙමෙයි මේ දෙන්නා ඊළඟට බැලුවේ, තමන්ගේ හිත් දිහා. අර බැමිණියට පේන්න ඇති හිත. දැන් දැන් දීමේදී ඒක සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයාට සිදුවෙන දෙයක්, බෝධිසත්ඤ්ජයන්වහන්සේට පවා සිදුවුණ දෙයක්. හිතේ වැටීමක් සිදු වෙනවා. හිත පෙරළෙන ස්වභාවයක් තිබෙනවා. හිත කියන්නෙ නිතරම පෙරළෙන එක. ඒක අකුසලයට පෙරළෙන එකයි පහසු. සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් අකුසලයට පෙරළෙන එකයි කෙරිලා තියෙන්නෙ. ඒක නිසා ඕක බොහොම ප්‍රවේසමෙන් කළයුතු දෙයක්. මේ දනෙ බෙදනකොට මේ පින්වත් පිරිස බොහොම සැලකිලිමත් වෙනවා ඇගේ ඉහිරවෙන්නැති විදියට අහක යන්නැති විදියට බෙදනවා. ඒකත් හොඳයි ඒ වගේම සැලකිල්ලෙන් කරන්න ඕනෙ තමන්ගෙ හිත විසිරෙනවද, සිත පෙරළෙනවාද පැත්තකට කියලා ඒ විදියට හිතන්න ඕන. අන්න ඒ විදියට පුරුදු වෙනකොට තමයි නාමරූප ධර්මයන් පවා ඒ ආශ්‍රයෙන් තේරුම්ගන්න පුලුවන් වෙන්නෙ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අර ඇගෙන් ඇටයක් කැඩෙනවා වගේ හිතාපු විදියට - අපි හිතමු මේ දැන් වළඳමින් හිටියා රස ආහාරය. එතන තියෙනවා වේදනාව. දිවේ ගැවිලා තිබෙන ආහාරය, අර බ්‍රාහ්මණයා එයින් කොටසක් බුදුපියාණන් වහන්සේට පූජා කළේ. ඒ අනුව මේ මගේ කියන හැඟීම දැඩිව තිබෙනවා එකැන.

තමන් වැළඳීම සඳහා, අනුභව කිරීම සඳහා ගත්තු ආහාරය ගැන පෙනෙන්නේ මේක දැන් ලගඳීම කුස තුළට යන්න තියෙන ආහාරයයි. මේක තමයි මමයි කියලා ගන්නේ ඊළඟට. අපි මේ ආහාර ගන්න යනවා. ඊළඟට ආහාර අරගෙන එනවා. ඒ තුළ සිදුවෙන්නේ මොකක්ද? අර ආහාර ගන්න ගියෙත් මමයි. ආහාර අරගෙන ආවෙත් මමයි. ඒ අතරතුර වෙනස අපි කිරලා බැලුවත්, වෙනස තිබෙන්නේ අර යනකොට තිබුණ බරට වැඩිය ටිකක් දැන් ආහාර වලින් එකතු වෙලා දැන් බර වැඩිවෙලා තියෙනවා. ඒ කියන්නේ දැන් මගේ බර මේකයි කියලා. ඒ කියන්නේ මොකක්ද අර ගත්තු ආහාරය මම බවට පත්වෙලා. එතකොට මේ මගෙන් කොටසක් මේ අතහැරෙන්නේ. බ්‍රාහ්මණයා වළඳමින් හිටිය ආහාර භාජනයෙන් භාගයක් බුදුපියාණන් වහන්සේට පූජා කළා. පොඩි දෙයක් නෙවෙයි.

ඒ බ්‍රාහ්මණයා විතරක් නෙමෙයි මේ පින්වතුන් නිතර කරන දෙයක්. නමුත් මේකේ ධර්ම ස්වභාවය වටහාගන්නට ඕනේ. “මේක වාරිත්‍ර වශයෙන් අනිත් අසල්වාසීන් දෙන වාරිත්‍රයක්, නුදුන්නොත් තරහා වෙයි, මෙයින් දිව්‍ය ලෝකයේ යන්න පුලුවන්”, ඒ විදියට හිතන එකක් නෙමෙයි මෙතන තිබෙන්නේ. ඕට වඩා ගැඹුරු දෙයක් තමයි මේ දෙන අවස්ථාවේදී කරන්න ඕනේ. මොකක්ද - අන්න අර නාමරූප ධර්මයන් පිළිබඳ තිබෙන මමායනය, මම ය, මාගේය කියලා ගැනීම බිඳෙන අවස්ථාවක් දකින්න හොඳ වටිනා අවස්ථාවක් මේක. හිත දිහා බැලුවොත් මෙතෙක් මේ මම ය, මාගේය කියලා ගත්තු දේ දැන් මං ඉතාම පහසුවෙන් දන් දුන්න. ශ්‍රද්ධාව ආදී ගුණධර්ම ඒ පරිත්‍යාගශීලීත්වය දියුණු කළ පින්වතාට මේක තුළින් මාර්ගඵල අවබෝධය පහසුවෙන්ම ලබාගන්න පුලුවන් මේ අවස්ථාව තුළින්, පෙරළෙන හිත දිහා බලාගෙන ඒක නොපෙරළෙන හැටියට හරිගස්සගෙන.

තුන් තැනක හිත පහදගන්නවා කියන්නේ දෙන්න කලිනුත්, දෙන අවස්ථාවෙන්, දුන්නට පසුවත්. ඒවා හැම එකක් තුළින්ම සකස් කරගන්නේ මොකක්ද, හිත. හිත අලංකාර කරගන්නවා. හිත අලංකාර

කරගෙන තැන්පත් කරගන්නවා. හිත විසිරෙන්න නොදී, සමාධිමත් කරනවා. සංඝයාවහන්සේලා පිළිබඳව හෝ බුද්ධ පූජාවේදීනම් බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිබඳව ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගැනීම. ඒවා තුළින් සමාධිය ඇතිකරගන්නවා. ඊළඟට කෙරෙන දේ තමයි මනසිකාරය. අන්ත මනසිකාරය යොදනවා. මෙතෙහි කිරීම යොදනවා නුවණින්. යෝනිසෝ වශයෙන් නුවණින්. ආපසු හැරිලා බලනවා. මේ සිතිවිල්ල තුළ, එහෙම නැත්නම් මෙතන තියෙන්නෙ මොකක්ද කියලා ධර්ම ස්වභාවය මෙතෙහි කරනවා. අර මහපටැගිල්ලට ඉඩ දෙනවා සුළැගිල්ල අල්ලලා බලන්න. ඊළඟට මුදු ඇගිල්ල අල්ලලා බලන්න. ඊළඟට මැදගිල්ල, දබරැගිල්ල. මේවා පිළිබඳව මෙතෙහි කරලා මේවායේ යථාතත්ත්වය වටහාගන්නවා. එතකොට ජේනවා අර කලින් ආහාරය පිළිබඳව තිබුණු සැප සඤ්ඤාව දන් ඉවත් වෙලා. උපේක්ෂාවට හැරිලා. උපේක්ෂාවට හරවාගෙන ඒක දුන්නා. ඒ වගේම ඒවා පිළිබඳව සඤ්ඤාවක් තිබුණානම් මගේ බත් පාර්සලය කාටද මං දෙන්නෙ කියලා එතන සැප සඤ්ඤාව ගියා. වේතනාව නැතිවුණා. ඒක පිළිබඳව තියෙන සැප ස්පර්ශය ඒ හැම එකක්ම ඉවත් වුණා.

ඒ තුළින් මේ තැනැත්තා නිරාමිස ප්‍රීතියක් ලබාගන්නවා. ඒ නිරාමිස ප්‍රීතිය තුළ සිත තැන්පත් වෙනවා. ඊළඟට අර ධර්ම ස්වභාවය අර උපේක්ෂාව පිහිට කරගෙන - යමක් පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධය ලබාගන්නනම් සිත උපේක්ෂා තත්ත්වයට පත්කරගන්නට ඕනෙ. ඒක ඇලීම් ගැටීම්වලින් ඉවත් කරලා උපේක්ෂා තත්ත්වයට. ධර්ම ස්වභාවය මෙතෙහි කිරීම ඒකට ඉතාමත්ම උපකාර වෙනවා. මෙතන තිබෙන්නේ මම ය, මාගේය කියලා ගතයුතු දේවල් නෙවෙයි මේ වේදනාවෙ. නාමධර්ම අතුරින් වේදනාවේ ක්‍රියාකාරීත්වයයි මම දුටුවේ. වේදනාව කියන එක විටෙක සැප වේදනාව හැටියට තියෙනවා. සමහර වෙලාවට උපේක්ෂා වේදනාව. සමහර වෙලාවට දුක් වේදනාව. ඔය දෙපැත්තට හැරෙමින් මධ්‍යස්ථ ස්වභාවයයි උපේක්ෂාව කියලා කියන්නෙ. නිතරම වැඩිපුර තියෙන්නෙ සැපයි දුකයි අතර. ඒ විදියටම තමයි අනිත් ඒවා පිළිබඳවත්.

ලෝකයා මෙන්න මේ නාමරූප ධර්මයන් සැප දුක් කියන විදියට බෙද හදගෙන මම ය, මාගේය කියලා අල්ලගෙන මේ අවිද්‍යාව තුළින් තමයි සංසාරය දික් වෙන්නෙ. එතකොට මෙතනම තියෙන තවත් කාරණයක් තමයි අර අපි කිව්වා විදහිනා භාවනාව දියුණු වෙන

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අවස්ථාවේ විශේෂයෙන්ම ඥාන වශයෙන් දක්වනවානම් උදයබ්බය, භංගාදී වශයෙන් යනවා. උදයබ්බය කියලා කියන්නේ ඇතිවීම, නැතිවීම පෙනෙන නුවණ. ඒක දියුණු වෙලා, ඒක ශීඝ්‍රයෙන් වැටහෙනකොට ඊළඟට වඩාත් ප්‍රකට ව වැටහෙන්නේ බිඳීම මයි. මෙතන ආයෙ අල්ලගන්න දෙයක් නෑ. බිඳි බිඳි වැටෙන්න පටන් ගන්නට පස්සෙ එතන දෙයක් හැටියට සලකන්න නෑ.

ඊළඟට තියෙන්නේ මේක ක්‍රියාමාත්‍ර හැටියට මෙතෙහි කරනවා. පෙනීමක්, ඇසීමක්, දැනීමක්, සිතීමක් ආදී වශයෙන්. ඒ විදියට කිරීමෙන් මොකක්ද වෙන්නේ? ගැඹුරින් කල්පනා කරලා බැලුවොත් - මේතාක් සංසාරයේ අපි අර කලින් කිව්වා ලෝකයේ අපි දෙයක් කියලා ගන්නවා කියලා. එදිනෙදා ජීවිතයේ අපි මම ය, මාගේය කිව්ව වගේම දෙයක් කියලා පාවිච්චි නොකර බැර වෙනවා. මේ දේවල් අතින් අල්ලන්න පුළුවන් දේවල් නෙමෙයි හැමවිටම. බොහෝවිට හිතෙන් අල්ලගත්තු දේවල්. අතින් අල්ලන දේවල් වලටත් වැඩිය බොහෝ දෙනාට අමාරු දේවල් තමයි හිතීන් අල්ලගත්තු දේවල් අතහරින එක, දෘෂ්ටි. ඒ විදියට නොයෙකුත් දේවල් අතහරින්න අමාරුයි. අපි ඒවාට දේවල් කියලා කියනවා. අන්න ඒ දේවල් කියන දේවල් වල, දේවල් ස්වභාවය නැතිවෙලා යන්න ඕනෙ. ඒකට කියනවා අනිමිත්ත කියලා. නිමිති. අරමුණුවලට කියන තවත් වචනයක් තමයි නිමිති. නිමිති ගන්නවා කියලා කියනවා. නිමිත්තක්. හැම එකකම නිමිත්තක් ගන්නවා.

ඒ නිමිත්ත කියන එක නිත්‍ය සඤ්ඤාවක්. සඤ්ඤාවත් එක්ක යන එකක්. හැම දේකම නිත්‍ය සඤ්ඤාව. ඉතින් එහෙම නිමිති ගැනිල්ලක් ලෝකයේ තිබෙනවා. මෙන්න මේ නිමිත්ත ගැනීම තමයි අන්තිමට අපි මිය යන වෙලාවටත් නරකට හිටින්නේ. යම්කිසි කර්ම නිමිත්තක්, ගති නිමිත්තක් ආදී වශයෙන් යම්කිසි දෙයක් අර අවසාන අවස්ථාවේ හිතට එනවා. අවිද්‍යාව, මම ය, මාගේය කියන හැඟීම තියෙනවා. තණ්හාව තියෙනවා. අල්ලගන්න ඕනකම තියෙනවා. ඊළඟට කර්මානුරූපව ඉදිරිපත් කරන එක දැඩිව අල්ලගන්නවා. ඒ අල්ලගත්තු තැන මරණ අවස්ථාවේ මව්කුසසක් හෝ වේවා, අපායේ ගිනිදූල් හෝ වේවා, තව සතෙකුගේ කුසක් හෝ වේවා, කොතනක හරි මේ මම ය, මාගේය කියන එක දිගට ගෙනියන්න ඕන නිසා ඒක අල්ලගන්නවා හිතීන්. ඒක දෙයක් කරගන්නවා. ඔන්න ඔය නිමිති අල්ලන ස්වභාවයක් හිතේ තිබෙනවා. මේක බිඳින්න ඕනෙ. මෙන්න මේක බිඳින්න තමයි බුදුපියාණන්

වහන්සේ මය අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියලා අපි මේ කෙටියෙන් සලකන ත්‍රිලක්‍ෂණ දේශනාව දේශනා කළේ.

මේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියලා කියන්නේ මොකද? නිත්‍ය නිමිත්ත බිඳිනවා එතනම අනිත්‍ය හැටියට සැලකීමෙන්. මේ හැම එකකම අනිත්‍යතාව සාමාන්‍යයෙන් වැසිලයි පවතින්නේ. ඒකට හිත යොදන්නේ නෑ. මොකද සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් අපි කරලා තිබෙන්නේ ඉර නගිනවා බලනවා මිසක්, ඉර බහිනවා බලන්න කැමති නෑ. අපි අලුත් ඇඳුම් ගන්නවා මිසක් පරණ ඇඳුමට මොනවා වුණාද කියලා හිතන්නේ නෑ. අලුත් ආහාර ගන්නවා මිසක් ඊයේ ගත්තු ආහාරයට යන කලදසාව හිතන්නේ නෑ. ඒවා ඔක්කොම වහලා දනවා. අන්න ඒ විදියේ ස්වභාවයක් තිබෙනවා ලෝකයා තුළ. නිතරම තෘෂ්ණාව - තණ්හාව කරන්නේ පොනොහවිකා - ඒ කියන්නේ නැවත නැවත අලුත් ඇති කිරීම් දිහා බලනවා මිසක්, සංස්කරණය කරනවා, ප්‍රතිසංස්කරණය කරනවා මිසක් ඒ දිරාපත් වුණ දේ දිහා බලන්න කැමති නෑ. එහෙම ස්වභාවයක් ලෝකයේ තිබෙනවා. ඒක නිසා අනිත්‍යතාව හැංගිලයි තිබෙන්නේ. බිඳෙන බව හැංගිලයි තිබෙන්නේ. බිඳෙන බව අපි අමතක කරනවා පහසුවෙන්ම. අන්න ඒක දැකීමට මධ්‍යස්ථ විදියට මේවා ඇතිවෙන, නැතිවෙන ස්වභාවය බලන්නට ඕන. හිත පුරුදු කරන්නේ ඒකටයි.

ඇතිවෙන නැතිවෙන ස්වභාවය, මෙනෙහි කිරීම තුළිනුයි අනිත්‍යතාවය දකින්නේ. මෙනෙහි කිරීම වැඩිවෙනකොට ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේක බිඳෙන එක ඉතාම වේගයෙන් ජේන්න පටන්ගන්නවා. එහෙම ජේනකොට තමයි අර විදියේ විදර්ශනා ඥාන ආදිය මෝරා යාමට උපකාර වන විදියට මේවා තුළ සිත ක්‍රියා කරන ආකාරය කෙනෙකුට පැහැදිලිව වැටහෙන්න පටන්ගන්නේ. එතනදී අර අරමුණු හැටියට ගත්තු දේ දියවෙලා යනවා. ඒවා දියවෙලා යනවා. හිතට ඒවා වැටහෙන්නේ නෑ. අනිත් අය - ලෝකයා ඒවා දේවල් හැටියට ගත්තත් හිතට දූනෙන්නේ මේවා ඔක්කොම ශීඝ්‍රයෙන් දියවී යන දේවල්, ක්‍රියා මාත්‍ර පමණක් බවයි. අන්න ඒ විදියට හිත පුරුදු කරගැනීම තුළින් තමයි දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ එකතු කරගෙන ආපු අවිද්‍යා ක්ලේෂය අවස්ථා හතරකදී බිඳින්න පුළුවන් වන්නේ.

සෝවාන් පුද්ගලයා පිළිබඳ කියවෙන කාරණයක් තමයි සක්කාය දිට්ඨිය නැති කලා කියලා. සක්කාය දිට්ඨිය කියන්නේ මොකක්ද? මේ

විදියට යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන නුවණින් මෙතෙහි කිරීම නැතිව අතිදීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අයෝනිසෝමනසිකාර වශයෙන්, අනිසි මෙතෙහි කිරීම් තුළින් අපි කරන්නේ මොකක්ද? ගෙවාගන්න බැරි තරම් මහා ගොඩවල් පහක් අපි එකතු කරගෙන ඇවිල්ලා තිබෙනවා. රූප ගොඩක්, වේදනා ගොඩක්, සඤ්ඤා ගොඩක්, සංස්කාර ගොඩක්, විඤ්ඤාණ ගොඩක්. පංචස්කන්ධය කියලා කියන්නේ ඒකයි. පංච උපාදනස්කන්ධය කියලා කියනවා අල්ලාගෙන සිටින ගොඩවල් පහ. මේ ගොඩවල් පහ හැඳුනෙන අන්න අර මෙතෙහි කිරීම වැරදියට කළ නිසයි. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ඒ ත්‍රිලක්‍ෂණය වැටහෙන ආකාරයට නොවෙයි නිත්‍ය සඤ්ඤාව අනුව, සුභ සඤ්ඤාව අනුව, සැප සඤ්ඤාව අනුව, ආත්ම සඤ්ඤාව අනුව ලෝකය දිහා බැලීම තුළින් අපට වෙලා තිබෙන්නේ ඒ ගොඩවල් එකතු වුණා.

මෙන්න මේ ගොඩවල් තුනී කරගැනීමටත්ම අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් මේවා පෙනෙන්නට ඕන. එහෙම පෙනී යාමේදී ක්‍රමක්‍රමයෙන් වෙන්වෙන අර දේවල් හැටියට සැලකියයුතු දෙයක් ලෝකයේ නැති බව වැටහෙනවා. අන්තිමට ලෝකයේ හිස් බවක්, ඒක සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙකුට කිව්වහම හිතා වෙන්ව පුළුවන්. මෙව්වර දේවල් ලෝකයේ බලන්න, අහන්න තියෙද්දී කොහොමද ලෝකය හිස්, ශුන්‍ය දෙයක් කියලා කියන්නේ. ශුන්‍ය කියන වචනයට පවා ලෝකයා බයයි. නමුත් ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලේ වෙන කෙනෙකුට ඒවා නොයෙකුත් සංදර්ශන වලින් පෙන්වුම් කරන්න පුළුවන් දෙයක් නෙවෙයි. තම තමන් විසින්ම තම තම නැණ පමණින් දැන ගතයුතු, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගතයුතු දෙයක්. විදර්ශනා යෝගියා අර මනසිකාර කියන ආලෝක ධාරාව යොමු කරලා කරන්නේ මොකක්ද? අන්ධකාරය තියෙන තැනකට ආලෝකය ගෙනහම අන්ධකාරය නැති වෙනවා. ඒ වගේම අර අඳුර නිසා - අඳුරේ අල්ලනකොට අපි අතපත ගානකොට අතට අහුවෙන එක අපි දෙයක් කියලා ගන්නවා. පස්සෙ බලනකොට ඒක ඒ හිතු තත්ත්වය නොවේ. ඒ විදියටම මේ දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අතපත ගැම නිසා හිත තුළ එකතු වෙලා තියෙනවා දේවල් ගොඩක්.

මෙන්න මේ දේවල් කියන සම්මුති වශයෙන් ගත්තු ප්‍රඥප්ති පවා බිඳින්න උපකාරී වෙන්නේ මේ මනසිකාරයයි. අර ආලෝක ධාරාව යොදනකොට ඒ මනසිකාරය තුළින් මේවා පෙනෙනවා මෙතන සිදුරු තිබෙනවා, ඇතිවීම, නැතිවීම රාශියක්. පහන් දැල්ලක් කියන එක අපිට

ඇතට ජේන්නෙ එකක් හැටියට. එහෙම නැත්නම් දිය ඇල්ලක් දිහා ඇතට බැලුවම ජේන්නෙ රිදී යම්කිසි බිත්තියක් වගේ ඇතට. නමුත් කිට්ටුවෙලා බලනකොට එතන ඉතාම ශීඝ්‍ර ක්‍රියාකාරීත්වයක්, බිදි බිදි යන තත්ත්වයක්. ඔන්න ඕක වැටහෙන්න ඕන. ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වෙන්න ඕන. එහෙම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වීම තුළින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර විදර්ශනා ඥාන මුහුකුරා ගිහිල්ලා තමයි සෝවාන් වීම කියලා කියන තත්ත්වය පවා උදාවෙන්නේ. ඒතාක් සක්කාය දිට්ඨිය, දුඛිව ගත්තා. මේ රූපය මගේ. එහෙම නැත්නම් මම රූපය ඇතුළේ ඉන්නවා. එහෙම නැත්නම් මම රූපය සහිත කෙනෙක්. එහෙම නැත්නම් රූපය මා ඇතුළේ තිබෙනවා. ඔය විදියට හතර ආකාරයකින් මේ රූපය ආත්ම හැටියට ගන්නවා ලෝකයා. වේදනාවත් එහෙමයි. මේ වේදනාව මගේ, මේ වේදනාව මම යි, මා තුළ වේදනාව තිබෙනවා. එහෙම නැත්නම් වේදනාව තුළ මම ඉන්නවා. ඔය විදියටම හිත ගැනත් ඒ විදියට හිතනවා. විඤ්ඤාණය. ඒ විඤ්ඤාණය තමයි මම. එහෙම නැත්නම් විඤ්ඤාණය ඇතුළේ මං ඉන්නේ. මා තුළ විඤ්ඤාණය තියෙනවා. එහෙම නැත්නම් මම විඤ්ඤාණය ඇති කෙනෙක්.

ඔය විදියට මමයි, මගෙයි කියන දෙක අපි කලින්ම කිව්වා ලෝකයාට ඉතාම ප්‍රිය මනාප වචන දෙකක්. පාවිච්චි නොකර බැරි වචන දෙකක්. ඒක තුළ තමයි මුලු මහත් සංසාරයේ රහස තිබෙන්නේ. ඒක නිසා අපි ඒ වචන පාවිච්චි කරන්න බෑ කියලා මෙතෙක් මේ මම ය, මාගේය කිව්වා වෙනුවට අද ගෙදර ගියාට පස්සෙ මම, මාගේ කියන්නේ නැතුව පංචස්කන්ධය පැමිණියා, පංචස්කන්ධයට කන්න බොන්න දෙමි කියලා එහෙම කියන්න යන්න ඕනෙ නෑ. එහෙම නැත්නම් නාමරූප ධර්ම දෙකක් ආවා කියන්න ඕන නෑ. ඒවා තුළින් තමන් ඇතිකරගත්තු සංකල්පය කැඩීම සඳහා අවශ්‍ය මනසිකාරය යොදන්න ඕනෙ. මනසිකාර ආලෝක ධාරාව තුළින් තම තමන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගතයුතු දෙයක්. එතකොට අර නාමරූප ධර්මයන් හඳුනාගැනීම කියලා කියන්නේ ඒකයි.

මේක එදිනෙදා ජීවිතයේ බණක් අහලා, පොතක් කියවලා ඉගෙනගන්න දෙයක් නොවෙයි. ස්වෝත්සාහයෙන්, එදිනෙදා ජීවිතයට මේවා යොමු කරගෙන සම්බන්ධ කරගෙන මේ සළායතනය කියලා කියන මේ ආයතන හය අවබෝධ කරගන්න ඕන. එක් එක් ආයතන වල රැකි රක්‍ෂාවල කරන අය මෙතන ඉන්න පුලුවන් - ඒ ඒ ආයතන ගැන හිතලා වැටුප් ආදිය ගැන හිතනවා. නමුත් මේ හැම දෙනාටම වැඩ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කරන්න වෙන ආයතන හයක් තියෙනවා. ඒවාට තමයි සලායතනය කියලා කියන්නේ. ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන, මෙන්න මේ ආයතන හයේ වැඩ කවුරුත් කරනවා. මේ ආයතන හය තුළ කෙරෙන වැඩ හරියාකාරව තේරුම් ගැනීමයි මේ විදර්ශනා භාවනාව කියලා කියන්නේ. යම්කිසි රූපයක් දැක්කම ඒකෙ වර්ණ සටහන් ඔස්සේ ඇලුම් ගැටුම් සහිතව, ඒවා සංකීර්ණ විදියට හිතලා පටලැවිලා මහා අවුල් ජාලයක් ඇතිකරගැනීම අන්න අර ඇස පිළිබඳ ආයතනයේ වැඩ අවුල් කරගැනීමක්. ඒ වෙනුවට විදර්ශනා යෝගියා කරන්නේ මොකක්ද රූපයක් රූපයක් කියලා එතනින් මෙනෙහි කරලා නවත්වනවා. කාර්යාලයක වුණත් දන්නවා ප්‍රධානියෙක් එන එන කාරණ හැම එකක්ම කෙළවර දක්වා කරන්න ගියොත් ඒ තැනැත්තාට ඒ පුටුවේ ඉන්න බෑ. ඒ වෙනුවට ඒ අවශ්‍ය දේට අත්සන දලා සම්මත කරලා පැත්තකින් තියෙනවා ඒ ගොණුව. ඒක ගොණු කරලා තියෙනවා. ලිපි ගොණුව.

අන්න ඒ වගේ මේ දකින දෙය රූපයක්, රූපයක් කියලා ගොණු කරලා පැත්තකින් තියෙනවා දෙවරක් මෙනෙහි කරලා. ශබ්දයක් ඇහුණොත් මේක කොහෙන් ආපු ශබ්දයක්ද, කාගේ ගීතයක්ද කවුරු කියාපු දෙයක්ද, කියලා මේකෙ ඇතට යන්නේ නැතුව ශබ්දයක්, ශබ්දයක් කියලා යෝගාවචරයා ඒක ගොණු කරලා ඒක පැත්තකින් තියෙනවා. අන්න ඒ විදියටම ගඳක්, සුවඳක් මේකෙ ඇලෙන්ගේ ගැටෙන්නේ නැතුව ඒකත් නාසයට දූනෙන යම්කිසි දෙයක්. ඊළඟට ඒක තුළ ඒ වගේම නාමරූප ධර්මයන් හැටියට සලකනකොට මෙනන තිබෙන්නේ යම්කිසි වේදනාවක් - අර සුළැඟිල්ලයි මේ. ඊළඟට මේ මුදු ඇඟිල්ලයි. මේ මැදුඟිල්ලයි, මේ දඬුඟිල්ලයි, මේ ඔක්කොම කරන්නේ මහපටුඟිල්ලයි. අන්තිමට අර අපි කිව්වා අපරාධයක් කරපු, මිනී මැරුමක් පිළිබඳව සාක්ෂි නැති නිසා මිනී මරාපු අයගෙන්ම කෙනෙකුට රජයෙන් සමාව දීලා, උසාවියෙන් සමාව දීලා, සාක්ෂි අහගන්නවා. අන්තිමට නඩුව ඔප්පු වෙනකොට ඇත්ත කතා කරනවානම් ඒ තැනැත්තාත් ඒකට හවුල් වුණ බව හෙළිවෙනවා. අන්න ඒ වගේ අවසානයේ හෙළි වෙන දේ තමයි මේ මනසිකාරය.

මේ මනසෙත් - හිතත්, හිතිවිල්ල කියලා අපි බෙදගත්තු තැනත් තිබෙන්නේ මහා පුදුම විදියේ සියුම් තත්ත්වයක්. අන්තිමට බලනකොට මෙනන ගතයුතු දෙයක් නෑ. ශුන්‍යයි, හිස් කියලා වැටහෙනවා. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන එක තවත් ආකාරයකින් ධර්මයේ දක්වනවා නිවන්

දෙරටු වශයෙන්. ඒකෙ අදහස නිවන් දැකීමට උපකාර වන විමෝක්‍ෂ මුඛ කියලා කියන විමුක්ති, එහෙම නැත්නම් නිදහස. නිදහස කියන එක දැන් මේ කාලයේ නොයෙකුත් අර්ථ වලින් යෙදෙනවා. නියම විමුක්තිය අපි දන්නවා සංසාර විමුක්තියයි. මේ සංසාර විමුක්තියට උපකාර වෙන දෙරටු තුනක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ චරිතානුකූලව වෙනස් වෙන පුලුවන්. කොයි දෙරටුවෙන් ගියත් නිවනටයි වඩින්නේ.

මොනවද ඒ දෙරටු තුන? අනිමිත්ත, අප්පණ්ණික, සුඤ්ඤත කියලා දක්වනවා. නිමිත්ත කියන එක අපි කලින් කිව්වා. නිත්‍ය සඤ්ඤාව අනුව කෙරෙන්නේ නිමිති ගැනීමයි. ඒ නිත්‍ය සඤ්ඤාව බිත්ද තැන අනිත්‍ය වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම කෙළවර වෙන්නේ අනිමිත්ත කියන එකෙන්. අනිත්‍ය සඤ්ඤාව දීර්ඝ කාලයක් වඩලා ඒක ඔස්සේ විදර්ශනාව දියුණු කරලා නිවනට ළං වෙන තැනැත්තා අනිමිත්ත කියන විමෝක්‍ෂ මුඛය කියන ඒ දෙරටුවෙන් නිවනට පැමිණෙනවා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා.

ඒ වගේම දුක්ඛ. ලෝකයේ, මේ සංසාරයේ දුක ගැන මෙනෙහි කරන - ඒ ඒ පුද්ගලයා අනුව මේක විවිධ වෙන පුලුවන්. වෙනස් වෙන පුලුවන් සංසාර පුරුද්ද අනුව. ඇතැම් කෙනෙකුට දුක වැඩියෙන් වැටහෙනවා. ඇතැම් කෙනෙකුට අනිත්‍ය ස්වභාවය වැඩියෙන් වැටහෙනවා. තවත් කෙනෙකුට අනාත්ම ස්වභාවය වැඩියෙන් වැටහෙනවා. එතකොට අර දුක අනුව මනසිකාරය මෙනෙහි කළ පුද්ගලයාට නිවන් දෙරටු ළං වෙනකොට ඒක හඳුන්වන්නේ අප්පණ්ණික කියලා. මොකද ප්‍රණිධි කියන්නේ ප්‍රාර්ථනාව කියන එකයි. ඔය බුද්ධිත්‍වය සඳහා ප්‍රණිධිය තබාගන්නා එහෙම කියලා කියන්නේ. මොකක් සඳහා හෝ අපේ ප්‍රණිධියක් තියෙනවා. අපේ හිත යොමුකරගන්නවා යමකට. තණ්හාවෙන් ආසාවෙන් යමකට හිත යොමුකරගැනීමට ප්‍රණිධි කියලා කියනවා. ඉතින් මේකේ දුක් ස්වභාවය දිහා වැඩිපුර බලන්න බලන්න මෙතන තණ්හාවට ඉඩක් නැති වෙනවා. ආසාවට ඉඩක් නැති වෙනවා. පදනමක් නැති වෙනවා. අප්පණ්ණික කියලා කියන්නේ ඒකයි. ඉතින් ඒ විදියට ඒක අනිත් නිවන් දෙරටුව.

ඊළඟට ඒ වගේම අනාත්ම ස්වභාවය මෙනෙහි කරන තැනැත්තාට මේක හිස් වශයෙන් වැටහෙනවා. ශුන්‍ය වශයෙන් වැටහෙනවා. ඒකට කියනවා සුඤ්ඤත කියලා. සුඤ්ඤත දෙරටුව,

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අනාත්ම වශයෙන්. ප්‍රඥාව අධික කට්ටිය බොහෝවිට අනාත්ම පැත්ත මෙනෙහි කරනවා. කොයි කොයි ආකාරයකින් නමුත් ඒ හැමට උපකාර වෙන්නේ අර කියාපු අර නාමරූප ධර්ම ආදිය, ධර්මානුකූලව ඒ ඒ යෝගාවචරයාට ඔබින ආකාරයකට මෙනෙහි කිරීමෙන්.

දැන් එතකොට මේ පින්වතුන්ට මේක ආශ්‍රයෙන් - මේ ගැඹුරු ගාථාවක් ඇත්ත වශයෙන්ම අපට ඒක භංගන්න බෑ. නාමරූප ධර්ම කියන එක ගැඹුරු කාරණයක්. නමුත් මේ විදියේ දෙයක් පවා අර මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකව හිටි බ්‍රාහ්මණයන්, බ්‍රාහ්මණයන් ඒ එක ගාථාවක් අහලා එහෙම නැත්නම් ඒ ගාථාවට අදාළ තවත් වචන කීපයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නට ඇති ඒක විස්තර කිරීම් වශයෙන්. මේ නාමරූපයේ නොඇලීම පිළිබඳව, නමුත් දීර්ඝ දේශනාවක් වෙන්න බෑ. ඒක අහලා සෝවාන් වුණා නොවෙයි, සකදගාමී වුණාත් නොවෙයි. අනාගාමී තත්ත්වය දක්වාම ගියා. අන්න ඒක නිසා අපි හිතන්න ඕන ඒ බ්‍රාහ්මණයාට බැමිණියට පමණක් නොවෙයි අප තුළත් මෙන් මේ ශක්තීන් තිබෙන්නට පුලුවන්. මේ බුද්ධ ශාසනයේ අවසාන යුගය කියලා හිතන්න පුලුවන් විදියට ශාසන පරිහානිය පවතින යුගයක්. නමුත්, එපමණකින් සිත දුර්වල කරගන්නේ නැතුව මේ ධර්ම කාරණයන් මේ බුද්ධ ශාසනය කෙළවර වෙන්න කලින් විදර්ශනා භාවනාවෙන් ගතයුතු උපරිම ප්‍රතිඵල, ප්‍රයෝජන ගැනීමට උත්සාහවත් වියයුතුයි මේ පින්වතුන්.

එතකොට දනයක් බෙදන අවස්ථාවේදී පවා අර කියූ ආකාරයට 'විතතාලංකාර, විතතපරික්කාරථං දනං දෙති' කියලා කිව්ව විදියට ඒ දනයට ගිය මුදලවත්, ඒකෙන් අනිත් අයට වැඩිය ඉහළින් අපි දුන්නයි කියලවත්, මෙයින් මං දිව්‍ය ලෝකෙට යන්න ඕනයි කියලවත්, හිතලා හිත කෙලෙසගන්නේ නැතුව එය කරන්න ඕනේ. ඒ දන වස්තුව ආශ්‍රයෙන් තමන්ගේ හිතේ ඇතිවුණ අර අවිද්‍යාවත්, තෘෂ්ණාවත් මෙන් මේ දෙන අවස්ථාවේදී මේ මේ අන්දමට තුනී වුණා. මේ නාමරූප ධර්මයන්ගේ අනිත්‍යතාවය මම දුටුවා. මම ය, මාගේය කියන හැඟීම මෙතන පදනමක් නැති බව තේරුම්ගත්තා කියලා ඉන් සතුටුවෙන්න පුලුවන්නම් මේ පින්වතුන්ට අර බත් හැන්ද තුළ තියෙනවා නිවන.

මේ පින්වතුන් එතකොට මේ වටිනා පෝය දවසේ මේ එක් පැයක් පමණ වේලා මේ ධර්ම ශ්‍රවණය කළා. සාමාන්‍යයෙන් ධර්ම දේශනාවක් අවසානයේදී, පින් අනුමෝදන් කිරීම් ආදියේදී මේවායේ ආනිශංස පක්ෂය දැක්වීමේදී අපි පහසුවෙන් කියන්නේ, ධර්ම

ශ්‍රවණානිශංසයෙන් අමාන මහා නිර්වාණය ලැබේවා! කියලා. ඊට වඩා හොඳයි මේ පින්වතුන් කල්පනා කරනවානම් අර දන්දීම ගැන කිවුවා වගේ මේ අවස්ථාවේදී ලැබුණ ආනිශංස මොනවද? ශ්‍රද්ධාව, චීර්යය, සතිය, සමාධි, පඤ්ඤා කියලා කියන්නේ නිවනට උපකාර වන බොජ්ඣංග ධර්ම. සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම අතර ඒ ඉන්ද්‍රිය ධර්ම බල ධර්ම හැටියට දැක්වෙන මේ ධර්මයන් තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ ඇතිකරගැනීමට හෝ වැඩිදියුණු කරගැනීමට අවස්ථාවන් සපයා ගන්නා. ඒ තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතුව මේ බෝ මච්චේ ශ්‍රද්ධාවන්තව ඉදගෙන මේ විදියට ධර්ම ශ්‍රවණය කළා ශ්‍රද්ධාවෙන්. ඒ අනුව මේකට හිත යෙදීම තුළ චීර්යය තිබෙනවා. නොයෙකුත් විදියේ කෙලෙස් සිතුවිලි ගලාගෙන එන්න පුළුවන්. ඒවා ඉවත් කරලා මේ ධර්මයට කන් දෙන අවස්ථාවේ චීර්යය උපකාර කරගන්නා. ඊළඟට ඒවා වචනයක් පාසා මෙනෙහි කරමින් ඒවාට ඇහුම්කන් දෙනවානම් සතිය එයින් වැඩුණා. ඊළඟට ඒ තුළින් ධර්මානුස්සති වශයෙන් ධර්මය මෙනෙහි කිරීම තුළින් සිත පහදගෙන ශ්‍රද්ධාවෙන් යම්කිසි සමාධි මට්ටමක් ඇතිවුණානම් සමාධිය ඇති වුණා. ඊළඟට තමන්ගේ ප්‍රඥවටම ගෝචර වන ගාථා ධර්මයකුයි අපි මේ විග්‍රහ කළේ. ඒ ආශ්‍රයෙන් තමන් මේතාක් දියුණු කරගත්තු ඒ දහ, ශීල, භාවනා ආදී කුසල් දහමුත් උපකාර කරගෙන, උපනිශ්‍රය සම්පත්තීන් උපකාර කරගෙන මේ ධර්මය තුළින් යම්කිසි කෙනෙකුට ගැඹුරු ධර්ම වැටහීම් ඇතිවුණානම් ඒක ප්‍රඥවට උපකාර වෙනවා. ඒ වගේම ඉන්ද්‍රිය ධර්ම දියුණු කරගැනීමටම හොඳ අවස්ථාවක් මේ. ධර්ම ශ්‍රවණානිශංසයෙන් අනාගතයේ නොවේ මේ අවස්ථාවේදීම හෝ කෙනෙකුට මේ උතුම් නිවන් ලැබෙණවානම් ඒක ඉතාම වටිනා දෙයක්. ඒක නිසා මෙහෙම මේ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරලා මේ ජීවිතයේදීම කෙසේ හෝ මේ අතිභයානක සංසාරයෙන් මිදීමට උපකාර වන අවම වශයෙන් සෝවාන් මට්ටමින් හෝ මේ සතර අපායෙන් මිදීම හෝ එහෙම නැත්නම් මුලු මහත් සංසාරයෙන් මිදීම් වශයෙන් ඒ අරහත් මාර්ග ඥානය සකල ක්ලේශයන් ඉවත් කරලා උතුම් අමාන මහා නිර්වාණයෙන් සැනසීමට මේ පින්වතුන්ට ශක්තිය බලය ලැබේවා කියලා අපි ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ඒ වගේම දැන් කල්පනා කරගන්න ඕනේ අපේ මේ ශාසනික කටයුතුවලට අපට නොපෙනුනත් ඉහළින් ඇත්ත වශයෙන්ම ශාසනාරක්ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලය මේවාට අත දෙනවා. අන්න ඒ විදියට කල්පනා කරලා උන්වහන්සේලාගෙන් ඉදිරියටත් අපගේ මේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ශාසනික කටයුතු සඳහා ආරක්‍ෂා සංවිධාන ලැබීමටත්, ඒ වගේම උන්වහන්සේලාගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් - බුදු, පසේ බුදු, රහත් කියන යම් බෝධියක් ප්‍රාර්ථනා කරනවානම් ඒ දෙවි දේවතාවුන්වහන්සේලාත්, ඒවාටත් මේ ධර්ම ශ්‍රවණානිශංස මේ ලෙසින්ම උපකාරී කරගනිත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාවෙන් දෙවියන්ටත් මේ පින් අනුමෝදන් කරමු. ඒ වගේම අවිච්ඡේද පටන් අකනිටාව දක්වාම අපේ ඒ මව්පිය ආදී සියලුම මියගිය ඥාතීන් ඇතුළුව යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් නිවන් කැමතිව සිටිනවානම්, පින් කැමතිව සිටිනවානම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ පින් අනුමෝදන් වෙත්වා. අනුමෝදන් වී මේ අතිසෝර සංසාරයෙන් අතමිදී උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මේ විදියට ගාථාව කියලා පින් අනුමෝදන් කරමු.

‘එතතාවතා ව අමෙහගි...’

87 වන දේශනය

87 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 36)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤා
නිනෙන වා යදි වා ථලෙ
යඤ්ඤානො විහරනති
තං භුමිං රාමණෙය්‍යකං’ති

– ධම්මපද, අරහන්ත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අද දුරුතු පුර පසළොස්වක පොහොය දවසයි. මේ දුරුතු පෝය යෙදීමේ විශේෂත්වයක් තිබෙන බව මේ පින්වතුන් දන්නවා. අවුරුද්දක ආරම්භයත්, ජනවාරි පළවෙනිදාටම හරියටම පෝය දවසත් යෙදිලා තිබෙනවා. අවුරුද්ද වශයෙන් බලනකොටත් මේක එක්දහස් නවසිය අනූ නවය. ශත වර්ෂයක් අවසාන කරන අවුරුද්දයි. හැම පැත්තකින්ම කල්පනා කරලා බලනකොට මේක තීරණාත්මක වර්ෂයක් හැටියට අපිට සලකන්න පුළුවන්. ශත වර්ෂයක අවසානය වශයෙන් බැලුවත් ඒ වගේම අපේ ජීවිතවලට බලපාන නොයෙකුත් පරිහානිකර බලවේග ගැන හිතලා බැලුවත් මේක එක්තරා විදියක තීරණාත්මක වර්ෂයක්. මොකද, නොයෙකුත් විදියේ විද්‍යා තාක්ෂණ ආදියෙන් දියුණු වුණත් මනුෂ්‍යයාගේ මානසික වාතාවරණය ගැන හිතලා බලනකොට, මානසික පරිසරය ගැන හිතලා බලනකොට නොයෙකුත් විදියේ පරිහානිකර බලවේග ඉදිරිපත් වෙලා මේ යුගය මනුස්ස වර්ගයාම පරිහානි ප්‍රපාතයක් කරා යන යුගයක් කියලා හිතන්න පුළුවන්. සමාජයේ කතාවක් තියෙනවා ‘අනූ නවයෙන් බේරෙනවා’ කියලා. අන්න ඒ වගේ යටත්පිරිසෙයින් මේ පින්වතුන්වත් අධිෂ්ඨාන කරගන්න හොඳයි අද වැනි මේ වටිනා දවසක අපි මේ අනූ නවයෙන්වත් බේරෙන්න ඕනෙ කියලා මේ පරිහානි බලවේග වලින්.

සාමාන්‍යයෙන් අපේ ලෝකයා, සාමාන්‍ය ලෝක සත්ත්වයා තම තමන්ගේ යහපත ආරක්ෂාව, ජීවිතය යහතින් ගෙනයාම ගැන හිතලා බලනකොට පරිසරය ගැන බොහොම සලකලා බලන බව ජේනවා. දැන් විශේෂයෙන්ම මේ යුගයේ පරිසරය ගැන ලොකු අවදිබවක් තිබෙන බව හැම පැත්තෙන්ම අහන්න ලැබෙනවා. පරිසරය දූෂණය වීම වැළැක්වීම,

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පරිසරය ආරක්‍ෂා කරගැනීම ගැන නිතර දෙවේලේ සමාජය කතා කරනවා ඇහෙනවා. නමුත් මේ බොහෝ දෙනා කතා කරන්නේ කායික පරිසරය ගැනයි. මේ පරිසරය ආරක්‍ෂා කරගැනීම සඳහා උපකාරී වෙන හැටියට දැන් ඔය පාරිසරීය විද්‍යාව කියලා එකක් එහෙමත් තියෙනවා, පාරිසරීය ඉංජිනේරු විද්‍යාව ආදී වශයෙන්. ඒවායේදී බොහෝම අවධානය යොමු කරන්නේ ගහකොළ, භූමිලක්ෂණ, සාමාන්‍ය වාතාවරණය ආදී කාරණා ගැනයි.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ පරිසර විද්‍යාවට - පාරිසරීය විද්‍යාවට අමුතු සංකල්පයක් ඉදිරිපත් කළා. මානසික පරිසරය. මානසික වාතාවරණය. ඔන්න ඔය කාරණය තමයි මේ පින්වතුන් නිතර හුරු පුරුදු කරන, සප්තධායනා කරන මංගල සූත්‍රයේත් සඳහන් වෙන්නේ, 'පතිරූප දෙස වාසො කියලා. සුදුසු ප්‍රදේශයක වාසය කිරීම. මේ සුදුසු ප්‍රදේශය මනින්තේ - ඒක අමුතුවෙන් කියන්න ඕනේ නෑ, භූමි ලක්ෂණ ආදිය ගැන අමුතුවෙන් මේ සාමාන්‍ය ලෝකයාට ඕනෑම කෙනෙකුට තේරුම්ගන්න පුළුවන් කාරණා. නමුත් මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ පතිරූප දෙස වාසො කියලා කිව්වේ මානසික වාතාවරණය. දැනම වාතාවරණයක්, දැනම සිතූම් පැතුම් පැවැත්වීමට සුදුසු පරිසරයක් තමයි මනුස්ස වාසයට සුදුසු හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ මංගල සූත්‍රයේ දක්වා වදාළේ.

අන්න ඒ විදියට අපි මේ දැන් මාතෘකා කළ ගාථාවෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ පරිසර විද්‍යාව පිළිබඳ වැදගත් සංකල්පයක් ඉදිරිපත් කරනවා. යම්කිසි භූමියක් රමණීය වෙන්නේ කොහොමද කියන එක. මේක බෞද්ධ අපි කවුරුත් හිත යොදන්න සුදුසු දෙයක්. හිත යෙදීමට සුදුසු කාරණයක්. මොකද මානසික වාතාවරණය වශයෙන් බලනකොට නොයෙකුත් විදියේ විෂම බලවේග විස දූම ගලාගෙන එන යුගයක්. අන්න එබඳු අවස්ථාවක මේ මානසික පරිසරය ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනාකොට වදාළ ගාථාවකට අපි හිත යෙදිය යුතුයි මේ වගේ තීරණාත්මක දවසක. මේ ගාථාව දේශනා කරන්නට යෙදුන ඒ සිද්ධිය, කතා ප්‍රවාණිය, නිදන කථාව බොහොම ආදර්ශවත් එකක්. මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා අග්‍රගාමක සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ ගැන. උන්වහන්සේ පැවිදි වෙලා ඉවරවෙලා තමන්ගේ සහෝදරියන් තිදෙනෙක්, වාලා, උපවාලා, සිසුපවාලා කියන සහෝදරියන් තිදෙනෙකුටත්, ඒ ශාසන පැවිද්ද ලබා දුන්නා. ඊළඟට

වණ්ඩ, උපසේන කියන තව සහෝදරවරු දෙන්නෙකුත් මහණ කලා. පවුලේ අන්තිමට ඉතුරු වුණේ රේවත කියන ඒ කුඩා දරුවා විතරයි. එතකොට මේ මව් බැමිණිය - මේ මිට්‍යාදාෂ්ටික පවුලක් - මව් බැමිණිය කල්පනා කරනවා මේ උපතිස්ස මහණ වෙලා, තමන් මහණ වුණා පමණක් නෙවෙයි දුරු තුන් දෙනත් මහණ කරගත්තා. පුතුන් දෙන්නෙකුත් මහණ කරගත්තා. දැන් ඉතුරුවෙලා ඉන්නේ රේවත විතරයි. මේ දරුවත් මහණ කරගත්තොත් එහෙම මේ කුලවංශය විනාශ වෙනවා. ධනයත් රාජසන්නක වෙනවා. ධනය නැතිවෙලා යනවා කියලා කල්පනා කරලා අධිෂ්ඨාන කරගත්තා කොහොමහරි පුදුරු වයසෙදීම ගෘහ බන්ධනයෙන් විවාහ බන්ධනයක් තුළින් බැඳලා දන්න ඕනෙ කියලා.

මේ කාරණය ඉඟියෙන් දැනගත්තා වගේ මහා ප්‍රාඥ සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ සංඝයාවහන්සේට කල්තබාම ආඥාවක් වගේ අණ කිරීමක් වගේ නිකුත් කලා 'යම්කිසි අවස්ථාවක මේ රේවත ආවොත් එහෙම පැවිදි වෙන අදහසින් ආයෙ මව්පියන්ගෙන් අහන්න බලන්න කරදර වෙන්න ඕනෙ නෑ. එක පාරටම පැවිදි කරන්න. ඒ මිට්‍යාදාෂ්ටික මව්පියන්ගෙන් අහලා වැඩක් නෑ, මමම තමයි ඒ දරුවාගේ තාත්තත් අම්මත්' කියලා ඒ විදියට සංඝයාවහන්සේලාට එක්තරා ඇණවුමක්, දැන්වීමක් කරලා තිබුණා. ඒ අතරේ අර මව් බැමිණිය මේ හත් අවුරුදු ළමයාට, හත් හැවිරිදි කුඩා දරුවාට විවාහ යෝජනාවක් කරගත්තා. මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා අද දක්වාම ඉන්දියාවේ ළමා විවාහ කියන එක බොහොම නිතර සිද්ධවෙන දෙයක්. අර හත් අවුරුදු දරුවා වෙනුවෙන් සමාන වයස්, සමාන කුල දූරියක් පිළිබඳව සනිටුහන් කරගෙන, දවසක් නියම කරගෙන මේ දරුවා මඟුල් ඇඳුමෙන් සරසලා අරගෙන ගියා විවාහ මඟුලට. විවාහ මංගල අවස්ථාවෙදි ඒ කටයුතුවල එක කොටසක් හැටියට ඒ ආශිර්වාද ආදිය කරන අවස්ථාවෙදි ඒ නැයන් අර කුඩා මනමාලිට ආශිර්වාද කරනවා 'මිත්තණිය වගේ, මිත්තණියගේ අන්දකිම් සම්භාරයම ලබා ගනිත්වා. මිත්තණිය වගේම දීර්ඝායුෂ වේවා' කියලා. දීර්ඝ කාලයක් ජීවත් වේවා කියලා. එතකොට මේ රේවත ළමයා අහනවා 'කවුද මේ කියන මිත්තණිය?' කියලා. එතකොට අර නැයන් පෙන්නනවා 'ඇයි පේන්නෙ නැත්ද ඔය ඉන්නෙ අවුරුදු එකසිය විස්සක් විතර වයස් වෙව්ව, හොඳටම ජරාවෙන් දුබල වෙව්ව, එහෙම නැත්නම් ඇඟ රැළි වැටුණු, කෙස් පැහැණු, වක ගැහුණු, වහළයට පරාල වගේ වක ගැහුණු ඔය ඉන්න අම්මණ්ඩි පේන්නෙ නැත්ද. ඒ තමයි මිත්තණිය' කියලා.

එතකොට අහනවා මේ දරුවා 'දැන් මේ ඉන්න මගේ මනාලියක් මේ වගේ වෙයිද අනාගතයේ?' 'ඔව් දරුවෝ, ඔය වගේම වයසට ගියොත් ඔහොම වෙනවා'. එතකොට ඔන්න කල්පනා කළා මේ දරුවා 'මේ කාරණය දැනගෙන තමයි මගේ අයියා උපතිස්ස පැවිදි වෙන්න ඇත්තෙ. දැන් ඉතින් අදම පැනලා යන්න ඕනෙ' කියලා අධිෂ්ඨාන කරගත්තා. ඉතින් මගුල් උත්සවයෙන් පස්සෙ මේ පිරිස අර ළමා මනාල ජෝඩුව එක රථයක නංවලා කැලෑවක් මැදින් එක්කගෙන එනවා ආපසු ගෙදරට. ඒ කැඳවගෙන එන අතර මේ දරුවා කියනවා කැලෑව මැද හරියෙදි 'මට ශරීරකෘත්‍යය කරන්න ඕන' ඒ කියන්නෙ වැසිකිළි අවශ්‍යතාවක් තියෙනවා කියලා රථයෙන් බැස්සා. බැහැලා පඳුරක් ළඟ ටික වෙලාවක් නැවතිලා ඉඳලා ආයෙ නැග්ගා. ආයෙ ටික දුරක් ගිහිල්ලා ආයෙන් ඒ විදියටම අසනීප බවක් හඟවලා ඒ විදියට කීප සැරයක් කළා. නැයන් හිතුවා මේ මොකක් හරි අඒර්ණ රෝගයක් වගේ දෙයක් වෙන්න ඇතියි කියලා ඒ ගැන වැඩිය කලබල වුණේ නෑ, රථයෙන් බැසීම පිළිබඳව. ඊළඟට ටික වෙලාවක් ගියාට පස්සෙ මේ මනමාල දරුවා කියනවා 'ඔය කට්ටිය ඉක්මනින් රථය අරගෙන යන්න. මම පස්සෙන් එන්නම්' කියලා.

ඉතින් ඒ විදියට රථයට යන්න ඇරලා මේ දරුවා කළේ මොකද අර පඳුරක් අස්සට යන්නා වගේ අඟවලා ඊළඟට විගහට දුවලා ගිහිල්ලා ඒ කිට්ටු ආරණ්‍යයකට - තිස් නමක් විතර සංඝයාවහන්සේලා වාසය කරන ආරණ්‍යයකට දුවගෙන ගිහිල්ලා 'ස්වාමීනි, ස්වාමීනි, මාව පැවිදි කරන්න' කියලා කීවා. 'අපි කොහොමද ඔය දරුවා පැවිදි කරන්නෙ? අපි දන්නෙ කොහොමද ඔය දරුවා රජ දරුවෙක්ද, අමාත්‍ය පුත්‍රයෙක්ද කියලා ඔය තරම් වස්ත්‍රාභරණ වලින් සැරසිලා ඉන්නෙ' කියලා කීව්වහම 'ඇයි මම අඳුනන්නෙ නැත්ද? මම තමයි උපතිස්සගෙ මල්ලි'. එතකොට අහනවා 'කවුද උපතිස්ස කියන්නෙ?'. එතකොට මේ දරුවා කියනවා 'ස්වාමීන්වහන්සේලා අපේ අයියාට කියන්නේ සාරිපුත්‍ර කියලා. ඒකයි මේ උපතිස්ස කියන නම දන්නෙ නැත්තෙ. මම උපතිස්සගේ බාල මල්ලි' කියලා කීවා. එතකොට මේ සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රකාශ කරනවා 'එහෙමනම් එන්න පැවිදි කරන්න. අපට දැනටම අනුදූන වදරලා තිබෙනවා ඒ ස්වාමීන්වහන්සේ' කියලා අර මගුල් ඇඳුම් ඉවත් කරලා හිස බූ ගාලා පැවිදි කළා.

පැවිදි කරලා පණිවිඩය ඇරියා සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේට මේ කාරණය ගැන. සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේත් මේ කාරණය අහලා

බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා අවසර ඉල්ලනවා 'මෙන්න මෙහෙම රේවත පැවිදි කළා කියලා ආරංචියක් ලැබුණා මාත් ගිහිල්ලා ඒ පැත්තේ බලලා එන්න ඕනේ' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා 'කලබල වෙන්න එපා සාරිපුත්‍ර ටිකක් ඉන්න' කියලා. තවත් දවස් කීපයක් ගියාට පස්සේ සාරිපුත්‍ර ස්වාමීන්වහන්සේ ආයෙ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ඉල්ලනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ වරක් ප්‍රකාශ කළා 'නෑ නෑ අපිත් යන්නයි ඉන්නේ. දැන්ම යන්න ඕනේ නෑ' කියලා. මේ විදියට පරක්කු කරන අතරේ අර රේවත පොඩි භාමුදුරුවොත් මොකද කළේ? කල්පනා කළා 'මම මෙතන ගිටියොත් නෑයො මා සොයාගෙන ඇවිල්ලා ඇදගෙන යනවා. ඒක නිසා පැනලා යන්න ඕනේ' කියලා. ඒ කියන්නේ පැනලා යන්න නෙවෙයි, ඇත ප්‍රදේශයකට යන්න ඕනේ කියලා වාරිකාවේ වැඩම කළා කමටහන් අරගෙන, රහත් භාවය දක්වාම අර ස්වාමීන්වහන්සේලාගෙන් කමටහන් ලබාගෙන වාරිකාවේ වැඩම කරලා යොදුන් ගණන් ඇත කිහිරි වනයකට වැඩම කළා. වැඩම කරලා ඒ වස් කාලය ඒ වනයේ ගත කළා. ඒ වස් තුන් මාසය තුළම මේ කුඩා සාමණේරයන්වහන්සේ සිවු පිළිසිඹියා පත් මහරහත් භාවයට, මහා සෘද්ධි බල එහෙමත් ඇති මහරහත් භාවයට පත් වුණා. ඒ අතීත පුණ්‍ය ශක්තිය ඒ තරමයි.

එතකොට මේ අතරේ ඔන්න වස් කාලය ඉවර වුණාට පස්සේ නැවතත් සාරිපුත්‍ර ස්වාමීන්වහන්සේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට වැඩම කරලා අවසර ඉල්ලනවා රේවත දකින්න යන්න ඕනේ කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා 'අපිත් එනවා' කියලා පන්සිය නමක් කැඳවාගෙන රේවත පොඩි භාමුදුරුවො ඉන්න කිහිරි වනයට යාමට සූදනම් වුණා. ටිකක් දුර ගියාට පස්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කරනවා එක්තරා සන්ධිස්ථානයකට, පාර දෙපැත්තකට බෙදිලා යන තැනකට පැමිණිලා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මෙතනින් මේ පැත්තට යන පාර දිග පාරක්. ඒ කියන්නේ මනුස්ස කට්ටිය ඒ මැදින් යන්නේ, ගම් නියම් ගම් මැදින් යන පාරක්. ඒක හැට යොදුන්. කෙටි පාරක් තියෙනවා. ඒක කැලේ මැදින් යන එකක්. කවර මාර්ගයකින්ද වැඩමකරන්න කැමති කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් අහනවා 'ආනන්ද, මේ පිරිසේ සිවලී ඉන්නවද?' කියලා. එහෙමයි කියලා කිව්වා. 'ආ එහෙනම් සිවලී ඉන්නවනම් අපි කෙටි මාර්ගයෙන්ම යමු' කියලා කිව්වා. මොකද ඒකේ අදහස මේ සිවලී කියන ස්වාමීන්වහන්සේ - විශේෂයෙන්ම ගිහි

පින්වතුන් අතින් කවුරු නොදන්නන් සිවලී හාමුදුරුවෝ දන්නවා. ඒකට හේතුව මේ පින්වතුන් දන්නවා. බොහෝවිට ගෙදරවල්වල ඉස්සෙල්ලම තියෙන්නේ සමහරවිට බුද්ධරූපයටත් වඩා වැඩි තැනක් දෙන්නේ සිවලී ස්වාමීන්වහන්සේට. ඒකට හේතුවත් මේ පින්වතුන් දන්නවා. ඒ තරම් ලාභීන් අතර අග්‍රයී සිවලී ස්වාමීන්වහන්සේ. ඒ ස්වාමීන්වහන්සේගේ පුණ්‍ය ඵලය මුදුන්පත් වන අවස්ථාවක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ හැම කටයුත්තක්ම කරන්නේ ඒකට සුදුසු අවස්ථාව ඉදිරිපත් වුණහමයි.

දැන් ඒ පින් මතු වෙන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ පින් ඵලයට ඉඩ දීලා අර කැලෑ මාර්ගයෙන් වැඩමකරන්න තීරණය කළා. ඒ යන අතරේ එතන සඳහන් වෙන්නේ දෙවි දේවතාවුන්ගෙන් ඒ දිව්‍යමය ආහාරපාන ආදියෙන් සිවලී ස්වාමීන්වහන්සේට සංග්‍රහ කිරීම් වශයෙන් ගෙනා ඒ ආහාරපාන බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතුළු ඒ පන්සිය නමටම සහනය සැලසුණා. ඒ වගේම යොදුනෙන් යොදුන ඒ ආරාම ආදිය සෘද්ධි බලයෙන්ම සකස් කරලා උන්වහන්සේලාට පහසුවෙන් ගමන සැලසූ බව සඳහන් වෙනවා. ඊළඟට ඒ අතරේ අර රේවත පොඩි හාමුදුරුවෝත්, ඒ රහතන්වහන්සේටත් මේක ආරංචි වෙලා බුදුපියාණන් වහන්සේ සඟ පිරිසක් එක්ක වැඩම කරනවා කියලා, ඒ කිහිරි වනයේ අර විදියටම සෘද්ධි බලයෙන්ම මැව්වා බුදුපියාණන් වහන්සේටත් සංඝයාවහන්සේලාටත් අවශ්‍ය ඒ ආවාසස්ථාන, රාත්‍රී ස්ථාන, දිවා ස්ථාන, ඒ ගඳකිලි ආදී ඒවා. බුදුපියාණන් වහන්සේත් ඒ ස්ථානයටත් වැඩම කළා.

වැඩම කරන අතරේ එක්තරා මහළු හික්කුන්වහන්සේලා දෙන්නෙක් කල්පනා කරනවා දැන් මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ වගේ හැම අංගයකින්ම සම්පූර්ණ තැනකට පැමිණිලා තියෙනවා. මෙහෙ එක හාමුදුරුවෝයි ඉන්නේ. මේ එක හාමුදුරුවෝ තමයි මේ ඔක්කොම ගොඩනැගිලි හදවලා තියෙන්නේ. මෙයින් ජේන්නේ භාවනාවක් නෑ මෙතන. මේ ගොඩනැගිලි හද හද නවකර්ම කර කර ඉන්න තැනකටයි මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩම කළේ සාරිපුත්ත හාමුදුරුවන්ගේ මල්ලි නිසා. මේක අර මුණ බලලා වැඩ කරන්නා වගේ පක්‍ෂග්‍රාහී වැඩක් කියලා හිත දුෂ්‍ය කරගත්තා අර මහළු හික්කුන්වහන්සේලා දෙනම. බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ කාරණය තේරුණා. ඉතින් ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සේනාසනයේ, කදිරි වනයේ, කිහිරි වනයේ මාසයක් පමණ ඉඳලා ඊළඟට එතනින් පිටත්වෙන දවසේ, ආපසු වැඩම කරන දවසේ

අධිෂ්ඨාන කළා අර මහළු භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනමට තමන්ගේ - ඒ වතුර පාවිච්චි කරන ඩබරාව, ඊළඟට ඒ වගේම වහන් සඟල, ඒ කියන්නේ පාවහන් සඟල, ඒ විදියේ දේවල් අමතක වේවා කියලා. එතකොට ඒවා ටික දුරක් ගියාට පස්සෙ ඔන්න අමතක වුණ බව මතක් වෙලා - ඒ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ සෘද්ධිය ඉවත් කළාට පස්සේ, විහාරයෙන් වැඩම කළාට පස්සේ - ආපහු හැරිලා ආවා ඒවා සොයාගන්න. ඒවා සොයාගන්න එතකොට ඒ අතරතුර රේවත ස්වාමීන්වහන්සේ අර සෘද්ධිය ඉවත් කළා. දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතුළු සංඝයාවහන්සේලා වැඩම කළ නිසා අර සෘද්ධිය අතහැරියා. ඒ සෘද්ධිය අතහැරියාම අරක නැවතත් කිහිරි වනයක්. දැන් මේ මහළු භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනම තමන්ගේ ඒ බඩු සොයාගන්න එනවා. එතකොට මොකක්වත් නෑ අර ගොඩනැගිලි. අන්තිමට කටු ඇනගෙන ඒ මේ අත ඇවිදලා යන්නම් ගහක එල්ලලා තිබුණු තමන්ගේ බඩු ටික දකලා ඒක අරගෙන ගියා. ඔන්න ඔකයි ඉතින් සිද්ධිය හැටියට තිබෙන්නේ.

ඉතින් ඒ සංඝයාවහන්සේලා පිරිසම නැවත ඒ සැවැත් නුවරට වැඩම කළාට පස්සේ - පූර්වාරාමය කියලා කියන්නේ ඒ විශාඛාව විසින් තනවන ලද ඒ සංඝාරාමයයි - බුදුපියාණන් වහන්සේ වෙනුවෙන් තනවන ලද ඒ ආරාමයට වැඩම කළා. පහුවෙනිද උදේ මේ මහළු භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනම විශාඛාවගේ නිවසට වැඩම කළා කැඳ වැලඳීමට. ඒ අවස්ථාවේ විශාඛා මහෝපාසිකාව අනන්වා ‘කොහොමද ස්වාමීන් වහන්ස? ස්වාමීන්වහන්සේලාත් වැඩියද අර කිහිරි වනයට?’ කියලා. ඔව් කියලා කිව්වහම ‘කොහොමද ඒ වනය රමණීයද?’ ‘අපොයි මොන රමණීයත්වයක්ද, ඒ මේ කිහිරි කටු පිරිව්ව, කිහිරි ගස් පිරිව්ව වනයක්. ඒකෙ කිසි රමණීයත්වයක් නෑ’ කියලා. තව ටික වෙලාවකින් තවත් තරුණ භාමුදුරු දෙනමක් ආවා කැඳ වැලඳීමට. උන්වහන්සේලාගෙනුත් මේ උපාසිකාව ඇහුවා ‘කොහොමද ඒ ස්ථානයට වැඩම කළාද?’, ඔව් කියලා කිව්වහම ‘එතන කොහොමද රමණීයද?’ කියලා. එතකොට ‘අපෝ ඒක ගැන කියන්න දෙයක් නෑ. ඒක සෘද්ධියෙන් හැදුවා වගේ හරි පුදුම විදියේ අලංකාර රමණීය තැනක් කියලා ඒ භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනම ප්‍රකාශ කළා. විශාඛාව මහා ප්‍රාඥ තැනැත්තියක් නිසා තේරුම් ගත්තා මේ වෙන්න ඇත්තෙ එකත් එකටම අර සෘද්ධිය තියන අවස්ථාවේ දකපු දර්ශනයත්, සෘද්ධිය ඉවත් කළාට පස්සෙ දකපු දර්ශනයත් අතර වෙනසයි මෙතන තියෙන්නේ. ඒක දැනගත්තට මොකද

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩම කළහම දනය සඳහා බුදුපියාණන් වහන්සේට ඒ දන් පිළිගන්වලා අවසානයේදී විශාකාව ප්‍රකාශ කරනවා දැන් මෙන්න මේ වගේ දෙයක් වුණා. මහළු භික්ෂූන්වහන්සේලා දෙනමගෙන් මම ඇහුවහම වැඩිය ස්ථානය කොහොමද කියලා මේ විදියටයි කිව්වේ. අනිත් භික්ෂූන්වහන්සේලා දෙනම මේ විදියට කිව්වා, මේක මොකද මේ විදියට කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් මේකට හේතු විමසුවා.

ඒ අවස්ථාවේදී මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළා බුදුපියාණන් වහන්සේ,
ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤා
නිනෙන වා යදි වා ඵලෙ
යඨාරහනොනා විහරනති
තං භූමිං රාමණෙය්‍යකං

‘ගමේ හෝ වේවා වනයෙහි හෝ වේවා පහන් බිමක හෝ වේවා, උස් බිමක හෝ වේවා යම් තැනක රහතන්වහන්සේලා වැඩ වෙසෙත්ද ඒ භූමිය රමණීයයි’ කියන එකයි ඒ ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දේශනාව අහලා බොහෝ දෙනා මාර්ගඵල අවබෝධය ලැබූ බවත් සඳහන් වෙනවා. එතකොට මේ කථාන්තරයත්, ගාථාවත් මේ පින්වතුන් දැන් දන්නවා. මේ තුළින් අපි යමක්, අපේ මේ ජීවිතයට, අපි මේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට මේ තීරණාත්මක වර්ෂයට ආදර්ශ වශයෙන් ගතයුතු දේවල් මේවායිත් මතුකරලාගන්නටයි දැන් අපට තියෙන්නේ. පළමුවෙන්ම මේ කථාවට දැන් අපි ටිකක් හිත යොදලා බලමු. මේ කථාව තුළ ඉතා පුදුම විදියේ ශාසනික හුරතලයක් තිබෙන්නේ. හත් අවුරුදු කුඩා දරුවෙක් - මේක එක විදියක ලෞකික ජීවිතය ගැන බලනකොට විහිළු විදියේ දෙයක්. හත් අවුරුදු දරුවෙක් - සාමාන්‍ය මේ වැලිබත් පිසන තරම් ඒ වයසේ දරුවන් දෙදෙනෙකු පිළිබඳ විවාහයක් ගැනයි මෙතන කියවෙන්නේ. මේ ලෝකයා කොයිතරම්, ලෝකය ගෙතියන්න, ලෝකය වඩන්න උනන්දු වෙනවද, ඒක රැකගන්න උනන්දු වෙනවද - සංසාරය රැකගන්න උනන්දු වෙනවද කියන එක මේ සිද්ධියෙන් අපට ඡේතවා.

ඉතින් අර හත් අවුරුදු දරුවා මගුල් ඇඳුමෙන් සරසලා, එක්කගෙන ගිහිල්ලා අර විදියේ නාට්‍යයක් වගේ දෙයක් කළා. නමුත් මේ දරුවා ඒවාට රැවටෙන්නෙ නෑ. අන්න එතන තියෙනවා නෙක්බම්ම

සංකල්පයේ ශක්තිය, මහ පුද්ගලයා. මේ හත් අවුරුදු දරුවාට ඇත්ත වශයෙන් වයසින් බාල වුණාට මොකද මහාපණ්ඩිතයෙක් වගේ තේරෙනවා අර ජරාව ගැන. ඒ කියාපු සිද්ධිය, මිත්තණියගේ දර්ශනයෙන්ම මහාගැඹුරු අවබෝධයක් ආවා මේ සංසාර තත්ත්වය ගැන. ඒක නිසයි ඒ රේචක කුමාරයා අධිෂ්ඨාන කරගත්තේ 'මම ඉතින් පැනලා යන්න ඕනේ' කියලා. දැන් පැනලා යාමී ගැන කියනකොට මේ කාලයේ නොයෙකුත් විදියේ පැනලාමී තිබෙනවා. මේක විශේෂ පැනලාමක්. මේක මහපුද්ගල විදියේ පැනලාමක්. බැරෑරුම් වලට හසු වීමට පැන යන පැත්තකුත් තිබෙනවා. බැරෑරුම් වලින් මිදෙන පැනලාමක් තිබෙනවා. මේක බැරෑරුම් වලින් මිදෙන පැනලාමක්.

ඒ උපාය කොෂලයෙන් මේ දරුවා අර වනය මැදදී අර විදියට කොහොමහරි මේකෙන් බේරිලා ගිහිල්ලා පැවිද්ද ලබාගන්නා. මේක හොඳ ආදර්ශයක් මේ ශාසනික ජීවිතය ගතකරන අයට. මේ ලෝකයේ වටිනාකම් පිළිබඳව ඇගයීම් පිළිබඳව, ලෝකයා හිතන ආකාරයත්, ධර්මානුකූලව බුදු, රහතුන්වහන්සේලාත්, උන්වහන්සේලාගේ මාර්ගයේ ගිය අයත් මේ ජීවිතය ගැන, ලෝකය ගැන හිතන ආකාරයත් මේ සිද්ධිය තුළින් පෙනෙනවා. මේක ඉතාමත්ම වටිනා ශාසනික හුරුකලයක් කියලා කියන්න පුළුවන් මේ දරුවා කළේ. මෙයින් අපට ගතයුතු පාඩම් තියෙනවා. විශේෂයෙන්ම සංසාරය ගැන අපි කලින් බොහෝ අවස්ථාවල ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. සංසාරයේ ඉගෙනගන්න පාඩම් තුනක් තියෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම පංති තුනක් කියලා කියන්න පුළුවන්. ආස්වාද, ආදීනව, නිස්සරණ කියලා.

සංසාරික සත්ත්වයින් තුළ තියෙනවා බුද්ධි මට්ටම් තුනක්. ඒ ආස්වාද පක්ෂය කියන්නේ ඒ පංචකාම සම්පත්තිය පිළිබඳ ලෝකයා නැඹුරු වෙන පැත්තයි. ඊළඟට මේකේ ආදීනව පැත්ත මතුකරගැනීම ඔන්න අවදිවීමක්. මේවායේ මේ මේ විදියේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී දේවල් දෙස තියෙනවා කියලා ඒක දැකීම. ඒක ආදීනව පක්ෂය තේරුම්ගැනීම. ඒක සංසාරික බුද්ධිය මුහුකුරා ගිය අවස්ථාවක් පෙන්වුම් කරනවා. ඊළඟට එයින් මිදිලා නිස්සරණ කියලා කියන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම සංසාරයෙන්, සංසාර වක්‍රයෙන්, සංසාර වටවළල්ලෙන් ඉවතට පැනීම. ඒකත් කරගන්න පුළුවන් වුණා අර හත් අවුරුදු දරුවාට.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඉතින් අන්න ඒවායින් ජේනවා මේ ශාසනය කියන එකේ සන්දිට්ඨික, අකාලික, ඒහිපස්සික ආදී ගුණ. ඒ ශක්තිය කොයි තරම්ද කියනොත් පින් ඇති අය ඒ විදියට කුඩා අවදියේදී පවා, හත් අවුරුදු වයසේදී පවා, වෙන අය වැලිබත් උයන කාලයේදී, මේ මහා දුක් කෙළවර කර ඒ සාද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය දක්වන්න තරම් ශක්තියක් ඇතිව මහා අරහත් බවට පත්වුණ බව එයින් අපට ජේනවා මේ ධර්ම ශක්තියෙන්. අන්න එතකොට නිවනට හිත නැඹුරු කරන්න, නිවන් පිළිබඳ ඒ වටිනාකම් මතුකරගන්න, ඒවායේ වටිනාකම් තේරුම්ගන්න මේක හොඳ කථාවක්.

ඊළඟට අපි මේ ගාථාව ගැනත් හිතලා බලමු. භූමියක් රමණීය වීම, එහෙම නැත්නම් ජීවත් වීමට හොඳ තැනක් වීම, යහපත් තැනක් වීම ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දේශනාවේදී සාමාන්‍ය ලෝකයා නොහිතන විදියේ පැත්තක් මතුකරගෙන තිබෙන බවක් අපි කලිනුත් සඳහන් කලා පතිරූප දෙසවාසො කියන වචනයෙන්. පතිරූප දෙසවාසො කියලා කියන්නේ සුදුසු ප්‍රදේශයක වාසය කිරීමයි. මංගල සූත්‍රයේ මේ පතිරූප දෙසවාසය ගැන කියන්න කලින් මේ පින්වතුන් දන්නවත් ඇති ඒ ගාථාවට කලින් සඳහන් වෙනවා

‘අසෙවනා ච බාලානං - පණ්ඩිතානං ච සෙවනා
පූජා ච පූජනීයානං - එතං මංගල මුත්තමං’

කියලා මංගල කාරණා හැටියට. බාලයන් කියන්නේ සාමාන්‍යයෙන් මේ ලෝකයේ, මේ කාලයේ හැටියටනම් බාල කියන වචනය කියනකොට කුඩා දරුවන් සිහිපත් වෙන්නේ. නමුත් ධර්මානුකූල ව බාල කියන වචනය යෙදිලා තියෙන්නේ මෝඩයාටයි. මෝඩයා කියන තැනටමයි බාල කියන වචනය බොහෝවිට යොදලා තිබෙන්නේ. අසෙවනා ච බාලානං’ කියලා කුඩා දරුවන් ගැන කිව්වොත් ගෙදරවල් වල දරුවොත් තියාගන්න බැරිවෙනවා. එහෙම එකක් නෙමෙයි මෙතන කියන්නේ. අසෙවනා ච බාලානං. මෝඩයින් ඇසුරු නොකිරීමයි මෙතන එක මංගල කාරණයක් හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ. අඥන පුද්ගලයින්, මෝඩ පුද්ගලයින් ඇසුරු නොකිරීම. ඒ අය ආශ්‍රයට ගිහිල්ලා තමනුත් පිරිහෙන නිසා. අසෙවනා ච බාලානං. ඒකම මංගල කාරණයක්.

ඊළඟට පණ්ඩිතානං ච සෙවනා. ඇසුරු කළයුත්තේ පණ්ඩිතයින්. ඊළඟට පූජා ච පූජනීයානං. පිදිය යුත්තත් පිදීම. මෙන්න මේ කාරණා

තුනම තියෙන බිම තමයි පතිරූප දෙස වාසය, සුදුසු බිම කියලා කියන්නේ.

ඒ කියන්නේ බුදු, රහතුන්වහන්සේලා, සංඝයාවහන්සේලා වැඩ වසන ප්‍රදේශයක් වෙනකොට ඒ කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තිබෙනවා. අර කියාපු කාරණා තුනම සම්පූර්ණ වෙනවා. අන්න ඒ විදියට මෙතන කියන්නේ මේ කුඩා සාමනේරයන්වහන්සේ හැටියට පෙනෙන නමුත් මහාරහතන්වහන්සේ කෙනෙක්. උන්වහන්සේ වාසය කිරීම තුළිනුත් එතැන පතිරූප දේසයක් වුණා. සුදුසු ප්‍රදේශයක් වුණා. ඉතින් අර සංඝයාවහන්සේලාට අනෙකුත් ඒ පහසුකම් කෙසේ වෙතත් ඒ කටු සහිත කිහිරි වනයක් පවා රහතන්වහන්සේ කෙනෙක් වාසය කරනකොට රමණීය වෙත බවයි එතන බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ. එතන වැදගත් කාරණයක් තිබෙනවා විශේෂයෙන්ම. රහතන්වහන්සේ කෙනෙක් වැඩ වාසය කිරීමෙන් භූමිය රමණීය වීමට හේතුව. මේ පින්වතුන් දැන් දන්නවා බුද්ධභූමි - ශුද්ධභූමි කියලා තිබෙනවා. බුද්ධ භූමි - බුදුපියාණන් වහන්සේ ස්පර්ශ කිරීමෙන්. ඊළඟට උන්වහන්සේ විශේෂයෙන්ම අරහත්ඵල සමාධියට සම වැදිලා වාසය කළ ස්ථාන, ඒවා ශුද්ධභූමි වුණා. බුද්ධභූමි වුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩ විසූ තැන ඉන්දියාවේ, මේ රටේ පවා දැන් සොළොස්මස්ථාන ආදී රහතුන් වහන්සේලා වැඩසිටි තැන්වලත් බුදුපියාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන්ම වැඩම කරලා ඵල සමවතින් වැඩ සිටි ඒ ස්ථානත් අනාගතයේ වෛත්‍ය බවට පත්වෙලා රමණීය ස්ථාන බවට පත්වෙන නිසා සිය දහස් ගණන් ජනයා ඇදීමට ආකර්ෂණශක්තියක් ඒ භූමියට දීමටයි ඒ ආකාරයට ඵල සමාපත්තියෙන් වැඩ සිටියේ.

එතකොට ඒ අරහත් ඵල සමාපත්තිය නිසා ඒ භූමියේ තිබෙන ශක්තිය සාමාන්‍යයෙන් වර්ෂ ගණනින් කියන්න බෑ. සමහරවිට බුද්ධාන්තර කාලයක් තුළ ඒවා පවතිනවා. ඉතින් ඒක තමයි හැම බුදුවරුම දඹදිව මධ්‍ය දේශයේ ඉපදෙනවා කියලා කියන්නේ. ඒ භූමියේ තිබෙන ඒ ශක්තිය - පුදුම ශක්තියක් එකතු වෙනවා ඒ ලෝකෝත්තර සමාධියෙන්. දැන් අපිට ජේතවා භූමියක් රමණීය වීම පිළිබඳ ඉහළම සංකල්පය තමයි අරහත්ඵල සමාධිය. අරහත්ඵල සමාධියෙන් කෙනෙක් වැඩහිඳීම නිසා ඒ භූමියට විශාල ආකර්ෂණශක්තියක් එකතු වෙනවා. ඒ වගේම ඒක නිවීම පිළිබඳ සමාධියයි. ඒ නිවීමේ සමාධිය තුළින් මහා සැනසීමක්, සාමයක් ඒ භූමියට එකතු වෙනවා. අද පවා මේ පින්වතුන්

දන්නවා අනුරාධපුරය, මිහින්තලය ආදී ස්ථානවල, එවන් පාරක ගියත් පුදුම විදියේ සිසිලසක් දැනෙන්නේ අන්න ඒ කියාපු ශුද්ධභූමි තත්ත්වය ඒවාට ලැබිලා තිබෙන නිසා. එතකොට ඒ මට්ටමින් කල්පනා කරලා බැලුවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ අර ලෝකෝත්තර ගුණධර්ම තුළින් පරිසරයක් සකස්වෙන ආකාරය. රමණීය වෙන ආකාරය. අපි සාමාන්‍ය පරිසරය කියලා කියනකොට කායික පරිසරය ගැන විතරයි හිතන්නේ. කායික සෞඛ්‍යය ගැන විතරයි හිතන්නේ. නමුත් මෙතන මානසික සෞඛ්‍යය ප්‍රධානයි. කායික සෞඛ්‍යය කොයිතරම් තිබුණත් මානසික සෞඛ්‍යයට ගැලපෙන විදියේ පරිසරයක් නැත්නම් එතනින් වැඩක් නෑ. එතන මනුස්සයෙකුට නෙමෙයි තිරිසනෙකුටයි හොඳ. දැන් අපි හිතමු පාරිසරීය ඉංජිනේරු විද්‍යාවට අනුව හොඳ භූමියක් තෝරාගෙන, ඊළඟට හොඳ රමණීය පරිසරයකුත් ගස්කොළන් ආදී පරිසරයකුත් මවාගෙන තවත් ඕනනම් හොඳ ඉහළම ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයට අනුව හොඳම ගෙයක් තනාගෙන කෙනෙක් හොඳ ජීවිතයක් යහතින් ගතකරන්න උත්සාහ ගත්තයි කියලා, අධිෂ්ඨාන කරගත්තයි කියලා.

නමුත් ඒ අවට තියෙන්නේ දිනපතාම මසට මරන සතුන්ගේ ලේ වලින් තෙත් වෙන බිමක්නම්, ඊළඟට හොර තිප්පොල වලින් ගහණ තැනක්නම්, දුරාවාරයෙන් අඳුරුවෙව්ව තැනක්නම්, සුරාපානයෙන් ගඳ ගහන තැනක්නම්, එබඳු තැන් හොඳ පරිසරයක් හැටියට සලකන්න බෑ. අර කොයි තරම් ලොකු බංගලාවක් හදගත්තත් ඒ තැනැත්තාට යහතින් ජීවත්වෙන්න ලැබෙන්නේ නෑ. මොකද එතන මානසික වාතාවරණයක් නෑ. හිතට ගැලපෙන මානසික වාතාවරණයක් නෑ. එහෙම නැතුව අපි හිතමු සාමාන්‍යයෙන් සිත්ගන්නේ නැති විදියේ, සිත්කලු ස්වභාවයක් නැති බිමක පොඩි පැල්පතක් හදගෙන උප්පත් කෙනෙක් ඉන්නවා. අවට තිබෙනවා අර අපි කලින් කියාපු හොඳ මානසික වාතාවරණයක්. ඒ අය සැනසිලිදයක ව නිවීමේ සුවයෙන් ජීවත් වෙනවා. සැනසීමෙන් ජීවත් වෙනවා. ඔන්න ඕකයි මෙබඳු මේ තීරණාත්මක වර්ෂයක විශේෂයෙන්ම මේ පින්වතුන් හිතිය යුතුව තිබෙන්නේ. මක්නිසාද නොයෙකුත් විදියේ මිසදිටු බලවේග, මිසදිටු විසදුම - දැන් සාමාන්‍යයෙන් පරිසරය ගැන කියනකොට ඔය විද්‍යාව නිසා, විද්‍යාත්මක දියුණුව නිසා ලෝකයාට ඇතිවෙව්ව විසදුම ආදිය ගැන බොහොම කතා කරනවා. නමුත් තව අපට නොපෙනෙන විසදුම රාශියක් එනවා අර මිසදිටු සංකල්ප තුළින්. මිසදිටු කටු තියෙනවා හැම තැනම. ඊළඟට මිසදිටු විසදුම. ඕවායින්

ආරක්‍ෂා වෙන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් ජීවිතය මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් නෙමෙයි අන්තිමට දන්නෙම නැතුව තිරිසන්, ප්‍රේත, යක්‍ෂ ජීවිත වලට පරිවර්තනය වෙනවා.

ලොකු බංගලාවක, අර විදියේ සුබෝපහෝගී බංගලාවක හොඳ භූමි ලක්‍ෂණ ඇති තැනක, ලස්සනට ජීවත් වුණාට මොකද ඇතුළත පරිහානියට පත්වෙනවා. අන්න ඒ කාරණය එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ රමණීය භූමිය පිළිබඳ විස්තරය තුළින් අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම තමයි එදිනෙද ජීවිතයේදී ඉහළම මට්ටමින් අපි කිව්වොත් - මේ රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳ තත්ත්වය. ඊටත් මෙහායින් අපි කල්පනා කරලා බලනවානම් සාමාන්‍යයෙන් සිල්වතුන්, සිල්වත් ජීවිතයක් ගත කරන අය අවට ඉන්නවානම්. මේ විදියට මේ අවස්ථාවේ ආජීව අෂ්ටමක ශීලය සමාදන් වුණා මේ පින්වතුන්. ඒ වගේම දන, ශීල, භාවනා ආදී ඒ කුසල් දහම්වල නිතර සිත යොමු කරලා යහපත් ජීවිත ගෙන යන, සත්පුරුෂයන් වාසය කරන ස්ථානයක්. එබඳු ස්ථානයක, තමන්ගේ ආපදාවකට, හදිසියකට කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය වශයෙන් එහෙම නැත්නම් අත්දැව්වට පවා කෙනෙක් ලබාගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම ඔවුන්ගේ ගුණධර්ම අනුව බලලා, ආදර්ශවත් ජීවිත අනුව බලලා තමන්ගේ ජීවිතත් හැඩගස්වාගන්න පුළුවන්.

අන්න ඒ විදියේ ඒ මානසික පරිසරයක් ඇතිකරගත්තොත් ඒ තැනැත්තාට ජීවිතය වාසනාවන්ත කරගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම දැන් අපි මෙතන සඳහන් කළා මංගල කාරණා ගැන කතා කරනකොට පතිරූප දෙස වාසය ගැන. තවත් මංගල කාරණා කීපයක් සඳහන් කරලා තිබෙනවා ඒ එක්කම. 'පුබ්බ ච කත පුඤ්ඤතා - අතත සමමා පනිධි' කියලා. පතිරූප දෙස වාසය කියලා කියන අර විදියේ හොඳ ස්ථානයක් ලබාගන්නානම් කෙනෙක් ඒ තැනැත්තා තුළ පුබ්බ ච කත පුඤ්ඤතා, කියලා කියන්නෙ පෙර කරන ලද පින් ඇති බව. පෙර කරන ලද පින් ඇති බවත්, නැති බවත් මේ පින්වතුන්ට කාටවත් දැනගන්න බෑ. නමුත් අපි මේ දීර්ඝ සංසාරයේ ඇවිල්ලා තියෙන්නේ තනිකර පව් කරමිනුත් නෙමෙයි. තනිකර පින් කරමිනුත් නෙමෙයි. මේ පින් පව් දෙක මිශ්‍ර ව යන්නේ. නමුත් මේ කොයි එක හෝ වේවා අපට මතුකරගන්න පුළුවන් හැකියාවක් තිබෙනවා පින් හෝ පව් හෝ ගත කරන ජීවිතය අනුව. පවට පව එකතු වෙනවා. පින්ට පින් එකතු වෙනවා. පව් කරන්නන්ට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පවිකාරයෝ එකතු වෙනවා. පින් කරන්නන්ට පින් කරන්නන් එකතු වෙනවා.

ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා 'ධාතු සො සත්තා සංසන්දනති සමෙනති' කියලා. ඒ ඒ සවිභාවය ඇති සත්ත්වයින් එකට එකතු වෙන සවිභාවයකුත් තිබෙනවා. ඒ වගේම පවට නැඹුරු වෙනකොට තව තවත් පවිකම්, අතීතයේ කරන ලද පවිකම් ඒකට සහාය දෙනවා මාරයා අදින්නා වගේ. පින් කරන තැනැත්තා - ඒක නිකන් ගමේ උඩු අතට පීනන්නා වගේ අමාරු දෙයක් හැටියට පෙනෙන්න පුළුවන්, නමුත් පින්ට පටන් ගත්තහම ඔන්න අර අතීතයේ සැඟවිලා තියෙන පින්, අළු යට තියෙන ගිනි පුපුරු වගේ ඒවා මතුකරගන්න පුළුවන්.

අළු යට තියෙන ගිනි පුපුරු වලින් පවා ගින්නක් දල්වාගන්නනම් පිඹින්න ඕනෙ ටිකක්. ඒ වගේ විශාල ව්‍යායාමයක්, උත්සාහයක්, චීර්යයක් දරන්නට ඕනෙ පින් මතුකරගන්න. ඉතින් පුබෙබ ව කත පුඤ්ඤතා කියන මංගල කාරණයත් ඇත්ත වශයෙන්ම අප කා තුළත් තිබෙනවා, ඒක මතුකරගන්නට ඕන. ඒක මංගලයක් වෙන්නේ ඒක මතුකරගත්තහමයි. පෙර කරන ලද පින් ඇති බව. එතකොට ඒ කාරණයත් පතිරූප දෙස වාසය කියලා ඒ කියන දැහැමි ජීවිතයකට සුදුසු වාතාවරණයක්, පරිසරයක් තමන්ට ලැබුණානම් ඊළඟට තමන් උනන්දු වෙන්න ඕන අන්න ඒ තමන්ගේ පින් ටික මතුකරගන්න. අතීත පින්, පුණ්‍ය ශක්තිය. තුණුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව, දන, ශීල, භාවනාදී කුසල් දහම් වලට යොමු වීම මගින් අතීත පුණ්‍ය ශක්තිය මතුකරගන්නට ඕන. පුබෙබ ව කත පුඤ්ඤතා.

මේ හැම එකක්ම කරන්නෙ මොකටද? අත්ත සමමා පනිධි කියන ඒකත් මංගල කාරණයක්. අත්ත සමමා පනිධි කියලා කියන්නෙ පින්වතුනි තමන්ගෙ හිත හරියාකාරව පිහිටුවාගැනීම. මේ ගත කරන ජීවිතයේ අපි හිත හරියට පිහිටුවා ගත්තෙ නැත්නම් කොයි තරම් භයානක උපද්‍රවවලට භාජනය වෙනවාද. අපි ඵදිනෙදා ගන්න තීරණ තුළින් අපේ ජීවිත විනාශ වෙන්න ඉඩ තිබෙනවා. හදිසි කෝපය, හදිසි හැඟීම් ආදියට ඉඩදීම් වශයෙන් ශීලාදී ගුණධර්ම කිසිවකින් පාලනය නොවෙනවානම් අපි කොයි විදියේ භයානක ප්‍රපාතයකට වැටෙනවාද? දැන් අර පරිහානි ප්‍රපාතයක් කියලා කිව්වේ ඒකයි. මේ මානසික වාතාවරණය අනුව අර කියාපු විදියට පෙර කළ පින් මතුකරගැනීම ගැන

නෙමෙයි කවුරු කවුරුන් උනන්දු වෙන්නේ, අතීතයේ කරපු පව් මතුකරගෙන එයින් පුලුවන් තරම් ආර්ථිකය ගොඩ නගාගන්නයි. විස්තර වැඩියෙන් මේ පින්වතුන්ට නොකිව්වත් දන්නවා කවුරුත්, ආර්ථිකය ගොඩ නගාගැනීමේ උපක්‍රම නිසා ධාර්මිකබව පිරිහීගෙන යන යුගයක් මේක.

අතීතයේ කරන ලද පව්කම් තිබෙනවානම් මිනීමැරීම්, හොරකම් කිරීම් ආදිය පිළිබඳ දැක්මාවලේ තිබෙනවානම් - තව නොයෙකුත් මත්පැන් ආදිය බීම පිළිබඳව හැකියාවන් - ඒ ශක්තීන් මතුකරගන්න යුගයක්. ඒවාට රුකුල් දෙන, රුකුල් ලැබෙන යුගයක්. නොයෙකුත් විදියේ ආධාර පවා ලැබෙන යුගයක්. අන්න එබඳු යුගයක හැම කෙනෙක්ම බලන්නෙ අර අතීතයේ කළ පව් ටික මතුකරගෙන මේ ජීවිතයේ කාලා බීලා, එහෙම නැත්නම් කාබාසිනියා කරලා හෝ මිය පරලොව යාමයි. මිය පරලොව කියලා කියන්නේ, පරලොව කිව්වහමත් එතන ප්‍රේත යක්‍ෂ ආදී තත්ත්වලට, නිරය ආදී තැන්වලටම තමයි යන්නෙ. කොයි හැටි හෝ වේවා මෙලොව ගැන පමණක් හිතන ඒ විදියේ කෙටි කාලීන පිළිවෙත් අනුව පරිහානි ප්‍රපාතයක් කරා යන යුගයක් නිසා අන්න එබඳු වින්තනයක් ලෝකයේ පවතින්නේ.

තමන් උත්සාහවත්ව බෞද්ධයින් හැටියට නුවණින් කල්පනා කරලා අර මිසදිටු බලවේග - ඒ විසඳුම් වලින් තමන් ආරක්‍ෂා වෙලා, සමාජදෘෂ්ටිය, හරි දැක්ම, හොඳ නරක, පින් පව්, කුසල් අකුසල් පිළිබඳ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ මාර්ගය ගැන හොඳ අවබෝධයක් ඇතිකරගන්න ඕනෙ. බුදුවරුන් ලෝකයේ උපදින්නෙ මොකටද අනන්ත කාලයක් මේ සංසාරයේ දුක් විදින සත්ත්වයා පළමුවෙන්ම ඒ දුගති මාර්ගයෙන් මුදලා, සුගති මාර්ගය පැත්තට යොමු කරන්න. ඊළඟට ක්‍රමක්‍රමයෙන් සෝවාන් මාර්ගඵලය ලබාදීමෙන් දුගතිවලට යන දෙර වහනවා. ඊළඟට ඊටත් එහාට ඒ හිත දියුණු කරලා ලෝකෝත්තර පැත්තෙන් හිත දියුණු කරලා, අවසානයේ මුලු මහත් සංසාර දුක්ඛයෙන් මිදීමට මාර්ගය හෙළි කිරීමටයි බුදුපියාණන් වහන්සේලා සාරාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්‍ෂයක් පෙරුම් පුරන්නේ. වෙන සමාජ විද්‍යාවක් ලෝකයට අමුතුවෙන් හඳුන්වලා දෙන්නවත්, දේශපාලන විද්‍යාවක් හඳුන්වලා දෙන්නවත්, ආර්ථිකය පිළිබඳව අමුතු දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කරන්නවත් - ඒ එකකටවත් නෙමෙයි බුදුකෙනෙක් ලෝකයේ උපදින්නේ. ඒවා අතියම් දේවල්. ඒවා පිළිබඳ ඇතැම් දෙයක් බුද්ධදේශනාවේ තිබෙන්න පුලුවන්.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නමුත් ඒක නෙවෙයි හරය. බුද්ධදේශනාවල හරය මේ මුලුමහත් සංසාර දුකෙන් මිදීමයි. අත්මිදීමයි.

මනුස්ස ජීවිතයක පරමාර්ථය වියයුත්තේත් ඒකයි. මේ කෙටි මනුස්ස ජීවිතයේ, අවුරුදු සීයකටත් අඩු, දැන් මේකාලයේ හැටියට බලනකොට අවුරුදු හැත්තෑවක් අසුවක් වෙනකොටම ඉවරයි. එබඳු ඒ කෙටි ජීවිත කාලයක් අපි අපේ ඉගෙනීම කියලා කියන, උපාධි ආදී ඒ කියන ඉලක්කයන් ඔස්සේ දුවනවා. ඊළඟට ඒවා ලබාගන්නට පස්සෙ රැකී රක්ෂාවන් පිළිබඳ ඉලක්ක ඔස්සේ දුවනවා. ඊළඟට ඒකත් කෙළවරක් නෑ. මරණය දක්වාම අපි ධනය ඉපයීම් ආදියක නිරත වෙලා ඉඳලා අන්තිමට මියගියාට පස්සෙ ඔන්න ඊළඟට ප්‍රේත ආදී තත්ත්ව වලින් තමන් ඒවායේ විපාක විඳිනවා. ඔය විඳියේ යුගයක් නිසා අපි කීප දෙනෙක් හරි නුවණින් කල්පනා කරලා, ලෝකයාට කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය ලබාදෙන්න පුලුවන් විඳියේ - ඒක පරමාර්ථය කරගෙන නෙමෙයි - තම තමන්ගේ ජීවිතය හැඩගස්වාගැනීමයි මෙතන අතත සමමා පනිධි කියලා කියන්නේ. තමා හරි මාර්ගයේ පිහිටුවාගැනීම. තමාගේ හිත. තමාගේ හිත හරියට පිහිටුවාගන්නකොට අනිත් හරියත් හැඩ ගැහෙනවා. මොකද මනෝපුබ්බංගමා ධම්මා ආදී ඒ බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ගාථාවෙන් තේරෙනවා හිත හැම එකකටම ප්‍රධානයයි.

දැන් භෞතික විද්‍යාව අනුවනම් ද්‍රව්‍යයයි ප්‍රධාන. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ මනෝපුබ්බංගමා ධම්මා, මනසයි ප්‍රධාන. මනස මුල් කරගෙනයි අපට පෙනෙන මේ ද්‍රව්‍ය ලෝකය හැසිරෙන්නේ. ද්‍රව්‍ය ලෝකය ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ මේ මනස මුල් කරගෙනයි. හදට යනවා ආදී හැම දෙයක්ම කරන්නේ, මේ හැම එකක්ම. අපි විද්‍යාවෙන් වැරදියටයි ඒක තේරුම් කරන්නේ. මේවා ද්‍රව්‍යය වල බලවේගය කියලා. නමුත් ඒ හිතේ බලවේගය. මේ හැම එකක් එක්කම පිටිපස්සෙන් තියෙන්නෙ හිතයි. අන්න ඒ මූලධර්මය මුල් කරගෙන තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ හිත හදගැනීම, හිත තනාගැනීම, හිත පිරිසිදු කරගැනීම, හිත ලෞකිකභවයෙන් මුදලා ලෝකෝත්තර බවට පත්කරගැනීම කියන ඒ පරමාර්ථයන් ලෝකයා හමුවේ තැබුවේ. එතකොට බෞද්ධයා කියලා කියන්නේ අර කියාපු විදියට තුනුරුවන් සරණ ගිහිල්ලා, පංචශීලය සමාදන් වීම පිළිබඳ පාලි පාඨය දන්න කෙනා පමණක් නොවෙයි. එපමණකින් ඒ සමාස්තය සම්පූර්ණ වූණත් නොවෙයි. සම්මා දිට්ඨිය, දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා කුසලයක් හැටියට

දක්වලා තියෙනවා දිට්ඨිප්පකම්ම කියලා. දිට්ඨිය සෘජු කරගැනීම. එතකොට මේ පින් දහම්, දස කුසල් වලින් අවසානයේදී දැක්වෙනවා දිට්ඨිප්පකම්ම කියලා. තමන්ගේ දෘෂ්ටිය සෘජු කරගැනීම.

දිට්ඨිය දැනටම සෘජුනම් මේක සෘජු කරගන්න දෙයක් නැහැනෙ. ඒක නිසා හිතන්න තියෙන්නේ අපේ මේ දෘෂ්ටි තාම සෘජු වෙලා නෑ. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ තත්ත්වයට පත්වෙන්නේ සෝවාන් ත්‍යාගය ලැබුවහමයි. ලෝකෝත්තර වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදාළ චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් ලැබුණහමයි කෙනෙකුගේ දෘෂ්ටිය කෙලින් වෙන්නේ. එතකල් දෘෂ්ටිය ඒ ඒ අතට නැමෙනවා. ඒකට හේතුව මොකක්ද? අන්න අර කලින් කියාපු මිසදිටු බලවේග. ඒ මිසදිටු බලවේග නිසාත් තවත් නොයෙකුත් මේ ජීවිතය පිළිබඳව අනෙකුත් සමාජයෙන් ලැබෙන බලපෑම් නිසාත් සමහරවිට දෘෂ්ටිය ඇද වෙනවා. ඇදකුද රාශියක් තිබෙන දෘෂ්ටියක් බොහෝ බෞද්ධයින්ට තිබෙන්නේ. එතකොට තමන් උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෙ ධර්මයේ දැක්වෙන හැටියට දෘෂ්ටිය සෘජු කරගන්න. ඒ දෘෂ්ටිය සෘජු කරගැනීම සඳහායි ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ මගින් තමාගේ සිත හරියාකාරව පිහිටුවා ගතයුත්තේ. ශීලයෙන් තමන්ගේ කය, වචන හික්මවාගන්නවා. ඒක තුළින් අර තිරිසන් ජීවිතයට නෑකම් කියන ඒ පහන් හැසිරීම් වලින් තමන් මිදෙනවා. ඒකත් පරිත්‍යාගයක්.

දැන කියන එක මේ පින්වතුන් හිතන්නේ තමන්ට අයිති වස්තුව පරිත්‍යාගයක්. ඒක ආරම්භයක් තමයි. දනය කියන හැඟීම බෞද්ධයින් හැම දෙනාටම හුරු පුරුදුයි. හැම ආගමකම ඇත්ත වශයෙන් කියනවානම් අතහැරීම කියන හැඟීම තිබෙනවා. දැන පටන් ගන්නේ උපාංග වස්තු වලින්. තමන්ගේ බාහිර වස්තු වලින්. ඒකෙම එක පැත්තක් හැටියට හිතන්න පුළුවන් ශීලය කියලා කියන්නෙන් එක්තරා පරිත්‍යාගයක්. තමන්ගේ කය, වචනය හසුරුවාගැනීමේදී යම්කිසි පරිත්‍යාගයක් කරන්න සිද්ධ වෙනවා. සිත කියන්නේ ඒ කය, වචනය වැරදි පැත්තට හසුරුවලා යම්කිසි ආස්වාදයක් එහෙම නැත්නම් ලාභයක් ලැබීමටයි. ඒ වෙනුවට දන් මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා ආජීවය ගැන හිතනකොට තමන්ගේ ජීවිතාව ගැන හිතනකොට, ඒ ජීවිතාව පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ගැන හිතනකොට බොහොම ලේසි ක්‍රම තිබෙනවා එක රැයින් මහා කෝටිපතියෙක් වෙන්න පුළුවන්. නොයෙකුත් විදියේ හොරමැරකම් වලින් එහෙම නැත්නම් නොයෙකුත් දන් මේ කාලයේ බොහොම බහුලව

තිබෙන සතුන් මැරීම, සතුන් මසාට ඇතිකරගැනීම. ඊළඟට මත්පැන් වෙළඳම, වස විස වෙළඳම, ආයුධ වෙළඳම, ඔය විදියේ දේවල්වලින් බොහොම ඉක්මනින් පොහොසත් වෙන්නට පුළුවන්.

අන්න ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනවානම් තමන්ගේ හිත කෙසේ වෙතත් අන්න අර විදියට කය රැකගැනීම සඳහා තමයි වැඩිදෙනා මහන්සි වෙන්නේ. මේ ශරීර කුඩුව - මේක තාවකාලික කුඩුවක්. අතීතයේ පින නිසා ලැබුණ ශරීර කුඩුවක් අපට තිබෙනවා. මේක අපට අතහැරලා යන්න වෙනවා. ඊළඟ කුඩුව මැවෙන්නේ අපේ හිතෙන්. අපේ හිතෙහි රිළුල කුඩුව මැවෙන්නේ. ඉතින් මේ විදියට මේ කුඩුව අතහැරලා යනකොට හිත ප්‍රේත තත්ත්වයකට පත් වුණානම් ප්‍රේත කුඩුවක් ලැබෙණවා. යක්ෂ තත්ත්වයකට පත්වුණානම් යක්ෂ කුඩුවක් ලැබෙණවා. කලාතුරකින් කෙනෙක් දේවත්වයට පත්වෙන තරම්, දේව කුඩුවක් ලබාගන්න තරම් පින්වත්ත වෙනවා. නමුත් බොහෝ දෙනා අර කියාපු තත්ත්වයටයි වැටෙන්නේ. මේ කුඩුව රැකගැනීම සඳහා මුලු ජීවිතයම පවිකම් වල යොමුකිරීමට කෙනෙක් උත්සාහවත් වෙනවානම් ඒ තැනැත්තා බෞද්ධයෙක් නෙවෙයි. අර නුසුදුසු බලවේග වලට යටත් වුණා. ඒවායින් පෙන්නුම් කරලා දුන්නේ තාවකාලික, එහෙම නැත්නම් කෙටිකාලීන සමාද්ධියක් දියුණුවක්. ඒවා නොයෙකුත් මුහුණුවරින් මේ සමාජය ඇදගෙන යනවා ජේනවා. අන්න ඒකයි අපි කිව්වේ පරිහානි ප්‍රපාතයක් කරා යනවා කියලා, අනු නවයෙන්වත් බේරෙන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනේ කියලා.

මේ පින්වතුන් ඒ විදියට කල්පනා කරන්න ඕනේ තමතමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිත පිළිබඳව අර අතත සමමා පනිධි කියන මංගල කාරණය. මේ මංගල ගැන කියනකොට මේ පින්වතුන් එදිනෙදා ජීවිතයේදී දරුවන් ආදීන් ගැන කියන මංගල කියන වචනය අනුවයි හිතන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ මංගල කියලා කිව්වේ ඊට වඩා මහා ගැඹුරු තේරුමකින්. මේ ලෝකයේ තියෙන බැරකින් ඒවාට පමණක් නෙවෙයි මංගල කියලා කියන්නේ. තමන්ගේ මේ සාංසාරික තත්ත්වය දියුණු කරගැනීමට, සංසාරයේ තත්ත්වය ගෙවා දමලා ඉක්මනින්ම උතුම්ම මංගලය වන, පරම මංගලය පිළිබඳවයි. මේ පින්වතුන් සමහරවිට අහලා තියෙනවා පරම මංගල ආදී වචන යොදන්නේත් අර ශාන්ත සුවය ගැනයි. නිවීම කියලා කියන මුලු මහත් සංසාරයෙන් මිදීමෙන් ලබන සුවය. ඒක තමයි අපි අර කලින් සඳහන් කළේ බුදු රහතුන්වහන්සේලා

අරහත් එල සමාපත්තියේදී ඒ පුදුම විදියේ නිවීමේ ශක්තියක් තමන්ගේ හිතත් එක්ක, තමන්ගේ හිත නතු කරලා ඒ තුළින් ඒ භූමියට, ඒ වාතාවරණයට, ඒ අවටට ඒ ශක්තිය ශතවර්ෂ ගණනක් බුද්ධාන්තරයක් පවා පවතින ආකාරයට විහිදුවනවා. එතකොට දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා හොඳ සීලයකින්, හොඳ ගුණවත් සිතූම් පැතුම් අපි පාවිච්චි කරනවානම්, අපි යොදනවානම්, ඒ තුළින් අපේ වටාපිටාවට පුදුම විදියේ ශක්තියක්, ශාන්ත බවක්, සැනසුමක් එකතු වෙන බව. මෙහි කරුණා ආදී සිතුවිලි පවත්වනකොට, ධ්‍යාන තත්ත්වයකට දියුණු කරනකොට පුදුම විදියේ තමන්ට සැනසීමක් ලබන්න පුළුවන් වගේම අනිත් අයගේ නොසන්සුන් සිත් සන්සුන් කිරීමට පවා ශක්තියක් ලැබෙනවා. මෙහි කරුණා ආදී ගුණ තුළින්. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදලා ඒ හැම ධර්මයක් තුළම, ගුණයක් තුළම තිබෙනවා විශාල පිරිසකට ශාන්තියක් ලැබෙන දෙයක්.

දනය ගැන හිතලා බලමු. ඒ දනය පිළිගන්වන්නෙ සමහරවිට එක්කෙනයි. කී දෙනෙක් සාදු සාදු කියලා අනුමෝදන් වෙලා සිත පහදවාගන්නවාද. ඒ සුලු මොහොත තුළ ඒ අයගේ සිතේ විශාල විවරයක් ඇතිවෙනවා. දනය කියන ඒ අවස්ථාවේ අනුමෝදනාවෙන් ඇතිවෙන ඒ විවරය තුළට ශීලයත් එකතු කරගත්තොත් අන්ත වඩාත් ශක්තිමත් වෙනවා. ඒ අවස්ථාවේ අධිෂ්ඨාන කරගත්තොත් මේ වගේම ලොකු සැනසුමක්, සතුටක් මට ඇතිකරගන්න පුළුවන් මම මේ කරන වැරදි ක්‍රියා, වැරදි හිතුවිලි පාලනය කරගත්තොත් කියලා අන්ත ශීලයෙනුත් ඒ ශක්තිය තවත් තහවුරු කරගන්නවා.

ඊටත් එහාට ගෙනයාම තමයි භාවනාව කියන්නේ. භාවනාව කියලා කියන්නේ කෙලින්ම සිතේ තිබෙන මේ විසිරුණු ස්වභාවය පිළිබඳ මුහුණට මුහුණ ලා වගේ සටනක් ගෙන යෑම. එදිනෙද ජීවිතයේ අපේ සිත වික්ෂිප්ත වෙලා තිබෙන්නේ මේ පංචේන්ද්‍රියන්ට එන අරමුණු වලින්, මේ දෙරටු වලින් ගලාගෙන එන දේවල් නිසා. අපේ සිත් බොහෝවිට අතීතයේ කරන ලද සාංසාරික පහත් පැවතුම් අනුව දූෂණය වෙනවා. කිලටු වෙනවා. අන්ත අර පරිසරය දූෂණය ගැන කිව්වා වගේ මෙතන මානසික පරිසරය දූෂණය වෙනවා. ඉතින් මෙයින් සිත මුදගැනීම සඳහා යම්කිසි භාවනා කර්මස්ථානයක් බුද්ධානුස්සතිය වැනි, බුදුගුණ සාගරය සිහිපත් කරලා එක වචනයක් හෝ අරගෙන අරහං, භගවා ආදී එක වචනයක් තුළ හිත පැවැත්වීම ඒ සුලු මොහොත තුළ ඒ

සිතේ ලොකු උද්දමයක්, ලොකු ප්‍රසන්න බවක්, ශ්‍රද්ධාවෙන් ප්‍රසන්න බවක් ඇතිවෙනවා. ශ්‍රද්ධාව උදක ප්‍රසාදක මාණිකාසක් කියනවා. බොර වතුරකට දන එක්තරා මැණිකක් තියෙනවා උදක ප්‍රසාදක මාණිකාසක් කියලා. ඒ මැණික දැම්මහම ඒ වතුරේ බොර යටපත් වෙලා ප්‍රසන්න බවක් එනවා. අන්න ඒ වගේ හිත ප්‍රසන්න වෙනවා බුද්ධානුස්සතියෙන්. මෙහි හිතත් ඒ වගේමයි. ඒ හිතේ ද්වේෂය ඉවත් වෙලා ඉතාමත්ම පුදුම විදියේ ශාන්ත ස්වභාවයක් සිතට ඇතිවෙනවා. ලෝකයාට, ශාන්තිය පිණිස, සුවපත් වීම පිණිස තමන් තුළ ඇති කරුණු පිළිගෙන ලෝකයාටත් සුවපත් වේවා කියන පැතුම පනනවා. ඒ අවස්ථාවේදී පුදුම විදියේ ශක්තියක් ලෝකයට එකතුවෙනවා. ඒ වගේම තමයි අනිත් ඒවා අසුභ භාවනා ආදියෙන් කරන්නේ මොකක්ද, ඒ කාමාදී කෙලෙස් වලට, අර පංචකාම සම්පත්තියට දීර්ඝ කාලයක් නතු වෙලා අපායවල දුක් විඳිපු සත්ත්වයාට ඒවායින් සිත මුද්‍රගන්න යම්කිසි ශක්තියක් ලබාදෙනවා ඒ අසුභ භාවනාව.

ඊලඟට මරණ සතිය කියලා කියන්නේ අපේ මේ ජීවිත කාලයේ කෙටි බව මතක් කර දීමයි. ලෝකයේ තිබෙන ඉතාමත් විශ්මයජනක දෙයක් හැටියට බටහිර අය පවා කියන්නේ මැරෙන හැම දෙනෙක්ම තමන් මැරෙන බව අමතක කිරීමයි. කොතෙකුත් මළ ගෙවල්වලට ගියත්, අපිනම් ජීවත්වෙනවා කියන හැඟීම හිත යට තිබෙනවා. ඒ තරමට මරණසතිය කියන එක වඩන්න ලේසි නෑ. කොයි තරම් අවට මරණ සිදුවුණත් ඒක හිතට කිඳු බහින්නෙ නෑ. ඒ තරමට ලෝකයා තුළ හව තෘෂ්ණාව තිබෙනවා. පැවැත්ම පිළිබඳ ආසාව තිබෙනවා. මූලාව, අවිද්‍යාව, තෘෂ්ණාව තිබෙනවා. හරියටම මේ නිත්‍යව, සදකාලිකව තමා හදගත්තු මේ පැළේ කට්ටියත් සමග ජීවත් වෙනවා කියන හැඟීම වගේ දෙයක් මේ හැමදෙනාම තුළ තිබෙන්නේ. අතහැරලා දලා යන්න වෙනවා. නැයන්ව අතහැරලා දන්න වෙනවා කියලා මොහොතකටවත්, විශේෂයෙන්ම ධනවතුන්ගේ සිත් තුළට එන්නෙ නෑ. මරණය කියන වචනය පවා බොහෝ දෙනාට අම්හිරියි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ යථාර්ථය. යථාර්ථය කියන වචනය මේ කාලයේ සමාජයේ තිබෙනවා, යථාර්ථය කියලා කියන්නේ ඇත්ත ඇති හැටිය.

එතකොට ඇත්ත ඇති හැටිය තමයි එද අර හත් අවුරුදු රේචක කුමාරයා කල් තබාම දුක්කෙ. තමන්ගෙ මනමාලිය අවුරුදු එකසිය විස්සක් ගියාම අන්න අර මිත්තණියගේ ස්වභාවයට එනවා. මේක

දුරදර්ශීව ලබාගත්තු ප්‍රඥාවක්. දුරදර්ශී බවක්. අන්ත ඒ වගේ අපේ එදිනෙදා ජීවිතයේ අපි කල්පනා කරනවානම් මේ කෙටිකාලීන වැඩපිළිවෙල අතහැරලා මෙතෙක් නොකළ වැදගත්ම වැඩේ, මේ සංසාරයෙන් මිදීම, සංසාර විමුක්තියට, ඒකට අදාළ එක තමයි භාවනා මාර්ගය කියලා කියන්නේ. ඒකට කල් දම දමා ඉන්නේ නැතුව - මේකට අංග සම්පූර්ණ පරිසරයක් කවදවත් ලැබෙන්නේ නෑ. මොන මොනවාහරි අඩුපාඩුකම් තියෙන්න පුලුවන්. නිවාඩු නැතිවෙන්න පුලුවන්. ඉතින් ඒ වෙනුවට නිවාඩු දලා හරි - නිවාඩුව කියන එක රජයෙන් දෙන එකක් නෙවෙයි, ඇතින් ලැබෙන දෙයක් නෙවෙයි, තමා ලබාගන්නා දෙයක්. තමාගේ උත්සාහය, ඕනෑකම, හිතේ ඡන්දය ඒවා අනුව යම් ඒ ගුණධර්ම වල යෙදීමට, බණ භාවනා කිරීමට නිවාඩුව ලබාගන්න පුලුවන් බව ඒවා කරන මේ පින්වතුන් ඇතැම් කෙනෙක් දන්නවා. කොයි තරම් වැඩ මධ්‍යයේ වුණත් තමන්ගේ සිත, සුලු වෙලාවකට, දවසේ සුලු වෙලාවක් උදෑසන නැගිටලා, නැගිටිට හැටියේ විනාඩි පහක් දහයක් එහෙම නැත්නම් පහලොවක් හරි තුනුරුවත් වැදලා යම්කිසි භාවනා කර්මස්ථානයකින් සිත තැන්පත් කරගෙන එදිනෙදා වැඩට යන්න පුරුදු වුණොත්, ඊළඟට වැඩට ගිහිල්ලා ආවට පස්සේ රෑ නින්දට යන්න කලින් ඒකත් රහසිගතවම හරි අර විදියට සුලු වෙලාවක් සිත තැන්පත් කරගෙන එදිනෙදා අයවැය - අයවැය කියලා කියන්නේ පින්පව් පිළිබඳව, කුසල් අකුසල් පිළිබඳ අයවැය ලේඛණයක් ගැන හිත යොදලා තමන්ගේ අර අත්ත සමමා පනිධි කියලා කියන ඒ මංගල කාරණය මතුකරගන්න උත්සාහ කරගත්තොත් තමන්ගේ හිත තනාගැනීමට යම්කිසි උත්සාහයක් යෙදුවොත් තමන්ගේ හිත දිනෙන් දින - එක දවසක්, දෙකක්, තුනක්, සතියක්, මාසයක් යනකොට ඒ සිත තුළ යම්කිසි භාවනාමය දියුණුවක් ඇතිවෙනවා.

ඊළඟට ඒ තැනැත්තාට එදිනෙදා ජීවිතයේ අර තමන්ට ලැබෙන සුලු නිවාඩුව හරි වෙන දේවල්වලට යොදන්නේ නැතුව පුණ්‍ය ස්ථානයකට, ශුද්ධ භූමියකට ගිහිල්ලා, යම්කිසි ඒ භාවනා කමටහන් දෙන්න පුලුවන් කෙනෙක් ඇසුරට ගිහිල්ලා ඒ තැනැත්තාගෙන් උපදෙස් ලබාගෙන, ක්‍රමානුකූලව පළමුවෙන් තමන්ගේ නිවසේ පුළු පුළුවන් හැටියට - නොයෙකුත් බාධක මධ්‍යයේ හරි ඒවා උපකාර කරගෙන සංසාරයේ හැටි මෙහෙමයි කියන අවබෝධය මතක් කරගන්නත් අප්‍රමාද වීමටත්, ඒවා උපකාර කරගන්නවා. ක්‍රියාත්මක කරන්න පටන්ගන්නවා. ප්‍රායෝගිකව තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතය හැඩ ගස්වාගෙන එහෙම

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කරගෙන යනකොට යම්කිසි අවස්ථාවක් එන්න පුලුවන් තමන්ට අතහරින්න බැරවෙයි කියලා හිතපු දේවල් අතහරින්න හැකිවෙන. අතහරින්න කොහෙත්ම බෑ කියලා කලින් කියාපු දේවල්, තමන්ට ජේනවා දන්නෙම නැතුව ගැලවිලා යනවා. ඒවා ගලවන්න ඕන නෑ. මහා බන්ධන හැටියට ජේන ඒවා - බුදුපියාණන් වහන්සේත් ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා මේ දූ පුතුවන් පිළිබඳව, ධනය පිළිබඳව ඇති ඇල්ම - ධනය පිළිබඳව කෙසේ වෙතත් තමන්ගේ නෑ හිතවතුන් පිළිබඳ ඇල්ම ඊටත් වඩා ඉතාමත්ම ප්‍රබලයි. ඒවා කඩාගන්න එක ලේසි නෑ. යකඩ දම්වැල් වගේ. නමුත් ඒවා පවා ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගිලිහිලා යනවා මොකද හිත රැකගැනීම ගැන තමන් උනන්දු වෙන නිසා. අන්න ඒ විදියට ක්‍රමානුකූලව කිරීමෙන් තමයි මේ අතීතයේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වර්ත, ඒ වගේම උපාසක උපාසිකාවන්, දයක දයිකාවන් බණ භාවනා කරලා ඒ ලෝකෝත්තර තත්ත්ව ලබාගන්නේ. ඒ ධර්ම කථාන්දර තුළින් අපට පුලුවන් මේවා මේ ජීවිතයට, තම තමන්ගේ ජීවිතයට කිට්ටු කරගෙන ආදර්ශ කරගෙන අපිත් මේ විදියට හැඩ ගැහෙන්න ඕනෙ කියලා වීර්ෂී උපදවාගන්න. මොකද අර කලින් කිව්වා වගේ මේ ශාසන පහන නිවෙන්න ළඟයි.

පහනක් කියන එක නිවෙන්නෙ නෑ නිකන්ම. නිවෙන්න කලින් යම්කිසි ප්‍රභාෂ්වර ආලෝකයක් විහිදුවන ස්වභාවයක් තිබෙනවා, ධර්මතාවක් තිබෙනවා. ඒක නිසා මේ පහන නිවෙනවා කියලා එයින් කණගාටු වෙන්නෙ නැතුව නිවෙන්න කලින් යම්කිසි ආලෝකයකුත් විහිදෙන්න පුලුවන් කියන ඒ හැඟීම හිතට දමාගෙන ලැබූ එක් දහස් නවසිය අනූ නවය වර්ෂයේදී මේ පින්වතුන්, මේ ශත වර්ෂයක් අවසාන වෙන වර්ෂයේදී අනූ නවයෙන්වත් බෙරෙන්න උත්සාහ කළයුතුව තිබෙනවා. අන්න ඒ අධිෂ්ඨානය අද වැනි මේ වටිනා දුරතු පෝය දවසේ තමන්ගේ සිත් හි තැන්පත් කරගන්න ඕන.

දන් මෙතෙක් වෙලා මේ පින්වතුන් ආජීව අෂ්ටමක ශීලය කියන වටිනා ශීලයක් සමාදන් වෙලා ධර්ම දේශනයකට සවන් දුන්නා. මේ ධර්ම දේශනයකට සවන් දෙනවා කියලා කියන එක තමන්ගේ හිත යෙදීමක්. එතනදි කරන්නෙත් ශ්‍රද්ධාව, චීර්යය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥාව කියලා කියන තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ තිබෙන යම්කිසි ශක්ති බලවේග එක්තරා ප්‍රමාණයකට දියුණු කරගැනීමක්. මේ අවස්ථාවේ තව නොයෙකුත් ඵදිනෙද කටයුතු තිබුණත් ඒවා අතහැරලා, විනෝද වීමට

අදාල නොයෙකුත් විනෝද මාර්ග තිබුණත් ඒවා අනන්‍යතාවය මේ අය පැයක් පමණ වේලා තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවෙන් මේ ධර්මශ්‍රවණය කළා. ඊළඟට එක ඉරියවුවක ඉදිමටත් යම්කිසි විරියයක් අවශ්‍යයි. ඒ තුළින් සතිය, සිහිය යොදාගෙන මේ ධර්මශ්‍රවණය කළා. ඒ තුළින් සුලු වෙලාවක හරි යම්කිසි සමාධියක් අත්දකින්න පුලුවන් කෙනෙකුට. ඒ විදියේ සමාධිමත් සිතකට තමයි, ධර්මයේ යථාස්වභාවය, යථාතත්ත්වය ගැඹුරු දේවල් වැටහෙන්නේ. ඒ වැටහීම තමයි ප්‍රඥාව කියලා කියන්නේ.

මන්න මය විදියට මේ සුලු පැයක් තුළ පවා මේ පින්වතුන්ට ධර්ම ශ්‍රවණානිශංස වශයෙන් යම්කිසි විශේෂ ශක්තීන් තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ තැන්පත් වුණා කියලා සතුටු වෙන්න ඕනේ. අනුමෝදන් වෙන්න ඕනේ. ඒ වගේම මෙතෙක් මේ ධර්ම ශ්‍රවණය පවා කුසලයක් හැටියට දක්වනවා. කෙසේ හෝ වේවා ධර්ම දේශනාමය වශයෙන්, ධර්ම ශ්‍රවණමය වශයෙන් අපි මේ දෙපක්‍ෂය විසින්ම රැස් කරන ලද මේ පුණ්‍ය සම්භාරය විශේෂයෙන්ම ශාසනාරක්ෂක දෙව් දේවතාවුන්, දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලය ඇතුළු යම්තාක් මේ ශාසනය ගැන හිත යොදලා ඒ වෙනුවෙන් උනන්දු වෙන දිව්‍ය බ්‍රහ්ම රාජයාණන් වහන්සේලා ඉන්නවානම් ඒ හැමදෙනාම මේ කුසලය අනුමෝදන් වෙන්නවා! අනුමෝදන් වී ඉදිරියටත් අපටත් මේ ශාසනයටත් මේ ගමන යාමට ශක්තිය බලය ලබාදෙන අතර තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්ෂාත් කරගනින්නවා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න.

මේ පින්වතුන්ගේ නැසී ගිය, මිය පරලොව ගිය ඥාතීන් ඇතුළු අවිච්ඡේද පටන් අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ත්වයින් පින් කැමතිව, නිවන් කැමතිව සිටිත්ද, මේ අපගේ ධර්ම දේශනාමය ධර්ම ශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙන්නවා. අනුමෝදන් වී මේ අතිභයානක සංසාරයෙන් අත්මිදී උතුම් අමාමහ නිවන් සැනසෙන්නවා කියන ප්‍රාර්ථනාවක් ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියලා පින් දෙන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහති...’

88 වන දේශනය

88 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 37)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස’

අනවටඨීතචිත්තස්ස - සදධම්මං අවිජානතො

පරිපලවපසාදස්ස - පඤ්ඤා න පරිපූරති

අනවසසුතචිත්තස්ස - අනනවාහනවෙනසො

පුඤ්ඤාපාප පහීණස්ස - නතථී ජාගරතො භයංති

- ධම්මපද, විතත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

මේ ධර්මයේ සසරින් මිදීමට ඇති කැමැත්ත කියන ඒ අදහස දක්වන්නේ බොහෝවිට නෙක්ඛම්ම කියන වචනයෙන්. නෙක්ඛම්ම සංකල්පය කියලා කියනවා. සාමාන්‍යයෙන් නෙක්ඛම්ම සංකල්පය කියන වචනයේ සරල අර්ථය බැලුවොත් ගිහි ගෙන් නික්මීම, කාමයන්ගෙන් නික්මීම කියන අදහස තියෙනවා. නමුත් ගැඹුරින් සලකලා බලනකොට නෙක්ඛම්මයේ කෙළවර ඉලක්කය තමයි නිවන. සසරින් මිදීම.

මේ පින්වතුන් දන්නවා ගිහි හෝ වේවා, පැවිදි හෝ වේවා බෞද්ධ පින්වතෙකුට යන්න තියෙන මාර්ගය, කරන්න තියෙන වැඩපිළිවෙල තමයි ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය වැඩීම. ඒ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ මුල් පියවර සම්මා දිට්ඨි කියන හරි දැක්ම. ඊළඟට තියෙන්නේ සම්මා සංකප්ප කියන එකයි. හරි සිතූම් පැතූම්. ඒ හරි සිතූම් පැතූම් වලට අයිති එකක් තමයි මේ නෙක්ඛම්ම සංකල්පය. දැන් හරි දැකූම් කියලා කියන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධයයි. මේ සංසාර පැවැත්ම දුකක් බවත් ඒකට හේතුව තණ්හාව බවත්, ඒ තණ්හාව නැති කළ තැන නිවන බවත්, නිවනට මාර්ගය ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය බවත් කියන මේ කාරණා යම් ප්‍රමාණයකට අවබෝධ වෙනවානම් ඒ අවබෝධය අනුව තමයි අර නෙක්ඛම්ම සංකල්පය කෙනෙකුට ඇතිවෙන්නේ. ඒ අවබෝධයේ අඩුවැඩිකම් අනුව, ඒ අවබෝධය මදිනම් ඒ තැනැත්තාට නෙක්ඛම්ම සංකල්පය දැඩිව එන්නේ නෑ. එබඳු අවස්ථාවලේ වල එබඳු කෙනෙක් පැවිදි වුණත්, එහෙම නැත්නම් ඒ ගිහි ජීවිත අතහැරලා ගියත් එතන වැඩිය රඳන්න බෑ. නෙක්ඛම්ම සංකල්පය දැඩි වෙන තරමට තමයි, ඒ ශක්තිය වැඩි වෙන තරමට තමයි තමන්ගේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ නිවන් කාර්යය සම්පූර්ණ කරගන්න පුලුවන් වන්නේ. ඒකට උපකාර වෙන්නේ බොහෝවිට ශුද්ධාවත්, ප්‍රඥාවත්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කාරණය පෙන්වුම්කර වදළ ගාථා දෙකක් තමයි අපි දැන් මාතෘකා කළේ. ඒ ගාථාවට නිදන කථාව හැටියට දක්වන කථා වස්තුවෙන් අපට පේනවා හිතක අර ශුද්ධාව නැති කමින් ඒ විදියේ ගුණධර්ම, පැහැදීම ආදිය නැති කමින් නෙක්ඛම්ම සංකල්පය බාල වුණ, අධාල වුණ අවස්ථාවක්. කථාවේ හැටියට දැක්වෙන්නේ මෙහෙමයි. සැවැත් නුවර වාසය කළා එක්තරා දුගී මනුස්සයෙක්. ඒ තැනැත්තා දවසක් තමන්ගේ ගව රැළේ ගවයෙක් නැතිවුණ නිසා කැලයට වැදිලා මද්දෙන කාලය වෙනකල්ම ගවයා සොයලා කොහොම හරි සොයාගෙන ගවරැළට එකතු කලා. ඒ වෙලාව වෙනකොට කුසගිනි තියෙන නිසා - බඩගින්න ආව නිසා ජේතවන විහාරයට පැමිණියා. පැමිණිලා සංඝයාවහන්සේලාට වැදලා හිටියහම සංඝයාවහන්සේලා තේරුම් ගත්තා මේ මනුස්සයා කුසගින්නේ ඉන්න බව. සංඝයාවහන්සේලා වළඳලා ඉතුරු වෙච්ච ඒ ආහාර වලින් ගන්න කියලා කිව්වා.

මේ තැනැත්තාත් මේ ආහාර ගන්න අතරේ කල්පනා කළා මේ තරම් මියුරු ආහාර ලැබෙණවා, මේක කොහොමද, විශේෂ ආරාධනාවක් ලැබිලා සංඝයාවහන්සේලාට මේ තරම් ප්‍රණීත ආහාර ලැබුණාද කියලා හිතලා ආහාර ගත්තාට පස්සේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් ඇහුවා 'ස්වාමීන්වහන්සේලා මෙහෙම විශේෂ ආරාධනාවකටවත් වැඩියාද?' කියලා. කිව්වා 'නෑ අපිට හැමදම පිණ්ඩපාතෙදී මේ වගේ හොඳට ආහාර ලැබෙණවා' කියලා. ඉතින් කල්පනා කරනවා 'මම මුලු දවසෙම වෙහෙසිලා මහන්සි වෙලත් මේ වගේ ආහාරයක් මට ලබාගන්න බෑ. මම ඉතින් පැවිදි වෙන්න ඕනේ' කියලා. හිතලා, සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අවසර ලබාගෙන පැවිදි වුණා.

පැවිදි වෙලා සංඝයාවහන්සේලාට වත පිළිවෙත් ආදී වැඩ කටයුතු හොඳට කළා. නමුත් භාවනාව ගැන උනන්දුවක් නෑ මේ පුද්ගලයාට. ඉතින් ඒ වගේම බුද්ධ කාලයේ නොයෙකුත් විදියේ ඒ සිව්පසය නොඅඩුව ලැබෙන නිසා මේ තැනැත්තා ඒ ආහාරපාන - අර දුගී ජීවිතයේ නොලැබුණ දේවල් ලැබෙනකොට ඒ ගැන කිසිම තැකීමක් නැතුව ඕන හැටියේ අනුභව කරලා බොහොම ඉක්මනටම තරබාරු වුණා. ඇඟ තරබාරු වෙනකොට හිත කෙට්ටු වුණා. හිත ඊළඟට දුර්වල

වුණා. ගෙදරවල් දෙරවල් ගැන හිතෙන්නට පටන් ගත්තා. ඒක නිසා පැවිද්ද ගැන කළකිරිලා ඊළඟට ගිහි වුණා.

ගිහි වෙලා ඒ වෙනද පුරුදු ගොවිතැන් එහෙම කරන අතරේ ඔන්න ආයෙත් ඒ දුගී ජීවිතයට වැටුණා. ඒවා කරන අතරේ ආයෙත් ඇඟ කෙට්ටු වුණා. ඊළඟට ආයෙමත් හිතුනා පැවිදි වෙන්න ඕනෙ කියලා. ඔය විදියට ආයෙමත් පැවිදි වුණා. නැවතත් ටික දවසකින් ගිහි වුණා. ඔහොම හය වරක්ම මේ මනුස්සයා සිවුරු ඇරලා ගිහි වුණා. මේ කාලය වෙනකොට හත් වෙනි වතාවටත් මේ තැනැත්තාට පැවිදි වෙන අදහස පහළ වෙනකොට මේ තැනැත්තාගේ භාර්යාව ගර්භනීව සිටියා. මේ තැනැත්තා ඒ අදහස් කරගත්තු දවසේ කුඹුරේ ඉඳලා ඒ නගුල් ආදී බඩු එහෙම ගෙනැල්ලා ගෙදර තැනක තැන්පත් කරලා කාමරයට ඇතුල් වුණා තමන්ගේ අර අදනය ගන්න. ඒවා පැවිද්ද මතක් වෙන්න මතක වස්තුවක් වගේ ගෙදර ගෙනත් තියාගෙන ඉන්න බවයි පෙනෙන්නේ. ඒවා ගන්න යන අවස්ථාව වෙනකොට - අර භාර්යාව ගෙදර වැඩ කටයුතු කරලා වෙහෙස වෙලා උඩුබැලි අතට බුදියගන්නවා. වස්ත්‍රයත් හරියට නෑ. කටින් කෙළ ගලනවා. කටත් ඇරගෙන ඉතාමත්ම අශෝභන ස්වරූපයකින් මළ මිනියක් වගේ.

මේ කාලය වෙනකොට අර කියාපු මනුෂ්‍යයට සංඝයාවහන්සේලා නමකුත් පටබැන්ද 'චිත්තහත්ථ' කියලා. මොකද සිතේ වසයට එකඟ වෙලා සිවුරු අරින නිසා චිත්තහත්ථ කියන නමකුත් තිබ්බා. මේ චිත්තහත්ථ මේක දැක්ක හැටිය, සිත ආයෙත් පැවිද්දට යොමු වුණා මොකද මේ දර්ශනයෙන් උද්ධමාතක කියන අසුභය - උද්ධමාතක කියලා කියන්නෙ පින්වතුනි අපේ වුණත් ශරීරය, මිය ගියාට පස්සෙ, මේ මුලු ජීවිතයක් උත්සාහ කරලත් තරබාරු කරගන්න බැරි ශරීරය දවස් දෙක තුනෙන් මහත් වෙනවා. ඉතින් ඒ විදියට උද්ධමාතක අසුභයක් සිහි වුණේ මේ භාර්යාවගේ දර්ශනයෙන්. ඉතින් ඊළඟට 'අනිච්චං, දුක්ඛං' කියලා ලොකු කළකිරීමක්, සසර කළකිරීමක් මේ තැනැත්තාට ඇතිවෙලා ගෙයින් පිටවුණා තමන්ගේ අර අදනයත් අදිමිත්ම කලබලයෙන් පිටවෙනවා දැක්කා අල්ලපු ගෙදරට ගිය තමන්ගේ නැන්දණිය. ඒ තැනැත්තිය සැක හිතලා මොකද මේ විහාරය පැත්තට යන්නේ, මොකක්හරි හේතුවක් ඇත කියලා ගේ තුළට ඇතුල් වෙනකොට අර දියණිය නිදගෙන ඉන්නවා දූකලා, දියණියට ගහලා 'කාලකණ්ණිය නැගිටපන්, උඹ ඔය ඉන්න හැටි දූකලා අන්න ස්වාමී පුරුෂයා ගියා.

තවත් නුඹට එයා හම්බ වෙන්නෙ නෑ'. එතකොට මේ තැනැත්තිය කියනවා 'නෑ ඔය කිව්වට ආයෙත් ඒවි. වෙන කොහේ යන්නද' කියලා.

ඒ කොහොම කිව්ව නමුත් අර මනුස්සයා, අර විත්තහත්ථ මේ අනිවච්චං, දුක්ඛං කියලා විදර්ශනාව ඒ තැනැත්තාට තේරෙන ආකාරයෙන් වඩමින් යන අතරේ අතරමගදීම සෝවාන් වුණා කියලා සඳහන් වෙනවා. සෝවාන් වෙලා අර සංඝයාවහන්සේලා ළඟට ගිහිල්ලා පැවිද්ද ඉල්ලා හිටියා. සංඝයාවහන්සේලා කිව්වා 'ඔහෙට මොන පැවිද්දක්ද? දැන් කී සැරයක් පැවිදි වුණාද? ඔලුව හරියට දැළි පිහිය මදින කරගලක් වගෙයි. පැවිදි කරලා වැඩක් නෑ' කියලා අකැමැත්ත පළ කළා. මේ මනුස්සයා නැවත 'අනේ එක සැරයක් හරි පැවිදි කරන්න' කියලා ඇවිටිලි කළ නිසා ඔන්න පැවිදි කළා. පැවිදි කරලා ටික දවසක් යනකොට මේ විත්තහත්ථ භාවනා වඩලා ඉතාමත්ම ඉක්මනින් කීප දවසකින්ම සිවුපිළිසිඹියාපත් මහරහතන්වහන්සේ කෙනෙක් බවට පත්වුණා. නමුත් සංඝයාවහන්සේලා ඒ තත්ත්වය දන්නෙ නෑ. වෙනද වගේ කවටකම් කරනවා 'විත්තහත්ථ දැන් ඉතින් ගෙදර යන්න කාලය තේද? ඇයි මේ සැරේ හුඟක් කල් ඉන්නෙ' කියලා. ඒ කියනකොට මේ විත්තහත්ථ කියනවා 'ස්වාමීනි, ඉස්සර ඒ මගේ සම්බන්ධකම්, ඇලුම් බැඳුම් තියෙන කාලයෙයි මම ගෙදරවල්වලට ගියෙ. දැන් මගේ එහෙම දෙයක් නෑ. ඒවා ඔක්කොම කපලා දලයි තිබෙන්නේ. දැන් ඉතින් ආපහු ගෙදර යන්න බෑ' කියලා කිව්වා. ඒ වචනයෙන් මේ සංඝයාවහන්සේලාට ඇගෙවිවේ තමන් රහත් වුණයි කියන එකයි. ඒක අහලා සංඝයාවහන්සේලා විශ්වාස නොකර බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා 'විත්තහත්ථ මේ වගේ කථාවක් කියනවා' කියලා ප්‍රකාශ කළා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ ප්‍රකාශ කළා 'කාරණය ඇත්ත මහණෙනි, මගේ පුත්‍ර විත්තහත්ථ තමන්ගේ හිත වංචල වපල අවස්ථාවේදී, ධර්මය හරියට තේරුම් නොගත්ත අවස්ථාවේදී, ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රසාදය හරියට නැති අවස්ථාවේදී තමයි තමන්ගේ ඒ ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව එහෙම ලබාගන්න බැරි වුණේ. දැන් ඒ පින් පව් වලිනුත් මිදිලා උතුම් අරහත්වය ලබාගෙන සිටිනවා කියන ඒ අදහස ප්‍රකාශ කරමින් අර අපි කලින් ඉදිරිපත් කළ ඒ ගාථා දෙක වදළා. ඒ ගාථා දෙක අර්ථය වශයෙන් බැලුවොත්

අනවටඨීතචිත්තස්ස - සද්ධම්මං අවිජානතො
පරිපලවපසාදස්ස - පඤ්ඤා න පරිපූරති

‘අනවධිතචිත්තසස’ කියලා කියන්නේ වංචල, වපල සිත. හරියට එක තැනක පිහිටියේ නැති විදියේ සිත කියන එක. ‘අනවධිතචිත්තසස - සද්ධම්මං අවිජානතො’, එබඳු ඒ සිත, ඒ වංචලවූ සිතක් ඇත්තාවූ ද, සද්ධම්මං අවිජානතො, සද්ධර්මය හරියට තේරුම් නොගත්තාවූ ද, ‘පරිපලවපසාදසස’ කියලා කියන්නේ ඉල්පෙන ශ්‍රද්ධාව, ඒ අතට මේ අතට ගසාගෙන යන පැහැදීම. ප්‍රසාදය ඇත්තාවූ ද, එබඳු තැනැත්තාට ‘පඤ්ඤා න පරිපූරති’ - ප්‍රඥාව නොවැඩේ. හරියට එක තැනක පිහිටියේ නැති, ඒ විදියේ වපලවූ හිතක් ඇති, ඒ වගේම සද්ධර්මය හරියට තේරුම් නොගත්තු, පැහැදීම - ප්‍රසාදය, ශ්‍රද්ධාව ඒ අතට මේ අතට ඇදිලා යන්නා වූ, එබඳු පුද්ගලයාට ප්‍රඥාව නොපිරේ. ඊළඟට අනිත් පැත්ත කියනවා, අන්ත අර හොඳ පැත්ත, අර රහත් වුණාට පස්සේ තත්ත්වයයි ඊළඟට කියවෙන්නේ,

අනවසසුතචිත්තසස - අනනවාහතචෙතසො
පුඤ්ඤපාප පහීනසස - නතථී ජාගරතො භයං

‘අනවසසුතචිත්තසස’ කියලා කියන්නේ රාගයෙන් තෙත් නොවූ සිත් ඇති, රාගයෙන් අපිරිසිදු නොවූ සිත් ඇත්තාවූ ද, ‘අනනවාහතචෙතසො’, ද්වේෂයෙන් දැඩි නොවූ සිත් ඇත්තා වූද, ‘පුඤ්ඤපාප පහීනසස’, පින් පව් දෙකම ඉවත් කළා වූද - ඒ රහතන්වහන්සේලාගේ ස්වභාවයක් හැටියට දක්වන්නේ පින් පව් දෙකෙන්ම මිදුණාවූ ද, ‘නතථී ජාගරතො භයං’, ජාගරතො කියලා කියන්නේ අවදිමත් පුද්ගලයාට භයක් නැත. සංසාර භයක් නැත, කියන එකයි. අවදිමත් කියලා කියන්නේ එතන, ජාගර ධර්ම වලටයි. ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා කියලා ඒ ධර්ම පහ දක්වනවා. මේ ධර්මයේ දක්වනවා ජාගර ධර්ම කියලා. අවදි බව හඳුන්වනවා. ධර්මානුකූලව අවදි බවින් සිටීමට උපකාර වන ධර්ම පහ තමයි ශ්‍රද්ධාව, විරියය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥා. අන්ත එබඳු ඒ ධර්ම ඇත්තාට, ගුණධර්ම ඇති පුද්ගලයාට අර භයක් නැත කියන එකයි.

එතකොට මේ ගාථා ධර්මය වදළා. ඊට ටික දිනකට පස්සේ සංඝයාවහන්සේලා ඔවුනොවුන් එක්රැස් වෙලා කතාබහ කරන අතරේ මෙන්න මෙහෙම සාකච්ඡා වුණා. මේ තරම්, රහත් වෙන්න තරම් හේතු සම්පත්තිය ඇති මේ චිත්තහත්ථ මෙහෙම භය සැරයක්ම සිවුරු හැරලා මේ විදියට ගිහි වුණා නේද කියලා එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනට වැඩම කරනවා. මොකක් ගැනද මහණෙනි කථා කරන්නේ

කියලා මේ ප්‍රවෘත්තිය කිව්වහම 'මහණෙනි, ඒ විත්තහත්ථ පමණක් නෙවෙයි බෝධිසම්භාර පුරන කාලේ මටත් ඔය වගේ දෙයක් වුණා කියලා ඊට සමාන තමන්වහන්සේට සිද්ධ වුණ සිද්ධියක් උද්දල ජාතකය විස්තර වශයෙන් ගෙන හැර දැක්වුවා.

කෙටියෙන් සඳහන් කරනවානම් අතීතයේදී බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේ - බොහෝ ආත්ම වල තවුසෙක් හැටියට ජීවිත ගත කළා ධ්‍යාන භාවනා වඩමින්. අන්ත එබඳු අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ උද්දල පණ්ඩිත නමින් හැඳින්වුණා. උද්දල කියලා කියන්නේ උදුල්ලයි. ඒ තාපසයා සිරිතක් වශයෙන් අට මාසයක් හිමාලයට ගිහිල්ලා භාවනා කරනවා. වැහි භාර මාසය තුළ තමන්ගේ පැළට ඇවිල්ලා එක්තරා මෑ වර්ගයක් - ධ්‍යාන වගේ මෑ වර්ගයක් වපුරලා එයින් ආහාර ගනිමින් ඉඳලා නැවත පැවිද්දට යනකොට අර උදළු කෙටියත්, මෑ ඇට නැළි භාගයකුත් ගෙදර තියලයි යන්නෙ. නැවත අට මාසයක් තවුසදම් වඩලා එනවා. ඔන්න ඔය විදියට හය සැරයක්ම තාපස ජීවිතයත්, ගිහි ජීවිතයත් ගත කළා. එහෙම ගතකරලා අන්තිම වාරයේ උඩුමාලයට යනකොට මට මෙහෙම හිතුනා. මේ විදියට හය සැරයක් මගේ තාපස ජීවිතයට බාධා වුණේ ලොකු දෙයක් නිසා නොවෙයි මේ උදළු කෙටියත්, මෙන් මේ මෑ ඇට ටිකක් නිසයි. මේකෙන් මිඳෙන් ඕන' කියන අදහසින් අර උදළු තලයේ එල්ලුවා ඒ මෑ ඇට නැළිය රෙදි කැල්ලක ඔතලා. ඒක අරගෙන ගියා ගඟ ළඟට. ගිහිල්ලා ඇස් දෙක පියාගෙන හිස වටේ තුන් සැරයක් කරකවලා වීසි කළා. මොකද මේ උදළු කෙටිය වැටෙනවා දැක්කොත් ආයෙන් අහුලගන්න හිතෙයි කියලා. ඒ තරමට දෑන් ඒක තමන්ට ප්‍රිය මනාප දෙයක් නිසා. ඒක නොපෙනන ආකාරයට විසි කරලා ඔන්න ඇහැඳුරලා බලනකොට ඒක කොහෙද කියලා බලාගන්න බෑ, ගඟ වතුරට වැටිලා.

එතකොට මේ උද්දල පණ්ඩිතයා 'ජිතං මෙ. ජිතං මෙ' 'මා දිනුවා, මා දිනුවා' කියලා බොහොම සතුටු වාකාය ප්‍රකාශ කළා. ඒ අවස්ථාවේ බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවොත් සතුරන් මර්දනය කරලා එතනට ඇවිල්ලා ඒ ගඟ ආසන්නයේ ස්නානය කරමින් සිටියා. මේක අහලා මේ උද්දල පණ්ඩිතයින් ළඟට ඇවිල්ලා 'මොකද මේ දිනුවැ'යි කියලා කතා කරන්නේ කියලා ඇහුවා. එතකොට මේ රජ්ජුරුවන්ට කියනවා 'රජ්ජුරුවෙහි ඔබනම් බාහිර සතුරනුයි දිනුවේ. මම ඇතුළත සතුරා දිනාගත්තා, ලෝභ සතුරා දිනාගත්තා. බාහිර සතුරන් දිනීම නෙවෙයි

නියම වැඩේ. ඒක තුළ පරාජයක් වෙන්න පුළුවන්. මගේ දිනීම තමයි උතුම්' කියලා ඊළඟට ඒ එක්කම ධර්මයේ ඒ කථාවේ දැක්වෙන ආකාරයට ඒ ගමේ ජලය දිහා බලාගෙනම, ආපෝ කසින කියලා කියන ධ්‍යාන තත්ත්වය ලබාගෙන අහසට නැගිලා ධර්ම දේශනා කිරීම නිසා රජතුමාත්, ඒ පිරිසත් ඒ රාජධානියත් අතහැරලා තවුස් ජීවිතයට පත් වුණා. තවත් රජවරුත් ඒ වගේම හත් දෙනෙක්ම ඇවිල්ලා ඒ විදියට තාපස පිරිසක්, විශාල තාපස පිරිසක් ඔය උද්දල පණ්ඩිතයින් යටතේ බණ භාවනා කරලා බුන්ම ලෝකයේ උපන්නා කියලා ඒ ජාතක කථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ගෙන හැර දැක්වුවා.

එතකොට අපට දැන් මේ කථාවත් ජාතක කථාවත්, කථාන්දර දෙකක් තියෙනවා ඇත්ත වශයෙන්ම මෙනත. ඒ වගේම ගාථා දෙකක් තියෙනවා. අපි මේවා ආශ්‍රයෙන් අපේ ජීවිතයට ධර්ම ජීවිතයට උපකාර වන කාරණා මතුකරගන්න බලමු. මේ චිත්තහත්ථ ස්වාමීන්වහන්සේගේ කථාන්දරය ගැන බලනකොට අපට කියන්න සිදුවන්නේ බුද්ධකාලයේත් එහෙමයි, මේ කාලයේත් එහෙමයි, කියලයි. බොහොම සුලබ සිද්ධියක් තමයි පැවිදි වෙනවා, සිවුරු හරිනවා මේ විදියේ දේවල්. මොකද මේ ඔක්කොම සිද්ධවෙන්නේ මේ හිතේ ස්වභාවය නිසා. අපි හැම දෙයක්ම තුළින් බලන්න තියෙන්නේ යෝනිසෝමනසිකාර වශයෙන් බාහිර සිද්ධිය දිහා නෙවෙයි. මේ සිද්ධි වලින් අපට පෙන්නුම් කරන්නේ අපේ හිත් හැසිරෙන ආකාරයයි. දැන් චිත්තහත්ථ භාමුදුරුවන්ගේ ජීවිතය ගැන හිතලා බලනකොට ඒ දුගියෙක්. ඇත්ත වශයෙන්ම කල්පනා කරලා බලනවානම් එක්තරා ප්‍රමාණයක සසර කළකිරීමක් ඇතුළති විත්තහත්ථ පළමුවෙනි වරට පැවිදි වුණේ. මොකද දුගියෙක් හැටියට බලනකොට දුගියාට ජේන දුකේ ප්‍රමාණය තමයි දුගී දුක. ඒ දුගී දුකේ එක කොටසක් තමයි ආහාර සෙවීමේ දුක. දැන් මේ පින්වතුනුත් දන්නවා අපට නිතර සිහිපත් කරන්නයි කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන සංවේග වස්තු වලින් අවසාන එක තමයි 'ඉදනි ආහාර ගවෙට්ඨී දුකං'. ඒ කියන්නේ මේ ජීවිතය තුළ අපි ආහාර සෙවීම සඳහා විඳින දුක. අනිත් ඒවා මේ පින්වතුන් දන්නවා ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, චුති ආදී වශයෙන් දක්වන්නේ - උත්පත්තිය පිළිබඳ දුක, ජරාව - මහළු වීම, ලෙඩ වීම, මරණය, ඊළඟට අතීතයේ අපාය වල විඳි දුක, අනාගතයේ විඳින්න වෙන දුක සංසාරයේ හිටියොත්. අවසාන වශයෙන් දක්වන්නේ මේ ජීවිතය තුළ අපි ආහාර සෙවීම සඳහා ගන්නා දුක.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊළඟට ඒ දුගී දුක වශයෙන් කල්පනා කරලා බලනකොට ඒ පුද්ගලයාට දුක හැටියට තේරුනේ දුකට සත්‍යයේ ඔය සිංග විතරයි. ඉතින් ඒක නිසා ඊළඟට ටික දවසක් හිඟිල්ලා ඇඟ තරබාරු වෙනකොට කල්පනා කලා, දැන් ඉතින් ඒක හරි කියලා. ඊළඟට හිත දුර්වල වුණා. මොකද හිත යෙදුවේ නෑ ධර්මයට හරි ආකාර. තමන්ගේ ඇඟ තර කරගැනීමෙන් පමණකින් එයා හිතුවා ඒ දුක ගියා කියලා. දුක නැතිවුණා කියලා. ඉතින් මේ වර්තයට ගැලපෙන කර්මස්ථානය මොකක්ද කියලා අපි හිතුවොත් - පොත පතේ ඒ ගැන කියවෙනවා මෙහෙම.

ශරීරයේ මස් වැඩුණු තැන්වලට ඇල්ම කරන පුද්ගලයාට හොඳ, සප්පාය කමටහනක් - සප්පාය කියන වචනය යොදන්නේ හොඳ සුදුසු කමටහනක්. යෝග්‍ය කියන එකයි. ඒ කමටහන හැටියට ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ උද්ධමාතක අසුභයයි. උද්ධමාතක කියලා කියන්නේ අපි දැන් කලින් කිව්වා මිය ගියාට පස්සේ ඉදිමුණු සිරුර. දින කීපයකින්ම මහා පුදුම විදියට ඉදිමෙනවා ශරීරය. අන්න එබඳු ඉදිමුණ සිරුර. එතකොට එයින් අපට හිතාගන්න පුලුවන් ඇත්ත වශයෙන්ම විත්තහත්ථ හය වරක්ම සිවුරු ඇරලා ගියෙන් භාර්යාව නිසයි. ඒ භාර්යාවට තියෙන ඇල්ම නිසා. නමුත් අන්තිමට රහත් වෙන්න කමටහන දුන්නෙන් භාර්යාව. ඉතින් ඒ කමටහන තමයි උද්ධමාතක අසුභය සිහිවීම අර දර්ශනයෙන්. දැන් ඒ විදියටම තමයි ඔය කමටහන් ගැන දැක්වෙනකොට සමහරවිට නිදසුනක් හැටියට කිව්වොත් අට්ඨික සක්ඛුඤ්ඤාව. අට්ඨික අසුභය. ඇට සැකිල්ල පිළිබඳ එක. ඒක සප්පායයි කියලා කියනවා, යෝග්‍යයි කියලා කියනවා 'දනනට්ඨිකරාගිනෝ'. දන් ඇටවලට වැඩියෙන් ඇලුම් කරන පුද්ගලයාට ඇට සැකිල්ල සප්පායයි කියලා කියනවා. ඔය විදියට කමටහන් පිළිබඳවත් පොත පතේ දැක්වෙනවා, එක එක පුද්ගලයාගේ වර්ත අනුව ඒ ඒ කමටහන වඩාත් හොඳයි කියලා.

කොයි ආකාරයකින් නමුත් විත්තහත්ථ තෙරුන්ට අර තමන්ගේ ඇගේ මස් තර කරගැනීම පිළිබඳ තිබුණු ඇල්මත්, භාර්යාවට තිබුණු ඇල්මත් දෙකම කඩාගෙන, අන්තිමට සංසාර බැමින් කඩාගෙන රහත් වෙන්නම උපකාර වුණා අර දර්ශනය. එතකොට මේවා කොතෙකුත් අපට මේ සමාජයේ - මේ දර්ශන පමණක් නෙවෙයි, තව නොයෙකුත් දර්ශන එදිනෙදා ජීවිතයේ අපට දකින්නට ලැබෙනවා. ඒවායින් ධර්මානුකූලව ගතයුතු ප්‍රයෝජනය තමයි මේ දීර්ඝ සංසාරයේ අපි මේ යන ගමනේ ඇති නිස්සාරඤ්ඤා ගැන අවබෝධයක් ලබා ගැනීම. අන්න

ඒ විදියට අපි කල්පනා කරන්න ඕනෙ. ඒ වගේම චිත්තහත්ථ පිළිබඳව සම්පූර්ණයෙන්ම මෙතන බැලූ බැල්මටනම් ජේන්නෙ උදර පෝෂණ පරමාර්ථය. ඒකත් තිබුණා යටින්. ඒ කියන්නේ කීප වරක්ම පැවිදි වුණේ මොකද? ශරීරය දුර්වල වෙනකොට කල්පනා වුණා අර සංඝයාවහන්සේලා අනුභව කරන ප්‍රණීත ආහාරය. ඊළඟට ඒ විදියට ගිහිල්ලා ඇඟ තර කරගන්න. බලනකොට අන්තිමට මේ චිත්තහත්ථ මේ ශාසනය උදරපෝෂණ සංස්ථාවක් හැටියට සලකලා ඇඟ දුර්වල වුණ අවස්ථාවල ගිහිල්ලා පැවිදි වුණ බවත් ජේනවා. දැන් මේ පැවිද්ද කියන එක නියම ආකාරයෙන් මේ ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ, නියම පැවිද්දනම් හොඳ නෙක්ඛම්ම අදහසක් තියෙන්න ඕනෙ. දැඩි නෙක්ඛම්ම අදහසක්. ඒ දැඩි නෙක්ඛම්ම අදහස දැක්වෙන්නෙ ධර්මයේ 'අප්පං වා භොගකකනධං පභාය මහනතං වා භොගකකනධං පභාය', සුලු වූ හෝ සැප සම්පත් එහෙම නැත්නම් වස්තු ආදිය අතහැරලා, එහෙම නැත්නම් මහත් වූ හෝ සැප සම්පත් අතහැරලා, උදුල්ලක් හෝ මහා ධනස්කන්ධයක් හෝ අතහැරලා පැවිදි වෙනවා. ඒ වගේම අප්පං වා ඤ්ඤිපරිවට්ටංපභාය, මහනතා වා ඤ්ඤිපරිවට්ටංපභාය - කුඩා වූ හෝ නෑ හිතවතුන් පිරිසක්, ලොකු වූ හෝ නෑ හිතවතුන් පිරිසක්, එහෙම අතහැරලා ඒ බන්ධන කඩලා, ඒ බන්ධන වලින් මිදිලා ගියොත් තමයි මේ පැවිදි ජීවිතය සාරවත් කරගන්න පුලුවන් වන්නේ, සාර්ථක කරගන්න පුලුවන් වන්නේ.

නමුත් අපි දන්නවා දැන් සමහර බෞද්ධ රටවල තිබෙනවා සමාජ චාරිත්‍රයක් වශයෙනුත් පැවිදි වීම. ඒක ඒ තරම්ම ඥානවන්තයි කියලා හිතන්න අමාරුයි. චාරිත්‍රයක් හැටියට පැවිදි වෙනකොට අර කියාපු නෙක්ඛම්ම සංකල්පය හරියට බලපවත්වන්නෙ නෑ. නෙක්ඛම්ම ශක්තිය නැතුව මේ නිවන් මාර්ගයේ ගමන් කරන්න බෑ. අන්න ඒ ශක්තිය ගැනීමට තමයි, ඔය දැන් අපි යමකට පයින් ගහන ශක්තිය උඩමයි ඊළඟට ඉදිරියට යන්න පුලුවන් වෙන්නෙ. ඒක නිසා අරවා අතහැරලා යන්නයි කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වෙන්නේ. ඒ අදහසට නිදසුන් මේ කථාන්තරයෙනුත් ජේනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ පිළිබඳව අතීතයේ දැක්වූ - අර උදළු කෙටිය විසිකිරීම, සමහර දේවල් අපට ඒ විදියට - එතන උදළු කෙටිය වගේ, දේවල් අල්ලලා විසි කරලා දන්න පුලුවන්. සමහර ඒවා එහෙම අතීන් විසි කිරීම නෙමෙයි හිතෙන් අහක් කරන්න වෙනවා. ඒවයි වඩාත් අමාරු, මොකද කවුරුත් හිතෙන් තමයි ලෝකය අල්ලගෙන ඉන්නෙ. නමුත් ඒවත් කඩාගන්න ඕන. ප්‍රධාන

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

වශයෙන්, නෙක්ඛම්මයේ ආරම්භයේදී අර කියාපු ඒ තමන්ට අයිති වස්තු සම්භාර වලින් මිඳෙන එක. ඒවායින් මිදුනහම තමයි ඊළඟට හිත නිදහස් කරගන්න පුලුවන් වන්නේ. එහෙම නැතුව මේක වාරිත්‍ර ධර්මයක් හැටියට කළොත් එහෙම නැත්නම් මේක හරියට අර උදර පෝෂණ පරමාර්ථයෙන් හරි වෙනත් නොයෙකුත් සාමාජික ඕනෑු එපාකම් සහතික පත්‍ර ගැනීම් ආදිය හිතාගෙන පැවිදි වුණොත් ඒක නියම නෙක්ඛම්මයක් වන්නෙ නෑ.

කොහොම නමුත් මේ විත්තහත්ථ තෙරුන්වහන්සේ කළ ඒ පරිශ්‍රමය අපට ජේත්තෙ අත්දැකීම් රාශියක් තුළිනුයි අත්තිමට. මේ තමන්ගේ ඇඟ තරකරගන්න ගත්තු උත්සාහයේ නිශ්ඵලඤයක් මේ හැම එකක්ම අවබෝධ වුණා ඒ දර්ශනයෙන්. ඒවායේ නිශ්ඵලඤය තේරුම් ගත්තා. ඒ ආකාරයට තමයි රහත් වුණා කියලා අපට හිතාගන්න පුලුවන්. අතීතයේ ඒ බණ භාවනා කරලා පුණ්‍යශක්තිය ඇති කෙනෙක් වෙන්ට ඕනෙ. ඔය විදියට අපිට ඒ කථාන්තරයෙන් යම්කිසි කාරණා කීපයක් මතුකරගන්න පුලුවන්.

ඒ වගේම දැන් ආහාර පිළිබඳවත්, ඒ වගේම අනෙකුත් සිවුපසයට අදාල දේවල්, ධර්මයේ දැක්වෙන්නෙ ඒවා හරියට නුවණින් සලකලා ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරලම අනුභව කරන්නයි, පරිභෝග කරන්නයි, මොකද එහෙම නැත්නම් ඒවා තුළින් කෙලෙස් උපදවා ගන්නවා. විත්තහත්ථ තෙරුන්වහන්සේ මුලදි ඒක නොකරපු බවයි පෙනෙන්නෙ. ඇඟ තර වුණ හැටියෙ ආපසු ගියේ, ඒක පරමාර්ථ කරගෙන වගේ පැවිදි වුණේ. ආහාරය සාමාන්‍ය ගිහි ජීවිතයේදී ආහාර ගන්නවා වගේ ඇඟ තරකරගැනීම සඳහා නොවෙයි, ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කියලා කියන නුවණින් සැලකීමෙන් යුක්තව ආහාර අනුභව කරන්න, වළඳන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. ඉස්සෙල්ලාම මේ ආහාරයේ පරමාර්ථය හැටියට දක්වන්නේ මේක විනෝදය සඳහාවත්, ශරීරය අලංකාර කරගැනීම, ශෝභමාන කරගැනීම, තරකරගැනීම සඳහාවත් නොවෙයි මං මේ ආහාර ගන්නේ. හුදෙක් ශරීරය යාපනය, කියලා කියන්නේ යැපීම සඳහා. ශරීරයේ යැපීම් මාත්‍රයත් නිවන් දැකීමත්, බ්‍රහ්මචරියාවත් කියලා කියන්නේ මේ උතුම් ජීවිතය ගත කිරීම සඳහාත්, කය පවත්වාගැනීම සඳහාත්ය මේ ආහාර ගන්නේ කියන ඒ විදියට හිතාගන්නත් ඕන. ඒක ඒ ආහාරය ගන්නා අවස්ථාවේ, ආහාරය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව. අනිත් කොටස තමයි භාවනාවක්. ඒ කියන්නෙ මේ

ආහාරය පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියලා කියන ධාතු හතරෙන් නිර්මිත වුණ දෙයක්. මේක කොයි තරම් ලස්සනට තිබුණත් මොකටද මේ කුණු ශරීරයට ඇතුල් වුණාට පස්සෙ මේක පිළිකුල් ස්වභාවයට පත්වෙනවා කියලා ඒ විදියට ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරලා ආහාර ගැනීම තුළින් තමයි අර වගේ ඇතිවෙන කෙලෙස් කඩාගන්න පුලුවන් වන්නේ. ඉතින් ඒ ක්‍රමය අනුගමනය කළේ නැති නිසා වෙන්න ඕනෙ විත්තහත්ථ තෙරුන්ගේ ඒ අරහත් පරමාර්ථය පරක්කු වුණේ. කොයි ආකාරයකින් නමුත් මේ කථාන්තරය තුළින් අපට යම් යම් ආදර්ශ ලැබෙන්නවා. එදිනෙද ජීවිතයේ අපි හැමටම ලැබෙන අවස්ථාවල් අපතේ යවන්න නරකයි, නිවන් බලාපොරොත්තු වෙන කෙනා. ඒ කියන්නෙ ඒ ඒ මට්ටමින් මේ දර්ශන තුළින් පමණක් නොවෙයි මේ දීර්ඝ කාලයක් ගමන් කරන මේ සංසාරයේ ස්ත්‍රී පුරුෂ භේදය පවා තමන්ටයි කියලා නෑ. මේ හැම එකක්ම වෙනස් වෙමින් යන්නෙ. ඒ වගේම දුගී, පොහොසත්, උගත්, නුගත් ආදී - එපමණක් නෙවෙයි මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය පවා අපට එකක්වත් ලියලා දීලා නෑ මේ සංසාරයේ. මහා පුදුම භයානක අන්දමින් කර්මානුරූපව ඉපදීම මැරීම රාශියක් තමයි සංසාරය කියලා කියන්නෙ.

ඒක නිසා මේ මුලු මහත් සංසාරයෙන් ගන්න අන්තිම ප්‍රයෝජනය, ඉහළම ඉලක්කය වියයුත්තේ මේ නෙක්ඛම්මය තර කරගැනීමයි. බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේලාගේ අධ්‍යාස සම්පත්තිය ගැන කියනකොටත් නෙක්ඛම්ම අධ්‍යාසයයි පළමුවෙන්ම කියන්නේ. නෙක්ඛම්මය තමයි හැම තැනම ඉස්සරහට ගන්නේ. මොකද මේ මුලුමහත් සංසාරයේ අත්දැකීම් රාශියේම අවසාන ප්‍රතිඵලය මොකක්ද සංසාරයෙන් මිදීම. අවසාන ප්‍රතිඵලය වියයුත්තේ ඒකයි. මොකද සංසාරයේ යථාතත්ත්වය වැටහෙනකොට ඉබේටම, ඒ ප්‍රමාණයටම මෙයින් මිදීමේ කැමැත්ත කෙනෙකු තුළ ඇතිවිය යුතුයි, ඒ තැනැත්තාට නුවණක් ප්‍රඥාවක් මොළයක් තිබෙනවානම්. එතකොට ඒ විදියට ඒ කථාන්තර ආශ්‍රයෙන් අපට යමක්ගන්න පුලුවන්.

ඊළඟට ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ මේ ගාථාවල, හැම ගාථාවකම මේ පින්වතුන් දන්නවා එක වචනයක පවා මහ ගැඹුරු අර්ථ තියෙනවා. ඒවා අපේ එදිනෙද ජීවිතයට අපේ ධර්මඥනය පෝෂණය කරගැනීමට උපකාර කරගන්න පුලුවන්. දන් මෙතන, 'අනවට්ඨිතචිත්තසස - සද්ධම්මං අවිජානතො' කියල සඳහන් වෙනවා. 'අනවට්ඨිතචිත්තසස' කියලා කිව්වේ - ඇතැම් කෙනෙකුගේ හිත හරියට

උපමාවට දක්වනවා - දැන් ඔය දහසියා ගොඩක කණුවක් හිටෙව්වොත් ඒක පිහිටන්නේ නැහැනේ. ඒක ස්ථාවර නෑ, වංචලයි. අන්න ඒ වගේ සමහර කෙනෙකුගේ සිත. හරියට පිහිටලා නෑ එක තැනක. වංචලයි. වපලයි. එහෙම නැත්නම් ඔය දූවන අශ්වයෙකුගේ පිට උඩ අගුටුමිට්ටෙක් තිබ්බොත් එක හැටියකට ඉන්න බෑ. ඔය විදියට නොයෙකුත් උපමා වලින් දක්වනවා හිත හරියාකාරව පිහිටලා නෑ වංචලයි. වපලයි. අන්න එබඳු ඒ සිතක් ඇති තැනැත්තාත් 'සද්ධමමං අවිජානනෝ', ධර්මය ගැන හරි අවබෝධයක් නැති තැනැත්තාත් පිළිබඳවයි. එතන සද්ධර්මය කියන එක තෝරන්නේ පොතපතේ තියෙන ධර්මය කටපාඩම් කරගැනීම පමණින් නොවේ එතන කියන්නේ. ධර්මය කියලා කියන්නේ - අපට එක පැත්තකින් කියන්න පුලුවන් වතුරාර්ය සත්‍යය. අර කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ සාරය ඒකයි. තවත් පැත්තකින් දක්වනවා ඒක සත්තිය බෝධි පාක්ෂික ධර්ම කියලා. ඒ කියන්නේ ඔය සතර සතිපට්ඨානයෙන් ආරම්භ වෙන ධර්ම මාලාවක්. ඉතින් මෙතනත් විත්තහත්ථ ස්වාමීන්වහන්සේ ගැන හිතලා බැලුවොත් එතන ඒ සතර සතිපට්ඨානයට අයිති කමටහනක් තමයි සෝවාන් වීමට, රහත් වීමට උපකාර වුණේ.

ඒ විදියට සද්ධර්මය කියලා කියන්නේ අර මහ පොත් ගොන්නක් නිකන් කියවලා කටපාඩම් කරගෙන ගිරවූ වගේ කීම නොවෙයි. සද්ධර්මය හරියට තේරුම්ගන්නවා කියලා කියන්නේ තමන්ගේ ජීවිතය හා සන්සන්දනය කරලා ඒක ගැඹුරින් අවබෝධ කරගැනීමයි. අන්න එබඳු අවබෝධයක් නැතිවුණහම වපල සිතක් තියෙන තැනැත්තාට, ඒ වගේම 'පරිපලවපසාදසස', එබඳු තැනැත්තාට හරියට පැහැදීමක් නෑ. ශ්‍රද්ධාවත් එක්කම යන වචනයක් තමයි පසාද කියන එක. කෙනෙකු තුළ තියෙන ශ්‍රද්ධාව අනුව හිතේ පැහැදීමක් ඇතිවෙනවා. ඒ පැහැදීම අනුව තමයි ඒ තැනැත්තා ඒ මාර්ගයේ යන්නේ, ක්‍රියා කරන්නේ. බණ භාවනා ආදිය කරන්න පෙලඹෙන්නේ. එතකොට කෙනෙකුගේ පැහැදීම ඒ අතට, මේ අතට ඇදිලා යනවානම්, ඒ ඒ ශාස්තෘවරයා ඔස්සේ ඇදිලා යනවානම්, තුනුරුවන් කෙරෙහි අවල ශ්‍රද්ධාවක්, පිරිසිදු පැහැදිලි ශ්‍රද්ධාවක් ප්‍රසාදයක් නැත්නම් ඒ තැනැත්තාට මේ නිවන් මාර්ගයේ ගමන් කරන්නත් බෑ. දැන් විත්තහත්ථ තෙරුන්වහන්සේටත් මුලදී ශාසනය පිපිබඳ ගැඹුරු ශ්‍රද්ධාවක් පැහැදීමක් තිබුණානම් අර විදියට ගිහි වෙන්න හිතන්නේ නැහැ.

ඒ වගේම දැන් මේ කාලයේ පවා මේ පින්වතුන් දන්නවා බොහොම දෙනෙක් ඉන්නවා නොයෙකුත් ශාස්තෘන්වහන්සේලා ඔස්සේ දුවනවා. නමින් සමහරවිට බෞද්ධ, කුනුරුවන් සරණ ගියා කියලා කියනවා. නමුත් එහෙම කිව්වාට මොකද වෙන නොයෙකුත් ශාස්තෘන්වහන්සේලා, දර්ශනිකයෝ ඔස්සේ ගිහිල්ලා තමන්ගේ නිවන් ගමන ප්‍රමාද කරගන්නවා. ප්‍රමාදයට වැටෙනවා. ප්‍රඥාව පිරෙන්නෙ නෑ එබඳු සිත්වල. ඉතින් ඒකයි ඒ මුල් ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ. ප්‍රඥව කියන්නේ ලෝකෝත්තර ප්‍රඥව. දැන් මේ විත්තහත්ථ තෙරුන්වහන්සේ අතීතයේ තිබුණ පුණ්‍යශක්තියත් පිහිට කරගෙන තමන්ගේ අත්දැකීම් තුළින්, යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන හරියාකාරව මෙතෙහි කිරීම අවසානයේදී අර විදියට උතුම් තත්ත්වයකට පත්වුණා. පැවිදි වෙලත් අවුරුදු හතලිහ පනහ ඉඳලත් ලබාගන්න බැරි, අර විත්තහත්ථ ස්වාමීන්වහන්සේ ගෙදර ඉඳලා අර දර්ශනය දකලා අදහය අදිමින් යන අතරේ සෝවාන් බව ලැබුවා කියලා සඳහන් වෙනවා. ඊළඟට ගිහිල්ලා ටික දවසකින් රහත් වුණා කියලා කියනවා.

ඒ නිසා අපි හිතන්න ඕන විත්තහත්ථ තෙරුන්ට පමණක් නෙමෙයි අප තුළත් සමහරවිට මේ විදියට ශක්තීන් තිබෙන්න පුළුවන්. ඒවාට ඕන ආකාරයට මේ එදිනෙද ජීවිතයේ අපට හමුවන සිද්ධි, අත්දැකීම් අපි උපකාර කරගන්නවානම් සමහරවිට අපටත් හැකි වෙන්න පුළුවන්. මොකද මේ ධර්මය ගැඹුරින් වැටහීම කියන එක ඉතාම ඤාණිකව මේ සිත තුළ සිදුවෙන පරිවර්තනයක්. ඒකට ඉතාමත්ම උපකාර වන දෙයක් තමයි සසර කළකිරීම. වචනය සමහරවිට තිත්ත වෙන්න පුළුවන්, ඒ තරම් ප්‍රිය මනාප නොවෙන්න පුළුවන්. නමුත් මේ නිවන ලබන්නනම් සංසාරය බදුගෙන බෑ. යම් ප්‍රමාණයකට නිබ්බිදව කියලා කියන සසර කළකිරීම තිබෙනවානම් ඒ ප්‍රමාණයට ඒ තැනැත්තාට නිවන් දෙර විවෘත වෙනවා.

මේ පින්වතුන් අසා තිබෙනවා මහා කාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පිළිබඳව, ගිහි කාලයේ ස්වාමි භාය්‍යී හැටියට හිටියත් ඒ අය ඒ කාලේ ඉඳලාම එකට නිවන් ගමන ගිහිල්ලා අන්තිම අවස්ථාවේ විතරක් ඒ පැවිදි වීමේදී පාරවල් දෙකක ගියා. ඒ වගේ ප්‍රඥවත්ත අය තමන්ගේ ජීවිතයේ අවසාන පරමාර්ථය හැටියට තබාගන්නේ එදිනෙද ජීවිතයේ සාංසාරික වශයෙන් කළයුතු කටයුතු කොයි තරම් තිබුණත් දූ දරුවන් පිළිබඳව, අනෙකුත් ඒ යුතුකම් තමන්ගේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නැ හිතවතුන් පිළිබඳව - ගැඹුරින් සලකලා බලනකොට මේ සංසාරයේ තමන්ට කරගන්න තියෙන යුතුකම තමයි ඔන්න ඔය සසර දුක බව අවබෝධ කරගෙන ලෝකෝත්තර තත්ත්ව ලබාගැනීම. අර මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේලා වැනි ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ මහා පින්වතුන්වහන්සේලා, ස්වාමී භාය්‍යී හැටියට ජීවත් වුණ අවස්ථාවල පවා නිවන් සඳහා ගත් උත්සාහයේ ප්‍රතිඵලය තමයි උන්වහන්සේලාගේ අවසාන ජීවිතයේදී දෙන්නාම රහත් තත්ත්වයට පත්වුණේ.

අන්න ඒ විදියට අපි මේ බෞද්ධ ජීවිතයේ නියම අරටුව හැටියට හිතාගන්න තියෙන්නෙ අර ලෞකික පරමාර්ථ නොවෙයි. අසල්වැසියාට ලැබෙන හැම දෙයක්ම උතුම් හැටියට සලකලා ඒ අය ලබන වස්තු අපි කොහොම හරි ලබාගන්න ඕන. අපේ දරුවන්ට අනිත් අයගේ දරුවන්ට වගේ උගන්වලා ලොකු ලොකු තත්ත්ව ලබාගන්න ඕනෙ. එහෙම නැත්නම් අපි නිලතල ලබාගන්න ඕනෙ අනිත් අය ලබාගත්තු කියලා ඔය විදියට නොයෙකුත් ලෞකික පරමාර්ථ නෙවෙයි අපේ ජීවිතයට තබාගැනීමට තිබෙන්නේ. අර කියාපු සංසාරයේ මෙතෙක් කල් අතහැරිය, අතපසු කළ ලෝකෝත්තර පරමාර්ථයයි. ඒක ලෝකයාට කීමට නොවේ තමතමන්ගේ චිත්ත සන්තානය තුළ, තමන්ගේ කල්‍යාණ මිත්‍රයින් හා සාකච්ඡා කරලා එබඳු ඒ පරමාර්ථ ඇතිකරගෙන ජීවත් වුණොත් අන්න ඒ තැනැත්තන්ට අර කියාපු විදියට ඇතුළතින් මේ ධර්මඅවබෝධය යම්කිසි බලාපොරොත්තු නැති අවස්ථාවක පවා මතු වෙන්න පුළුවන්.

අන්න ඒ විදියට හැකිසැකැස්ව ඇතිකරගන්න ඕන මේ ලෝකෝත්තර ධර්ම පිළිබඳව. ඊළඟට ඒ වගේම තමයි ඒ 'අනවට්ඨිතචිත්තසස', ස්ථිර අවල ශ්‍රද්ධාවක් තියෙන්න ඕනෙ. තුනුරුවන් කෙරෙහි අවල ශ්‍රද්ධාව තියෙන්න ඕන. ඊට වඩා ඉහළින් සලකන්න නරකයි කිසිම ශාස්තෘවරයෙක්, බුදුපියාණන් වහන්සේට වඩා ඉහළින්, උන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මයට වඩා ඉහළින්. මේ විද්‍යාඥනයවත් අනෙකුත් ලෞකික දර්ශනිකයින් පළ කරන අදහස්වත් එකක්වත් ගන්න නරකයි මේ ධර්මයට වඩා ඉහළින්. ඊළඟට උන්වහන්සේගේ අෂ්ටාර්ය පුද්ගල මහා සංඝ රත්නයේ ඒ ගුණ සම්භාරය සිහිපත් කරන්න ඕනෙ. මේ ධර්මය කොටින්ම තුනුරුවන්ගේ ගුණ කියලා කියන්නේ ශාස්තෘන්වහන්සේත් උන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මයත්, ධර්මය ප්‍රතිපදාවට නගලා සාර්ථකව ප්‍රතිඵල ලබාගත්, එහෙම නැත්නම් ධර්මයේ

තෙර්යානික බව පෙන්වුම් කරන ඒ පුද්ගල කොටස් අටත්. ඒකයි අෂ්ටාර්ය පුද්ගල මහා සංඝ රත්නය කියලා කියන්නේ. ඒ ආශ්‍රයෙන් තමයි කෙනෙකුට ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රසාදය ගොඩනගාගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒකේ වටිනාකම තේරුම්ගන්න ඕන. ඊළඟට ‘අනවධිතචිත්තසස’, ඒක අනුවම තමයි අර ප්‍රසාදය. පැහැදීම නැතුව කෙනෙක්ට මේ ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කරන්න බෑ.

ශ්‍රද්ධාවත් එක්කම යන ගුණයක් තමයි ප්‍රසාදය කියන එක. ශ්‍රද්ධාවෙන් හිතේ දෙගිඩියාව සැකය ඉවත් වෙලා හිතේ අඳුරුගතිය ඉවත් වෙලා එක්තරා ආලෝකයක් එනවා. එක්තරා විදියක හදවතේ ප්‍රබෝධයක් ඇතිවෙනවා. ඒ ප්‍රබෝධය තුළින් ප්‍රසාදයත් ඇතිවුණහම තමයි එතන ඉඳලා වීයඪී දරලා අර අනෙකුත් කටයුතු කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. එබඳු අයට ප්‍රඥවට ළං වෙන්න පුළුවන් බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන ප්‍රකාශ කළේ. මෙම ගාථා ධර්මයේ ‘අනවසසුනචිත්තසස’ කියලා කිව්වේ, රාගයෙන් තෙත් වූ, රාගයෙන් කිලිටිවූ කියන අදහසයි. එබඳු සිත් ඇති තැනැත්තාට මේ නිර්වාණ ධර්මය අවබෝධ කරන්න බෑ ඒ වගේම ‘අනනවාහනවෙනසො’, ද්වේෂයෙන්. රාගයයි ද්වේෂයයි කියන මේ දෙක තුළ තමයි ලෝකයා බොහෝ කාලයක් ජීවත් වන්නේ. ඇලීමක් ගැටීමක් කියන එක. මේ ඇලීම, ගැටීම කියන දෙකටම හේතු වෙන්නෙ මෝහයයි. මම ය, මාගේය කියන ඒ මූලාවයි. මේවාම තමයි සංසාරයේ ඉවත් කරන්න ඕනයි කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ ඒ අකුසල් මුල් තුන.

එතකොට ඒ ලෝහයයි, ද්වේෂයයි, මෝහයයි කියන ඒ කෙලේස ධර්ම නැති කිරීමයි නිවන කියලා කියන්නේ. ඉතින් මෙතන විශේෂයෙන්ම කිව්වේ රාගයෙන් තෙත් නොවූ සිත් ඇත්තාවූ ද, ද්වේෂයෙන් දැඩි නොවූ සිත් ඇත්තාවූ ද, ඊළඟට ‘පුඤ්ඤපාප පහීනසස’ කියලා කිව්වේ පින් පව් දෙකම ප්‍රහීන කළ. පින් පව් දෙකෙන්ම මිදීම කෙරෙන්නෙ කොහොමද? අන්න ඒක ටිකක් ගැඹුරින් සලකලා බලන්න පුළුවන් කෙනෙකුට. අපි සංසාරයේ යනතාක් අපට පින් විතරක් කර කර ඉන්න බෑ කොච්චර උත්සාහ කළත්. පින් පව් දෙකම කෙරෙනවා. පව් වලට වඩා පින් හොඳ බව අපි පිළිගන්නවා. නමුත් ඒකත්, මේ හැම එකක්ම සංස්කාර. මේ සංසාරයෙන් මිදීම කියලා කියන්නේ සියලු සංස්කාරයන් වලින් සංසිඳීමයි. සංස්කාර, කර්ම රැස් කිරීම තුළින් නැවත නැවත භව ලබාදෙනවා. උත්පත්ති ලබා දෙනවා. දිව්‍ය ලෝක, බ්‍රහ්ම

ලෝක ලැබුණත් සදකාලික නෑ. ඒවායින් වැටෙනකොට ඊළඟට ඉදිරිපත් වෙන කර්මානුරූපව සමහරවිට අපායට වුණත් යන්න පුලුවන්. ඔය විදියේ භයානක තත්ත්වයක් සංසාරයේ තිබෙන නිසා තමයි මුලු මහත් සංසාරයෙන් මිදීම හැර වෙන කිසිම ක්‍රමයකින් මෙම දුක කෙළවර කරගන්න බැරි බව බුදුපියාණන් වහන්සේලා වදාළේ.

අනෙකුත් ශාස්තෘන්වහන්සේලානම් වෙන නොයෙකුත් විදියේ ඉලක්කයන් දක්වන්න පුලුවන් මොකද ලෝකයා තුළ තිබෙනවා හව තණ්හාව කියලා එකක්. ඉතාම සියුම් එකක් තමයි පැවැත්මට ඇති ආසාව. පැවැත්මට ඇති ආසාවට හේතුවම මෝහයයි. මම ය, මාගේය කියලා කෙනෙක් ඉන්නවා කියන හැඟීම. අනිත් හැම ශාස්තෘවරයන්වහන්සේලාම යම්කිසි ආකාරයකින් කෙලින් නොකිව්වත් සමහරවිට කුටිල ආකාරයකින්, වක් ආකාරයකින් හරි මේ මමෙක් කියන කෙනෙක් ඉන්නවා ඇත්ත වශයෙන්. ආත්මයක් තියෙනවා කියන අදහස දෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ විතරයි මේ අනාත්ම දර්ශනය අනුව ප්‍රකාශකොට වදාළේ මෙතන තනිකර දුක් ගොඩක් මිසක්, තනිකරම දුක් ගොඩක් මිසක් මෙතන මමෙක් කියලා එකක් නෑ. මමෙක් කියන එක මානසක්, මතිහ්‍රමයක්, ඒ කියන්නේ ඒ අදහස නිකන් ඇතිකරගත්තු මෝඩයින්ගේ මුලා අදහසක් කියන එකයි, බුදුපියාණන්වහන්සේ දක්වන්නේ.

එබඳු ඒ කාර්යය හැබැයි තමන්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න ඕන. වචනයෙන් කියලා, මම කියලා කෙනෙක් නෑ කියලා වෙන විදියට කතා කළත් හිත ඇතුළේ මම කියන අදහස ඒ විදියටම තියෙනවානම් එයින් මිදුනෙ නෑ. නමුත් ඒ මිදීම කියන්නේ ඒ මමය කියන හැඟීම - ඒකත් එක් එක් අවස්ථා වශයෙනුයි ඒක කඩන්න සිද්ධ වෙන්නෙ. ඒකට උපකාර වෙන්නෙ ප්‍රඥාවයි. ප්‍රඥව නමැති ආයුධයයි. එතකොට අර ලෝකෝත්තර වශයෙන් ඒ සෝවාන් තත්ත්වය ලබනකොට මේ පින්වතුනුත් අහලා තියෙනවා සක්කායදිට්ඨිය කියන අර මම ය, මාගේ ය ගැනීම - දෘෂ්ටි වශයෙන් තිබෙන ඒ දෘඩ කොටස කැපිලා යනවා. ඒකෙම ආනිශංසයක් වශයෙන් තමයි සෝවාන් පුද්ගලයා මේ සංසාරයේ තවත් හත් වරක් පමණක් උපදින්නේ. මොකද අර නැවත අපායට යන දෘඩ කර්ම කරන්න ශක්තියක් නෑ ඒ හිතේ. දැන් අපි යමක් දැඩිව ගන්න, උපාදන වශයෙන් දැඩිව අල්ලගන්න ප්‍රමාණයටම තමයි ඒකේ විපාකය එන්නෙ. ප්‍රඥව නිසා ඒ තැනැත්තා තුළ මම ය, මාගේය කියන හැඟීම

දැඩිව නැ. දැඩිව බලපවත්වන්නැ. ඒක නිසා තිරිසන් ලෝකයට යන්නැ. සතර අපායෙන් මිඳෙනවා කියලා කියන්නේ ඒකයි. ඔය තිරිසනා මම ය, මාගේය හිතන හැඟීම වගේ දෙයක් සෝවාන් පුද්ගලයාට නැ. ඒක නිසා තිරිසන් ලෝකයට යන්න බැ. අපාය ආදී ඒ නරක තැන්වලට යන්න නැ. ඒ වගේම අතීත කර්ම තිබුණානම් ඒවායේ උපදින, ඒවාත් විනාස වෙනවා අර ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාවෙන්.

මෙන්න මේක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ලෝකෝත්තර තත්ත්ව ගැන මහා පුදුම විදියට වර්ණනා කරලා තිබෙන්නේ. වෙන කිසිම ආකාරයකින් කඩන්න බැ අර කර්ම ශක්තිය. එතකොට කර්ම වක්‍රය බිඳින්නේ ධර්ම වක්‍රයෙන්. කර්ම වක්‍රයෙන් කවදකවත් වෙන ක්‍රමයකින් මිඳෙන්න බැ. ඒක මහ පුදුම විදියේ වක්‍රයක්. මේ සංසාරයේ ඉන්නතාක් කර්ම රැස් වෙනවා ඉබේටම. ඉන් වැළකිලා ඉන්න බැ. ඇස්, කන්, නාසා වසාගෙන ජීවත් වෙන්නත් බැ. ඒ කොයි ආකාරයෙන් නමුත් හිත තුළින් මේ කර්ම රැස් වෙනවා. ඒ රැස් වෙන කර්ම අනුව නැවත නැවත ඒ විපාක වශයෙන් අපට ඒ ඒ තැන්වල ඉපදිලා භුක්ති විඳින්න සිද්ධ වෙනවා. වෙන දුකක් නැතත් අර ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ඒ ටිකටවත් අපි පාත්‍ර වෙනවා.

ඔය විදියේ භයානක සංසාර තත්ත්වයක් තිබෙද්දී බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන විසඳුම මොකක්ද? අර කියාපු කර්ම ශක්තියට හේතුවෙන ඒ සංස්කාරයන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් සංසිඳවනවා. ඒ සංසිඳීමට උපකාර වෙන්නේ අර ප්‍රඥාවයි. ඒ අවබෝධයයි. ඉතින් මුල් අවස්ථාවේදී අර විදියට ඒ සංස්කාර එක්තරා මට්ටමකින් ඒවායේ ශක්තිය බිඳිනවා. ඊළඟට තව ඇතට ගිහිල්ලා අන්තිමට රහත් වෙනකොට නැවත සංසාරයේ භවයක් ගොඩනගන කර්ම රැස්කරන්න බැරි තත්ත්වයක් ඒ තැනැත්තාගෙ හිතේ ඇතිවෙනවා. රහතන්වහන්සේ නැවත භවයක් ගොඩනැගෙන කර්ම රැස් කරන්නෙ නැ. නමුත් එදිනෙද ජීවිතයේ අර අතීත කර්මවල විපාක විඳිනවා. ඒවායේ ඵල විපාක විඳිනවා. ඒ වගේම ඉතාම සියුම් අන්දමින් මේ ජීවිතයේදී පමණක් සිතේ ක්‍රියාකාරීත්වය අනුව විපාක දෙන වාසනා ගුණ වශයෙන් දැක්වෙන ක්‍රියා සිත් ගැන නොයෙකුත් තැන්වල දැක්වෙනවා. නමුත් ඒ සිතේ ක්‍රියාකාරීත්වය සම්පූර්ණයෙන්ම කර්ම විපාකයක් ගෙන දෙන්නෙ නැ. අපි දැකලා තියෙනවානෙ දැන් සමහර මල් ගෙඩි බවට පත්වෙලා, ලොකු ගෙඩි බවට පත් වෙන ඒවා තිබෙනවා. සමහර මල් දළ කාලෙදීම වැටිලා යනවා.

යන්තම් මෝරගෙන එනකොටම වැටෙනවා. අන්න ඒ වගේ අර සිතිවිලි වල කර්ම ගොතන්න තරම් ශක්තියක් නෑ ප්‍රඥවේ ආලෝකය නිසා.

අවිද්‍යාව නිසයි, නොදැනීම, මෝහය නිසයි මේ සංස්කාර, කර්ම රැස් වෙන්නේ. මෝහය යම් සන්තානයක ඉවත් වෙනකොට අර කර්ම රැස් වීමේ හැකියාවක් බිඳිලා යනවා ක්‍රමක්‍රමයෙන් බිඳෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වෙත කිසිම කෙනෙකුට කරන්න බැරි වුණු මේ සංසාරයෙන් මිදීමේ ප්‍රශ්නයට විසඳුම ඉදිරිපත් කළේ ඔය විදියටයි. මේක අවස්ථා හතරකින් - සෝවාන්, සකාදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන ඒ අවස්ථා හතරෙන් අපේ විත්ත සන්තානයේ තිබෙන මේ කර්ම රැස්කිරීමෙන් මේ මාරයාගේ පෙළඹීමෙන් කර්මවක්‍රයට යටවීමේ ගතිය ඉවත් කරනවා. ඒක නිසා තමයි 'පුඤ්ඤපාප පහිනසස', පින් පව් දෙකෙන්ම මිදුණා කියලා රහතන්වහන්සේ පිළිබඳව දක්වෙන්නේ. ඒ විදියේ සංසාරය නැමැති උත්පත්ති ලබාදෙන අන්දමේ පින් පව් කරන්න බෑ. ඒ විත්ත සන්තානයේ ඒ කරන ශක්තිය සිඳිලා ගිහිල්ලා. විශැලිලා ගිහිල්ලා. ප්‍රඥවෙන් වේලිලා ගියා කියනවා. ඥානාන්තිය කියලා කියනවා. ප්‍රඥවේ තියෙන ආලෝකයෙන් එහෙම නැත්නම් අඳුර තියෙන තැනකට ආලෝකය ඉදිරිපත් වුණාට පස්සෙ තවත් ඒ අඳුරේ කළ මෝඩකම් කරන්න බෑ. ඒ විදියේ තත්ත්වයක්. එහෙම නැත්නම් ඒ සිතේ මෝහය නිසා අවිද්‍යාව නිසා තමයි අර ශක්තිය තිබුණේ.

දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා යම් යම් පාප කර්ම, බරපතල පාප කර්ම මහා දුමරිකයන්ට කරන්න පුලුවන් දේවල් හොඳට මේ ධර්මයට හිත යොදගත්තු කෙනාට එක්කො කරන්න හිත් දෙන්නේ නෑ. කරන්න ගියත් කෙරෙන්නේ නෑ. අන්න ඒ විදියට ඒ ක්‍රමයටම තමයි අන්තිමට මේ සිත බුදුපියාණන් වහන්සේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේක මර්දනය කරලා, මේක හික්මවලා ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ගුණධර්ම තුළින් අවසානයේදී මුලු මහත් සංසාර විමුක්තිය ඉදිරිපත් කරන්නේ. 'පුඤ්ඤපාප පහිනසස' කියලා ප්‍රකාශ කළේ ඒකයි. ඊළඟට 'නතරී ජාගරතො භයං' අවදිව සිටින තැනැත්තාට බයක් නැත. සංසාර භයක් නැත. නැවත ඉපදීම පිළිබඳ භයක් නැත. මොකක්ද මේ අවදිබව. අපි කලින් සඳහන් කළා ධර්මයේ ජාගර ධර්ම කියලා දක්වනවා ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ගුණධර්ම පහ. මේක අපි නිතර ඔය දේශනාවලදී මතක් කරනවා මොකද තව නොයෙකුත් ඔය ධර්ම කාරණා සඳහන් වුණාට මොකද එදිනෙදා ජීවිතයේ තමන් හරියට මේ ශ්‍රද්ධා,

වීරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා තමන්ගේ දකුණු අතේ ඇඟිලි පහ හැටියට සැලකුවත් කමක් නෑ. ඒ තරමට තමන්ට හිත තුළින් දකින්න පුළුවන් දේවල් එදිනෙදා ජීවිතය තුළ. දැන් මේ අවස්ථාවේ පවා මේ පින්වතුන් මෙතන ඇවිල්ලා ඉඳගෙන ඉන්නේ. තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ ආර්ථිකය ගැන හිතලා බලනවානම් තවත් එදිනෙදා ජීවිතයේ වැඩ කටයුතු ගැන හිතලා බලනවානම් මේ එක්කෙනෙකුටවත් මෙතන මොහොතක්වත් ඉන්න බෑ. ඒ තරමට වැඩ කටයුතු ගිහි ජීවිතයේ. ඒ හැම එකක්ම තබලා මේ අවස්ථාවේ මෙතන ඉන්නෙ තුනුරුවන් කෙරෙහි ඒ ශ්‍රද්ධාව නිසා. ඒ ශ්‍රද්ධාව නිසා යම්කිසි පැහැදීමක් ප්‍රසාදයක් ඇතිවුණා. ඒක තුළ ඇතිවුණ ශක්තිය තමයි ඊළඟට වීරියය කියලා කියන්නේ.

ඒ ශ්‍රද්ධාව නිසා මේ විදියට ඉන්න පුළුවන් විත්ත ශක්තියක් ඇතිවුණා. වීරියය. ඊළඟට මේ ධර්ම දේශනාව ශ්‍රවණය කරන්න සතිය, සිහිය. ඒකට සිහිය යොදන්න තරම් නිස්කලංක භාවයක් හරියාකාරයට පවත්වනවානම් ඒ සිහිය වෙනද නැති විදියේ සමාධි ශක්තියක්, එකඟ වීමක් ඒ තුළින් අත්දකින්න පුළුවන්. ඒ එකඟවුණ සිතටයි ඊළඟට ධර්මය පිළිබඳ නොයෙකුත් වැටහීම් ලබන්න පුළුවන්. මේ අපි ප්‍රකාශ කළ දේවල් මේ අපිම හදලා කියපුවා නොවෙයි. කොතෙකුත් පොත්පත් වල තිබෙන - සමහර විට මේ පින්වතුන් 'නිවන' ආදී නොයෙකුත් දේශනාවල් වලත් අහපු දේවල් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ධර්මය සියක් වරක් ඇසුවත් ඒ ඒ පුද්ගලයාට ඒ ඒ ආකාරයට වැටහෙනවා කියලා කියන්නේ අන්න ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ සිත සකස්වීම අනුවයි. සිත සකස් වෙලා ජේවිලා බණ ඇහුවොත් අර විදියට, යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වෙලා සිල්වන්තව, ඒකට හිත එකඟ කරගෙන අන්න ඒ තැනැත්තාට ගැඹුරු වැටහීම් ලැබෙණවා. ධර්මයේ ශ්‍රද්ධාව ආදී ඒ ගුණධර්ම පිළිබඳව දක්වනවා. ශ්‍රද්ධාවට ප්‍රතිවිරුද්ධව තිබෙන්නේ විරුද්ධ පක්ෂයෙන් තියෙන්නේ සැකයයි. සැකය, දෙගිඩියාව, විවිකිච්චාව ආදී වශයෙන් සමාජයේ දැක්වෙන්නේ මේක හරිද, මේක වැරදිද, මේකෙන් වැඩක් වෙයිද, මේකෙන් වැඩක් නොවෙයිද?

ඉතින් අපි හිතමු කෙනෙක් භාවනා කරන්න පටන් ගත්තා කියලා. භාවනා කරන්න පටන් ගෙනත් තමන්ගේ කර්මස්ථානය ගැන සැක කරනවානම්, මේක හරි යයිද, ඔය කිව්වට මේක කරන්න පුළුවන්ද එහෙම දෙගිඩියාවෙන් ඉන්නවානම් කවදවත් බෑ ඒ භාවනාව සාර්ථක

කරගන්න. අනිත් දේවල් පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඒ වෙනුවට ශ්‍රද්ධාව කියලා කියන්නේ අර වේදෝ නොවේදෝ, හරි යාදේ නොයාදෝ කියලා එහෙම දෙපැත්තට හිතන්නෙ නැතුව මැදට, මැදින්ම මේක වෙන්න පුළුවන්, මේක ඒකාන්තයෙන්ම නෛර්යානිකයි, මේක හරියනවාම කියලා හිතාගෙන ශ්‍රද්ධාව පිහිටුවාගෙන තමයි ඔන්න වැඩේ හරියට කරන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒක නිසා ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ සඳහන් වෙනවා අර තමන්ගේ ගන්න අරමුණ පිළිබඳ නිරස භාවය ඉවත් කරලා - අර විත්තහත්ථ ස්වාමීන්වහන්සේට පැවිදි ජීවිතය නිරස වෙලයි ගිහි ජීවිතයට ඒකෙ රස මතක් වෙලයි ගියේ. ශ්‍රද්ධාව ඇති පුද්ගලයාට ඒ ශාසනික ජීවිතය, ඒ භාවනානුයෝගී ජීවිතය - ඒක පිළිබඳව යම්කිසි රසයක් ඇතිවෙනවා. ඒකට කැමැත්ත ඇතිවෙනවා. සම්පූර්ණයෙන්ම ඒකට හිත දලා කරන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇතිවෙනවා. ඕකයි ශ්‍රද්ධාව කියලා කියන්නේ. ඒක හදවතිනුත් එන ශක්තියක්. බුද්ධියට විතරක් නෙවෙයි, බුද්ධි ගෝචර විතරක් නෙවෙයි. ශ්‍රද්ධාව කියන වචනයේ අර්ථය වශයෙන් බැලුවත් 'සද්දහාති' කියලා කියන්නේ හදවත තබනවා. හදවත භාර දෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේට හදවත භාර දෙනවා. මේ පින්වතුන් දන්නවා භාවනානුයෝගියා තුනුරුවන්ට තමන්ගේ ජීවිතය පූජා කරනවා කියලා කියන්නේ, ගුරුවරයාට පූජා කරනවා කියලා කියන්නෙ මොකක්ද? තමන්ගේ හදවත භාර දෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේට, අනිත් අරන් දෙන්නා වගේ.

ඒ විදියට කළාට පස්සෙ ආයෙ ඕක වැඩිපුර තියෙන දෙයක් නොවෙයිනෙ. හදවත් දෙකක් නෑනෙ. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේට දුන්නට පස්සෙ අනෙකුත් ශාස්තෘන්වහන්සේලාට දෙන්න දෙයක් නෑ. නමුත් බොහෝ දෙනා ඒ විදියට කල්පනා කරන්නෑ. ශ්‍රද්ධාව - ඒකත් අර විදියට වංචල, ඒ අතට මේ අතට ඇද්දෙන ශ්‍රද්ධාවක් තියෙනවා. එබඳු තැනක දියුණුවක් ලබාගන්න බෑ. ඕකයි ශ්‍රද්ධාවේ ගුණය. ශ්‍රද්ධාව මූලිකයි. ශ්‍රද්ධාව බීජයක් කියලා දක්වලා තියෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ. මුලු මහත් ශාසනික ජීවිතය, ගුණධර්ම වගාව, ගුණ වගාවට බීජය තමයි, බිත්තර වී වගේ තමයි ශ්‍රද්ධාව. මොකද ශ්‍රද්ධාව ඇති තැන තමයි අනෙකුත් සියලු ගුණධර්ම ඒකට කිට්ටු වෙන්නෙ.

ඊළඟට ශ්‍රද්ධාව අනුව ඒ හදවතේ ඇතිකරගත්තු ඒ විශේෂ ශක්තිය, ඒ ප්‍රසාදය පිහිට කරගෙන තමයි වීර්යය කියලා කියන, වීර්යයෙන් කෙරෙන කෘත්‍යය මොකක්ද, යම්කිසි අරමුණක් අපි හිතමු

භාවනා කර්මස්ථාන අරමුණයි කියලා. ඒ අරමුණෙහි යෙදීමට, ඒ අරමුණ ඔසවලා තබන මේ විර්යයේ ශක්තියක් තිබුණා. යම්කිසි දේකට අත දෙනවා එහෙම නැත්නම් ඔසවා තබන ගතියක් තිබෙනවා. ඒ විර්යය තුළින් උනන්දුව ඇතිකරවනවා. අන්න ඒ විදියට කමටහන් පිළිබඳ උනන්දුව ඇතිකරවනවා. ඒක කරන්න විර්යය එහෙම නැත්නම් ඒක සඳහා උත්සාහයක් යොදන්න හිත කියනවා. විර්යය එනකොට. අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නෑ, කායික විර්යය හොඳින්ම මේ පින්වතුන් දන්නවා. වෛතසික විර්යයත් දැන් ඔය නිදීමතකම අරවා මේවා ආවහම, සමහරු විර්යය මතුකරගත්තහම තමයි තමන්ගේ ශක්තිය ජෝන්න. 'මට මේවා කරන්න බැරුවා නෙමෙයි, කරන්න පුළුවන්'. කරන්න බැරි වෙන්නේ අන්න අර විර්යය නැති තැන කර්මස්ථානය හැරගෙනවා කියලා කියනවා. භාවනා කමටහන, සිත හැරගෙන ගතියක් තියෙනවා. හිතේ හැකිලෙන ගතිය ඉවත් කරලා පුබුදුවන ගතිය තමයි, ප්‍රබෝධවත් කරවන ගතිය තියෙනවා මේ විර්යය තුළ. ඒ විදියට විර්යය ශක්තිය එකතුවෙනකොට මේ හැම එකක්ම ධර්මයේ දක්වනවා ඉන්ද්‍රිය ධර්ම, බල ධර්ම හැටියට.

මේ අපේ ඇස්, කන්, නාසා ආදී දේවල් වලින් අපි යම් යම් ප්‍රයෝජන ගන්නා නිසා ඒවාට ඉන්ද්‍රිය කියලා කියනවා. දැකීමට ඇහැ ප්‍රධානයි. ඇසීමට කන ප්‍රධානයි. ඒ වගේම මේ ශාසනික ගුණධර්ම වැඩිමට ශ්‍රද්ධාව, ඒකත් ඉන්ද්‍රිය ධර්මයක්. ශ්‍රද්ධාව මතුකරගන්නවා විවිකිච්ඡාව සැකය ඉදිරිපත් වෙන අවස්ථාවල් වල. මම මුලින් බුදුපියාණන් වහන්සේට භාර දුන්නා නේද මගේ හදවත. කියලා ඒ විදියට. ඒ වගේම විර්යය. අර විදියට හිත හැකිලෙන අවස්ථාවල් වල, නිදීමත එන අවස්ථාවල් වල අන්න විර්යය පුරුදු කරගන්නවා. ඊළඟට සතිය කියලා කියන්නේ සිහිය. සිහිය කියන එක මේ පින්වතුන්ට එදිනෙදා ජීවිතයේ සමහරවිට සිහිමුලාවෙන අවස්ථාවල් ගැන හිතලයි ඔය සිහිය කියන එක හිතන්නේ. නමුත් ධර්මයේ සති කියන ගුණධර්මය පෙන්වුම් කරන්නේ නිතර තමා වෙත එළඹ සිටී, අවබෝධයට උපකාර වන - මේකට කියන්නේ උපස්ථානය කියලා. හරියට තමා වෙත එළඹ සිටී - හරියට තමන්ගේ ලඟ ඉන්න මෙහෙකරුවෙක් වගේ හිත හැමතිස්සෙම ඒ අරමුණෙහි තබාගන්න පුළුවන්කම. යම්කට අවධානය යොදන්න පුළුවන්කමයි සිහිය. එළඹ සිටී සිහිය ඇති පුද්ගලයාට තමයි මේ ධර්මමාර්ගයේ ඉදිරියට ගමන් කරන්න පුළුවන් වන්නේ.

ඒක කොයිතරම්ද කියතොත් සතිය නැති තැන ප්‍රමාදයට වැටෙනවා. හැම එකක්ම මතුකරලා දෙන්නේ සතියෙන්. දැන් අපි 'අන්ත මට මතක නැතිවුණා' කියලා කියන්නේ මොකක්ද? සිතිය නැතිවුණ තැන. ඒ වගේම කමටහන සමහරවිට ගිලිහෙනවා. ඒ සතිය මදිවුණ තැන. එයින් පෙන්නුම් කරලා දෙනවා සතිය තමයි අපට හැම තිස්සෙම මතුකරලා දෙන්නේ. මෙන්න මේක කියලා ඉදිරියට ඉදිරිපත් කරලා දෙන්නේ. ඊළඟට මේ සතියම තව දුරටත් වැඩිමෙන් තමයි සමාධිය කියලා කියන එක්තරා තැන්පත් අවස්ථාවක් - සිතේ තැන්පත් අවස්ථාවක්. ඒක අර සිතේ විසිරෙන ගතිය, ඇවිස්සෙන ගතියට ප්‍රතිවිරුද්ධ ස්වභාවයයි. අපේ සිත බොහෝවිට විඝෛෂ්ණ වෙනවා. ඇවිස්සෙනවා. ඒ අතට මේ අතට අපේ ඇස් කන් නාසාදිය අපිව ඇදගෙන යනවා. සිත එකඟ කරගන්නවා කියලා කියන්නේ අර බාහිර විසිරෙන්න උපකාරී වන අරමුණු වලින් හිත මුද්‍රාගෙන හිත යම්කිසි කර්මස්ථානයක කුසල් අරමුණක තැන්පත් කරගන්නවා, මෙමඟින් සිතක හෝ බුද්ධානුස්සතියක හෝ යම්කිසි කමටහනක් තුළ සිත රඳවගන්නවා වෙත පැත්තකට යන්නේ නෑ. ඒක තුළ ඉන්නකොට සිතේ යම්කිසි ශක්තියක් අපිට උරගා බලන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒ තරම් ශක්තියක් තිබෙද්දී අපි මේ කියෙත් පංගුවක්ද එදිනෙදා සිතෙන් වැඩ ගන්නේ කියන හැඟීමක් එනවා.

එපමණක් නොවෙයි සිත තැන්පත් වෙනකොට ඒ තුළින් පුදුම විදියේ කායික සුවයක් - තැන්පත් බව නිසාම එක්තරා සුවයකුත් ලැබෙණවා. එතකොට ඒ සමාධිය කියන ගුණය. මේ හැම එකක්ම කරන්නේ අවසාන වශයෙන් ප්‍රඥාව සඳහායි මේ. මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'පඤ්ඤා නරානං රතනං' කියලා. මනුෂ්‍යයින්ට තියෙන ලොකුම රත්නය තමයි, වටිනාම දේ තමයි ප්‍රඥාව. මේ ප්‍රඥාවේ හැකියාව අප තුළ තිබෙනවා. දැන් විත්තහත්ථ ස්වාමීන්වහන්සේ අර තරම් මෝඩකම් කළාට මොකද ඇතුළේ තිබිලා තිබෙනවා ප්‍රඥාවට ඕනෙ කරන දේවල්. ලොකු පොතක් කියෙව්වේ නෑ යන අතරමගදී. නමුත් සද්ධර්මයත් තේරුම් ගත්තා කියලා කියනවා. ප්‍රඥාවත් වැඩුණා. විදර්ශනා ප්‍රඥාව තිබිලා තමයි ඒක මතුකරගෙන තමයි සෝවාන් වුණේ, අනෙකුත් මාර්ග එල ලබාගත්තේ. ඒ නිසා අපි කල්පනා කරන්න ඕන දීර්ඝ සංසාරයේ නොයෙකුත් විදියේ ජීවිත ගතකරලා ඇති. ස්ත්‍රී පුරුෂ වශයෙන්, දෙවියන් බ්‍රහ්මයින් හැටියට, සමහරවිට ධර්මයට නතු ව, බුදුපියාණන් වහන්සේලා හමුවෙලා. මේවා ඔක්කොම අපේ හිත්

තුළ තැන්පත් වෙලා තිබෙනවා. කොයි තරම්ද කියතොත් මේ මුලු මහත් සංසාරයේ අපි කළ හැම දේම ඉතාමත්ම සියුම් ආකාරයෙන් - දැන් මේ පරිගණක යන්ත්‍ර ගැන හිතලා සමහරු පුදුම වෙනවා. ඊටත් වඩා මහා පුදුම ශක්තියක් මේ අපේ විඤ්ඤාණයේ හිතේ තිබෙනවා. මේ හැම එකම, එකක්වත් නැති වෙන්නෙ නෑ. මේ ඔක්කොම විපාක දීලා මිසක් මේක නැති වෙන්නෙ නෑ. හොඳ දේවලුත්, නරක දේවලුත්.

ඉතින් අපි අර අතීතයේ කරන ලද බණ භාවනාදිය තිබෙනවානම් ඒවායේ පුණ්‍ය ශක්තිය උපනිශ්‍රය සම්පත්තිය වශයෙන් අප තුළ තිබෙනවා. එය හැබැයි මතුකරගන්න ඕන උත්සාහයෙන්. ඒක තුළින් තමයි ප්‍රඥාව, අපි හිතුවෙ නැති තැන්වලින් අපට, සමහරවිට කුඩා දරුවන්ව සාමාන්‍ය නූගත් කියලා හිතන අය, මෝඩයින් හැටියට හිතක අය සාමාන්‍ය ලෞකික බුද්ධිය නැති අය, අන්තිමට බලනකොට අර උතුම් ලෝකෝත්තර තත්ත්ව ලබන්නෙ මොකද අන්න අර ප්‍රඥාව මතුකරගන්නා. ඒ ප්‍රඥාව තමයි ආලෝකය. ප්‍රඥාව ධර්මයේ බොහෝවිට දක්වන්නෙ ආලෝකො උද්‍යාදි - ආලෝකයක් පහළ වෙනවා වගේ තත්ත්වයක්. තවත් විදියකින් අපි උපමාවක් වශයෙන් දක්වනවානම් දැන් දැනුමත් ප්‍රඥාවත් අතර වෙනස අපට පෙන්නුම් කරන්න පුලුවන් දැන් අපි යම්කිසි බන්දේසියක් ලස්සන කරන්න - පින්තල බන්දේසියක් නම්, එක ක්‍රමයක් තිබෙනවා මේකෙ නොයෙකුත් පාට සායම් වර්ග ගානවා. තවත් ක්‍රමයක් තිබෙනවා මේකෙ, පින්තල බන්දේසියේ තිබෙන ස්වාභාවික ප්‍රභාව අපට මතුකරගන්න පුලුවන් ඒකෙ මලකඩ තට්ටු ඉවත් කරන ද්‍රව්‍යයකින් ඒවා ඉවත් කළහම. මේ දෙක අතරින් අපට ජේනවා අර සායම් ගැම වගේ දෙයක් තමයි ලෝකයාගේ දැනුම කියන එක. ඒක කෙළවරක් නෑ. සායම් තට්ටු දනවා. මුලු මහත් ලෝකයේම දැනුම දියුණු කරවනවා කියන්නෙ මොකක්ද, අපේ මේ කියාපු බන්දේසියේ සායම් තට්ටු ගානවා. එක දවසක් ගාපු තට්ටුව නෙවෙයි ඊලඟ තට්ටුව. ඔහොම ගගා ඉන්නවා නමුත් මේ එකකින්වත් නියම ශෝභාව ප්‍රභාව ඇතිවෙන්නෙ නෑ. ස්වාභාවික නෛසර්ගික ප්‍රභාව ඇතිවෙන්නෙ නැහැ. ඒ වෙනුවට කරන්න තියෙන්නෙ අන්න අර මලකඩ තට්ටුව ඉවත් කිරීමයි. ඒකයි ප්‍රඥාව.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'පහසසරං බො භිකධවෙ ඉදං චිත්තං. තංව බො ආගනතුකෙහි උපකකිලෙසෙහි උපකකිලිට්ඨං. තං අසසුතවා පුඵඵජනො නපපජානාති. තසමා අසසුතවා

පුපුර්ණයකට විනාශවන නැති වැඩේ. 'මහණෙනි, මේ සිත ප්‍රභාෂ්වරයි. ප්‍රභාෂ්වරයි කියලා කියන්නේ ආලෝකය විහිදුවන ශක්තියක් මේක ඇතුළේ තිබෙනවා. නමුත් මේකට වෙලා තියෙන්නේ මොකක්ද, ආගන්තුක උපක්ලේශ වලින් මේක කිලිටි වෙලයි තිබෙන්නේ. අර බන්දේසිය පැත්තකට දලා තිබුණහම ඒක සලකන්නේ නැතුව, ඕකෙ මලකඩ බැඳිලා තියෙන්නා වගේ. ඒ කාරණය ධර්මය නොදන්න පුද්ගලයා තේරුම් ගන්නේ නෑ. ඒක නිසයි ඒ තැනැත්තා භාවනාව ගැන උනන්දුවක් නැත්තේ.

අතින් පැත්තට දක්වනවා 'පහසුරං බො භික්ඛවෙ ඉදං විතතං තං ව බො ආගන්තුකෙහි උපකකිලෙසෙහි විපමුත්තං තං ව බො සුතවා අරියසාවකො යථාභූතං පජානාති තසමා සුතවතො අරියාවකසස විතත භාවනා අතරීති වදම්'. මහණෙනි, මේ සිත ප්‍රභාෂ්වරයි. නමුත් මේක ආගන්තුක උපක්ලේශ වලින් යම්කිසි කෙනෙක් මුදගන්නා කියලා හිතමු, ඒකෙන් සම්පූර්ණයෙන් මිදුණා. මිදුනහම යම්කිසි ප්‍රභාවක් මතුවෙන බව මේ කාරණය අර ධර්ම ඥානය ඇති තැනැත්තා ඒ ඒ මට්ටමින් තේරුම් කරගන්නවා. අවබෝධ කරගන්නවා. ඒ නිසා ඒ තැනැත්තාට විත්ත භාවනාවක්, ඒ තැනැත්තා භාවනාව ගැන උනන්දු වෙනවා. දැන් ලෝකෝත්තර තත්ත්වය එතකල්ම ඉන්න ඕනේ නෑ. මේ පින්වතුන්ටත් හිතාගන්න පුළුවන් එදිනෙදා ජීවිතයේ තම තමන්ගේ ගෙවල්වල ඒ නොයෙකුත් කටයුතුවල යෙදිලා හිටියානම් මේ අවස්ථාවේ කොයි තරම් කෙලෙස් කන්දරාවක් හිතට ගලාගෙන එන්න ඉඩ තිබුණාද. ඒ වෙනුවට මේ අවස්ථාවේ ඉන්නකොට යම්කිසි ප්‍රමාණයකට සිතේ ප්‍රභාෂ්වර බවක් අර කියාපු ප්‍රඥ ආලෝකයත් සමහරවිට පහළ වෙන්න ඇති. 'අවිචරං මෙවිචරනම් මෙවිචරං කොවිචරද' කියලා කියන්නා වගේ මේක ආශ්‍රයෙන් මේ පින්වතුන්ට හිතාගන්න පුළුවන් මේ ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව ගැන හිතනකොටත් ඔය විදියට අපේ අර හිතේ තිබෙන කෙලෙස් තට්ටු - මේ කෙලෙස් කියන ඒවා සාමාන්‍යයෙන් අපි අර කෙලෙස් කියලා හිතනවාට වඩා සියුම් කෙලෙස් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාරලා තිබෙනවා.

සමහරවිට අපි දැනුමයි කියලා හිතාගන්න, උගත්කමයි කියලා හිතාගන්න ඒවත් කෙලෙස් හැටියට පෙන්නුම් කරනවා. මොකද මේවා යට තිබෙන්නේ මාන්තය, මේ හැම එකක් තුළම. ඊළඟට තවත් මහත් සියුම් ඊටත් වඩා රූප රාග අරූප රාග ආදී වශයෙන් අපි ඔය දිව්‍ය ලෝක

බුන්ම ලෝකවල උපදින්න ඕනයි කියලා හිතන ඒ විදියේ ආශාවල් පවා මේවා ඔක්කොම දක්වනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ක්ලේශ හැටියට. අන්න ඒක නිසා මේ අවස්ථාවේ මේ ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ඉඤ්ජිය ධර්මයන් බල ධර්මයන් දියුණු කරගැනීමට ශක්තිය ඇතිකරගත්තයි කියලා සතුටු වෙන්න.

මෙතෙක් මේ රැස් කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරය ඒ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බුන්ම මණ්ඩලය ඇතුළු යම්තාක් දෙව්වරුන් එහෙම නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගන්න, ලබාගන්න කැමතිව සිටිනවානම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ පින් අනුමෝදන් වෙත්වා. අනුමෝදන් වී තම තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමා මහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාවත් ඇතිකරගෙන එසේම තමන් නමින් නැසී මිය පරලොව ගියානු යම්තාක් ඥාතිහු ඇත්ද ඒ වගේම අවිච්ඡේ සිට භාවාග්‍රය දක්වානු යම්තාක් පින් කැමති නිවන් කැමති යම් සත්ත්වයෝ ඇත්නම් ඒ හැම කෙනෙක්මත් මේ පින් අනුමෝදන් වෙත්වා! මේ ධර්ම දේශනාමය, ධර්ම ශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස් කරගත්තු පුණ්‍යසම්භාරයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! එසේම අපි මේ දියුණු කරගත්තු ශ්‍රද්ධා විරිය ආදී ඒ ගුණධර්ම මේ ජීවිතය තුළම මේවා මුහුකුරා යන ආකාරයට ජීවිතය පවත්වමින් මේ ජීවිතයේදීම අප්‍රමාදීව සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී ආදී ඒ මාර්ගඵල ප්‍රතිචේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවනෙන් සැනසීමට ශක්තිය බලය ලැබේවා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථාව කියලා පින් පමුණුවන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහනි...’

89 වන දේශනය

89 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 91)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

පාමොඡ්ඡ ඛහුලො භික්ඛු - පසනො බුද්ධසාසනෙ
අධිගච්ඡ පදං සනතං - සංඛාරූපසමං සුඛං

- ධම්මපද, භික්ඛු වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

ශාසනික ගුණධරී වැඩීම ගොවිතැනක් හැටියට සලකනොත්, බිත්තර විය හැටියට ගැනෙන්නේ ශ්‍රද්ධාවයි. ඒ තරම් මූලික තැනක් ශ්‍රද්ධාවට ලැබිල තියෙන්නේ, ශාසනාන්වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රසාදයක්, පැහැදීමක් නැති තැන උන්වහන්සේ දක්වන ප්‍රතිපත්ති මාගීයේ යාමට අවශ්‍ය වියහී උපදින්නේ නැති නිසයි. ප්‍රබල ශ්‍රද්ධාවක් ඇති ශ්‍රාවකයාට, උපරිම කැපවීමකින්, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වචනය අනුව ක්‍රියා කරන්න ශක්තිය ලැබෙණවා. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන ගාථාවකුත් ඊට සාධක වන කතාන්තරයකුත් තමයි අද අපි ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නේ.

සැවැත් නුවර හිටියා වක්කලී කියල බ්‍රාහ්මණ තරුණයෙක්. එක දවසක් බුදුපියාණන් වහන්සේ පිණ්ඩපාතේ වඩිනව දෑකලා, මේ වක්කලී කියන බ්‍රාහ්මණ තරුණයාට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශරීරයේ රූපසම්පත්තිය ගැන පුදුම වශී වීමක් ඇති වුණා. කොයිතරම්ද කියතහොත්, පසුපසින් යාමෙන් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නැතිව කල්පනා කලා, ‘මට හැමදම බුදුපියාණන් වහන්සේ දකිමින් ඉන්න ඇත්නම් හොඳයි’ කියල, ඒ වෙනුවෙන්ම ශාසනයේ මහණ වුණා. මහණ වෙලත් කළේ බණ භාවනා සප්ඤ්ඤායනා ආදිය නෙවෙයි, බුදුපියාණන් වහන්සේ දිහාම බල බලා සිටීමයි. හැකි හැම අවස්ථාවේම බුදුපියාණන් වහන්සේ දිහා බල බලා ඉන්නවා. මේක කෙනෙකුට මහ කරදරයක් වගේ දෙයක්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉවසා වදළ. බලාගෙන හිටියා මේ වක්කලී තෙරුන්ගේ ප්‍රඥාව, නුවණ, ටිකක් දියුණු වෙනකන්. මෙහෙම බලන් ඉඳල, කල් යල් බලල, එක අවස්ථාවක වක්කලී තෙරුන්ට අවවාදයක් කලා. ‘වක්කලී, මේ කුණු කය දිහා බලාගෙන ඉදිමෙන්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මොකක්ද ඇති වැඩේ? යමෙක් ධර්මය දකීද, හෙතෙම මා දකී', කියන ඒ අවවාදය කළා.

එහෙම කිව්වත්, වක්කලී භාමුදුරුවන්ට, ඒ තිබුණ ශ්‍රද්ධාව නිසා, බුදුපියාණන් වහන්සේ නොදැක ඉන්න බැරි තත්ත්වයක් තිබුණ. ඉතින් ඔන්න වස් කාලය ලං වෙනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ රජගහ නුවරට වැඩම කළා. වක්කලී භාමුදුරුවෝ ගිය බව අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. වස් එළඹෙන දවස කියල කියන්නේ වස් තුන් මාසේ ආරම්භ වෙන දවසේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ කල්පනා කළා, දැන් ඉතින් වක්කලීට සංවේගය ඇතිවෙන දෙයක් කරන්නට ඕන කියල එළෙච්වා, 'අපේහි වක්කලී' කියල. 'ඉවත් වෙව වක්කලී' කියල එළෙච්වා.

ඉතින් වක්කලී භාමුදුරුවන්ට බොහෝම ශෝකයක් ඇති වුණා. අනේ ඉතින් තුන් මාසයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ නොදැක මම කොහොමද ඉන්නේ? ජීවිත ආසාවත් අනන්‍යාරාමය, ගිජ්ඣුළු පර්වතයට නැගල, දිවි නසාගන්න කල්පනා කළා. කල්පනා කරලා ඒ පර්වතයෙන් පනින්න ඔන්න මෙන්න තියෙද්දී බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ තත්ත්වය වැටහිලා, දැන් මගෙන් යම්කිසි සැනසීමක් ලැබුණේ නැත්නම්, වක්කලීට මාගේ එල ලබාගැනීමේ අවස්ථාව මගහැරිලා යනව කියල, ඒ පනින්න සුදනම් වෙනකොට උන්වහන්සේ වදළ ගාථාව තමයි අපි අද මාතෘකාව හැටියට තැබුවේ.

පාමොජ්ඣ බහුලො හික්ඛු
පසනෙනා බුද්ධසාසනෙ
අධිගවෙඡ පදං සනතං
සංඛාරූපසමං සුඛං

මේ බුද්ධ සාසනයේ පැහැදුණා වූ, ප්‍රීති ප්‍රමෝදය බහුලවූ හික්ඛු, සංස්කාරයන්ගේ සංසිද්ධිම කියල කියන, ඒ සුඛදයක සැපවත් ශාන්ත නිර්වාණ තත්ත්වය ලබන්නේ ය. කියන එකයි මේ කෙටි ගාථාවෙන් කියන්නේ. එවන් පණිවිඩයක් ඒක තුළ තිබෙනවා.

ඒ කියල එපමණකින් නැවතුණේ නැහැ, බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ තමන්වහන්සේගේ රූපය සෘද්ධිබලයෙන්ම වක්කලීට පෙන්නුම් කරලා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ වක්කලීට එන්න කියල ආරාධනා කළා 'ඒහි' කියල. 'අපේහි' කියල එළෙච්වා, මේ අවස්ථාවේදී 'එන්න වක්කලී, බය වෙන්න එපා', කියල ඊළඟට ගාථා තුනක් වදළ බව

සඳහන් වෙනව. 'වක්කලී, බය වෙන්න එපා. මා දිහා බලන්න. එන්න. මම ඔබ මේ මඩ වගුරෙන් උඩට ගන්නවා. රාහුට හසු වුණ ඉර රාහුගෙන් මුද ගන්නා වගේ, රාහුට හසු වුණ වන්දයා රාහුගෙන් මුද ගන්නා වගේ, මම ඔබ ආරක්‍ෂා කරගන්නවා', කියන ඒ තමන් පිහිට වන බව ප්‍රකාශ වෙන ගාථා වදළ.

එතන කියවෙන හැටියට, වක්කලී පනින්න සුදනම් වෙනකොටමයි මේක අහන්න ලැබුණේ. එතන තේරුම් කරන හැටියට, අර දැඩි ශෝකයක් සංවේගයක් තිබුණු වක්කලී හාමුදුරුවන්ට විශාල ප්‍රීතිප්‍රමෝදයක් ඇති වුණා, සතුටක් ඇති වුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ කලින් එලෙව්ව, නමුත් දැන් මට බුදුපියාණන් වහන්සේ ආරාධනා කරනවා කියල. බුදුපියාණන් වහන්සේ සාද්ධි බලයෙන් තමා ඉදිරියේ ඉන්නව වගේ පෙන්නුම් කළ නිසා, ඒ ශ්‍රද්ධාව පිටම පැන්න. නමුත් විපතකට පත්වුණේ නැතුව, බුදුපියාණන් වහන්සේ ළගම ඊළගට පෙනී සිටියා. ඒ අතරතුර වෙච්ච දේ දක්වන්නේ අර ගාථාවේ කියවෙන සියුම් අදහස ගැඹුරින් වැටහිලා පටිසම්භිද සහිත අරහත්‍යයට පත් වුණා, කියලත් සඳහන් වෙනව.

ඉතින් ඔය ක්ෂණිකව ඒ විධියේ ධර්මාවබෝධ වෙන තැන්, අර උණගහ උඩ ඉඳල වැටෙනකොටත් රහත් වුණා කියල, එහෙමත් සඳහන් වෙන තැන් තියෙනවා. නමුත් මෙතන විශේෂ සිද්ධියක්. කොයින්තරම්ද කියතොත් මේ ශ්‍රද්ධාවේ බලය, මේ සිද්ධි සියල්ල සිද්ධවුණාට පස්සේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ සිරිත් වශයෙන්, ඒ ඒ අංශයෙන් විශේෂ දක්ෂතා ඇති අයව අග්‍රස්ථානයේ තබන්නා වගේ, වක්කලී හිමියන්ට අග්‍ර ස්ථානය දී වදළ, සද්ධාධිමුත්ත භික්‍ෂුන් අතරින්. මුළු මහත් ශාසනයේම ශ්‍රද්ධාවෙන් අධික, ශ්‍රද්ධාවට නැඹුරුවූ භික්‍ෂුන්වහන්සේලා අතරින්, වක්කලී හාමුදුරුවන් ප්‍රධානයි, අග්‍රයි කියල ප්‍රකාශකොට වදළ.

මේ කතාන්තරයේ, නා නා විධි වෙනස්කම් සහිතව සමහරවිට ඒ ඒ පොත්වලත් තියෙනවා. දැන් මේ කියන සිද්ධිය ධර්මානුකූලව සිදුවුණ දෙයක් හැටියට සලකතොත්, මෙහි ගැඹුරු අදහස මෙන්න මේ විධියට අපට දක්වන්නට පුළුවන්. මේ පින්වතුන් සමහරවිට දන්නවත් ඇති මේ නිවන් දැකීම කියන එක මේ ඇස් කන් නාසාදියෙන් කරන්න පුළුවන් දෙයක් නෙමෙයි, ඊට වඩා අභ්‍යන්තර වූ, ඉන්ද්‍රියයන් පහක් තමා තුළ ඇතිකරගැනීමෙනුයි, නිවන ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒ ඉන්ද්‍රියයන් හඳුන්වන්නේ මේ විධියටයි: - ශ්‍රද්ධාව, වීර්‍ය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥාව.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියන මෙන්න මේ ඉන්ද්‍රියයන් තමා තුළ ඇතිකරගන්න ඕන නිවන් දැකීමට. ඒ ඇතිකරගන්න පමණක් නොවෙයි, මේ ඉන්ද්‍රියයන් සම කරගන්නත් ඕන. ඇතැම් කෙනෙකුට සංසාරේ, ශ්‍රද්ධාව වැඩි කෙනාට ශ්‍රද්ධාව අධික වෙනව, සීමාව ඉක්මවල යනව. ප්‍රඥාව, ඒ ඉන්ද්‍රිය වැඩි කෙනාට සමහරවිට ඒකත් වැඩි වෙලා යන්නත් පුළුවන්. වීර්‍යය වැඩි අය සමහරවිට ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේට සමකරන්නට, ඒක සමතාවයකට පත් කරන්නට වෙනව. අර සෝණ හාමුදුරුවන්ට විණාවේ උපමාව දීල වීර්‍ය සමකලා වගේ. මෙතෙක්දී වක්කලී හාමුදුරුවන්ගේ සද්ධාව පමණට වැඩි වුණා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ අවස්ථාව එළඹෙනකන් අර කාරණය ඉවසා වදළ. අර කාරණය කියන්නේ, වක්කලී හිමියන් හැම තිස්සෙම යන යන තැන පිටිපස්සෙන් යනව. එහෙම ගිහිල්ල ඥානශක්තිය යම් ප්‍රමාණයකට මේරුවට පස්සෙයි අන්න කිව්වේ, මේ කුණුකය දිහා බලල මොකටද, ධර්මය දකිනවනම් එව්වරයි තියෙන්නෙ කියල. ඒකයි මා දැකීම හා සමානයි කිව්වේ.

ඊළඟට අවසාන අවස්ථාවේදී එතන අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ, මේ වක්කලී හාමුදුරුවන් තුළ ඇතිවුණ විත්ත විජලවය තුළින්ම සංස්කාරයන්ගේ සංසිදීම කියන තත්ත්වය, නිවන, අවබෝධ කරගන්නා කියන එකයි, ඒ විධියේ දේවල් බුද්ධ ඥානයටයි ගෝචර වන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේට පේනවා පුද්ගල වේමත්තතා කියල කියන පුද්ගලයින්ගේ විවිධත්වය. විවිධත්වය අනුව බුදුපියාණන් වහන්සේ විටෙක මොළොක් ක්‍රම වලින්, විටෙක දැඩි ක්‍රම වලින්, තමන්වහන්සේගේ 'පුරිසධර්ම සාරථී ගුණය' තුළින් ඒ ශ්‍රාවකයා හික්මවනවා. මුලදී දැඩිව එලෙව්වා, වක්කලීට මොකටද මේ කුණු කය දිහා බලාගෙන ඉන්නෙ කියල එලෙව්ව. ඊළඟට 'ඉවත් වෙව' කියල එලෙව්වේ දැඩිව. ඊළඟට එන්න කියල ආරාධනාත් කලා. සංස්කාරයන් කියන්නේ අපි මේ හිතීන් හදගන්න දේවල්නේ, එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ රූප සොභාව අනුව ඇතිකරගන්න ඒ ඇල්ම සීමාව ඉක්මවල ගිය අවස්ථාවක ඒකෙන් වෙන්වෙන්න කිව්වහම ලොකු ශෝකයක් ඇති වුණා. මට දැන් ජීවත්වෙලා ඉඳල වැඩක් නැහැ කියල.

මේ ලෝකේ ඒ වගේ කතාන්තර කොතෙකුත් අහන්න ලැබෙණවා ලොකික දේවල් පිළිබඳව. මෙතෙක්දී අපට හිතන්නට තියෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ රූප සම්පත්තිය කියන්නෙ

කෙලෙස් වඩන රූප සම්පත්තියක් නෙමෙයි, කෙලෙස් නිවන රූප සම්පත්තියක්. එව්වරයි වෙනස තියෙන්නෙ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිටිපස්සෙන් යාම කියල කියන්නේ බණ පොතක් කියවීම වගේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර ඇසුරු කිරීම කියල කියන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ යථාවාදී තථාකාරී - “කියන්නෙ කොහොමද, කරන්නේ ඒ විදියටයි. කරන්නේ කොහොමද, කියන්නේ එහෙමයි”. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ චර්යාව, ඉරියව් පැවැත්වීම, යාම් ඊම් හැම දෙයක්ම බණපොතක් වගේ. ඒකයි අර ඥානය මෝරනකන් ඉන්න කියල කිව්වේ. වක්කලී භාමුදුරුවෝ නිකම්ම පිටිපස්සෙන් ගියා නෙමෙයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ දන්නවා තමන්වහන්සේ ඇසුරු කරනකොට ශ්‍රද්ධාවන්ත කෙනෙකුට තමන්ගෙන් ඉගෙනගන්න දේවල් තියෙන බව.

අපට හිතන්න තියෙන්නෙ, පොතේ කියල නැතත්, ඒ කාල සීමාව තුළ වක්කලී හිමියන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැන අපි මේ බුද්ධ චරිතයෙන් ඉගෙනගන්න ටික ජීවමාන බුදුපියාණන් වහන්සේ පිටිපස්සෙන් යමින්, අර රූප ශෝභාවෙන් වගී වීම තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ කවිද කියල අර ශ්‍රද්ධාව තුළින්, වක්කලී භාමුදුරුවෝ හඳුනා ගත්තා. ඒ හඳුනාගෙන, ඒ නිසයි අර තරමට, නොදක බැරි තත්ත්වයකට පත් වුණේ. එහෙම අවස්ථාවේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ අර සීමාන්තිකව ගිය ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රඥව පැත්තට යොමු කරන්නයි කිව්වේ, ‘මේ කුණු කය දිහා බලල මොකටද, මාව දක්ක වෙන්නේ ධර්මය දක්කොත් පමණයි’. ඉතින් ඒකත් හිතට වදින්න ඇති.

අවසාන වශයෙන් අර ගාථාව තුළ තියෙන්නේ ගැඹුරු අදහසක්. ශ්‍රද්ධාවටත් ඉඩදෙමින් ප්‍රකාශ කළා ප්‍රමෝදය බහුල වීමේ අගය, ඒ කියන්නෙ නිවන සඳහා ශ්‍රද්ධාවේ අවශ්‍යතාවයි එතන පෙන්නුම් කරන්නේ. ප්‍රසාදය, ප්‍රමෝදය කියන ඒව ශ්‍රද්ධාව තුළින් ඇතිවෙන දේවල්. බුද්ධිවාදීන්ට ඒවා සමහරවිට ගෝචර නොවෙන්න පුළුවන්, මේ කාලෙ. නමුත් ශ්‍රද්ධාව කියන එකේ විශේෂ ගුණයක් තියෙන්නෙ, අර ගුණධරී හිතට අල්ලන, ශාස්තෘන්වහන්සේගේ වචනයට එකඟව ක්‍රියා කරන්න පුළුවන් ශක්තිය ලබාදීම. කොයිතරම්ද කියතොත්, අර නිකරුණේ ජීවිත පරිත්‍යාග කිරීම් වශයෙන්, දිවි නසාගැනීම් වශයෙන් පනින්න හිතන පිම්ම, බුදුපියාණන් වහන්සේ දිහාවට පැන්න. නමුත් විපතක් වුණේ නෑ. අර පාරමී ශක්තියට බුදුපියාණන් වහන්සේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

තමන්වහන්සේගේ ප්‍රාතිභායීය ශක්තියෙන් උපකාර වෙලා, වක්කලී භාමුදුරුවන්ට විපතක් වුණේ නැහැ. ඒ අතරතුර නිරලඹ අභසේදීම අර සංස්කාර සංසිදීම කියන ඒ උතුම් නිර්වාණ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ බවයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ, ඒ ධර්මකතාන්තරය තුළින්. මේ අපට පෙනෙන විවරණය යි.

එතකොට කෙසේ හෝ වේවා, මූලිකව අපට කල්පනා කරන්න තියෙන්නෙ මේ ශ්‍රද්ධාවේ වටිනාකම. ශ්‍රද්ධාවේ වටිනාකම කොයින්තරම්ද කියතොත්, දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා ඇතා කියන සතාගේ ප්‍රධානතම අවයවය, ඉස්සරහට දන අවයවය මොකක්ද? හොඬවැල. එතකොට ධර්මයේ එක තැනක සඳහන් වෙලා තියෙනවා, ඇතාගේ අවයව, ඒ කොටස් ධර්මයේ විවිධ කාරණාවලට උපමා කරන තැනදී, බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන දක්වල තියෙනවා, 'සද්ධා හන්ථෙර් මහා නාගෙර්'. ධර්මය කියලා කියන ශරීරයක් ඇති ඇතාගේ හොඬවැල තමයි ශ්‍රද්ධාව. හොඬවැල ගැන හිතල බලනකොට මේ පින්වතුන් දන්නවා, ඇතා ගස් ගල් පෙරලීම වගේ ශක්තිය යොදල බලය යොදල කරන්න පුළුවන් ඕනෑම වැඩක් කරන්නේ හොඬවැලෙන්. ඒ වගේම බිම වැටිවිච ඉදිකටුවක් අසුලන්න පුළුවන් තරමට හොඬවැල අග සියුම්, ඒ හපන්කමත් කරන්න පුළුවන්.

ඉතින් මෙතැනදී අපිට හිතන්නට තියෙන්නේ වක්කලී භාමුදුරුවන්ගේ ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රඥාව පැත්තට යොමුකරල ගත්තහම, අන්න අර සංස්කාර සංසිදීම කියලා කියන නිර්වාණ තත්ත්වය අවබෝධ කරගත්ත. මේ ඔක්කොම තමන්ගේ හිත තුළ ඇතිවෙන ගැටුමක් කියන එක තේරුම්ගන්න ඇති. ඉස්සෙල්ල බරපතල ශෝකයකින් ඉඳල, ඊළඟට ලොකු ප්‍රීතියක් ඇති වුණා. මේ ඔක්කොම යට තියෙන්නේ තමා තුළ ඇතිකරගත්තු සංස්කාර ගොඩක්. එතකොට සංස්කාර සංසිදුන තැන තමයි නිවන කියන්නෙ. ඕක අවබෝධ කරගන්න ඇති.

එතකොට අර කිව්ව වගේ, ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රඥාව අධිකයි, ශ්‍රද්ධාව අඩුයි. ඉතින් කොහොමහරි බුදුපියාණන් වහන්සේ අවස්ථානුකූලව ශ්‍රද්ධාවේ අවශ්‍යතාවත් පෙන්නුම් කරල දෙනව. ගුණධර්ම අතර මූලිකව ශ්‍රද්ධාවට ප්‍රධාන තැන, පෙරටු තැන ලැබෙන බව ඔය ඇතා පිළිබඳව උපමාවෙනුත් හෙළිවෙනවා. ඒ වගේම තව කොතෙකුත් තැන්වලින් මේ ශ්‍රද්ධාවේ වටිනාකම හෙළිවෙනවා, දැන් ගොවිතැනක්නම් බීජය ප්‍රධාන වෙන්නා වගේ. ඊළඟට තමන්ගේ ශක්තිය යෙදීම පිළිබඳව

එහෙම සඳහන් වෙනවා. තවත් තැනක ආලවක සුත්‍රයේ, ආලවක යක්ෂයා අසාපු ප්‍රශ්නයක් තමයි, මේ කාම, භව, දිට්ඨි, අවිජ්ජා කියල කියන සංසාර සැඬවතුරු හතර, එහෙම නැත්නම් එක සැඬවතුරක් හැටියටත් දක්වනවා. මෙන්න මේ සැඬවතුරෙන් එතෙර වෙන්නේ කොහොමද කියල, 'කථංසු තරතී ඕසං' කියල බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුවා. මේ සංසාර සැඬවතුරෙන් එතෙර වෙන්නේ කොහොමද? ඒකට බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු පිළිතුර 'සද්ධාය තරතී ඕසං'. ශ්‍රද්ධාවෙනුයි මේ සැඬවතුරෙන් එතෙර වෙන්නෙ.

දැන් ටිකක් හිතල බලන්න මේ පින්වතුන් ඔය වර්ෂා කාලේ, යම්කිසි දෙල පාරක් බොහොම දැඩිව වේගයෙන් ගලාගෙන යනව. එගොඩ ජේනවා. මෙගොඩ ඉඳගෙන කෙනෙක් හිත හිතා ඉන්නව, 'මේ වතුර හිතල ඇතිනේ මේ වතුර බොහොම වේගයෙන් ගලාගෙන යනවා. මේකට පැන්නොත් එහෙම...' ඔය විධියට තර්ක කර කර ඉන්නව. වතුරට බහින්නෙවත් නැහැ. එයාට පුළුවන්ද එතෙර වෙන්න? බෑ. යම්කිසි කෙනෙක් මේකට පැන්නොත්, ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් මරණය හෝ තරණය, ඒ තරමට ඕනෑකම තියෙනවනම් එගොඩට යන්න, මරණය හෝ තරණය කියල පැනල, අන්න ඊළඟට බොහොම අමාරුවෙන් අර සැඬවතුර කපාගෙන එතෙර වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒකයි මේ ශ්‍රද්ධාවේ ශක්තිය. ශ්‍රද්ධාව තුළ උපරිම කැපවීම තියෙනව.

ඉතින් ඒකට තවත් හොඳ වටිනා උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වල තිබෙනවා. චූලගෝපාලක කියන සුත්‍රයේ, ගොපඵ උපමාවක්, ඉතාමත්ම වටිනා උපමාවක් ඒක. බුදුපියාණන් වහන්සේ කථාන්තරයක් හැටියට ප්‍රකාශ කරනවා, මගධ රටේ එකතරා ඥානවත්ත ගොපල්ලෙක් හිටියා, වස් භාර මාසයේ අවසාන මාසයෙදී, එතකොට හිතාගන්න පුළුවන් අර දෙළ පාරවල් තදින් ගලාගෙන යන කාලේ, ගංගාවල් ගලාගෙන යන කාලේ, ගංගානම් ගඟේ එතෙරට, මේ ඥානවත්ත ගොපල්ලා තමන්ගේ ගවඳල දක්කාගෙන ගිය ආකාරය. නොසුදුසු තැනකින් නෙවෙයි, ඥානවත්ත නිසා එගොඩ ගැනත් අවබෝධයක් ඇතිව, මෙගොඩ ගැනත් අවබෝධයක් ඇතිව, පැන්තොට ළඟින්. පැන්තොට කියන්නේ, නොටුපල. එතන නොගැඹුරු තැනක්. ගැඹුරු තැනින් නෙවෙයි හරක් දක්වුවේ, නොගැඹුරු තැනින්.

ඊළඟට හරක් දක්කන ක්‍රමයත් දක්වල තියෙනවා. ඉස්සෙල්ලම නායක ගවයින් එතෙරට යන්න සැලැස්සුව. ඉතින් නායක ගවයින්

සැඩවතුර කපාගෙන ඔන්න ඉදිරියට යනවා. ඊළඟට නායක ගවයන් දිහා බලාගෙන ශක්තිමත්, නොදුමුණු, දඟකාර, තරුණ ගැටව් වගේ ගවයින් ඔන්න ඒ පිටිපස්සෙන් ගියා. ඒගොල්ලොක් අර විධියට සැඩවතුර කපාගෙන ගියා. ඕක බලාගෙන ඉඳල ඊළඟට වස්සන් වැස්සියන් තුන් වෙනුව එතෙර කළා. ඊළඟට දුර්වල වසු පැටවුන් සැඩවතුර කපාගෙන එතෙර වුණා. කොයිතරම්ද කියතොත් ඔන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, අන්තිමට එදම උපන් වැහු පැටියන්, තමන්ගේ මව, එළදෙන - එළදෙන තමන්ගේ පැටියා සොයන එක්තරා ශබ්දයක් නගන හැටි දන්නවනේ, ගෝරාව කියල කියන්නේ ගවයින් නගන ශබ්දය, ඒ ශබ්දය නගමින් අර වසුපැටියන් අරගෙන සැඩවතුරෙන් එතෙර වුණා.

එහෙම නිකම්ම උපමාව කියල නැවැත්තුවේ නැහැ බුදුපියාණන් වහන්සේ, උපමාවට ඊළඟට උපමේය ඉදිරිපත් කළා. මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ, තමන්වහන්සේ මේ ලෝකයා එතෙර කරන ආකාරයයි. අර නායක ගවයින් වගේ තමයි රහතන්වහන්සේලා. ඔන්න රහතන්වහන්සේලා එතෙර කළා. ඒක දිහා බලාගෙන ඉඳල අර දඟකාර, තරුණ, ගවයින්, අනාගාමී ගවයින් ඊළඟට. අනාගාමී ගවයින් යනව බලාගෙන ඉඳල, සකදගාමී ගවයින් අර වස්සන් වැස්සියන්. ඊළඟට දුර්වල වහුපැටවන් හැටියට තියෙන්නේ සෝවාන්, සෝනාපන්න. අන්තිමටම ඒ අර එද උපන් වැහු පැටිය හැටියට එතැන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ, ධම්මානුසාරී, ශ්‍රද්ධානුසාරී කියල කියන පුද්ගල විශේෂයක්. ඒ කියන්නේ ඇතැම් අය ඉන්නවා ප්‍රඥව අධික අය, අධික ප්‍රඥව ඇති අය ඒකෙන් අනුබල ලබාගෙන, ඒ ගැමිම පිට ඇතැම් කෙනෙක් එතෙරට යනවා. ශ්‍රද්ධානුසාරී කියන්නේ, ඇතැම් කෙනෙක් ඉන්නව ශ්‍රද්ධාව අධික අය, ඔන්න ඔය ධම්මානුසාරී, ශ්‍රද්ධානුසාරී පුද්ගල දෙකොටසයි උපමාවට දල තියෙන්නේ අන්න අර එද උපන් වහුපැටිය හැටියට. ඒ අය සෝවාන් ඵලය ලැබීමේ මාර්ගයට බැස්සාවූ අය හැටියටයි ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ.

ඉතින් ඔය ඔක්කොම හපන්කම් කළේ කොහොමද අන්න ක්‍රමානුකූලව. එගොඩ කළා, නියම තැනින්, නියම තොටින්. එහෙම ප්‍රකාශ කරල බුදුපියාණන් වහන්සේ අන්තිමට ඒක ඉවර කරන්නෙ කොහොමද? 'මහණෙනි, ගොපල්ල වගේ මට, මෙලොව පිළිබඳවත් හොඳ කුසලතාවයක්, අවබෝධයක් තියෙනවා, පරලොව ගැනත් හොඳ අවබෝධයක් තියෙනවා, මාරයට අයිති ඉඩම, මාරයට අයිති ප්‍රදේශය

ගැනත් මගේ හොඳ අවබෝධයක් තියෙනවා, මාරයට අයිති නැති ප්‍රදේශ ගැනත් හොඳ අවබෝධයක් තියෙනවා, ඊළඟට පැත්තොට ගැන මම හරියට දන්නවා, අන්න ඒක නිසා මගේ වචනයට කන් දෙන්න සුදුසුයි කියල කෙනෙක් හිතනවනම්, මා කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්න සුදුසුයි කියල කෙනෙක් හිතනවනම්, ඒ අයට දීර්ඝ කාලයක් ඒක හිතසුව පිණිස වෙනවා.' කියල ශ්‍රද්ධාවේ අගය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කතාන්තරය ආශ්‍රයෙන් දක්වා වදල.

එතකොට අන්න අර ගවයින් ගිය ආකාරය ගැන හිත යොමු කරනකොට අපට පෙනෙනවා අර ආදර්ශය, ඉස්සරහින් ගිය ගවයගේ ආදර්ශය තුළින්, අපට පුළුවන් එහාට යන්න, කියන හැකිසංඥාව ලැබුණ ඊළඟ ගවයින්ට. ඒ අය යනව දකලා ඊළඟ අය, ඔහොම ඔහොම ගිහිල්ල එද උපන් වැහුපැටියත් එතෙර වුණා. ඔය විධියේ දෙයක් තමයි එතකොට ශ්‍රද්ධාව තුළ තිබෙන්නේ. ශ්‍රද්ධාවේ ශක්තිය, 'හීතලයී, කොහොමද මේකෙන් එගොඩ වෙන්නේ', කියල අත්දෙක බැඳගෙන ඉන්නේ නැතිව, පනින්න ඕන. මරණය හෝ තරණය කියල පනින්න ඕන. ඒ තරම් කැප වීමකින්, උපරිම කැපවීමකින් පැනල පිනලා ගියොත් තමයි එගොඩට යන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒකට ඕන කරන්නේ ශ්‍රද්ධාවයි. බුද්ධියත් ඕන තමයි, නමුත් ශ්‍රද්ධාව නැතුව ඒ කිසිවක් කරන්න බැහැ.

ඉතින් ඒකෙන් ජේනවා ශ්‍රද්ධාවෙන් කෙනෙකුට ලැබෙන ගැමිම. ඒකයි අර ශ්‍රද්ධාවෙන් එතෙර වෙනව කියල බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ. කොහොමද මේ සැඩවතුරෙන් එතෙර වන්නේ? ශ්‍රද්ධාව මුල් කරගෙනයි. වියඹ ආදී ඒවා ඊළඟට එනවා. ශ්‍රද්ධාව අනුවයි වියඹ මතු වෙන්නේ. දැන් අපි අර කියාපු ඉන්ද්‍රිය පහ තුළත් යම්කිසි සම්බන්ධතාවක්, ක්‍රමානුකූලත්වයක් තියෙනවා. ශ්‍රද්ධාව නැතිව වියඹ උපදින්නේ නැ. වියඹ දැරීමේදී තමයි සතිය මතු වෙන්නේ. ඊළඟට සතියම තමයි දීර්ඝ වෙලාවක් පවත්වා ගන්නකොට සමාධිය බවට පත්වෙන්නේ. සමාධිමත් හිතටයි නිසියාකාර වැටහීම කියල කියන නියම ප්‍රඥාව ඇතිවෙන්නේ. ඔය තර්ක ආදියෙන් කරන බුද්ධිවාදී එකක් නෙමෙයි මෙතන කියන්නේ නියම වැටහීම, නියම සත්‍යය එක්ක වැටහීම එන්නේ ප්‍රඥාවෙන්. ඒ සඳහා ඔන්න ඔය ඉන්ද්‍රිය පහ කෙනෙක් දියුණු කරගන්න ඕන.

ඇතැම් කෙනෙකුට සංසාරයේ විවිධ හේතූන් නිසා - බුදුවරුන් ඇසුරු කිරීම නිසා ශ්‍රද්ධාව දැඩි වෙනවා. දැන් වක්කලී හිමියන් අතීතයේ

ශ්‍රද්ධාවෙන් අග්‍ර ශ්‍රාවකයා වීමට පතාගෙන ආව හැටියටයි කියන්නේ. ඒ තරම් දැඩිව ශ්‍රද්ධාවක් නිසයි අර විධියට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිටිපස්සෙන් ගියේ. අපි දැන් දැක්වුවා, නිකම්ම යාමක් නෙමෙයි ඒක. බුදුපියාණන් වහන්සේ දිහා බැලීම කියල කියන්නේ කෙලෙස් වැඩිම නෙමෙයි කෙලෙස් නිවීමයි. කෙලෙස් නිවන රූප සෝභාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේට තිබුණ. එපමණක් නොවෙයි උන්වහන්සේගේ ඉරියව් පැවැත්වීම් ආදී හැම එකක්ම බණ පොතක් වගේ. ඒ වක්කලී හිමියන් පිටිපස්සෙන් ගිය කාලය තුළ ප්‍රඥව දියුණු වෙන්නැති ඉබේටම. මේ මේ විධියටයි කියල. ඒකෙ අවසාන ප්‍රතිඵලය බුදුපියාණන් වහන්සේ අර කියාපු ප්‍රාතිභාසියෙන් උපකාර වෙමින් පිහිට ලබාදුන්න බවයි මේ කතාන්තරයෙන් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ. මේක ආශ්වසීවත් කතාන්තරයක්. ඒ විධිගේ දේවල් කොතෙකුත් තියෙනවා ධර්මයේ.

ඊළඟට අපි තව දුරටත් මේ ගැන කල්පනා කරල බලනවනම්, බුදුපියාණන් වහන්සේ ශ්‍රද්ධාව ගැන ප්‍රකාශ කරපු දේවල්, ඒ ආලවක යක්ෂයාම ඇසූ තවත් ප්‍රශ්නයක් තමයි, 'කිං සුධ විතං පුරිසස්ස සෙධං' - මනුෂ්‍යයෙකුට තිබෙන චට්ඨාම ධනය මොකක්ද කියල. එතෙන්දිත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ශ්‍රද්ධාවයි ඉදිරියට ගත්තේ. 'සද්ධං විතං පුරිසස්ස සෙධං' - මනුෂ්‍යයෙකුට තිබෙන ලොකුම ධනය ශ්‍රද්ධාවයි. මොකද එහෙම ප්‍රකාශ කළේ බුදුපියාණන් වහන්සේ? මේ පින්වතුන් අහල තියෙනවා, සෝවාන් පුද්ගලයෙකුට තියෙන ආයථී ධනය පිළිබඳව. 'සද්ධා ධනං සීල ධනං හිරිඔත්තප්පියං ධනං සුත ධනං ච වාගො ච පඤ්ඤා මෙ සත්තමං ධනං'. ධන හතක් හැටියටත් ඇතැම් තැන් වල දැක්වෙනවා. පහක් හැටියටත් දැක්වෙනවා. හතක් හැටියට දැක්වෙන්නේ, සද්ධා, සීල, හිරි, ඔත්තප්ප, සුත, වාග, පඤ්ඤා. ඊළඟට පහක් හැටියට දැක්වෙනකොට අර හිරි ඔත්තප්ප කියන එක ඉවත දැමීම නොවෙයි, සීලය කියනකොට ඒක ඉබේටම හැඟෙන නිසා, සද්ධා, සීල, සුත, ත්‍යාග, පඤ්ඤා, එතකොට පංච ආයථී ධන කියල කියන්නේ ශ්‍රද්ධාව, සීලය, සුත කියල කියන ධර්ම ඥානය, වාග කියල කියනවා පරිත්‍යාග ගුණය, ප්‍රඥාව. ඒ විධියට ධර්ම කොට්ඨාසයක් දැක්වීමකුත් තියෙනවා.

අන්න එතන ඒ සද්ධා ධනය කියන එක අපි තව ටිකක් විග්‍රහ කරල බලනවනම්, සද්ධා ධනය කියල කියන්නේ මොකක්ද? දැන් ඇතැම් කෙනෙකුට මේ කාලේ මේ ශාසනයේ තුනුරුවන් සරණ යාම කියන එකක් මහා ගැටළුවක්. තෝරගන්න බැරි ගැටළුවක්. ඒ තරමට බුද්ධිවාදය

විකෘත වෙලා තියෙනවා. 'බුද්ධං සරණං ගව්‍යාමි, ධම්මං සරණං ගව්‍යාමි, සංඝං සරණං ගව්‍යාමි' කියන එකේ තේරුමවත් හරියට දන්නේ නැහැ. මොකක්ද මේ කියන්නේ කියල. දෑන් අපි දන්නවා මේ ලෝකේ ඉන්න, සංඝාරේ ඉන්න අපි හැම දෙනාම අසරණයි. ඒක අපි පිළිගන්න ඕන. අසරණ අය සරණක්, පිහිටක් පැතීම ස්වාභාවිකයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ පහළ වෙන්න කලින්, මේ සංඝාර දුකට පත් වුණු අය, ඒ දුකේ කොටස් - තම තමන්ගේ අය නැතිවීම, ඉඩ කඩම් විනාශ වීම, ලෙඩ රෝග ඒම, රැකී රක්‍ෂා නැතිවීම - ඔය නොයෙකුත් ආකාරයෙන් යට තියෙන දුක සිංග සිංග මතු වෙනකොට ඕක වහගන්න අපි මොකද කරන්නේ? ගස්, ගල්, දෙවොල් කරා යනව.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා ඒවායෙන් ලැබෙතොත් ලැබෙන්නේ සීමිත පිහිටක් විතරයි. නියම ක්‍ෂේමයක්, නියම පිහිටක් පිළිසරණක් ගස් ගල් දෙවොල් ඔස්සෙන් ලබාගන්න බැහැ. නියම පිහිට තමයි බුදුන් සරණ යාම, දහම් සරණ යාම, සඟුන් සරණ යාම. එතකොට ඒක තුළ තියෙන්නේ මොකක්ද? බුදුන් සරණ යාම තුළින් බුද්ධරත්නය තමන් අයිති කරගත්ත. දහම් සරණ යාම තුළින් ධර්මරත්නය අයිති කරගත්ත. සංඝයා සරණ යාම තුළින් සංඝරත්නය අයිති කරගත්ත. එතකොට ත්‍රිවිධරත්නය ගැන අර කියල තියෙන්නේ ආශිර්වාද ගාථාවල,

යං කිංචි රතනං ලොකෙ
විජ්ජති විවිධාපුපු
රතනං බුද්ධසමං නඤ්චී
තසමා සොඤ්චී භවනතු තෙ

සත්‍යක්‍රියා කිරීම කොහොමද කරන්නේ? යම්තාක් ලෝකේ රත්නයන්-මැණික් තියෙනවනම්, බුද්ධ රත්නයට සමාන මැණිකක් නැත. ඒ සත්‍යයෙන් ඔබට සුවයක් වේවා! කියල කියන්න තරම් සත්‍යතාවයක් එතකොට එයින් කියනවා. එයින් කියවෙන්නේ, බුද්ධරත්නයේ සරණ, පිහිට සොයන පුද්ගලයා තුනුරුවන් සරණ යාම තුළින් කරන්නේ අන්න අර කියාපු රත්නත්‍රය තමන්ගේ හදවතේ තැන්පත් කරගත්ත. කාටවත් හොරකම් කරන්න බැනේ. අනෙක ඔය තැන්පතු ඔක්කොම බැංකු කඩාවැටෙනකොට නැති වෙනව. නමුත් මේ ශ්‍රද්ධාව කාටවත් හොරකම් කරන්න බැහැ. දැඩි ශ්‍රද්ධාව ඇති කෙනාගේ පපුව පලල එලියටගන්නත් බෑ ඒ ශ්‍රද්ධාව. ඒ තරම් පුදුමයි. එතකොට ඒ ශ්‍රද්ධාව තුළින් අර රත්නත්‍රය මාමක වෙනව. රත්නත්‍රය මගේ කියල කියන්න පුළුවන් තත්ත්වයක්

එනවා. මාමක කියල කියන්නෙ මගේ, බුද්ධ රත්නය මගේ, ධර්ම රත්නය මගේ, සංඝ රත්නය මගේ. ඒකම ලොකු ශක්තියක්. ඒකම ලොකු ධනයක්. ඒකයි එතන සද්ධාධනය කියල කිව්වේ.

ඒක නිසා තමයි පින්වතුනි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථාවල මේ ශාසනයේ උපාසකයෙක් වෙන්නේ කෙතෙකින්ද? කියල අහන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දුන්නේ, යම් කෙනෙක් බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි, සංඝං සරණං ගච්ඡාමි කියල තුනුරුවන් සරණ ගිය පමණකින්මත් උපාසකයෙක් වෙනව කියල. සීල සමාදානය අමතර දෙයක්. උපාසකයෙක් වෙන්න සරණාගමනයම ප්‍රමාණවත්. එපමණක් නොවෙයි, අද දක්වා සාමණේර කෙනෙක් වෙන්න, පැවිදි කිරීමේදීත්, සීලයක් දෙනව තමයි, දස සීලයක් දෙනවා. නමුත් 'සරණාගමන පබ්බතං'. සරණාගමන මාත්‍රයෙන්ම පැවිද්දේ පිහිටනවා කියල අද පවා ඒක ප්‍රකාශ කරනවා. ඒක නිසා සරණාගමනය ඒ තරම් ප්‍රබල දෙයක්, මේක සුලුකොට තැකියයුතු දෙයක් නෙවෙයි. ලේසියට කිව්වට මොකද, බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි, සංඝං සරණං ගච්ඡාමි කියල පළවෙනි වර වැරදිල කිව්වනම්, දෙවෙනි වර නොකිය ඉන්න පුළුවන්. දෙවෙනි වර වැරදුණානම්, තුන්වෙනි වර නොකිය ඉන්න පුළුවන්. නමුත් තුන් වරක් ඕක කියන්නෙ මොකද? ඒ තරමටම තමන්ට ඒක ප්‍රත්‍යක්ෂයි. ශ්‍රද්ධාව ඒ තරම්ම මූලික වැදගත් දෙයක් බව ඒකෙනුත් පේනවා. සද්ධා ධනං කියල කිව්වේ ඒකයි.

මෙන්න මේ ශ්‍රද්ධාව ඒ ඒ පුද්ගලයාට විවිධාකාරයෙන් ඇතිවෙන්නෙ. මේ කාලෙ බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් අවුරුදු දෙදස පන්සිය ගණනක් ගත වුණා. මේ කාලේ පවා පෙරඅපර දෙදිග උගතුන් දක්ෂ කවියෙකුගේ බුදුගුණ වර්ණනාවකින් වගී වෙනව. දක්ෂ ලේඛකයෙකුගේ ගද්‍ය බුදුගුණ වර්ණනාවකින් වගී වෙනව. දක්ෂ ප්‍රතිමා ශිල්පියෙකුගේ ප්‍රතිමාවකින් වගී වෙනව. මේ කාලෙනම් ඒ වගේ ප්‍රතිමා ශිල්පියො සමහරවිට සොයාගන්නට බැරි වෙන්න පුළුවන්, රුපියලේ සතේ බඩුවලට යට වෙච්ච යුගයක. නමුත් අතීත යුගයේ අනුරාධපුර පොළොන්නරුව ආදී තැන් වලට ගිහින් බලනකොට පේනව අන්න අර කියාපු ශ්‍රද්ධා විරිය සති සමාධි පඤ්ඤා කියාපු ඇතුළත තියෙන ශක්තීන් ගල්කටුවට යොදලයි අර විදියට, පුදුම විධියේ ප්‍රතිමා නෙළුවේ. පෙරඅපර දෙදිග සාමාන්‍ය අය පමණක් නොවෙයි, මහ පඬිවරු, විද්‍යාඥයින්, නොයෙකුත් විධියේ දර්ශනිකයින් මේ කාලෙ පවා ඒ ප්‍රතිමා දැකලා වගී

වෙච්ච අවස්ථාවන් තියෙනව. එතකොට බුද්ධ ප්‍රතිමාව එහෙමයි. මේක නිකං ගලක් නොවෙයි. ගල් හිතක් මොළොක් කරන්න පුළුවන් විදියේ දෙයක් මේ බුද්ධ ප්‍රතිමාව කියල කියන්නෙ. සුලුකොට තැකියයුතු දෙයක් නොවෙයි. නිකං ගලක් කියල ගත්තොත් එතන වරදවා ගැනීමක්.

එතකොට කාරණය ඇත්ත. බුදුපියාණන් වහන්සේ - වර්ණනා විෂයාතික්‍රාන්තයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ වර්ණනා කරල, කිසිම ලේඛකයෙකුට බෑ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වර්ණනාව කෙළවර කරන්න. ඒ වගේම කිසිම ප්‍රතිමා ශිල්පියෙකුට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ රූපය සම්පූර්ණයෙන් පෙන්නුම් කරන්න බෑ. නමුත් ඒ ඒ මට්ටමින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගුණ හිතට අරගෙන, අර කියාපු විදියට සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ උපමා කරගෙන, මේක මුදලට කරන දෙයක් නොවෙයි. සම්පූර්ණ පූර්ණ කැපවීමකින් යුක්තව ඒ කෘත්‍ය කරනවනම්, ඒ ගලේ නෙලූ ප්‍රතිමාව දකලා ගල් හිතක් වුණත් මොළොක් වෙනව. ඒ වගේම තමයි දක්ෂ සිත්තරෙක් අදින බුද්ධ රූපය දකලා තවත් කෙනෙකුට ඒ ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙනව. එතකොට අපට හිතාගන්න පුළුවන් වක්කලී හිමියන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ පස්සෙන්, නිකමට ළාමක අදහසකින් ගිහිව්ව ගමනක් නොවෙයි කියල. අර විදියේ ගලෙන් නෙලූ බුද්ධ පිළිමයක් දකල, ඇඳපු බුද්ධ චිත්‍රයක් දකල, කවි පෙළක් කියවල, වර්ණනාවක්, පොතක් කියවල අර තරම් බුදුගුණයට වැඩි වෙනවනම්, ජීවමාන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්කහම කොහොමට හිටීද කියල හිතාගන්න පුළුවන්.

එතකොට අන්න ඒක අනුව අපි හිතාගන්න ඕන, ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්ත වක්කලී හිමියන්ගෙනුත් අපට ඉගෙනගන්න දේවල් තියෙනව. සමහරවිට බුද්ධිවාදීන්ටත් ඉගෙනගන්න හුගක් දේවල් තිබෙනව. මොකද ඒ උපරිම කැපවීම මතුවෙන්නේ අර ශාස්තෘන්වහන්සේ හරියට හඳුනාගැනීමෙනුයි. ඒක තවත් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරල තිබෙනවා, ඒකට කියන්නෙ 'චතුස්සද වෙයිසාකරණ' කියල. ව්‍යාකරණ එහෙම නැත්නම් විවරණ හතරක්. පද හතරකින් යුක්ත විවරණයක් වශයෙන් එක්තරා අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ශ්‍රද්ධාවේ අගය ප්‍රකාශකොට වදළ. 'මහණෙනි, මේ ශාසනයේ බැසගෙන ප්‍රතිපත්ති පුරන ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා පිළිබඳව මෙන්න මේ විධියට කියන්න පුළුවන්. ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා හඳුනාගන්නේ මෙන්න මේ විධියටයි.' ඒ ශ්‍රාවකයා පාවිච්චි කරන වචන ඊළඟට දක්වනවා.

'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ශාසනාන්වහන්සේයි, මම ශ්‍රාවකයා. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දැනී, මම නො දැනී.' දැන් සමහරවිට පඬිවරුන් බුදුපියාණන් වහන්සේටත් වඩා දන්නා අය ඉන්නවා මේ කාලේ. නමුත් අන්න නියම ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා හිතන හැටි. 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ශාසනාන්වහන්සේයි, මම ශ්‍රාවකයා. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දැනී, මම නො දැනී.' ඔන්න ඔය නිහතමානීත්‍යයි මේ ශාසනයේ ප්‍රතිපත්ති පුරණයට එකතුවෙන්න ඕන. එහෙම පුද්ගලයට තමයි අර ගලෙන් පැන්න වගේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ මාව අල්ලගන්නව ඇති කියල පැන්න වගේ, අන්න අර විධියට පනින්න පුළුවන් වෙන්නෙ, මේක සීතලයි කියල හිතන්නේ නැතිව මහ සැඩවතුර කපාගෙන යන්න. ඒ වගේ ශ්‍රද්ධාවක් ඇති කෙනාටයි මරණය හෝ තරණය කියල පැනල එතෙර වෙන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඔය පළමුවැනි එකයි කිව්වේ. ශ්‍රාවකයගේ ආකල්පය මොකක්ද? අන්න අර කියාපු එක.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙවැනි පදයේ දක්වනවා, මේ ශාසනයේ බැහැල ප්‍රතිපත්ති පුරන ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයාගේ දෙවැනි ගුණය කොහොමද? ඒ ශ්‍රාවකයාට මේ ශාසනය වැඩිමට රුකුල් දෙනව. ඒකට එක්තරා වචනයක් කියල තියෙනව රුහනියං කියල. රුහනියං කියන්නෙ වැඩිමට රුකුල් දෙන. ඒ වගේම තවත් වචනයක් යොදනවා ඕජවනං, ඒ කියන්නෙ ඕජස. උපමාවට ඒක දක්වන්නේ, පස සරුනම්, දිය සිරාව තිබෙනවනම්, වැටිවිච බීජය හොඳට පැල වෙනව. ශ්‍රද්ධා බීජය කියල කියාපු එකත් සිහියට නගාගන්න පුළුවන්. එතකොට ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයාට මේ ශාසනය වැඩිමට සුදුසු බිමක්. සරු පොළොවක්. දිය සිරාව ඇති පොළොවක්. නිකං කට්ට විධියේ පොළොවක් නෙමෙයි. අන්න ඒකයි කියන්නේ එතනත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා හඳුනාගන්න තවත් ලක්ෂණයක්.

ඊළඟට තුන්වෙනුව දක්වනව ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා හඳුනාගන්න හැටි. ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයා පිළිබඳව මෙන්න මේ තත්ත්වයයි තියෙන්නෙ, කොහොමද? ඒ ශ්‍රාවකයා වියඪී අරඹන්නේ 'සම්, නහර, ඇට පමණක් ඉතිරි වේවා! මස් ලේ වියලී යේවා! යම් පරමාර්ථයක් පුරිස ටාමයෙන් පුරිස වියඪීයෙන් පුරිස පරාක්‍රමයෙන්, ඉටු කරගත හැකිද, ඒ තත්ත්වයට නොපැමිණ වියඪීයාගේ බහා තැබීමක් නොවන්නේය.' කියන දැඩි අධිෂ්ඨානයෙනුයි වැඩිමට බහින්න ඕන. ඒකට කියන්නේ චතුරංග සමන්තාගත වියඪී කියල. බුදුපියාණන් වහන්සේත් අවසානයේදී ඒ

විධියේ විශිෂ්ට කරලලු ඒ බෝධිය මණඩලයේ ඉදගත්තේ. අන්ත ඒකයි ශ්‍රද්ධාවන්ත පුද්ගලයා තුළ තිබෙන්නක් ඕන. සම්, නහර, ඇට පමණක් ඉතිරි වේවා! මස් ලේ වියලී යේවා! යම් පරමාර්ථයක් පූර්ණ ධාමයෙන් පූර්ණ විශිෂ්ටයන් පූර්ණ පරාක්‍රමයෙන් කළහැකිද, ඊට නොපැමිණ ආපසු බහා තැබීමක් නොවන්නේය. ඔන්න තුන්වෙනි ලක්ෂණය.

අවසාන ලක්ෂණය දක්වනවා ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයාට මේ ශාසනයේ ලැබිය හැකි ඵල දෙකක් තිබෙනව. උපාදන කියන කෙලෙස් අල්ලාගැනීමේ ආදිය ඉතුරු වෙලා තිබුණොත් අනාගාමී. එහෙම නැත්නම් රහත් ඵලය. ඔව්වරයි. ශ්‍රද්ධාවන්ත ශ්‍රාවකයාට නියම ප්‍රතිඵලය එක්කො අනාගාමී, එක්කො රහත්. ඊට අඩු දෙයක් නෑ. ඔන්න ඔය තරම් බුදුපියාණන් වහන්සේ ශ්‍රද්ධාවේ අගය එතන දක්වල තිබෙනව. ඊළඟට අපි කල්පනා කරන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ රූපය දැකලයි ඒ විධියට. එපමණක්ම නොවෙයි ඇතැම් කෙනෙක් බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුනාගත්තා, වෙන එකක් තබා, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ස්වරයෙන් පවා - මනුෂ්‍යයින් පමණක් නොවෙයි. අර ධම්මකථාවක් තිබෙනවා, මැඩියෙක් - ගෙම්බෙක්, ගග්ගරා නමැති පොකුණුතෙර ළඟ බුදුපියාණන් වහන්සේ ධම්මය දේශනා කරනකොට ගෙම්බට තේරෙන්නේ නෑ බුදුබණ. නමුත් අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ස්වරය, ඒක මහ පුදුම ස්වරයක් කියනවා. ඒකට කියන්නේ 'අධ්‍යක්ෂ සමන්තාගත බ්‍රහ්ම ස්වරය' කියල, අංග අටකින් යුක්ත බ්‍රහ්ම ස්වරයක් කියල හඳුන්වනවා. ඒ ස්වරයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව අහල, අර ගෙම්බා පොකුණෙන් එලියට ඇවිල්ලා හිටිය. එතනට ආපු ගොපල්ලෙක්, වයසක ගොපල්ලෙක් වෙන්නැති, හැරමිටිය වැරදීමකින් අර ගෙම්බගෙ ඔලුවෙ තියල හිටගත්තා. එතකොට ඒ ගෙම්බ මැරිලා අවසානයේ මණ්ඩුක දේවපුත්‍ර නමින් දිව්‍යලෝකෙ උප්පත්තිය ලබල, පසුව දේවකායෙන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න ඇවිල්ල, බණ අහල සෝවාන් වුණු බවත් දක්වනව. ඔන්න ගෙම්බත් සෝවාන් වුණා. ශ්‍රද්ධාව උපකාරයෙන් ගෙම්බත් සෝවාන් වුණා. ඉතින් ඔන්න ඔය විධියේ මණ්ඩුක දේවපුත්‍ර කථාව තියෙනව. ඒ ස්වරය පිළිබඳව. අධ්‍යක්ෂ සමන්තාගත කියල ඒකට හේතු එහෙම දීර්ඝ විස්තර එහෙම තියෙනවා. ඉතාමත්ම මිහිරියි, ඒ වගේම අර්ථය පැහැදිලි කරන ගැඹුරු ස්වරයක්. රැව් පිලිඳව් දෙන අන්දමින් පුදුම අන්දමේ ස්වර සම්පත්තියක් බුදුපියාණන් වහන්සේට තිබුණ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊළඟට තවත් ඒ කාලෙ හිටිය පඩිවරු තමයි ත්‍රිවේද පාරගත බමුණන්. ඒ ගොල්ල කොහොමද බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිබඳ ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගත්තේ? ඒ ගොල්ල පොත බලල. පොත බලනකොට තියෙනව ඒ ගොල්ලන්ගෙ පොත් වල, දෙතිස් මහා පුරුෂලක්ෂණ ඇතිව යම් කෙනෙක් ලෝකේ පහළ වුණොත් ඒ පුද්ගලයාට - ඒ මනුෂ්‍යයාට ඉරණම්, එහෙම නැත්නම් යා යුතු මාගී දෙකයි තියෙනෙන. ගිහිව හිටියොත් සක්විති වෙනව. පැවිදි වුණොත් ලෝකයේ අරහත් සම්මා සම්බුදු කෙනෙක් වෙනව. එතකොට පොතේ එහෙම කියල තියෙන නිසා, පොත විස්වාශ කළ බමුණන් බුදුපියාණන් වහන්සේ අදහගත්තේ දෙතිස් මහා පුරුෂලක්ෂණ වලින්.

ඒ විධියේ කථාන්තර කොතෙකුත් තියෙනවා. බ්‍රහ්මායු කියන බ්‍රාහ්මණයා තමන්ගේ ගෝලයෙක් වන උත්තර මානවකයා, බ්‍රාහ්මණ තරුණයා යැව්වා මේ දෙතිස් මහා පුරුෂලක්ෂණ බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟ ඇත්තටම තියෙනවද කියල බලන්න. ඉතින් උත්තර මානවකයා, බ්‍රාහ්මණ තරුණයා, හත් මාසයක් තිස්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙ ඡායාව වගේ පිටිපස්සෙන් ගියයි කියනවා. හරියට අර මේ කාලෙ රහස් පරීක්ෂකයින් පිටිපස්සෙන් යන්න වගේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ පිටිපස්සේ මේ උත්තර මානවක තරුණයා මේ කියාපු කාරණා ඇත්තද කියල හත් මාසයක්ම ගිහිල්ල බැලුව. ඒ මහා පුරුෂලක්ෂණත් දුටුව වගේම, එපමණක් නොවෙයි අන්තිමට ඇවිල්ලා බ්‍රහ්මායු බ්‍රාහ්මණයට මහා දීර්ඝ වර්ණනාවක් කළා. එපමණකින් නෙවෙයි, බුදුපියාණන් වහන්සේ වළඳන හැටි, පිණ්ඩපාතේ වඩින හැටි, ධර්මය දේශනා කරන හැටි, නිශ්ශබ්දව සිටින හැටි, උන්වහන්සේගේ හැම ඉරියව්වක් තුළින්ම ඇති සුවිශේෂභාවය ප්‍රකාශ කරල, මහා දීර්ඝ වර්ණනාවක් කරල මේ උත්තර මානවකයා අන්තිමට කියන්නෙ කොහොමද? 'මෙන්න මේ මේ විධියයි. හවත් ගෞතමයින්, මීටත් වැඩියි.' ඉවර කරන්නේ මීටත් වැඩියි, ඒ කියන්නෙ වර්ණනා විෂයාතික්‍රාන්තයි. කියල පිරිමහන්න බැහැ'. ඒක අහලම අර බ්‍රහ්මායු බ්‍රාහ්මණයා එතනදිම බොහොම ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගෙන ඊළඟට ගිහිල්ල අන්තිමට ශ්‍රාවකයෙක් වුණ බව සඳහන් වෙනව.

ඒ වගේම තවත් බාවාරි බ්‍රාහ්මණයා කියල, විශාල ගෝල පිරිසක් ඇති බ්‍රාහ්මණයන් ඒ විධියටම මහා පුරිස ලක්ෂණ තුළින් හඳුනා ගත්තු බව සඳහන් වෙනව. සේල කියන බ්‍රාහ්මණයන් ඒ වගේ. විශේෂයෙන්ම

සේල බ්‍රාහ්මණයා පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තියත් අපට හිතාගන්න පුළුවන්. මෙතැනදීත් අර කේණිය කියන එක්තරා ජටිලයෙක්, ජටිල කියල කියන්නේ අර කෙස් වැඩෙනතුරුම, තමාගේ කෙස් මස් එක්කම සම්බන්ධ වෙන තරමට නොයෙකුත් විධියේ වෘත ආදිය රැක්ක බ්‍රාහ්මණයෙක්. ඒ ජටිලයා බුද්ධශ්‍රාවකයෙක් නොවුණත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි යම්කිසි ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේට හා දෙසියපනහක් පමණවූ සඟ පිරිසකට දනයට ආරාධනා කරල ගිහිල්ල තමන්ගේ ඥාතීන් පිරිස එකතු කරගෙන තමන්ගේ ආශ්‍රමයේ දනය සුදනම් කරනවා. ගිනි උදුන් බදිනවා, දර පලනවා, භාජන හෝදනවා, දන සාලාවේ ආසන පිළියෙල කරනවා.

ඕව කර කර ඉන්න අතරේ කේණිය ජටිලයගේ යාළුවෙක් වන සේල බ්‍රාහ්මණයා, ත්‍රිවේද පාරාගත - ත්‍රිවේදය හදල බමුණෙක්, ගෝලයින් තුන්සියකුත් එක්ක එනව, තමන්ගේ යාළුවා බලන්න. ඉතින් මෙතන ලොකු සුදනමක් දකලා අහනවා, 'මොකද කේණිය, මොකක්හරි විවාහ මංගලයක් වගේ එකක් තියෙනවද? එහෙම නැත්නම් යාගයක් තියෙනවද? එහෙමත් නැත්නම් බිම්බිසාර රජ්ජුරුවන්ට රාජ සේනාවත් එක්කම ආරාධනාවක් තියෙනවද? හෙට දිහා හෝජන සංග්‍රහයකටද? මොකටද මේ සුදනම'. 'නෑ නෑ ඒ එකක්වත් නොවෙයි. මම මේ තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කරල, හවත් ගෞතමයන්වහන්සේට ආරාධනා කරල' මේ බුද්ධ කියන වචනේ කියවුණ හැටිය ඒ වචනේම ප්‍රමාණවත් වුණා. 'බුද්ධ කියලද කේණිය කියන්නේ', 'බුද්ධ කියලයි සේල කියන්නේ'. 'බුද්ධ කියලද', ඔය විධියට තුන් සැරයක් අහනකොට ඒ ඇතිවෙන ශ්‍රද්ධාවකින් තමයි අන්තිමට සේල බ්‍රාහ්මණයන් බුදුපියාණන් වහන්සේ සොයාගෙන ගිහිල්ල ශ්‍රාවකයෙක් වුණේ. ඉතින් ඔය විධියට අපට පේනවා මේ කාලේ හිටපු උගතුන්, ඒත් අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශරීර ලක්ෂණ, අර කියාපු අද්විතීය, කාටවත් පේන්නේ නැති වෙච්ච, පුදුම, පාරමිශක්තිය අනුව බුදු කෙනෙකුටම පිහිටන, ඒ රූප ශෝභාවෙන් ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගන්න.

ඊළඟට තවත් නොයෙකුත් විධියේ උගතුන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ප්‍රඥ ශක්තිය දකල, උන්වහන්සේගේ දේශනාවන්ගේ ඇති ගැඹුර, උන්වහන්සේ වාද විවාද ආදියේදී කරුණු ඉදිරිපත් කරන ආකාරය, ඕවා තුළින් තමන්ගේ මාන්තය ඉවත් කරල, නිහතමානී වෙලා ඒ විධියටත් ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්නා. එහෙමත් නම්මන්න බැරි දැඩි

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මානවත්වයින්, අර කාශ්‍යප සහෝදරයින් වගේ අයට බුදුපියාණන් වහන්සේ තරගෙට ප්‍රාතිහාසී පෙන්නලා ඒ කට්ටියගේ මානවත්වයින් බිත්ද, නැතිකලා. ඔය විධිහට නා නා ප්‍රකාරයෙන් මේ අයට ශ්‍රද්ධාව ඇති කළේ මොකද? වෙන එහෙකට නොවෙයි ඒ ඒ අයගෙම විමුක්තිය සඳහා. බුද්ධකාන්ත ඒකයි. 'පුරිසධම්ම සාරථී' ගුණය මෙතන පේනව, ඒවා තුළින් අපට පේනවා. දමනය කළහැකි පුද්ගලයින් දමනය කිරීමේ ඒ විශේෂ 'සාරථී' - රථවාසියෙක් වගේ දක්ෂතාවය තියෙනවා. තමන්වහන්සේගේ බුද්ධඥන ප්‍රාතිහාසීශක්තිය, ඔක්කොම යෙදුවේ වෙන දේකට නොවෙයි, ලෝකසත්තියාගේ මෝහාන්ධකාරය ඉවත් කරල, මානාදී කෙලෙස් ඉවත් කරල නිර්වාණ මාගීයට දැමීමටයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙන් නොයෙකුත් අරමුණු ඒ කාලෙ ලෝක සත්තියා උපකාර කරගන්න. රූප සම්පත්තිය දැකලා, ඇතැම් කෙනෙක් ස්වරය අහල, ඒ දේශනා කරන වචනයේ ඇති අර්ථය දැකල, තර්ක විතර්ක කරන ප්‍රඥ ශක්තීන්, විතර්ක ශක්තීන් හැම එකක්ම මුල් කරගෙන. ඇතැම් කෙනෙක් අර කියාපු මහා පුරිසලක්ෂණ. ඔය විධියට නොයෙකුත් ආකාරයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන, මොකද ශ්‍රද්ධාව මූලික නිසා. ශ්‍රද්ධාව නැතිව මේ ගමන යන්න බෑ. ශ්‍රද්ධාව ගැන කියනකොට ඒකට අදාළ තව වචන කීපයක් තියෙනවා. 'අධිමොක්ඛ' කියල. අධිමොක්ඛ කියන වචන තේරුම මුදු හැරීම. ශ්‍රද්ධාව උපකාර කරගෙනයි වියඹ මුදු හරින්නේ. එහෙම නැත්නම් තමන්ටෙයි කියල කොටසක් ඉතුරු කරගන්නව. දැන් මේ භාවනා කරන පින්වතුන් දන්නවා ඇති තුනුරුවන්ට ජීවිත පූජාව කියල එකක් කරනවා. මොකක්ද ඒක තේරුම? ත්‍රිවිධරත්නයට ජීවිත පූජා කරනවා. අන්ත අර කැපවීම. අර වක්කලී හාමුදුරුවන් 'එන්න වක්කලී, බය වෙන්න එපා. මා දිහා බලන්න. මම ඔබ බේරගන්නම්' කියල අර ගාථා වලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ කළ ආරාධනය ඉවත දන්නේ නැතුව, එය පිළිගන්නා. මෙය ඇත්ත වෙන්නැති කියල පැනල. ඒ වගේ තමයි අන්ත කැපවීම.

යුද්දෙට යන කෙනා රට වෙනුවෙන් ඒකට කැපවීම කරන්නා වගේ, නිවන බලාපොරොත්තු වෙන කෙනා ත්‍රිවිධරත්නයට ජීවිත පූජා කරනවා. බුද්ධරත්නයට ජීවිතය පූජා වේවා! ධර්මරත්නයට ජීවිතය පූජා වේවා! සංඝරත්නයට ජීවිතය පූජා වේවා! ඕක කරන්නෙ ශ්‍රද්ධාවෙන්. ඔන්න එතකොට සරණගමනය තුළ තියෙන්නේ ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ

ප්‍රතිඥාවයි. ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ ප්‍රතිඥාව නිසයි මේ සරණගමනය අවශ්‍ය වෙන්නේ. ඒක නැතුව යන්න බෑ. තවත් තැනක බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා, මම මේ දක්වන සාසන වැඩපිළිවෙල - ඇතැම්විට උපමාවකුත් එක්කයි දක්වන්නේ, මහා සාගරය ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගැඹුර වෙන්නා වගේ මගේ සාසනයෙන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් යන ගමනක් තියෙන්නේ. ඒකට යොදන වචන තුනක් තියෙනවා, 'අනුපුබ්බ සික්ඛා, අනුපුබ්බ කිරියා, අනුපුබ්බ පටිපදා'. මගේ ශාසනයේ තියෙනවා අනුපිළිවෙලින් හික්මීමක්, අනුපිළිවෙල ක්‍රියාදාමයක්, අනුපිළිවෙලින් යන ක්‍රමානුකූල ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයක් කියලා, ඊළඟට ඒක මොකක්ද කියලා හඳුන්වල දෙනවා.

එතැනදීත් මූලට ගන්නේ සද්ධා. කෙනෙකුට සද්ධාව ඇති වුණාම තමයි ශාසනාන්වහන්සේ ලඟට ලං වෙන්නේ. 'සද්ධා ජාතෝ උපසංකමති' කියලා කියනවා, ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙනයි කෙනෙක් ශාසනාන්වහන්සේ ලඟට ලං වෙන්නේ. ලං වෙලා ඊළඟට නිකන් ඉන්නවා නෙවෙයි, 'පයුරුපාසනය' කියලා කියන ලගින් ඉදගැනීම කරනවා. බණ අහන්න සුදනම් වෙනවා. ඉදගෙන ශ්‍රද්ධාවෙන් බණ අහනවා. ශ්‍රද්ධාවෙන් ආවා ශාසනාන්වහන්සේ ලඟට. ඊළඟට පැත්තකින් ඉදගන්නවා, එකක් පසෙකින් ඉදගන්න. එහෙම ඉදගෙන ඉන්නකොට ඇහෙන්නේ මොකක්ද? බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයයි. එහෙම ඉදගෙන ඉන්න අතර ධර්මය අහන්න ලැබෙණවා. ධර්මය අහන්න ලැබුණම, මේ වගේ යන්තර වලට දල ඒවා ගෙදර ගෙනිහිල්ල දිනන්න තනන්නේ නැතුව, එතෙක්දීම ඒ ධර්මය හිතේ දරාගන්නවා. ඒ දරාගෙන එතෙතින් නවතින්නෙන් නෑ. ඒකෙන් විභාග පාස් කරන්න දරා ගත්තු දරා ගැනිල්ලක් නෙමෙයි. ඊළඟට කරන්නේ මොකක්ද ඒ දරා ගත්තු ධර්මය, තමන්ගේ සාක්කු වල තියෙන රන් රුවන් එලියට අරගෙන බලන්නා වගේ විටින් විට ඒවායේ අර්ථය පරික්‍ෂා කරලා බලනවා. ඒවා පොත පතෙන් බැලුවේ නැතිවත්, හිතේ ඒවා සදහන් වෙලා තියෙනවා. ඒවා එලියට අරගෙන, 'මොකක්ද මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ධර්මය, මෙකෙ තේරුම' කියලා අර්ථය පරික්‍ෂා කරනවා. අර්ථය පරික්‍ෂා කරනකොට, ඔන්න ඊළඟ පියවර ඒ ධර්මයන් පිළිබඳ යම්කිසි වැටහීම් ශක්තියක් - තමන්ට එකඟවීමට හැකි තත්ත්වයක් එනවා. ධම්මනිජ්ඣානං ධම්මි කියලා. බොහෝ දුරට මම මේ පාලි වචන ඉවත් කරන්න උත්සාහ කරනවා, සිංහල අර්ථ තේරුම තිබුණහම ඇති.

ධර්මය පිළිබඳ යම් වැටහීමක් ඇති වුණාට පස්සේ ඊළඟට ලොකු ඡන්දයක් ඇතිවෙනවා. ඒක අනුව ක්‍රියාත්මක කරන්න ඕන කියන වැටහීම එනවා. ලොකු ඡන්දය කියන්නේ ඕනෑකමක්. ඔය දැන් රටේ අහන්න ලැබෙන ඡන්දය නෙවෙයි. ධර්මයේ සඳහන් වෙන ඡන්දය කියල කියන්නේ ඕනෑකම, කැමැත්ත. අන්න ඒ ලොකු කැමැත්තක් ඇතිවෙනවා. ඒ කැමැත්ත අනුව තමයි උත්සාහයක් කරන්න තියෙන්නේ. උත්සාහයක් දරනවා, විශ්වාසයක් දරනවා. ඊළඟට ඒ උත්සාහය දරාගෙන යනකොට, ඊළඟට කියනවා තුලනය කරනවා කියල. අන්න අර සම කිරීම, ඉන්ද්‍රිය සම කිරීම කියන අදහසයි එතන තියෙන්නේ. සමහරවිට අළුත් දෙයක් කරනකොට පමණට වැඩියත් විශ්වාසී දූරන්ත පුළුවන්. යම් අවස්ථාවක් එනවා ඒක තේරල, ඒකත් සම කරගන්නවා. දැන් අර දීර්ඝ ධාවන තරඟයක, පළමු රවුමම පමණට වැඩි වේගෙකින් දිව්වොත් එයාට බෑ දිනන්න. හැල්මෙ යන්න ඕන. එහෙම හොඳට ගිහිල්ල, යම් අවස්ථාවක වෙලාව ආවට පස්සේ තමයි අර අවසාන ගැමීම යන්න. ඒ වගේ තුලනය කිරීම කියන එකක් තියෙනවා. එහෙම කරලා තමයි අන්තිමේදී ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් අර කලින් කියාපු ආකාරයට චතුරංග සමන්තාගත විශ්වාසී යොදලයි නිවන ලබන්නේ.

ඔන්න ඔය ක්‍රියාදාමයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ 'අනුපුබ්බ සික්ඛා, අනුපුබ්බ කිරියා, අනුපුබ්බ පටිපදා' වශයෙන් හඳුන්වන්නේ. එතන කාරණා රාශියක් තියෙනවා, හැබැයි මුලින් තියෙන්නේ ශ්‍රද්ධාවයි. ඒ ශාස්තෘන්වහන්සේ ළඟට ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන ගියේ නැත්නම්, ඒ තැනැත්තා වැදීම කෙසේ වෙතත් ඉඳහන්වෙන්න නෑ. එතකොට ඉඳහන ඊළඟට තියෙන්නේ ශාස්තෘන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන දෙයක් අහනවා කියන එකනේ. ඒ මාන්තක්කාරයා ඒක කරන්නෙත් නෑ. ඉඳහන ඊළඟට තමන් දන්නා ටික කියනවා ශාස්තෘන්වහන්සේට. භාග්‍යවතුන්වහන්සේට උගන්වන්න යනවා. එතකොට රහත් ප්‍රතිපදාවට යන්න බෑනේ. කන්දෙනවා මොකක්ද මේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කියන්නේ කියල. කතා කරන්නේ වෙන දෙයක් නෙවෙයිනේ, නිවන් කතා නේ. අන්න ඒක අනුවයි හිතන්නේ. ඊළඟට හොඳට දරාගන්නවා. 'මම ඔයට වැඩිය දන්නවා, මම පොතේ කියවල තියෙනවා, මට මේ මේ උපාධි තියෙනවා කියල, ඔය කියන්නෙත් අපි දන්නා දේ'. එහෙම කියන්නෙ නැතිව බුදුපියාණන් වහන්සේ කියාපුව හොඳට දරාගන්නවා. දරාගෙන ඒ දරාගත්තු පමණින් මම ඕක තේරුම් ගත්ත කියල හිතන්නෙ නෑ. ඒ තරමට ගැඹුරුයි මේ ධර්මය. මේක නැවත නැවත කියවල, නැවත

නැවත හිතල මතුකරගන්න ඕන දෙයක්. අර මැණිකක් කපල හරිඅතට කපල කපල හරියට ගානට ඒකෙ වටිනාකම ගන්නවා වගේ ධර්මයේ අර්ථ පරික්ෂා කරනවා. පරික්ෂා කරනකොට තමයි පේන්නේ 'ඒක නේත්තං මේ කියාපු එක පොඩි වැඩක් නෙවෙයිනෙ. මේ වචන කීපය තුළ නිවන තියෙනවනෙ'. ඔන්න අවබෝධය එනවා.

ඊට පස්සෙ තමයි ඉතින් එහෙමනම් මේ කටයුත්ත හැර වෙන කරන්න දෙයක් නැහැ කියල ඡන්දය ඇතිකරගෙන උත්සාහය යොදන්නෙ. ඉතින් ඔයිනුත් අපට හිතාගන්න පුළුවන් මේ ශ්‍රද්ධාවේ අගය. මේ ආයඪී ධන පහම එක අවස්ථාවක ගහක උපමාවකින් පෙන්නුම් කරනවා. සල් ගහක් - වැඩෙන සල් ගහක් බව ඇතදීම හඳුනා ගන්නේ ඒකෙ තියෙන කොළ හේඩුවෙන්. අපේ පැරණි කතාවක් තියෙනවා මේ පින්වතුන් අහලා ඇති 'හැදෙන ගහ දෙපෙත්තෙන් දුනේ' කියලා. බීජයක් පැළවෙනකොට ඒ බීජයේ පෙති දෙකෙන්ම හඳුනා ගන්න පුළුවන් මේක හැදෙන එකක්ද නැද්ද කියලා. ඒ පෙති දෙක හරියට තියෙනවනම් ඒ ගහ හැදෙනවා. ඒ වගේම අර කොළ හේඩුව හරියට තියෙනවානම් සරු බව පෙන්නුම් කරනවා. අන්න ඒ කොළ හේඩුවට උපමා කරලා තියෙනවා ශ්‍රද්ධාව. ආයඪී ධන කියන්නේ සද්ධා, සීල, සුත, වාග, පඤ්ඤයි. ඊළඟට ශීලය තමයි ඒ ගහේ පට්ටා. පට්ටා කියන්නේ උඩින් තියන පොත්ත. ගහට පොත්ත වගේ තමයි සීලය. ගහේ පට්ට හැදෙන්නේ අර කොළ හේඩුවට අනුව තමයි. එළය තමයි 'වාග' කියන එකට සමාන කරන්නේ.

අන්තිමට තියෙන්නේ පඤ්ඤ. පඤ්ඤ කියන්නේ අරටුව. අරටුව නිකම් වැඩෙන්නෙ නැහැනේ. ධර්මයේ අරටුව චිතරක් සොයාගෙන එන අය ඉන්නවා. ඒ අයට වෙන පිළිවෙතක් අවශ්‍ය නැහැ. එහෙම අරටුව හොයාගෙන යන අයට ලැබේවිද අරටුවක්?

ඊළඟට අපි හිතාගන්න ඕන, මේ වක්කලී හාමුදුරුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දර්ශනය තුළින් කළ භාවනාව මොකක්ද බුද්ධානුස්සතිය. බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන් මේ කාලේ සිහි කරන්නේ අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගුණ සම්භාරය වචන නවයකට පෙරලා සකස් කරලා තමයි. ඒ කාලේ දුන් මේ වගේ මාධ්‍යයන් නැති යුගයක බුදු කෙනෙක් පහළ වුණා කියන එක ලෝකයට ගියේ දුන් මේ පින්වතුන් කියන අර බුදුගුණ පාඨයෙන්. ඉතිපිසෝ භගවා අරභං කියල පටන්ගන්න ඒ පාඨයෙන්. තවද ඒ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ අරභන්ය, සම්මා සම්බුද්ධය,

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

විජ්ජාවරණ සම්පන්නය, සුගතය, ලෝකවිදු ය, අනුත්තර පුරිසදම්මසාරථී ය, සත්ථා දේවමනුස්සානං ය, බුද්ධ ය, භගවාය කියල කියනවා. ඔන්න නව ගුණය.

බුදු කෙනෙක් උපන්නා කියන ආරංචිය පැතිරුණේ එහෙමයි. එතකොට ඒක අහලමත් ඇතැම් කෙනෙක් බුදුවරුන් ඇසුරු කලා. වැඩි දෙයක් ඕන වුණේ නෑ. ඒ පාඨය අහලම බුදුපියාණන් වහන්සේ සොයාගෙන ආව. ඔය ගුණ නවය තුළ තිබෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශක්තිය. අපි කිවුවා පුරිසදම්මසාරථී ගුණය, පුරිසයන් දමනය කිරීමේ ශක්තිය. බුදුපියාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරනවා. අපි බුදුපියාණන් වහන්සේට මහා කාරුණිකයන්වහන්සේ කියල කියනවා. නමුත් සම්භර තැන්වල බුදුපියාණන් වහන්සේ දැඩිව ක්‍රියාමාර්ගී ගත්තු හැටිත් තියෙනවා. මොකද ඒකට හේතුව? අවස්ථානුකූලවයි. කරුණාවෙන්ම තමයි. අර උපමාවට කියනවානම්, මව් කෙනෙක් පිය කෙනෙක් වුණත් කුඩා දරුවෙක් ගල් කැටයක් හෝ මොකක් හරි කටේ ද ගත්තම ලේත් එක්ක ඇදල ගන්නව වගේ, අන්න කරුණාවෙන්මයි ඒක කලේ. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරනවා, මම 'සංකොච්ච පි විනෙමි. ඵරුසෙන පි විනෙමි. සංකොච්චරුසෙන පි විනෙමි' - මම මොළොක් ක්‍රියා මාර්ගී වලිනුත් දමනය කරනවා. දැඩි ක්‍රියාමාර්ගී වලිනුත් දමනය කරනවා, ඒ දෙක සම්බන්ධ කරලා ඒ දෙකම එකතු කරලත් මම දමනය කරනවා සම්භර වෙලාවට.

තවත් අවස්ථාවල බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට 'මම ඔය කුඹල් කාරයෙක් හරියට වේලුනේ නැති මැටි භාජන පරිස්සමෙන් එහෙ මෙහෙ කරන්න වගේ නෙවෙයි ශ්‍රාවකයින් හික්මවන්නේ. බයෙන් බයෙන් නෙමෙයි ශ්‍රාවකයින් හික්මවන්නේ.' එතන ඊළඟට වචන කීපයක් යෙදෙනවා - 'නිගාඤ්ඤ නිගාඤ්ඤාභං, ආනන්ද, වකාමි පවඤ්ඤා පවඤ්ඤා'. ඒ වචන අර්ථය නැතත්, කියනකොට තේරෙනවා - මම ඒ අයට නිග්‍රහ කරමින් දැඩිව දැඩිව කියමින් මම ඒ අය හික්මවන්නේ. මොකක්ද ඒකෙ අදහස ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා. 'යො සාරො සො ධංසුතීති' - අරටුව හරය ඇති කෙනා විතරක් ඉතිරි වේවා මට ඔළුගෙඩි අවශ්‍ය නෑ, මට වැඩි පිරිස් අවශ්‍ය නෑ. වැඩිට යොමුවෙන නියම අරටුව ඇති අය මට ඇති කියලයි මම ශ්‍රාවකයින් හික්මවන්නේ. අන්න ඒ බුදුපියාණන් වහන්සේ අර පුරිසදම්මසාරථී ගුණය අනුව කථා කරපු තැනක් ඒ. හරියට වේලුනේ නැති මැටි භාජන පරිස්සමෙන්

බයෙන් බයෙන් කුඹලා අල්ලන්නා වගේ නෙමෙයි මම මේ ශ්‍රාවකයින් හික්මවන්නේ. අර විදියට දඩුව, දඩි ක්‍රියාමාර්ගී වලින්. නිග්ගඤ්ඤා - නිග්ගඤ්ඤා කරමින්, පවඤ්ඤා - දඩුව කියමින් මම හික්මවනවා. මොකද අදහස හරියට අරටුව විතරක් ගනින්නවා, අරටුව බවට පත් වෙන්නවා. අරටුව ගත්තහම තමයි සාසනයේ අරටුව බවට පත් වෙන්නේ. අන්න එතකොට එතනිනුත් අපට ජේතවා අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගුණ සම්භාරය. මේ හැම එකක් තුළින්ම බුද්ධානුස්සතිසයයි, අප තුළ වැඩෙන්නේ.

බුද්ධානුස්සතිසය ගැන කියන තැන ධර්මයේ දැක්වෙනවා, බුද්ධානුස්සතිසයේ ආනිසංස මොනවාද, යම් අවස්ථාවක ආයථී ශ්‍රාවකයෙක් ඉතිපි සෝ භගවා ආදී වගයෙන් ඒ නවයෙන්ම හෝ එකක් හෝ අරමුණු කරගෙන බුද්ධානුස්සති භාවනාව වඩනවානම්, ඒ අවස්ථාවේ ඒ ශ්‍රාවකයාගේ සිත රාගයට යටවෙන්නේ නැහැ. ද්වේෂයට යටවෙන්නේ නැහැ. මෝහයට යටවෙන්නේ නැහැ. රාග දෝෂ මෝහ පරිසුට්ඨිතං, ඊළඟට කියනවා, ඒ වගේම සිත සෘජු තත්ත්වයට පත්වෙනවා. ඊළඟට කියනවා පංචකාමය කියන මඩ ගොහුරුවෙන් නැගී සිටින තත්ත්වයකට පත්වෙනවා.

බුද්ධානුස්සතිසයේ ආනිසංස වගයෙන් දැක්වෙන්නේ, බුද්ධානුස්සතිසය වඩන අවස්ථාවල කෙනෙකුගේ සිත අර කියාපු රාග, ද්වේෂ, මෝහ ආදියෙන් තාවකාලික වගයෙන් ඉවත් වෙලා යනවා. ඒ වගේම පංච කාමයෙනුත් ඉවත් වෙලා මඩ ගොඩෙන්, ගොහොරුවෙන් නැගී සිටිය වගේ තත්ත්වයකට පත්වෙනවා. වෙන එකක් තබා දැන් මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලත් ඇති බුද්ධානුස්සතිසය වඩන ශ්‍රාවකයා පිළිබඳ කියවෙනවා හරියට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගන්ධකුටිය තත්ත්වයට පත්වෙන බව. බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැවසෙන ගන්ධකුටිය වගේ හරියට නිතර බුදුගුණ වඩන කෙනා. මොකද, බුදුපියාණන් වහන්සේ තමා ලඟින් සිටින, බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇසුරු කරන අවස්ථාවක ක්ලේෂයකට හිත යන්න ඉඩ තිබෙනවද? බුදුපියාණන් වහන්සේ පස්සෙන් බලන් ඉන්නකොට කෙලෙස් වලට ඉඩ තියෙනවද? අර රූප සම්පත්තිය අපි කිව්වේ, කෙලෙස් වඩන රූප සම්පත්තියක් නොවෙයි. සිත නිවන, අද පවා ඒ බුදුගුණ ගැන දැනගෙන ඒ අනුව නෙලූ ශාන්ත සුන්දර ප්‍රතිමාවක්, රූපයක් හෝ සිතුවමක් දැකලා කෙනෙක් පැහැදෙන්නේ මොකද, ප්‍රසාදයක් ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගන්නේ මොකද, අන්න ඒකෙ තියෙන කෙලෙස් නිවන ස්වභාවය නිසයි.

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ඉතින් ශ්‍රද්ධාවේ ශක්තිය හැටියටය කියනවා ප්‍රසාදය, පැහැදීම. උදක ප්‍රසාදක මාණ්කායක් වගේ කියල කියන්නේ ඒකයි. බොර දිය ඉවත් වෙලා සිත පැහැදෙනවා. බොර දිය ළඟ තියෙන්නේ ප්‍රමාදය යි. සතුටයි, ප්‍රමෝදයයි ප්‍රීතියට හරවල, ප්‍රීතිය පස්සද්ධි කියල කියන සන්සුන් බවට හරවල, එතනින් සමාධියට නඟල, ඊළඟට විපස්සනාවට ගියාම එතන නිවනයි. ඔන්න එතකොට බුද්ධානුස්සතියේ ආනිසංසයි ඒ තුළින් කිව්වේ.

අද දවසේ අපි කියාපු ඒ කෙටි ගාථාව තුළින් අපි ප්‍රතිඥා කළ හැටියටම ශ්‍රද්ධාවේ අගය පෙන්වුම් කරනවා. ශක්තියේ අගය පෙන්වුම් කරනවා. වක්කලී හමුදුරුවන්ගෙනුත් අපට හුඟක් දේවල් ඉගෙනගන්න තියෙනවා මේ උගතුන්ගේ යුගයේ. ඉතින් මේ හැම එකක් තුළින්ම මේ පින්වතුන් කල්පනා කරන්නට ඕන අද මේ වටිනා පොහොය දවසේ අර කියාපු ප්‍රතිපත්ති මාගීයේ මරණය හෝ තරණය කියන හැඟීමකින් වගේ අපි හිතා ගත්ට ඕන. ඒ වගේ අපි මේ ප්‍රතිපත්ති මාගීයට බැහැල ගියොත් තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දැකින්න, හඳුනාගන්න පුළුවන් වෙන්නේ, තර්කයෙන් නෙවෙයි. ඉතින් ඒ මාගීයේ ගමන් කරන්න මේ අද කරපු දේශනාවද උපකාරවත් වේවා! තමන් කරගෙන යන බණ, භාවනාවල් සාර්ථකව කරගනිමින් මේ දේශනාවේ ශක්තිය තුළින් මේ පින්වතුන්ටත් මේ ජීවිතයේදීම බලාපොරොත්තු වන ජාති, ජරා, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් එතෙරව ලබන ඒ උතුම් අමා මහ නිවනින් සැනසීමට මේ කුසල ශක්තිය ධම් ශ්‍රවණ ආනිසංසය හේතු වාසනා වේවා! එසේම යම්තාක් මව්පියන්, තමන්ගේ නමින් නැසී මියපරළොව ගිය ඥාතීන් ඇතුළු, අවිච්ඡේදී සිට අකනිටාව දක්වා පින් කැමති, නිවන් කැමති යම්තාක් සත්ත්ව කොට්ඨාසයන් සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනෙක්මත් අපේ මේ ධම් දේශනාමය හා ධම්ශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමෙන් තමන් බලාපොරොත්තු වෙන්නාවූ යම් බෝධියකින් සියලු සංසාර දුකින් එතෙරව උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා කියන අදහස ඇතිකරගෙන-ඒ ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියල පින් දෙන්න ඕන.

‘එතතාවතා ව අමෙහගි...’

90 වන දේශනය

90 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 105)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

අප්පමාදරතා හොථ - සචිත්තමනුරක්ඛථ

දුග්ගා උදධරථතතානං - පඞ්ඤා සතෙතාව කුඤ්ජරො’ති

- ධම්මපද, නාග වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අප්පමාදය, තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ උගන්වා වදළ නිර්වාණගාමී ප්‍රතිපදාවේ ‘අ’ යන්න හැටියට සලකන්න පුළුවන්. සාමාන්‍යයෙන් එදිනෙදා ජීවිතයේදී අපි පාවිච්චි කරන අප්පමාදී කියන වචනයේ නැති අන්දමේ ගැඹුරක් මේ ශාසනික සංකල්පය තුළ තියෙනවා. සිත කෙලෙස්වලින් රැකගැනීමේ අප්පමාදී වීමයි මේ බුද්ධ ශාසනයේ අප්පමාදය හැටියට සලකන්නේ. ඒ බව පැහැදිලි වෙන ගාථා ධර්මයකුත් ඊට අදාළ කථාන්තරයකුත් අද අපි ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ. මේ ගාථා ධර්මය බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදළේ ජේතවනාරාමයේදී කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ හද්දේක කියන ඇතෙක් සම්බන්ධ කාරණයක් මුල් කරගෙනයි.

මේ හද්දේක කියන ඇතා තරුණ කාලයේ බොහොම බල සම්පන්නව ඉඳලා කල් යාමේදී ජරාවෙන් දුබල වෙලා එක දවසක් ලොකු විලක බැහැලා මඩේ එරුණා. මඩේ එරිලා ගොඩ එන්න බැරුව ඉන්නවා දෑකලා මනුෂ්‍යයින් කතාවට වැටුණා ‘අනේ මේ තරම් ශක්තිමත් ඇතෙකුත් දැන් මේ තත්ත්වයට වැටිලා ඉන්නවා නේද’ කියලා. ඒ කතාව රජතුමාට අහන්න ලැබුණාම රජ්ජුරුවො ඇත් ගොව්වාට නියම කළා මේ ඇතාව ගොඩගන්න කියලා. ඒ ඥානවන්ත ඇත්ගොව්වා ගිහිල්ලා මොකක්ද කළේ, ඒ ඇතාට ජේත හරියෙන් යුද්දෙට නික්මුණු බල ඇණියක ස්වරූපයක් දැක්වෙව්වා. ඒ කියන්නෙ සේනාංකයක් යුද්ධයට නික්මුණු ආකාරයක් පෙන්නුම් කළා. ඊළඟට යුද බෙරත් ගහන්න සැලැස්වුවා. එතකොට ඇතා හිතුවා මේ දැන් ඉතින් යුද්දෙට පිටත්වෙන්න වෙලාව කියලා දනිපනි ගාලා අර මඩ ගොඩෙන් නැගිට්වා. මේ කතාන්තරය එහෙම දැක්ක සංඝයාවහන්සේලා ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කළහම, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා ‘ඔව්. එහෙම

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

තමයි මහණෙනි, ඒ ඇතා ඒ මඩ වගුරෙන් ස්වෝත්සාහයෙන්ම ගොඩ වුණා. ඒ වගේමයි නුඹලාටත් තියෙන්නේ නියම ආකාරයෙන්ම උත්සාහ දරලා වීර්යය දරලා මේ කෙලෙස් මඩ වගුරෙන් ගොඩ වෙන එකයි' කියලා. එහෙම ප්‍රකාශ කරලා ඒකට අදාලව තමයි මේ ගාථා ධර්මය වදාළේ.

අසාමාදරතා හොඵ - අප්‍රමාදය ඇලුම් කරන්නෝ වෙව්!

සචිත්තමනුරක්ඛඵ - තමාගේ සිත රැකගනිවු!

දුග්‍යා උඤ්චර්තනානං පඤ්ඤා සත්තොව කුඤ්ජරො - මඩේ එරුණු ඇතෙකු වගේ තමාව මේ කෙලෙස් දුර්ගයෙන් ගොඩටගන්න යන අදහසයි ඒ ගාථාවේ තියෙන්නේ.

ඉතින් මෙතන මේ ගාථාව ගැනත් කථාන්තරය ගැනත් අපි හිතනකොට විශේෂයෙන්ම මේ යුගයට වැදගත් වෙනවා මේ ඇත් ගොව්වා දැක්වූ උපාය කෞෂල්‍යය. අපට බොහොමත්ම වටිනවා. ආදර්ශමත් වෙනවා. ඒ වගේම අර ඇතා අවිචර දුර්වල වෙලා ඉඳලත් අවස්ථානුකූලව කරපු ඒ සටන් දර්ශනය නිසා උත්සාහයෙන්, වීර්යයෙන් ගොඩවුණ ආකාරය. මේ යුගයට අපි මේක අදාලයි කියලා කියන්නෙ මොකද? අපි ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂයේම ශාසනික ගුණධර්ම පරිභානිය ගැන කල්පනා කරලා බලන්න ඕන.

අපි ටිකකට උපමාවකට ගනිමු, අපි මේ ශාසනය හඳුන්වමු ශාසන ඇතා කියලා. මේ ශාසන ඇතා ලොකු මඩ වගුරක එරලා ගොඩ එන්න බැරුව ඉන්න අවස්ථාවක්. මේ ඇතා මීට අවුරුදු දෙදස ගානකට කලින්, දෙදස පන්සියයකට විතර කලින් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියන ඒ ආධ්‍යාත්මික ගුණ සම්භාරයෙන් බොහොම බලසම්පන්නව තේජාන්විතව හිටිය ඇතෙක්. නමුත් දැන් මොන මොන හේතූන් නිසා හරි කෙලෙස් මඩ වගුරේ ඇලිලා ගොඩ වෙන්න බැරුවයි ඉන්නෙ. ඇත්ත වශයෙන් අපි කවුරුත් දන්නවා හැම දෙයක්ම අනිත්‍යයි. අපේ ශරීරයත් අනිත්‍යයි. ශාසනයත් අනිත්‍යයි. නමුත් ඒක අපි දැනගත්තත් අපේ අනිත්‍යවූ ජරාවට පත්වන මේ ශරීරය තව එක දවසක් හරි ජීවත් කරගෙන පංචකාම සම්පත්තිය විඳින්න මේ ලෝකසත්ත්වයා කොයිතරම් වියපැහැදුම් කරනවාද, වෙහෙස වෙනවාද? ලක්‍ෂ කෝටි ගණන් වියදම් කරගෙන නොයෙකුත් විදියේ ඒ ගෙවී යන කැලී පුරුද්දගෙන පුදුම අන්දමේ සැත්කම් කරගෙන මේ තව දවසක් ජීවත් වෙන්න නේද උපක්‍රම දරන්නේ?

එතකොට මේ පංචකාම සම්පත්තිය සඳහා මේ ශරීරකුඩුව ජීවත්කරගන්න එක දවසක් අර තරම් වියපැහැදුම් කරනවානම් සදහටම ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදියෙන් කෙනෙකුට නිදහස් වීමට උපකාර වන බුද්ධිශාසනය එක දවසක් හරි ජීවත් කරගැනීමට කොයි තරම් ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතුද, ඒක අනිත්‍යයි කියලා උදසීන වෙන්න ඉඩක් නෑ. එතකොට මේ ජීවත් කිරීම පිළිබඳව අපි කල්පනා කරනවානම් මොකක්ද අපි ගතයුතු පියවර? මේ කාලයේ නොයෙකුත් විදියේ සටන් පාඨ ඉදිරියට එනවා මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කිරීම පිළිබඳව. නමුත් අපට මේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනුශාසනය අනුව පමණක් නොවේ. අතීත බුදුවරුන් පවා පාවිච්චි කළ වටිනා ගාථාවක් මේ අවස්ථාවේ මතක් කරගත්තොත් ඒ ගාථාවේ කියවෙනවා නියම සටන් පාඨය. මොකක්ද?

‘ආරභථ නික්ඛමථ යුඤ්ජථ බුද්ධසාසනෙ
ධුතාථ මචචුතො සෙනං නළාගාරං ව කුඤ්ජරො’

අරඹවු! නික්මෙවු! යෙදෙවු බුදු සස්තෙහි
නසවු මරුසෙන් හැම බට ගෙය බිඳින ඇතු සේ

එතකොට මෙතන මේ කියන සටන කවුරු එක්කද කරන්නේ? මේ ඇතුළත සන්නානගත කෙලෙස් සමූහයත් එක්කයි. එතකොට මේ කෙලෙස් සමූහය සමග සටන් කිරීම තුළිනුයි ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගන්න වෙන්නේ. මොකද මේකට හේතුව? දැන් අපි සාමාන්‍යයෙන් ශාසනය කියලා හිතන්නේ වෙහෙර, විහාර, ප්‍රතිමා, වෛත්‍යය ආදියයි. නමුත් මේවා ශාසනයේ සංකේත පමණයි. මේවායින් සංකේතවත් වන්නේ මොකක්ද? මොනවද මේවායින් සංකේතවත් වෙන්නේ? ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, කියන ගුණධර්ම තුනයි. මේ ගුණධර්ම තියෙන්නේ කෙනෙකුගේ චිත්ත සන්නානයේ. එතකොට මේ ගුණධර්ම ආරක්‍ෂා කරගැනීමයි ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීම කියලා කියන්නේ. මෙතන කියවුණා ‘ආරභථ නික්ඛමථ යුඤ්ජථ බුද්ධ සාසනෙ’ කියලා. මේ තුළින් අපට පේනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරලා දුන්නා මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීම සඳහා අප තුළ තියෙන ශක්තිය.

අප තුළ යමක් ආරම්භ කිරීමේ ශක්තියක් හැඟවිලා තියෙනවා. ඒ වගේම ආරම්භ කරලා ඒ ක්‍රියා මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කරලා කරගෙන යාමේ ශක්තියක් අප කා තුළත් තියෙනවා එක්තරා මට්ටමකට. ඒ වගේම ඒක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තියෙන දහසක් කරදර, උපද්‍රව, බාධක මැඩ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

පවත්වමින් ඉදිරියට යාමේ ශක්තියක් තියෙනවා. ඒ ටික තමයි ආරම්භ ධාතු, නික්බම ධාතු, පරක්බම ධාතු කියලා ධර්මයේ හඳුන්වලා තියෙන්නේ. ආරම්භ ධාතු කියන්නේ අන්ත අර ඇරඹීමේ ශක්තියයි. අප තුළ තියෙනවා ඒ වගේම අරඹලා ඒක ක්‍රියාත්මක කිරීම. ඊළඟට පරක්බම ධාතු කියලා කියන්නේ, පරාක්‍රමය කියන්නේ එහි යෙදීම තුළින් ඒකේදී ඉදිරිපත් වෙන බාධක ජයගැනීමේ හැකියාවයි. ඒකම තමයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ. යුක්තිය, කියලා කිව්වේ බුද්ධ ශාසනයේ නොයෙදී බුද්ධ ශාසනය රැකගන්න බෑ. බුද්ධ ශාසනය පිටට භාරදීලා ඒ සංකේතවලට භාරදීලා ඒක රැකගැනීමෙන් බුද්ධ ශාසනය රැකෙන්න නෑ. බුද්ධ ශාසනය රැකගන්නනම් බුද්ධ ශාසනයේ යෙදෙන්නට ඕනේ. ඒකයි යුක්තිය බුද්ධ සාසනේ කිව්වේ. එතකොට තමයි අර මාරසේනා පළවලා හැරලා මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඉතින් මේ බුද්ධ ශාසනය ගැන අපි කල්පනා කරලා බලනවානම් අපි කවුරුත් වගේ අහලා තියෙන, සමහරවිට සමහරුත් ආරක්‍ෂක මන්ත්‍රයක් හැටියටත් පාවිච්චි කරන, අතීත බුදුවරුන් පවා ප්‍රකාශ කළ වටිනා ගාථාවක් කවුරුත් දන්නවා

සබ්බපාපසස අකරණං - කුසලසස උපසම්පද
සවිතතපරියොදපනං - එතං බුද්ධානසාසනං

හැම පවින් වැළකුම - කුසල් වෙතටම එළැඹුම
සිත පිරිසිදු කෙරුම - සස්ත මෙය මැයි හැම බුදුන්ගෙම

හැම බුදුන්ගෙම ශාසනය මෙය. බුද්ධ ශාසනය මේකනම් ඒක තුළින් හැගෙන්නේ මොකක්ද? 'හැම පවින් වැළකුම' කියලා කියන්නේ, පවින් වැළකීම කියන එකෙන් පෙන්වුම් කරන්නේ ශීලයයි. කුසල් වෙතටම එළැඹුම කියලා කියන්නේ සමාධියයි. ඔය ඇතැම්විට පොත පතේ තියෙනවා පළවෙනි ධ්‍යානයට එලඹ සමාධියෙන් ගත කලා කියලා. එතන එලඹ කියන වචනය තියෙනවා. එතකොට කුසල් වෙතට එලඹෙනවා. පැමිණෙනවා. කය, වචනය හික්මවාගැනීමෙන් පසුතැවිල්ලෙන් තොරව සකස් කරගත්තු හිත නිවරණයන්ගෙන් මුද්‍රගෙන යම් අවස්ථාවක කර්මස්ථානයක් තුළින් සමාධිය ඇතිකරගන්නවා. ඒකයි දැන් මේ කුසල් වෙතටම එළැඹුන කියලා තියෙන්නේ. ඊළඟට සිත පිරිසිදු කෙරුම. ඇත්ත වශයෙන්ම සිත ඉහළම මට්ටමෙන් පිරිසිදු කෙරෙන්නේ ප්‍රඥාවෙනුයි. ඒකයි අර ආලවක යක්ෂයා අහපු ප්‍රශ්නයට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ පඤ්ඤා පරිසුජ්ඣානි, කියලා. ප්‍රඥාවෙනුයි සිත

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මහාමාත්‍ය නම් නිලධරයන් රට පුරා යවමින්, ඒ ඒ විවිධ ආගම් අතර, ධාර්මිකයන් අතර ධර්මානුකූලව ජීවත් වීමට උපදෙස් දෙමින් ඒවාට අදාල සෙල්ලිපි, ධර්ම කොට්ඨාස ඉදිරිපත් කරමින් කොයි තරම් පුදුම විදියේ උත්සාහයක් දැරුවාද කියලා.

එපමණක් නොවෙයි, දැන් සාමාන්‍යයෙන් මනුෂ්‍යයින් කතා කරනවා ඇහෙන්නේ මානව දයාව ගැන, මානව ඉෂ්ටකාමීත්වය ගැන. ධර්මාශෝක රජතුමා ඊටත් වැඩිය පියවරක් ඉදිරියට ගියා. මානව දයාව පමණක් නොවෙයි සත්ත්ව කරුණාව, ඒක ක්‍රියාත්මක කරන්න අවංක උත්සාහයක් ගත්තා. ඒ සෙල්ලිපි වලින් හෙලිවෙනවා යාගහෝම සඳහා හෝ විනෝදය සඳහා හෝ ආහාරය සඳහා හෝ සතුන් මැරීම තහනම් කළා. ඒ වගේම ගෙදරවල් වල සිටින සත්ත්වයින්ට කාරකය දැක්වීමට පවා විරුද්ධව - ඒවා නොකරන හැටියට අවවාද කළා. ඊළඟට සත්ත්වකරුණාවෙන් යුක්තව අභය දනය දීමේ වැඩපිළිවෙල ආරම්භ කළේ රජ ගෙදරින්මයි. එක්තරා සෙල්ලිපියක ධර්මාශෝක රජතුමාගේ අවංකභාවයත්, නිහතමානීත්වයත් පෙන්නුම් කරන අන්දමින් මේ විදියටයි කියවෙන්නේ 'මේ සෙල්ලිපිය සටහන් කරන්න කලින් රජ ගෙදර මුළුතැන් ගෙයි සිය දහස් ගණන් සත්ත්වයින් මැරුවා. නමුත් මේ ලිපිය සටහන් කරන වෙලාව වෙනකොට ඒ මැරූ සතුන් ගණන අඩු කරගෙන අඩු කරගෙන ගිහිල්ලා දැනට මරන්නේ මොණරුන් දෙදෙනෙකුත් මුවෙකුත් විතරයි. ඒ මුවත් හැමදම මරන්නෙ නෑ. ඒ සතුන් තුන්දෙනා මැරීමත් යථාකාලයේදී නවත්වන්නයි මගේ බලාපොරොත්තුව'. කොයි තරම් අවංක කියමනක්ද? ගලක කොටනකොට කෙනෙකුට කියන්න තිබුණා ශතවර්ෂ ගණනක් අනාගතයේ ඉන්න අයට තමන්ගේ මාන්ත්‍ය කියාපාන්න ඕනනම්, අද කිසිම සතෙක් මරන්නෙ නෑ කියලා. ඒ වෙනුවට අන්න තමනුත් අභය දනය දීමේ මාර්ගයේ, ප්‍රතිපදාවේ ස්වභක්තියෙන් යන අතරේ මෙහෙම සටහන් කරලා තිබුණා අනිත් අයටත් ධෛර්යයක් වශයෙන්. තමා වැටුණු වළෙන් ගොඩ යන අතර අනිත් අයත් ගොඩ ගන්නවන උත්සාහ ගත්තා. එතනයි අපි කිව්වේ වරිතාදර්ශය කියලා. වරිතාදර්ශය තමයි නිහඬ බණ.

යම් සාර්ථකත්වයක් ඒ අශෝක රජතුමාගේ රාජ්‍ය කාලය තුළ සිදුවුණානම්, ඇත්ත වශයෙන්ම කියවෙන හැටියට අවුරුදු දෙළහකට පසුවයි ඒ පරිවර්තනය වෙලා තියෙන්නෙ. අවුරුදු දහයක් හෝ විස්සක් තුළ යම් සාර්ථකත්වයක් ඇතිවුණානම් ඒකෙ රහස තියෙන්නේ අන්න

අර සන්තානගත විප්ලවයක් තුළින් වර්තාදර්ශය තුළින් සමාජය ධර්මයට නැඹුරු කිරීමේ ප්‍රයත්නය තුළයි. එතකොට අපි අන්ත ඒකයි පාඩම හැටියට ගන්න තියෙන්නෙ. ඉතිහාසඥයන් පෙන්නන ආකාරයට ඒක තමයි ඇත්ත වශයෙන් වටිනාම ආදර්ශය. අතීතයේ පොත පතේ කියන චක්‍රවර්තී රාජ්‍යය ගැන කියවලා අපි සතුවු වෙනවා ඒවායේ තියෙන පුදුම විදියේ සැප සම්පත් ක්‍රියාත්මක කරන්න බැරි දේවල් හැටියට හිතලා. අපි සිංහලයින් හැටියට එහෙම හිතුවත් දඹදිව එක්කරා රජ කෙනෙක් ඒ විදියෙ අවංක ප්‍රයත්නයක් කරලා තියෙනවා. එතකොට අන්ත ඒ තුළින් යම්කිසි පාඩමක් මේ යුගයට උපකාර වෙනවා. ඉතින් ඒ ශාසනය ගැන හිතලා බලනවානම් ඒ රජතුමා තමන්ගෙ පුත්‍රයන් දුවත්, තමන්ට ශාසනයට හිමිකම් කීමේ හැකියාවක් ලබාගැනීම සඳහා පූජා කළා. එපමණක් නොවෙයි, ස්වදේශයේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීම වගේම දේශ දේශාන්තරවල ශාසනය පැතිරීම සඳහාත් විශාල ප්‍රයත්නයක් ගත් බවත් අපි කවුරුත් දන්නවා ඉතිහාසයේ එන කතා වලින්. කොටින්ම කිව්වොත් අපට ශාසන දයාදය ඒ දරුවන් දෙදෙනාගෙන්ම ලැබුණු බව මේ කවුරුත් දන්නවා. ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ එවැනි වර්තාදර්ශ තුළිනුයි මෙන්න මේ විදියට ශාසනය මඩ වගුරෙන් ගොඩගැනීමේ කටයුත්ත කරන්න සිද්ධ වෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මහා චූන්ද කියන ස්වාමීන්වහන්සේට එක් අවස්ථාවක ප්‍රකාශ කළා තමා මඩ වගුරේ ගැලිලා ඉඳගෙන වෙන කෙනෙක් මඩ වගුරෙන් ගොඩගන්න බෑ කියන එක. ඒ වගේම තමා නොදැමී, අදන්නව, අවිනීතව, නොනිවී, නොහික්මී, වෙන කෙනෙක් දමනය කරන්න, හික්මවන්න, නිවන්න බෑ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. ඒ බුද්ධාවචාදය අනුවත් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ කොයි කොයි මට්ටමකින් නමුත් ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා වර්තාදර්ශයක් තුළින්මයි ශාසනය ගොඩගන්න සිද්දුවෙන්නෙ. ඒ කාරණයයි අපට මේ ධර්මාශෝක කථාවෙන් හෙලි වෙන්නේ. නමුත් අපට මේ සමාජය ගැන කල්පනා කරලා බලනවානම්, සමාජයේ මතු වෙන වර්ත කථා ගැන හිතලා බලනවානම් බොහෝවිට තරුණ පෙළට අහන්න කියවන්න ලැබෙන්නේ පරාජිතයින්ගේ වර්ත කථා. කාල්පනික පරාජිත වර්ත පිළිබඳ නවකතා, කෙටිකතා, නාට්‍යය ආදියයි සමාජයේ බහුලව ජනප්‍රිය වෙලා තියෙන්නේ. නමුත් අර කිව්ව ඇත්ගොව්වා අර ඇතාට වීරෝදර තරුණ කාලය මතක් කරලා දුන්නා

වගේ අපටත් කරන්න තියෙන්නේ අතීතයේ ඒ විරෝදර තෙර තෙරණියන්ගේ වරිත, විරෝදර උපාසක උපාසිකාවන්ගේ වරිත සිහිපත් කරලා ඒවාට හිත යෙදීමයි. ඒවායේ ආදර්ශ ගැනීමයි. ඒක තුළින් තමයි කෙනෙකුට හැකි සඤ්ඤාව මතුකරගන්න පුලුවන්. අර ඇතා ඒ තරම් දුර්වලව හිටියත් හැකි සඤ්ඤාව තුළිනුයි, ඒ විරිය ගත්තේ - කෙනෙකුගේ විරියය ශක්තිය සාමාන්‍යයෙන් ඵදිනෙද ජීවිතයක මනින්න උපකරණයක් නෑ. විරියය මතුවෙන්නෙ, අර කියාපු ආරම්භ ධාතු, නික්ඛම ධාතු, පරක්ඛම ධාතු කියන ඒ විරියය මතුවෙන්නෙ අවශ්‍ය අනෙකුත් කාරණා එකතු වුණහමයි.

දැන් මේ ශාසන ඇතා ගොඩගන්නනම් ඒ විරියය මතුකරන්නනම් ඕන වෙන්නෙ පළමුවෙන්ම ශුද්ධාව. ඊළඟට සතිය. ඊළඟට සතර ආකාර විරියයක් සඳහන් වෙනවා ධර්මයේ මේ පින්වතුන් අහලා ඇති, සංවර, පහාණ, භාවනා, අනුරක්ඛන කියලා. ඒ තිබෙන කෙලෙස්, එහෙම නැත්නම් තමා වෙතට ගලාගෙන එන අකුසල් සිත් ඒවා වළක්වාගැනීම, ඉන්ද්‍රිය සංවරාදිය. ඊළඟට තමා ළඟ තිබෙන අකුසල් තෙරපා හැරීම, තමා වෙත නැති කුසල් හිත් ළං කරගැනීම, තමා ළඟ දැනට තියෙන කුසල් සිත් තහවුරු කරගැනීම භාවනා වශයෙන්, ඔන්න මය කියන හතර ආකාර විරියයක් මේ විරියය පිළිබඳ සංකල්පය තුළ තියෙනවා. එතකොට අන්න එහෙම සතිය, ශුද්ධාව උපකාර වෙනවා විරියයට. හැකි සඤ්ඤාවක් ඇතිකරගත්තේ නැත්නම් අර ඇතාට ගොඩට නගින්න බැරි වෙනවා. තමන්ට අයිති වැඩේ, දැන් යුද්ධ බලඇණියක් යුද්දෙට යන්න ලැස්ති වෙලා ඉන්නවා. ඊළඟට යුද බෙරක් ඇහෙනවා. ඔන්න අර අතීතය මතක් වුණා. තේජාන්විත අතීතය මතක් වෙලා නැගී හිටියේ.

ඒ විදියට කෙනෙක් තුළ තියෙන්න පුලුවන්, හැකි සඤ්ඤාව ඇතිකරගත්තොත් අන්න අර කියාපු තේජාන්විත බවක් නැවත මතුකරගැන්මේ ශක්තියක්. මොකක්ද මේ? ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, කියන එකයි. හැම පවින් වැළකුම්. එතනයි පළවෙනි පියවර. ඒ විදියට ආරම්භයක් කළානම් ඊළඟට ඒක තුළ තියෙන්නේ ශීලාදී ගුණාංගයි. මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා ශීල සමාදනය තුළම ගැබ් වෙනවා අර ස්වේච්ඡාවෙන්, ස්වෝත්සාහයෙන් නැගිටීමේ ප්‍රයත්නය, සමාදියාමී කියන වචනයේ. 'පානාතිපාතා වෙරමණි සික්ඛාපදං සමාදියාමී' - කවුරුවත් කිව්වට නෙමෙයි - පර පණ නැසීමෙන් වැළකීම පිළිබඳ ශික්ෂාපදය, ඒ ප්‍රතිපත්තිය සමාදන් වෙමි. සමාදන් වී රකිමි. එතකොට

එතන තියෙන්නේ ස්වෝත්සාහයයි. ස්වේච්ඡාවෙන් කරන දෙයක්. බලකරලා කරන දෙයක් නෙවෙයි. තමන් මේක අධිෂ්ඨානයක් හැටියට අරගෙන, ඒ අධිෂ්ඨානය තුළ පිහිටලා කය වචනය හික්මවා ගන්නවා. ඒ විදියට අන්න අර හැකි සඤ්ඤාව යම් කෙනෙක් ඇතිකර ගන්නානම් ඒ තැනැත්තාට පුළුවන් අර තම තමන් ඵරිලා ඉන්න මඩ වගුරෙන් නැගිටින්න. ඇතැම් කෙනෙක් සත්ඤ්ඤා සාත්තය තුළ ඵරිලා, තව කෙනෙක් භොරකම තුළ ඵරිලා. තව කෙනෙක් දුරාවාරය තුළ ඵරිලා. තව කෙනෙක් බොරුව තුළ ඵරිලා. තව කෙනෙක් මත්පැනේ ගැලලා, ඵරිලා.

අන්න ඒ විදියේ අවස්ථාවක තමන් කල්පනා කරන්න ඕන අර වැටුණු තැනින්මයි ගොඩ එන්න ඕනෙ. ඒකට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා අර හැකි සඤ්ඤාව පිළිබඳ අදහස. ඒකට ඕනෙ කරන්නෙ ශුද්ධාවයි. දැන් ඔය තෙර තෙරණියන්ගේ වරිත, ඒ වගේම ගිහි උපාසක උපාසිකාවන්ගේ වරිත කථාන්තර - ධර්ම සාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙන - මේ කාලේ ඒවාට එතරම් තැනක් දෙන්නැතිවා වගේ. වෙන එකක් තබා ජාතක කථාවල පවා, සමහරවිට මේ කාලයේ ඉන්න මනුෂ්‍යයින්ට වඩා උතුම් ගුණධර්ම තියෙන තිරිසණුන් සිටියැයි කියන හැගීමක් දෙනවා ජාතක කතා කියවනකොට. ඉතින් අන්න ඒ විදියේ හැකි සඤ්ඤාවක් ඇතිකරගෙනයි මේකෙන් නැගිටින්න ඕනෙ. ඒකට පළවෙනි පියවර තමයි කය, වචන හික්මවාගැනීමට තියෙන මේ ශීල ප්‍රතිපත්ති. පංචශීලය හෝ වේවා ආජීවඅෂ්ටමකශීලය හෝ වේවා, උපෝසථ අෂ්ටාංගශීලය හෝ වේවා, දසශීලය හෝ වේවා හික්මුණිලය හෝ වේවා ඒ යම්කිසි ශීල, ශික්‍ෂාපදයක්, ශික්‍ෂාපද පද්ධතියක් සමාදන් වෙලා ඒක හිතට අරගෙන ඒ අනුව තමන්ගේ වර්යාව හරිගස්සාගැනීමෙන් ලෝකෙට ඉබේම ආදර්ශයක් ලැබෙණවා අමුතුවෙන් කැගැහුවේ නැතත්.

ඒ වගේම යම්කිසි කෙනෙක් පරපණ නැසීමෙන් වෙන්වීමේ ශික්‍ෂාපදය රකිනවානම් ඒ තැනැත්තා අනන්ත අප්‍රමාණ සත්ඤ්ඤාවට අහය දනය දුන්නා හා සමානයි කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. එතකොට අර අශෝක රජතුමා උත්සාහ කළෙන් ඒ විදියේ දෙයක්. ඒ විදියට අපිත් කල්පනා කරන්නට ඕනෙ. දැන් මේ ධර්මද්වීපයේ දිනපතා මරනු ලබන ලක්ෂ සංඛ්‍යාත සත්ඤ්ඤාවන්ගේ ලේ ගංගා ගලා යනවා. එතකොට අපි කල්පනා කරන්නට ඕන අවිහිංසා

ප්‍රතිපත්තිය තුළින් අන්ත අර ධර්මාශෝක රජතුමා ඉදිරිපත් කළ අදහස් සමූහය අපේ හිතට කාවද්දගන්න. ඒවා පෞද්ගලික මට්ටමින් තමන් ක්‍රියාත්මක කරනවානම් ඉබේම තමන්ගේ තත්ත්වය කොයිබඳු හෝ වේවා, ඒ දකින අසන ඇසුරු කරන අය ඒක ආදර්ශ වශයෙන් අනුකරණය කරනවා. අවවාදයට වඩා ආදර්ශය උතුම්ය කියන කියමන අපි කවුරුත් අහලා තියෙනවා. මොකද ඒකට හේතුව, අවවාදය කනට ඇහෙන එකක්. ආදර්ශය ඇහැට ජේන එකක්. කනට කොයි විදියේ දේවල් ඇහුනත් ඇහැට පෙනෙන දේ ඒ විදියට නැත්නම් කනට ඇහෙන දේ විශ්වාස කරන්නෙ නෑ. ඒ විදියේ යුගයක් මේක.

කනට ඇහෙන විදියට කැගහන්නෙ නැතුව, ඇහැට ජේන විදියට තමන්ගේ වර්යාව හරිගස්සා ගත්තොත් පෙන්නන්න නෙවෙයි අවංකවම, ඒ ආයතනවල, ඒ ගෙදර දෙරවල්වල තමතමන්ගේ වර්යාව, යටත් පිරිසෙයින් අවම මට්ටමින් අර කියාපු ශීලාදී ගුණධර්ම තුළින්, පංචශීලාදී ගුණධර්ම තුළින් රැකගැනීමට උත්සාහ කරතොත් ඒකත් අර ලෙඩක් පැතිරෙන්නා වගේ පැතිරෙනවා. නමුත් ලෙඩක් වගේ ඒක නරක ප්‍රතිඵල ගෙන දෙන දෙයක් නොවෙයි. ඒකම තමයි අර ගුණ සුවඳ කියලා කියන්නෙ, සිල් සුවඳ කියලා කියන්නෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා ආනන්ද භාමුරුදුවන්ට - ආනන්ද භාමුරුදුවෝ එක අවස්ථාවක ඇහුවා 'මේ මල් සුවඳ, මුල් සුවඳ, හර සුවඳ ආදී ඒ නොයෙකුත් සුවඳ වර්ග තියෙනවා. ඒ ඔක්කොම සුවඳ වර්ග යන්නෙ යටි සුළඟටයි. උඩු සුළඟට යන සුවඳකුත් තියෙනවද කියලා අහනවා. ඇහුවහම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'ආනන්දය, තියෙනවා එහෙම සුවඳක්. යම් ගමක, නියම් ගමක හෝ නගරයක, ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් අර පංචශීලය රැකීම ආදී ප්‍රතිපත්තියේ යෙදිලානම්, ඒ වගේම පරිත්‍යාගශීලීනම්, තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිනම් ඒ ස්ත්‍රිය හෝ පුරුෂයා පිළිබඳව ගුණ රාවයක් කීර්ති රාවයක් මනුෂ්‍යයින් අතර පමණක් නොවෙයි, දෙවියන් අතරත් පැතිරෙනවා. හරියට අර යටි සුළඟට පමණක් නොවෙයි උඩු සුළඟටත් යන සුවඳක් වගේ.

අන්ත ඒ විදියටයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ එතකොට වරිතාදර්ශය පිළිබඳ කථාන්තරය. මෙතන කිසිකෙනෙක් අංගුලිමාල වර්තය ගැන අහපු නැති කෙනෙක් නෑ. ඒ තරමට කවුරුත් අහලා තියෙනවා. ඒවායේ කථා රසය වින්දනය කරනවා මිසක් ඒ කථාන්තරය තුළ තියෙන ගැඹුර ඇතැම් කෙනෙක් තේරුම් අරගෙන නෑ. දැන් අපේ

ශාසනික වාරිත්‍රයක් කියෙනවා අලුතෙන් මහණ කරන භාමුදුරු කෙනෙකුට - අපටත් ඒක කරන්න සිද්ධවෙනවා ඒ ගිහි නම අහක් කරලා පැවිදි නමක් දෙනවා, අමුතු නමක්. ඉතින් ඒ විදියට නම් දීම තුළින් කාශ්‍යපලා හරියට ඉන්නවා. ආනන්දලා ඉන්නවා, රාහුලලා ඉන්නවා කොතෙකුත් ඉන්නවා. නමුත් මේ මුලු මහත් ශාසනයේ එකම අංගුලිමාලයි ඉන්නේ. කවුරුවත් ඒ නම ගන්න කැමතිත් නෑ. අපි දෙන්න කැමතිත් නෑ. දෙන්නේ නැත්තේ ඒ අය හිත තරක් කරගනී කියලා. නමුත් කොයිතරම් ආදර්ශවත් වර්තයක්ද අංගුලිමාල.

නම වෙනස් නොවුණත් ඒ අංගුලිමාල වර්තය තුළ අන්න අර වණ්ඩාශෝක, ධර්මාශෝක වගේ මහ පුදුම පරිවර්තනයක් කියෙනවා. ඒ කථාන්තරය අපි යන්නම් හිතට නගාගන්නොත් අපි මීට කලින් අවස්ථාවලදී කියලා තියෙනවා. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවා මාධ්‍ය වලින්. සිහියට නගා ගැනීමට අවශ්‍ය ටිකයි මතක් කරන්නේ. ඉතින් ඒ අංගුලිමාල දමනය කළේ කොහොමද බුදුපියාණන් වහන්සේ? අර සිය දහස් ගණන්, දහසකටත් වැඩියි කියලා කියනවා මැරුණු පිරිස සමහරවිට ඇඟිලි කපලා හංගලා තැබුවහම ඇඟිලි තරක් වුණාට පස්සෙ ගන්න අමතක වුණා. සමහරවිට දහසකටත් වැඩිය මිනිසුන් මරන්න ඇති.

එහෙම මරලා මව මරන්න සුදුනම් වෙන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩම කලා. අංගුලිමාල ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දකලා එලෝගෙන ගියා පස්සෙන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකෘති ගමනෙන්ම වැඩම කලා. එතකොට අංගුලිමාල කිව්වා 'සිටුව මහණ සිටුව මහණ' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ මොකක්ද කිව්වේ? 'මම සිටියා අංගුලිමාල'. එතකොට මේ අංගුලිමාලට අපි හොරා කියලා කිව්වට දැන් මේ කාලේ හැටියට කියනවානම් විශ්ව විද්‍යාල උපාධිධාරියෙක්. එතකොට අර වචනයේ අර්ථය තේරුණා මේ ගැඹුරු අදහස. මේ සිටියා කියන්නේ මොකද කියලා ඊළඟට ඇහුවා. 'මම මේ ප්‍රාණසාතයෙන් නැවතීමෙන් හිටගන්නා. නුඹ මේ ප්‍රාණසාතය ඔස්සේ තාම දුවනවා. ඒක නිසයි මම එහෙම කිව්වේ'.

ඒක තුළින් ගැඹුරු අදහසත් තේරුම් අරගෙන තමයි එතනම ආයුධ අතහැරලා, ඔන්න එතකොට අර අතියේ අහිංසක කියන නම තිබුණ අංගුලිමාල නියම වශයෙන්ම වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන්ම අහිංසක වුණේ. නමුත් එහෙම අහිංසක වුණාට මොකද සමාජයේ

අංගුලිමාල පිළිබඳ තිබුණ රාවය කොතරම්ද කියතොත් පැවිදි කරගෙන අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝත් එක්කගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ ආයෙ සැවැත් නුවරට ආවාට පස්සෙ, ජේතවනාරාමයට, ඒ බව දන්නැති කොසොල් රජ්ජුරුවෝ යුද සේනාවත් අරගෙන අංගුලිමාල හොයන්න සුදනම් වෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දකලම යන්න ඕන කියලා ආව අවස්ථාවෙදි කොහෙද යන්නෙ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ විමසුවා. 'මේ විදියෙ භයානක හොරෙක් ගම් නියම්ගම් විනාශ කරනවා. මම යනවා එයාව අල්ලන්න' කිව්වහම බුදුපියාණන් වහන්සේ දකුණු දිගු කරලා 'මහරජ, මේ ඉන්නෙ අංගුලිමාල' කිව්වා. එතකොට රජතුමා ඉතාමත්ම තැතිගත්තු තත්ත්වයකට පත්වුණා. ඒ මහණ වෙලා ඉඳලා, මහණ ස්වරූපය තියෙද්දිත් කොසොල් රජතුමා පවා බයෙන් වෙවුලුවා. එතකොට එහෙමනම් අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ පිණ්ඩපාතෙ යනකොට මිනිස්සු කොහොමට සලකන්න ඇත්ද? පිණ්ඩපාතය ලැබෙන්න ඇත්ද?

ධර්ම සාහිත්‍යයේ කියවෙනවා අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ එතකොට අපට හිතාගන්න පුලුවන් 'ඔන්න මිනීමරුවා එනවෝ' කියන්නා වගේ ඒ මිනිස්සු සමහරවිට ගෙවල් දෙරවල් වහනවලු. පිණ්ඩපාතේ හරියට ලැබෙන්නැතිලු. නොයෙකුත් විදියේ පීඩා මුල් අවස්ථාවෙදි අංගුලිමාල හාමුදුරුවන්ට තිබුණා. ඒ වගේම ඒ අර පිණ්ඩපාතය පිළිබඳ තිබුණු පීඩා පමණක් නොවෙයි. භාවනා කරන්න ගියාම අංගුලිමාල හාමුදුරුවන්ට හිතට එන්නෙ මොකක්ද අර තමන් මිනිස්සුන් මරණ අවස්ථාවේ ජීවිතේ ඉල්ලලා කෑ ගහපු ආකාරය විලාප කියන ආකාරය හිතට ජේන්න පටන් ගන්නා. එතකොට හිත එකඟ කරගන්න බැරි නිසා ඒ සමාධිය ලබාගන්න බැරි තත්ත්වයක හිටියා අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ. එබඳු අවස්ථාවක ඔන්න එක දවසක්ද අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ පිණ්ඩපාතේ වඩින අතරේ ගෙදරක යම්කිසි පලහිලව්වක් දකලා තේරුම් ගන්නා මෙතන මේ ගර්භනී මාතාවකට දරුවෙකු ලැබීම පිළිබඳ බරපතල තත්ත්වයකට පැමිණිලයි ඉන්නෙ, ඒ මිනිස්සුන්ගෙ හැසිරීම් ආකාරයෙන්. ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කළා - අනේ මේ සත්ත්වයින් කරදර වෙන ආකාරය පිළිබඳ හැඟීමක් කිව්වහම බුදුපියාණන් වහන්සේ තේරුම් ගන්නා ඔන්න වෙලාව ආවා කියලා, අංගුලිමාල හාමුදුරුවන්ට බෙහෙත් කරන්න. මොකක්ද දුන්න බෙහෙත? කිව්වා 'එහෙමනම් අංගුලිමාල ගිහිල්ලා ඒ නැගණියට මෙන්න මේ විදියට සත්‍යක්‍රියාවක් කරන්න. නැගණිය, මා උපන්නේකට

දැන දැන සතෙක් මරලා නෑ. ඒ සත්‍යයෙන් ඔබටත්, ඔබේ කුසේ සිටින දරුවාටත් යහපතක් වේවා' කියලා ප්‍රාර්ථනා කරන්න.

එහෙම කිව්වහම අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ කියනවා 'කොහොමද භාග්‍යවතුන්වහන්ස මම ඒක කියන්නෙ? ඒක සම්පජන මුසාවාදයක්. දැන දැන බොරු කීමක් නොවේද?'. එතකොට ඔන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'හොඳයි එහෙනම් අංගුලිමාල ඒ සත්‍යක්‍රියාව මේ විදියට පොඩ්ඩක් වෙනස් කරන්න, පොඩ්ඩ සංශෝධනයක් කරන්න'. කොහොමද? 'නැගණිය මා ආර්ය උත්පත්තියෙන් උපන් තේකට දැන දැන කිසිම සතෙක් මරලා නෑ'. 'ආ ඒක පුලුවන්' කිව්වා. කිව්වා පමණක් නෙවෙයි ඊළඟට ඒක පිළිඅරගෙන ගිහිල්ලා අර ගෙදර ඒ ගැබ්ණි මාතාවට අර සත්‍යක්‍රියාව කළ කෙනෙහිම ඒ තැනැත්තියගේ දරුවාගේ ඒ කටයුතු නිරූපිතව ඔක්කොම සම්පූර්ණ වුණා. අද පවා ගෙදර දෙරවල්වල මව් පියන්ට ඒ විදියේ අවස්ථාවල් වල සිහි ගැන්වෙන්නේ අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝයි, අර කාරුණික ගුණය නිසා. අංගුලිමාල කියන හාමුදුරුවෝ මතක් කරගෙනයි ඒ විදියට ඒ දරු පුසුති වගේ භයානක අවස්ථාවකදී යම් ශාන්තියක් ලබාගන්න පුලුවන් වන්නේ.

ඔන්න ඔතන ඊළඟට කෙනෙක් සාමාන්‍යයෙන් හිතන්නෙ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මව් පක්ෂයට තියෙන කරුණාව කොයි තරම්ද කියතොත් අංගුලිමාල හාමුදුරුවන්ට මෙහෙම සත්‍යක්‍රියාවක් උගන්වලා අපට ලොකු සහනයක් ලබාදුන්නා කියන එකයි. ලෝකයාගේ අදහස. මව්වරුන්ගේ අදහස. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ බෙහෙත දුන්නෙ අංගුලිමාල හාමුදුරුවන්ටයි. අර කලින් තිබුණ අපහසුතා දෙකක්ම මග හැරුණා. ජනයා දර්ශනයෙන්ම බියපත් වෙලා දුවන ගතිය නැතිවුණා. ඒ වගේම අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ මෙතෙක් තමාය කියලා හිතාගෙන හිටියේ අර මව් කුසෙන් බිහිවුණ අවස්ථාවේ ඉඳලා ඒ ගතකළ වර්යාවයි. තමන්ගේ ජීවිතය හැටියට හිතුවේ. තමන් පැවිදිවීම තුළින් නැවත උපන්නා කියන අවබෝධය තේරුම් ගත්තා අර 'අරියය ජාතියා' කියන වචනයෙන්. ආර්ය උත්පත්තියෙන් උපන්නා කිව්වට පස්සෙ අන්න එතනදී සීමාවක් ආවා. දැන් මේ අපි පෙන්නුම් කරන්නේ ශීල අධිෂ්ඨානය තුළ ඇති රහසයි. ශීල අධිෂ්ඨානය තුළින් කරන්නෙ මොකක්ද? යම්කිසි සීමාවක්, මායිමක් අපේ හිතට ලබා දෙනවා. අපේ හිතේ පැන නගින්න පුලුවන් පසුතැවිලි ආදිය වළක්වාගැනීමට. ඉතින් ඒක නිසා තමයි මේ සිද්ධියෙන් පස්සෙ

ධර්මසාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙන්නේ අංගුලිමාල භාමුදුරුවෝ විවේක වාසයට ගිහිල්ලා නොබෝ කලකින්ම, ඉක්මනින්ම රහත් ඵලය ලැබුවා කියලා.

ඒක තුළින් අපිට හිතාගන්න පුලුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ යෙදුවේ එක්තරා - අපි අර සමයක් ප්‍රයෝගයක් කියලා කියන්නා වගේ - මහ පුදුම විදියේ උපායක්. මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේ තුළ තිබුණ ඒ ශක්තිය තුළින් අමුතු උපාය මාර්ගයක් මෙතනදී යෙදුවේ. අර මව් පක්‍ෂයට සෙතක් කළා වගේම අංගුලිමාල භාමුදුරුවන්ට තිබුණ ගැටළු දෙකක් එතනම විසඳුවා. ජනප්‍රියත්වය කියන එක අයුතු විදියට පාවිච්චි කිරීම නෙවෙයි. මනුෂ්‍යයින්ට ප්‍රිය වීම එයින් සැලසුණා. ඒ වගේම භාවනාවට බාධකයක් ව තිබුණු ජීවිතයේ අතීතයේ භයානක සිදුවීම් එහෙම නැත්නම් ඒ දමරික සිදුවීම් හිතට ගලාගෙන ඒම එතනින් නතර වුණා. මොකද ඒක තමන්ට සත්‍යක්‍රියාව තුළින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වුණා ශීලයේ තියෙන වටිනාකම. ශීල සමාදානයේ තියෙන වටිනාකමයි අංගුලිමාල කථාව තුළින් අපට ගන්න තියෙන්නේ. ඔබට තේරුණා කියලා හිතනවා. ඒ කියන්නේ ඒක සත්‍යක්‍රියාවක් හැටියට ඒ ශික්‍ෂාපදය පාවිච්චි කළා. අංගුලිමාල භාමුදුරුවෝ අර තරම් මිනිස්සු මරලා ජීවිතයේ යම්කිසි අවස්ථාවක පැවිදි වෙලා, ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීමේ ශික්‍ෂාපදය ඒ රැක්ක සුලු කාලය තුළ ඒක ඉදිරිපත් කරගෙන කළ සත්‍ය ක්‍රියාවෙන් අද දක්වාම සෙතක්, ශාන්තියක් සලසන්න පුලුවන්නම් මේ පින්වතුන්ට අවුරුද්දක්, දෙකක්, අවුරුදු දහයක්, ජීවිත කාලයක් පුරාවට එක ශික්‍ෂාපදයක් හරියට රැකීම තුළින් අර වගේ සත්‍යක්‍රියාවක් කළා හෝ නොකළා හෝ කොයිතරම් ශාන්තියක් ලෝකයාට කරන්න පුලුවන්ද. අන්න එහෙම අපට හිතාගන්න පුලුවන් ආත්මාදර්ශය, ස්වෝත්සාහයෙන් තමන් මේ කෙලෙස් මඩ වගුරෙන් නැගිටීම තුළින් සන්තානගත විප්ලවය තුළින් තමයි අපට මේ ශාසනය රැකගන්න පුලුවන් වන්නේ.

තමන් මඩ වගුරේ ගැලිලා ඉඳලා අනිත් අය ගොඩගන්න බැ කොයිතරම් උත්සාහ යෙදුවත්. අන්න ඒ විදියේ කාරණයක් මෙතන තියෙන්නේ. එතකොට අංගුලිමාල වර්තයේ ඒ තරම් ඒ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා ගාථාවකින් දේශනාකර වදලේ, මේ පින්වතුන් සමහරවිට ඒ අදහස අහලත් ඇති. නිතර ගාථා කීම තුළ සමහරුන්ගේ හිත වික්‍ෂිප්ත වෙන නිසා ගාථාවේ අදහස කියතොත් 'යම් කෙනෙක් කලින් ප්‍රමාදයට වැටිලා ඉඳලා පසුව ප්‍රමාදයෙන් සිත

මුදගන්නවානම් ඒ තැනැත්තා අඳුරු වලාවෙන් මැත් වුණ සඳ මඩල වගේ ලෝකය ප්‍රභාවත් කරනවා' කියලා.

ඊට සමාන ගාථාවක් අංගුලිමාල තෙරුණුවන්ගේ පරිනිර්වාණ අවස්ථාවේ ප්‍රකාශ කළ බව ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. අංගුලිමාල කියන වචනයේ අරුත නිසාත්, අංගුලිමාල චරිතයේ යටගියාව නිසාත් අංගුලිමාල භාමුදුරුවෝ රහත් වුණ බවත් විශ්වාස නොකළ හිඤ්ඤන්වහන්සේලා ඒ කාලේ හිටිය බව එක්තරා ධර්මසාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙන ප්‍රවෘත්තියකින් පේනවා. ඒ කියන්නේ අංගුලිමාල මහරහතන්වහන්සේ යම් අවස්ථාවක පරිනිර්වාණයට පත් වුණාද ඊට පස්සේ හිඤ්ඤන්වහන්සේලා අතරේ කතාවක් ඇතිවුණා, ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඇහුවා 'මේ අංගුලිමාල භාමුදුරුවෝ කොහෙද උපන්නේ?' කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා 'අංගුලිමාල නම කොහෙවත් උපදින තත්ඥයක නෙවෙයි ජීවිතය කෙළවර කළේ - පරිනිබ්බුතො - පරිනිර්වාණයට පත්වුණා' කියලා. එතකොට අර හිඤ්ඤන්වහන්සේලාවත් එතෙක් විශ්වාස කරලා නෑ අංගුලිමාල භාමුදුරුවෝ රහත් වුණ බව. ඒ අවස්ථාවේ දේශනා කළ ගාථාවකත් කියවෙනවා, 'යම් කෙනෙකු විසින් කලින් කරන ලද අකුසලය, පාපය, පාපකර්ම පසුව කරන ලද කුසලයෙන් වැසී යේද, කලින් කොයි තරම් පාපකර්ම කරලා තිබුණත්, පසුව කුසලයට නැඹුරු වීම තුළින් ජීවිත පරිවර්තනයක් කරගත්තානම් ඒ තැනැත්තාගේ කුසලයෙන් අර අකුසලය වැසී යනවා'. ඒ අදහස බුදුපියාණන් වහන්සේ අන්න අර කලින් කියාපු උපමාවෙන්මයි එතනදීත් පෙන්නුම් කරන්නේ 'හරියට කලු වලාවෙන් මැත් වුණ සඳ මඩල වගෙයි කියලා.

එතකොට අන්න ඒ තරම් වර්තාදර්ශ අපේ බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ තියෙනවා. අර කියාපු පරාජිත චරිත වෙනුවට අපට එළියටගන්න තියෙන්නේ, අපගේ අවධානය යොමු කළයුත්තේ, තරුණ පක්‍ෂයේ අවධානය යොමු කළයුත්තේ ඒවාටයි. අපරාජිත චරිත රාශියක් ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂය පිළිබඳව අතීත කතාන්තර වල තියෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ චරිතය ගැන හිතලා බැලුවත් ඇතැම් අවස්ථාවල අර මාරයා ගැන සඳහන් වෙන අවස්ථාවල තියෙනවා 'සංගාමේ මේ මනංසෙයොයා යං වෙ ජීවේ පරාජිතො - සටන්දී මට මිය යාම යෙහෙකි, පරාජිතයෙකු වී ජීවත් වීමට වඩා'. අන්න ඒකයි බුදුපියාණන්ගේ අවචාදය.

එකකොට අපටත් හිතන්න තියෙන්නෙ පරාජිතයින් ආදර්ශයට ගැනීමවත්, පරාජිතයෙකු වෙලා ජීවත්වීමවත් නොවෙයි. කොයි තරම් පරාජයට වැටිලා හිටියත් සිය වරක් පරාද වුණත් එක වරක් හරි දිනන්න උත්සාහ කරන්න ඕන. ඒ දිනීමේ ආරම්භය තමයි ශීල ප්‍රතිපත්තිය කියලා කියන්නෙ. ඒක නිසා අර කිව්වා වගේ තම තමන් ඵරලා ඉන්න මඩ වගුරු තමනුයි දන්නෙ. සතුන් මැරීමේ, සත්ත්ව හිංසාවේ, මාංස රසයට ප්‍රියකමින් ඒක තුළින් පළවෙනි ශික්ෂාපදය කැඩීම පිළිබඳ ඒ ප්‍රාණසාත මඩ වතුරේ ඵරලා සිටිනවානම්, යම්කිසි පරිත්‍යාගයක් කිරීම තුළින්, අභය දනයක් කිරීම තුළින් නැගිටලා ඉන්න පුළුවන්. හොරකමින් ඊළඟට දුරාවාරයෙන්, බොරුවෙන්, සුරා පානයෙන් ඒ ආදී තමන් වැටිලා ඉන්න මඩ වගුරෙන් නැගීමට තමන්ම ප්‍රයත්නයක් දරුවොත් ඒ ප්‍රයත්නය එදිනෙද ජීවිතයේ දරන අතර පංචශීලය තුළින් ඒවා වැඩියත් ශක්තිමත් කරගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෙ. මේ විදියට ගෙදර දෙරේ ප්‍රශ්න වලිනුත් ඇත් වෙලා ඒවා ශක්තිමත් කරගැනීමයි මේ පොහොයට පේ වී සිල් රකිනවයි කියන්නේ. අපි හිතමු මාසෙට දෙවරක් සිල් සමාදන් වෙන අතීතයේ උපාසක මහත්වරු කළේ මොකද, අර ගිහි ජීවිතය තුළ නානාවිධ බලාපොරොත්තු නැති කරදර බාධක දුක් කම්කටොළු, සතුරු උපද්‍රව මධ්‍යයේ තමන්ගේ ශීලය කිලිටි වුණානම්, වස්ත්‍රය කිලිටි වුණා වගේ ඒක හෝදගන්නවා පෝය දවසට.

ඉතින් අපි මේ සුදු වස්ත්‍රය කියලා කියන්නෙත් ඒකයි, සුදු වස්ත්‍රයෙන් යමක් සංකේතවත් වෙනවානම් සංකේතවත් වියයුත්තේ ඒකයි. අන්න අර කියාපු එදිනෙද ජීවිතයේ කොතෙකුත් අපේ ඒ ශීලය පිළිබඳ කිලිටිවීම් ඇතිනම් පොහොය දවස තමයි අවස්ථාව ඒවා ප්‍රකෘතිමත් කරගන්න, ශක්තිමත් කරගන්න. ඒ විදියට ක්‍රමක්‍රමයෙන් ශක්තිමත් කරගන්න පින්වතාට තමයි ඒ තුළින් නිරවද්‍ය සුඛය - අනවජ්ජ සුඛය කියන ලෝකයා නාදුනන විදියේ මහ පුදුම සැපයක් අත්දකින්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඒ නිරවද්‍ය සුඛය, තමන්ගේ ශීලාදී ගුණධර්ම රකිමින් ජීවත් වෙන ගිහි පින්වතා අතින් කෙනෙකුට හිතාගන්න බැරි විදියේ පුදුම විදියට සැපතක් සුවයක් විඳිනවා. එබඳු අය අපිට ඉඳහිටලා හරි හමුවෙලා තියෙනවා. ඒ තමන්ගේ ගුණ ශක්තිය තුළින් සත්‍යක්‍රියා කරන්න පුළුවන් තරම් පිරිසිදුව ශීලය රැකි පින්වතුන්ට එදිනෙද ජීවිතය බොහොම සැහැල්ලුවෙන් විත්ත පීඩා නැතුව ගෙවන්න පුළුවන් වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි තමන් බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා තමන්ට ඒ උත්සාහ කරලා භාවනා

කර්මස්ථානයක් තුළින් අන්ත දෙවෙනි පියවරටත් එලඹෙන පුලුවන්. ඒකෙදි කරන්නෙ සමහරවිට මේ පින්වතුන් අහලා ඇති සිතේ ඒකාග්‍ර බව, සමාධිමත් කිරීමට ආවරණ වශයෙන් සිටින්නේ නීවරණ ධර්ම කියන ඒවා. කාම සිතිවිලි, ද්වේෂ සිතිවිලි ඊළඟට නිදීමක අලස ගතිය ආදිය. සිතේ අතීතය පිළිබඳ පසුතැවීම් අනාගතය පිළිබඳ නොසන්සුන්කම් ඊළඟට දෙගිඩියාව, සැක ඒ ආදී සිත විසුරුවණ දේවල් වලින් සිත මැත් කරගෙන යම්කිසි කර්මස්ථානයක සිත තැන්පත් කරගන්නානම් අන්ත අර කුසලසංස උපසම්පද කියලා කිව්වා වගේ ධ්‍යානාදී යම්කිසි කුසලධර්මයකට එළඹ වාසය කරන්නට ශක්තිය ලැබෙනවා. ඒ සමාධි මට්ටමයි. ඊළඟට ඒ ආරම්භ කළ පිරිසිදු කරගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය - කය, වචනය පිරිසිදු කරගන්නා, තාවකාලිකව හෝ නීවරණ ඉවත් කරලා සිත එක්තරා මට්ටමකට පිරිසිදු කරගන්නා.

නමුත් මේ සංසාරයේ තියෙන ලොකුම කිලුට මොකක්ද කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'අවිජ්ජා පරමං මළං' - කර්ම මළකඩය. ලොකුම මළකඩය තමයි අවිද්‍යාව. ඒ මළකඩ ඉවත් කරන්න තමයි බුදු කෙනෙක් උපදින්නේ. එතෙක් කොයිතරම් වැයම් කළත් අන්‍ය ශාස්තෘවරුන් කොයි විදියේ මාර්ග ප්‍රතිපද දැක්වුවත් මේ අවිජ්ජා මළකඩ ඉවත් කරගන්න බෑ. ඒකට ඕන කරන චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ඒ අවබෝධය බුදු කෙනෙක් පමණයි ලෝකයාට හෙළි කරන්නේ. ඒක යට තියෙන පටිච්ච සමුප්පාදදී ගැඹුරු ධර්මයත් එක්ක. අන්ත ඒවා තේරුම් ගන්නානම් යම් අවස්ථාවක විදර්ශනා වඩලා, මේ ලෝකේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ඒ ත්‍රිලක්ෂණය තුළින්, එබඳු අවස්ථාවක තමයි අර අවිජ්ජා මළකඩ ඉවත් වෙන්නේ. ඒ විදර්ශනා ඥාන ආදිය කර්මස්ථානයක් තුළින් මතුකරගෙන, ඊළඟට ඒවා වැඩීමෙන් තමයි 'පඤ්ඤා පරිසුජ්ජාධි' කිව්ව ආකාරයට ප්‍රඥාවෙන් පිරිසිදු බව ලබන්නේ. සංසාර දුකෙන් මිදීම කියලා කියන්නෙන් ඒකයි. එතකොට අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීම කියන එක වෙන කෙනෙකුට පවරලා බෑ. අපි බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගන්න අප තුළ ශාසනය ඇතිකරගන්න ඕන. දියුණු කරගන්න ඕන. පරිපූර්ණත්වයට පත්කරගන්න ඕන. ඒ විදියට මේ සමාජයක් ධර්මයට නැඹුරු කිරීමේ කාර්යය අපට අර කිව්වා වගේ අවවාදය නෙවෙයි ආදර්ශයයි එතනදී ප්‍රධාන වෙන්නේ.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ කාරණා අනුව අපි කල්පනා කරලා බලනවානම් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළ තිබෙනවා කෙනෙකුට මෙන්න මේ විශාල ජීවිත පරිවර්තනයක් ඇතිකරගැනීමේ හැකියාව. බුදුපියාණන් වහන්සේ කිසිම කෙනෙක් අහක දන්නෙ නෑ. මොකද අපේ මේ දීර්ඝ සංසාරය තුළ අපි ඔක්කොම පව් කරමින්, නරක දේවල් කරමින් ආවා නෙවෙයි. සමාජ සම්මතයට අනුව, කෙනෙකු අතීත කර්මවලට අනුව ඒවායේ විපාක වශයෙන්, කායික වශයෙනුත්, මානසික වශයෙනුත් නොයෙකුත් දුර්වලතා ඇතුව උපන්න පමණින් ඒ තැනැත්තා අපට අහක දන්න බෑ. ඒවා අපට හෙළි කරලා දෙන්නේ ඇත්ත වශයෙන් මහා කාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ.

සාමාන්‍යයෙන් බලාපොරොත්තු නොවන විදියේ අය බුදුපියාණන් වහන්සේගේ එක දේශනයක් අහලත් රහත් වුණා කියලා තියෙන්නේ, මාර්ගඵල ලැබුවා කියලා කියන්නේ මොකද, බුදුපියාණන් වහන්සේ දන්නවා ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ කර්ම ශක්තිය. ඒ ඒ අවස්ථාවල කුසල ශක්තිය, කුසල චක්‍රය කරකැවෙන වෙලාව. උන්වහන්සේට ජේනවා ඒ ඒ පුද්ගලයින්ගේ - ඒකට කියනවා ආසයානුසය ඥාන කියලා. ඒ විදියේ විශේෂ ඥානශක්තීන් තියෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ තුළ. ඒ වගේම උපායකෝෂලය ඥානය. යම් පුර්ෂයෙක්, යම් ස්ත්‍රියක් අතීත සංසාරයේ යම් කර්මස්ථානයක් වඩලා තිබුණානම් අනෙකුත් මොනවා කරලා තිබුණත් ඒ කර්මස්ථානයට සමීප විදියේ උපදෙසක් දීලා, ගාථාවක් ප්‍රකාශ කරලා ඒ පැත්තට යොමු කළහම, අන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි තියෙන ශ්‍රද්ධාවත් අනෙකුත් ඒකට අදාළ සතිය ආදී දේවලුත් උපකාර කරගෙන, ඒ තැනැත්තාට හෝ තැනැත්තියට මාර්ගඵල පවා ලබන්න පුළුවන් වෙනවා. ඒ නිසා මේ මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදය කියන එක සමහරවිට ධර්මයක් දේශනා කරන අතරේත් ඇතැම් අය ලැබූ බව සඳහන් වෙනවා. ධර්මය අසන අතරේත්, ධර්මය දේශනා කරන අතරේත්, ධර්මය සාකච්ඡා කරන අතරේත්, ධර්මය මෙනෙහි කරන අතරේත්, එහෙමත් නැත්නම් යම්කිසි විශේෂ සමාධියක් වඩන අතරේත් ඔය විදියට මේ විමුක්තායතන නමින් හැඳින්වෙන විමුක්තිය ලබාගන්න පුළුවන් අවස්ථා රාශියක් තියෙනවා.

ඒ නිසා වැඩි පහසුවට හිතාගෙන මේක බණ ඇසීම පමණකින් එනවා කියලා හිතන්නෙ නැතුව තමා තුළ හැගවී තිබෙන ශක්තිය ඇතිකරගැනීමට සෑහෙන තරමක දැඩි චීර්යයක් තමා තුළ ඇතිකරගන්න

ඕන. මතුකරගන්න ඕන. ඒ විරියය තමයි අපි අර ආරම්භ ධාතු, නික්බම ධාතු, පරක්බම ධාතු කියලා කිව්වේ. ඒ විරිය කරන අවස්ථා තමයි ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, හැටියටත් අපි දැක්වුවේ. ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට ඇත්ත වශයෙන්ම අපිට මේ බුද්ධ ශාසනය කියන එක අර කියාපු බාහිර සංකේත වලට පවරන්නේ නැතුව - ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ සංකේත සමහරවිට තියෙන්න පුලුවන්. නමුත් ඒවා අදුරගන්නවත් බැරි තරමට ඒ ජනතාව තිරිසන් ජීවිතයක් ගතකරනවානම් ඒ සංකේත තිබුණ පමණින් එතන ඒ භූමියේ ශාසනය තියෙනවා කියලා අපිට කියන්න බෑ. බුද්ධශාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීම කියන්නේ ඒ විදියේ සංකේතවල ගොඩගැසීමට පමණක්නම්, එහෙමනම් කොතෙකුත් බුද්ධශාසන තිබෙනවා කියලා අපිට කියන්න අවස්ථාව තියෙනවා. දැන් කාලේ මේ තියෙන ගොඩනැගිලි ආදිය බලනකොට ඉස්සරටත් වඩා දියුණුයි. ගොඩනැගිලි, වෛත්‍යය, බුදු පිළිම ආදිය, කෙනෙක්, සමහරවිට විදේශිකයින් පවා මවිත කරන විදියේ පුදුම දේවල් තියෙනවා.

නමුත් මේ රටට පැමිණෙන විදේශිකයින් මේ රටේ මනුෂ්‍යයෙකුට කිට්ටු වෙන්න පුලුවන් තත්ත්වයකවත් ඉන්නවානම් කිට්ටුවෙලා ඇසුරු කරන්න පටන් ගත්තහම ඒ මනුෂ්‍යයෙක්ද තිරිසනෙක්ද කියන තත්ත්වයට ගුණධර්ම අතින් හිතානියට පැමිණ ඇති බව පෙනෙනවානම් ඒ භූමියේ පවතින ශාසනයක් ගැන කියන්න පුළුවන්ද? අන්න ඒක අපි කල්පනා කරන්නට ඕනේ, ගිහි පැවිදි භේදයක් නැතුව අපි කල්පනා කරලා තියෙනවානම් අර කියාපු ශාසන ඇතා, මඩේ එරිච්ච ශාසන ඇතා ගොඩගන්න වෙන්නේ ඔය විදියටයි.

එතකොට අපි කවුරුත් මේ විදියේ වටිනා දවසක කල්පනා කරන්න, ඕන මේවා කාටවත් අපහාසයක් හැටියට කියන එකක් නොවෙයි මේවා මතක්කර ගතයුතු දේවල්, ඒ වගේම අනිත් අයටත් මතක් කරලා දිය යුතු දේවල් නිසයි මේවා කියන්නේ. තම තමන්ගේම චරිතය මුල් තැන තියාගෙන මෙතෙක් මේ ධර්ම මාර්ගයට යොමුවීම තුළින් තමන්ගේ ජීවිතය තුළ ඇතිවුණු සුලු පරිවර්තනය ගැන හිතලා අවිචරට මෙච්චරනම්, මෙච්චරට කොච්චරද කියලා කියන්නා වගේ, අපි තවත් උත්සාහ කෙරුවොත් කොයි තරම් දුර යන්න පුලුවන්ද, කොයි තරම් විශාල සේවයක් අනිත් අයට කරන්න පුලුවන්ද කියලා අද්ටත් කරන්න තම සන්තානය තුළින් - මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා මෙහි භාවනාව ආදී ඒ භාවනා දියුණු කරගත්තු පින්වතෙකුට සමහරවිට යම්

යම් ආශ්චර්යවත් දේවල් පවා කරන්න පුළුවන්. ඒ, සිත දියුණු කිරීම, පිරිසිදු කිරීම තුළිනුයි. එහෙම අනියම් අන්දමින් නොවෙයි, අන්න ඒ විදියේ විත්ත ශක්තිය තුළින් ඒ විදියට අපි නිතර මතක් කරන ආකාරයට ලෝකයේ කෙනෙකුට උපකාර වීමේ ක්‍රම ආර්ථික මට්ටමින් පමණක් සැහෙන්නෙ නෑ ඒක. ධාර්මික මට්ටමින් කළයුතුව තිබෙනවා.

අතමාරුවක් දීමෙන් පමණක් හැම තිස්සෙම කෙනෙකුට පිහිටක්, සරණක් වීමට බෑ. කොයි තරම් ධනය දුන්නත් එයාට උදව් කරන්න බැරි අවස්ථා තියෙනවා. හිත මාරුවක් දෙන්න පුළුවන් ශක්තියක් තමා තුළ ඇතිකරගන්න ඕනෙ. ඒ හිත මාරුවක් දීමේ ශක්තිය තියෙන්නෙ කෙනෙකුට කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකු වීමෙන්. කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකු වීමටනම් අන්න අර කියාපු මඩ වගුරෙන් ගොඩවීමේ ශක්තිය තමා තුළ තියෙන්න ඕනෙ. ඒ විදියට ගුණධර්ම තුළින් තමා සමාජයට කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක් වෙනකොට අන්න අර කියාපු සමාජයේ තියෙන අසහනකාරී තත්ත්ව, අර විසඳගන්න බැරිව තියෙන ගැටළු සමහරවිට ඉබේම විසඳිලා යන්න පුළුවන්. යටත් පිරිසෙයින් විසඳගන්න මාර්ගය හෝ හෙලි කරගන්න පුළුවන්. මේ පින්වතුන් එතකොට හිතාගන්න ඕන අපි මේ ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ශාසන පරිභානි අවස්ථාවේ තමන් ගුණධර්මවලට යොමු වෙලා මේ අද දවස, මේ සුලු කාලය තුළ හෝ පැය කිහිපය තුළ හෝ ප්‍රතිපත්තියේ වටිනාකමත් - උත්පත්තියට වඩා ප්‍රතිපත්තිය වටින බවත් තේරුම් ගෙන කටයුතු කිරීමට හැකිවීම අපේ භාග්‍යයක් හැටියට.

අංගුලිමාල ආදී එහෙම නැත්නම් ඊටත් වඩා සමහරවිට නීච උත්පත්ති හැටියට අපි සලකන ඒ උත්පත්ති ලබාගත්තු අය පවා ප්‍රතිපත්තිය තුළින් කොයිරරම් ශ්‍රේෂ්ඨ තත්ත්වයට පත්වුණාද කියන එක කල්පනා කරලා අප තුළත් තිබෙන ශක්තීන් මතුකරගන්න මේ පෝය දවසයි උපකාර කරගන්න ඕන. මෙතෙක් මේ පින්වතුන් යම්කිසි වටිනා ශීලයක්, දස ශීලය හෝ පොහොය අටසිල් හෝ ආජීව අෂ්ටමක ශීලය හෝ ඒ ශික්‍ෂාපද අධිෂ්ඨාන කරගෙන ඒවා රැකීම තුළින් අර තමන්ගේ වස්තු පිරිසිදු කරගන්නා වගේ, ශීලයේ යම් යම් අභ්‍යුපාදකම් තිබුණානම් ඒවා පිළිබඳ ආචර්ජනා කරලා බලලා ශක්තිමත් කරගන්න අවස්ථාව අද දවසේ ලබාගන්නා. එපමණක් නොවෙයි ඒ භාවනා ආදියේ යෙදීම තුළින්, අපි මේ පැවැත්වූ ධර්ම දේශනාව ඇසීම තුළින් මේ අපේ හැම කෙනෙක්ම බෞද්ධයින් වශයෙන්, හිත හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා ප්‍රාර්ථනාව තබාගත යුත්තේ, ඉලක්කය වශයෙන් තබාගත යුත්තේ

නැවත නැවත උපදින මේ භයානක සංසාරයෙන් මේ කර්මවක්‍රයෙන් මිදිලා, බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට දක්වා වදල 'නතරී දනී පුනඛවො' කියලා කීව්වා වගේ නැවත උත්පත්තියක් නැතෙයි කියන තත්ත්වයට අපේ හිත නගාගැනීමයි.

මේ සංසාරය භයානක තැනක්. මේ අවස්ථාවේ මේ කලාණ මිත්‍රයින් හමු වුණත් ඊළඟට කොතන කොයි රටක, කොයි දේශයක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයින් අතර ඉපදිලා, තිරිසනුන් අතර ඉපදිලා, යක්‍ෂයින් අතර ඉපදිලා, ප්‍රේතයින් අතර ඉපදිලා නැවත අධර්මයට යොමුවෙලා නැවත කල්ප ගණන් සමහරු දුක් විඳින්න ඉඩ තියෙනවා. ඒ විදියේ භයානක තත්ත්වයක් සංසාරයේ තිබෙන නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කර්මවක්‍රයෙන් මිදෙන එකම මාර්ගයයි දැක්වුවේ. කරන්න තියෙන්නේ මොකක්ද? අන්න අර කියාපු 'පඤ්ඤා පරිසුජ්ඣානී' කියාපු ආකාරයට මේ අපි සංසාරයේ ගෙන යන, අවිද්‍යාවත් තෘෂ්ණාවත් මර්දනය කරලා තුනී කරලා, ඒවා නැතිකරලා, නිරුද්ධ කරලා අපි මේ ප්‍රඥාව තුළින් මේ ජීවිතයේ යථාතත්ත්වය තේරුම් අරගන්න ඕනේ. මේ පංචස්කන්ධ දුක් ගොඩට ඇති ඇල්ම ඉවත් කරලා යම් අවස්ථාවක නිර්වාණ කියන උතුම් තත්ත්වය ලබාගත්තානම් ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂය මෙලොවම ලබනවා. උතුම් තත්ත්වය කියලා කියන්නේ ඒකයි. තවත් උපදින්නේ නෑ. මරණය පිළිබඳ භය ඉවරයි එතනම. අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක් අත්දකින්න අපට බුදුපියාණන් වහන්සේ මාර්ගය දක්වලා තියෙනවා. අන්න ඒ තරම් අසහාය මහා පුදුම ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මයක් අපට ලැබිලා තියෙනවා.

මෙබඳු අවස්ථාවල ඒ ධර්මයෙන් අපි ප්‍රයෝජන ගන්නේ නැත්නම් අපට මරණාසන්න අවස්ථාවේදී පසුතැවිලි වෙන්න සිද්ධ වෙනවා. මොනතරම් ධන ධාන්‍ය සම්පත් තිබුණත් ඒවා අතහරින්න වෙන වෙලාවේදී 'අපේ හිත සකස්කරගත්තේ නෑතේ. ගත සකස්කරගත්තා නොයෙකුත් විදියේ අභ්‍යාස ආදිය දිලා, හිත සකස් කරගත්තේ නෑ' කියලා පසුතැවිලි වෙන්න වෙනවා. ඊළඟට ඒ හිතිවිල්ල අනුව ගිහිල්ලා කොහේ උපදිනවාද කියලා නෑ. අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක් නිසා මේ පින්වතුන් මේ වටිනා දුර්ලභ අවස්ථාවේ උපරිම ප්‍රයෝජනය - අවම නෙවෙයි උපරිම ප්‍රයෝජනය ගන්න, උපරිම පරිත්‍යාගය කරන්න හිත ශක්තිමත් කරගන්නට ඕන.

මෙතෙක් මේ පින්වතුන් ඒ ධර්ම ශ්‍රවණය තුළින් ශ්‍රද්ධා, ශීල, වීර්ය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා කියන නිවනට උපකාර ඉන්ද්‍රියධර්ම වඩනා

පහන් කණුව ධම් දේශනා

මාර්ගයට ඒවා ඇතිකරගැනීමට යම් යම් පිහිටක් උපකාරයක් ලබාගත්තානම් ඒවා තවදුරටත් දියුණු කරගැනීම තුළින් කලාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය සිද්ධ කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මනින් අර කියාපු සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අර්හත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිචේදයෙන් උතුම් ආමානඤ්ඤා, උතුම් නිර්වාණය සාක්ෂාත් කරගැනීමට මේ කුසල ශක්තිය ඒකාන්තයෙන් උපනිශ්‍රය වේවා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. එසේම මේ තමතමන්ගේ මියගිය ශ්‍රේණිනුත් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ සියලු සත්ත්වයින් මේ සංසාර දුකින් මිදෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම්, මේ ධර්මදේශනාව අනුමෝදන් වීමට බලාපොරොත්තු වෙනවානම් මේ කුසලය අනුමෝදන් වීම තුළින් ඒ තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා කියන ප්‍රාර්ථනාවත් තබාගෙන මේ ගාථා කියලා පින් දෙන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහති...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යු.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලකයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගහරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අදුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබිනික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
17. මෙත් සිතේ විමුක්තිය
18. ඇති හැටි දැක්ම
19. තපෝ ගුණ මහිම
20. සක්මනේ නිවන
21. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 6 වෙළුම
27. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 7 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 8 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 9 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 10 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 11 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 12 වෙළුම

33. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 13 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 14 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 15 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 16 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 17 වෙළුම
38. සබ්බසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
39. විදසුන් උපදෙස්
40. භාවනා මාගීය
41. උත්තරීතර හුදෙකලාව
42. සසුන් පිළිවෙත
43. චලන වික්‍රය
44. දිය සුළිය
45. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
46. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම
47. නිවනේ නිවීම - දෙවන වෙළුම
48. නිවනේ නිවීම - තෙවන වෙළුම
49. නිවනේ නිවීම - සිවුවන වෙළුම
50. නිවනේ නිවීම - පස්වන වෙළුම
51. නිවනේ නිවීම - සයවන වෙළුම
52. නිවනේ නිවීම - සත්වන වෙළුම
53. නිවනේ නිවීම - අටවන වෙළුම
54. නිවනේ නිවීම - නවවන වෙළුම
55. නිවනේ නිවීම - දසවන වෙළුම
56. නිවනේ නිවීම - එකොළොස්වන වෙළුම
57. නිවනේ නිවීම - පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
58. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 1 වෙළුම
59. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 2 වෙළුම
60. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 3 වෙළුම
61. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 4 වෙළුම
62. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
63. ස්පඨියේ ආශවයීය
64. මනසේ මායාව
65. පැරණි බෞද්ධ චින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
  2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
  3. Ideal Solitude
  4. The Magic of the Mind
  5. Towards Calm and Insight
  6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
  7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
  8. Seeing Through
  9. Towards A Better World
  10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
  11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
  12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
  13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
  14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
  15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
  16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
  17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
  18. Nibbāna and The Fire Simile
  19. A Majestic Tree of Merit
  20. The End of the World in Buddhist Perspective
  21. The Law of Dependent Arising, Volume I
  22. The Law of Dependent Arising, Volume II
  23. The Law of Dependent Arising, Volume III
  24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
  25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
  26. Walk to Nibbāna
  27. Deliverance of the Heart through Universal Love
  28. Questions and Answers on Dhamma
  29. The Miracle of Contact
  30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Nāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net